

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 24 maj.

2 § Utökning av antalet suppleanter i konstitutionsutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i konstitutionsutskottet skulle utökas från 22 till 23.

Kammaren medgav denna utökning.

3 § Val av extra suppleant i konstitutionsutskottet

Företogs val av extra suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i konstitutionsutskottet

Anna Kinberg Batra (m)

4 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Maria Wetterstrand* (mp) ansökt om ledighet under tiden den 9 juli–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att Christopher Ödmann (mp) skulle tjänstgöra som ersättare för *Maria Wetterstrand*.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:538

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:538 Konsekvenserna av utförsäljningen av Telia Sonera

av Peter Jeppsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 juni 2007.

Skälet till dröjsmålet är på grund av andra åtaganden som inte går att ändra.

Stockholm den 23 maj 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2006/07:574

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:574 Namnlagen

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 juni 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 24 maj 2007

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2006/07:578

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:578 Missbruk av drogen GHB

av Eva Olofsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 juni 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 maj 2007

Socialdepartementet

Maria Larsson (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:121 till justitieutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU14
Finansutskottets betänkanden 2006/07:FiU16 och FiU17
Civilutskottets betänkanden 2006/07:CU27–CU29 och CU31

8 § Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken

*Ytterligare reformer
inom arbetsmarknads-
politiken*

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU13
Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken (prop. 2006/07:89,
framst. 2005/06:RRS22, framst. 2006/07:RRS5, framst. 2006/07:
RRS15 och framst. 2006/07:RRS18).

Anf. 1 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! I dag ska vi behandla ett betänkande där arbetsmarknadsutskottet föreslår att riksdagen i huvudsak ska bifalla regeringens proposition om ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken och därmed också anföra en rad förslag till lagändringar.

De övergripande förslagen i propositionen är att aktivitetsgarantin ska avskaffas, en jobb- och utvecklingsgaranti införas, vissa regler i arbetslöshetsförsäkringen ändras, skyldigheten för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen avskaffas och Arbetsmarknadsverket ombildas till en sammanhållen myndighetsorganisation, Arbetsförmedlingen.

Bakgrunden till förslagen är regeringens bedömning att den enskilt viktigaste uppgiften för den ekonomiska politiken, och därmed även för arbetsmarknadspolitiken, är att öka sysselsättningen och motverka utanförskapet.

I och med denna proposition fortsätter det reformarbete som inleddes under hösten 2006.

Utskottet delar regeringens bedömning att ytterligare reformer är nödvändiga för att varaktigt öka sysselsättningen och minska det utanförskap som har präglat alltför många människors liv i Sverige under alltför lång tid.

I betänkandet behandlas också fyra motioner som väckts med anledning av propositionen. I motionerna föreslås att propositionen avslås helt eller delvis. Utskottet anser att motionerna bör avstyrkas.

I betänkandet behandlas också fyra framställningar från Riksrevisionens styrelse angående insatser mot deltidsarbetslösheten, arbetsförmedlingen och de kommunala ungdomsprogrammen, den offentliga arbetsförmedlingen och anställningsstöd. Det finns också följdmotioner med anledning av RRS:15 och RRS:18.

Utskottet sätter stort värde på de granskningar och analyser som ligger till grund för Riksrevisionens styrelses framställningar. Utskottet utgår från att Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer liksom de motiveringar och slutsatser som återfinns i styrelsens framställningar kommer att utgöra ett i många avseenden värdefullt underlag i det fortsatta arbetet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte är nödvändigt att göra några tillkännagivanden med anledning av framställningarna, utan de avstyrks. Även följdmotionerna avstyrks.

Slutligen omfattar ärendet 32 motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitik och de frågor som väcktes under allmänna motionstiden 2006. Motionsyrkandena avstyrks.

I ärendet har 21 reservationer och ett särskilt yttrande lämnats av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Därmed, fru talman, överlämnar jag betänkandet till debatt.

Anf. 2 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska inleda mitt inlägg med att yrka bifall till reservationerna 1, 3, 4, 8, 12 och 14. Men från den socialdemokratiska sidan står vi naturligtvis bakom samtliga våra reservationer som finns med i betänkandet.

Det handlar mycket om jobb- och utvecklingsgarantin som har debatterats ganska länge.

Jag tror att man ska se det i ett vidare begrepp. Åtminstone gör jag det när jag läser betänkandet och hela den politiska inriktning som finns här. Detta är ett led i den moderatledda regeringens arbete med att förflytta positionerna i det svenska samhället. Vi ser det tydligt på olika sätt i skattepolitiken. Det är mer till dem som redan har och mindre till dem som redan har lite.

Det följs upp av en arbetsmarknadspolitik som jag fortsätter att kalla för cynisk. Jag såg att arbetsmarknadsministern inte gillade det uttrycket. Det är skillnad på om en person är cynisk eller om politiken är det, vill jag också säga. Jag lägger inga synpunkter på arbetsmarknadsministerns sätt att se på detta.

Jag misstror inte regeringens ambition att skapa nya jobb, men konsekvenserna av den förda politiken blir att tusentals människor i det svenska samhället sätts i en situation som är oerhört kränkande för dem.

Nu vill regeringen inte ta upp enskilda fall eller diskutera de enskilda personer som jag träffar när jag rör mig ute i landet. En av dessa är Britta i Karlskrona som fick sin arbetsmarknadsutbildning avbruten på grund av att resurserna till Arbetsmarknadsverket har dragits in, och man måste klara andra åtaganden. Hon kunde inte få sin utbildning. Och eftersom utbildningen inte var klar kunde hon inte få det jobb som hon hade blivit lovad av sin arbetsgivare och som hon skulle börja på den 1 juni.

Andra personer har fått avbryta sina plusjobb. 63-åringar har varit garanterade att få behålla jobbet tills de är 65 år, men nu får de inte fortsätta.

Det finns en rad sådana personliga fall ute i det svenska samhället. De har hamnat i en oerhört utsatt situation.

Regeringen och arbetsmarknadsministern vill inte diskutera enskilda fall, utan detta ska ses i ett större sammanhang. Det är bättre att ha jobb än att vara arbetslös är den ständiga kommentaren som arbetsmarknadsministern har haft i debatter och interpellationssvar. Det kan vi hålla med om. Det är bättre att ha jobb än att vara arbetslös. Men man kan inte släppa ansvaret för den som trots en god konjunktur fortfarande inte har jobb. Det är lägre ersättning, kortare perioder och en ovisshet om vad som händer i framtiden.

Jobb- och utvecklingsgarantin är inte speciellt tydlig med vad som ska hända. Det finns tre steg. Det ska vara intensivare jobbsökaraktiviteter, program, arbetspraktik, subventionerade anställningar och utbildningsinsatser. De som är kvar i utvecklingsgarantin efter 450 dagar ska vara i varaktig samhällsnyttig sysselsättning.

De blir väl parkerade i en åtgärd som de aldrig någonsin tar sig ur. Det är väl det som händer när man har de där arbetena längst bort.

Det kan låta bra på sätt och vis. Men jag har hela tiden varit mycket skeptisk till att man parkerar människor någonstans längst bort. Inte kommer någon att ägna sig åt dem efter 450 dagar. Vad det är för samhällsnyttig sysselsättning vet vi inte heller.

Det klingar ganska tomt med intensivare jobbsökaraktiviteter. Vad händer på Arbetsmarknadsverket? När generaldirektören var hos oss i arbetsmarknadsutskottet för inte så länge sedan beskrev han det omställningsarbete som pågår just nu. Inte blir det fler som ska jobba med jobbsökaraktiviteter. Sanningen är, Littorin, att på varje arbetsförmedling diskuterar man nu hur man ska klara den nya uppgiften med de resurser som man har fått. De som slutar kan inte ersättas, och kontor kommer att dras in. S-gruppen var nyligen i Skåne och träffade arbetsförmedlingarna där. Man säger att arbetsförmedlingen och verket i framtiden inte kommer att ha närvaro på alla de platser där man finns i dag. Det finns ingen möjlighet med de resurser man har. Då klingar detta ganska falskt.

Inte minst i slutet av valrörelsen talades det om en personlig coach. Varje arbetslös skulle ha sin egen coach som skulle coacha detta. Det klingar också falskt när man hör generaldirektören på Arbetsmarknadsverket beskriva vilka resurser man kan sätta in.

När det gäller subventionerade anställningar och utbildningsinsatser är det samma sak. Vad är det som har hänt under året? Neddragningen är från 138 000 platser som var i gång – volymen var 150 000 – till 90 000 som ska ned till 65 000. Det har gett det resultat som jag beskrev med människor som har fått sina utbildningar och aktiviteter avbrutna. Människor som är öppet arbetslösa kan inte få praktikplats eftersom verket måste anpassa sina insatser till de pengar man har.

Då pratar man om att man ska ha insatser i jobb- och utvecklingsgarantin. Det tillförs inga extra resurser till jobb- och utvecklingsgarantin för 2007 heller. Däremot aviseras resurser för 2008–2009, vad jag kan läsa av budgeten. Det är några miljarder till de båda åren.

Det fick till följd att Arbetsmarknadsverket tog timeout. Man sade att man inte kunde göra någonting utan måste se till att man har resurser så att man klarar försörjningen till dem som ska in i jobb- och utvecklingsgarantin. Det var 39 000 personer i den nuvarande aktivitetsgarantin. Regeringen vill nu ta ett vidgat grepp. Det har jag ingen synpunkt på. Det är väl bra att man vill att flera ska omfattas av en bra aktivitet om det kan leda till jobb. Men om det inte finns resurser så att man kan garantera kvaliteten och göra de insatser som är nödvändiga för att de svårast arbetslösa ska komma ut på arbetsmarknaden blir man bekymrad.

Det handlar om drygt 100 000 personer som omfattas av den målbeskrivning som jag kan utläsa av propositionen. Ger man dessutom inte Arbetsmarknadsverket några nya resurser måste man fundera på vad det blir för kvalitet i åtgärderna. Den frågan måste man svara på.

Det ges inte något besked i jobb- och utvecklingsgarantipropositionen om detta. Det beskrivs mycket vagt vart man vill komma. En sak är vi säkra på. De som berörs av detta kommer att få sina ersättningar sänkta från 80 till 65 procent, med lite olika krumelurer beroende på om man har barn under 18 år och vilka perioder det är.

Vi vet att de åtgärder som man får kommer att räknas bort från a-kassedagar. Det kommer att betyda att de 300 dagarna smälter ihop ganska snabbt för dem som är svårt arbetslösa och har stått långt från arbetsmarknaden. Då är man inne i en annan process där man ska ha en samhällsnyttig sysselsättning, som regeringen säger.

Vad är samhällsnyttig sysselsättning? Blir man kvar i den? Hur kommer man ur den? Vad finns det för stöd när man har hamnat där? Det är intressanta frågor som det inte finns några svar på i dag.

Som jag sade i inledningen av mitt anförande är detta ett led i en cynisk politik som leder till en stark omfördelning. Det är egentligen en nedbrytning av den svenska modellen, trots att regeringen – eller åtminstone arbetsmarknadsministern, de andra i regeringen är inte lika tydliga – säger sig värna den svenska modellen. Alla insatser som har gjorts på arbetsmarknadsområdet från regeringens sida har ju varit riktade till att piska den ena parten och ge morot åt den andra parten. Såväl a-kassefrågorna som ersättningsnivåerna, arbetsmarknadspolitiken och jobb- och utvecklingsgarantin är en tydlig piska på dem som redan har det besvärligt.

Jag kan tolka hela politiken som att den signal som regeringen ger till de arbetslösa är tydlig: Det är ditt eget fel att du är arbetslös. Ta dig i kragen och skaffa dig ett jobb. Begriper du inte det med den ersättning du har ser vi till att du får lägre ersättning så att vi svälter ut dig till ett jobb.

Det är den signal som regeringen ger i det här läget.

Jag tror inte alls att det fungerar så. Men det blir förtvivlade människor som får lägre ersättning och skruvas ändå längre ned i besvärlighet. Det är inte nog med att de inte har jobb, nu får de en ersättning som är besvärlig och ger stora inverknings på livet.

Det är en cynisk politik, arbetsmarknadsministern. Den är hård, tuff och riktad till de personer i samhället som redan har det svårt och redan känner sig utlämnade.

Jag ska också säga något om att skyldigheten för arbetsgivare att anmäla lediga platser tas bort. Det är konstigt i den moderata världen. När regler inte fungerar för dem som anses tillhöra den rätta sidan i politiken

tar man bort reglerna. Skälet till att man inte ska anmäla längre är att det inte har fungerat. Därför tar man bort regeln.

Det kan vi se även när det gäller andra frågor i samhället. När inte den vita marknaden fungerar inom företagandet är det för höga skatter. De borde tas bort, skriver de rosafärgade tidningar som står regeringen ganska nära ideologiskt. Skatterna ska bort. Det är inte fråga om att man ska kontrollera hårdare eller ta i med hårdhandskarna och se till att folk följer reglerna. Jo, det gäller de svaga i samhället. De ska skruvas åt.

Det är också ett led i detta.

Vad innebär det? Förmodligen att arbetsförmedlarna inte får jobben, utan att man nu ska ut och leta efter de lediga jobben. Jag tror att de som redan är ansträngda på det här området kommer att få ännu mer arbete. Det finns inte något bra alternativ. Det kommer förmodligen att bli så att färre lediga platser kommer att anmälas till arbetsförmedlingarna.

Något annat som jag är kritisk till gäller naturligtvis möjligheten att begränsa sökområdet under de första 100 dagarna. Det här är också en undfallenhet. Regeringen säger att det egentligen inte är någon förändring. Varför tar man bort 100 dagar om man inte vill ha en förändring? Det har varit en vits med de 100 dagarna. Under den perioden har man rätt att söka i sitt närområde. Det betyder att man inte behöver flytta utanför pendlingsavstånd. Jag har rätt att söka inom det område där jag har utbildning, där jag har jobbat tidigare och har erfarenhet. Lyckas jag inte inom 100 dagar utökas sökområdet. Det är en ganska bra ordning på arbetsmarknaden skulle jag vilja säga.

Om det här utnyttjas maximalt innebär det att man redan från dag ett ska ha Sverige som sökområde. Jag har sett ett uttalande om detta. Jag minns inte om det var arbetsmarknadsministern eller hans statssekreterare som sade att det är Sverige som är sökområde från dag ett.

De flesta som får jobb i dag får bara korttidsanställningar, inte tillsvidareanställningar. Det är kortjobb. Man har sett till att öka möjligheten att anställa på kort tid. Det kan i förlängningen innebära att den som är arbetslös får flytta för att ta ett korttidsjobb som kanske varar i sex månader. Han får ta med sig sin familj, skaffa bostad – om det är möjligt där jobben finns. Det är ju inte heller så lätt med den politik som förs. Efter sex månader kanske han får flytta till en annan del av Sverige för att ta ett annat korttidsjobb.

Det är väl bättre att ha en rak och tydlig regel för vad som gäller på detta område i stället för att säga: Så bör det inte tillämpas.

Men det är faktiskt det som regeln innebär om den ska tolkas på det sätt som regeringen har gjort.

Fru talman! Vi yrkar avslag på hela denna proposition av det skälet att vi ser den som ett led i att man sakta bryter ned den svenska modellen på arbetsmarknaden, vilket ger en stor omfördelning i samhället. Mer till dem som redan har och piska till dem som redan har det besvärligt, det är en kort sammanfattning av den politik som regeringen för och som ytterligare verifieras genom det förslag som ligger på kammarens bord i dag.

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Patrik Björck, Lars Lilja, Sylvia Lindgren och Jennie Nilsson (alla s).

Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Om man ser arbetsmarknadspolitiken som vilande på två ben, där krav på de arbetsökande att aktivt söka jobb är det ena benet medan den aktiva arbetsmarknadspolitiken med stöd och rådgivning, utbildning och program är det andra, blir det väldigt tydligt när man läser detta betänkande att den borgerliga politiken haltar eftersom listan på hårdare krav på de arbetsökande är både lång och konkret. Ersättningsperioden från a-kassan och aktivitetsstödet ska kortas, och nivån på ersättningen ska sänkas. De arbetsökande ska från dag ett tvingas flytta till första bästa lediga jobb om det så bara är ett vikariat eller en timanställning på en helt annan ort. Arbetslivserfarenhet och utbildning ska inte längre, som det heter, begränsa den arbetsökande. Och människors helt rimliga önskan att i första hand försöka hitta ett jobb där man bor ska man inte längre ta någon hänsyn till. Detta betyder att till den rädsla som många redan i dag känner inför att bli arbetslösa med allt vad det innebär ska nu också läggas rädslan att arbetslöshet i sin tur kan innebära ett abrupt uppbrott från hela den tillvaro som man har byggt upp.

Men lika tydligt som skärpningarna av kraven på de arbetslösa beskrivs i detta betänkande, lika vagt och obestämt beskrivs hur det som är kvar av den aktiva arbetsmarknadspolitiken egentligen ska utformas. Då tänker jag först och främst på den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin som nu ska ersätta aktivitetsgarantin för långtidsarbetslösa. Enligt regeringens förslag ska betydligt fler än i dag omfattas av detta program. Och det sägs att kvaliteten på insatserna ska bli bättre. Och det är naturligtvis inget fel på dessa ambitioner. Men när man samtidigt har dragit ned något alldeles enormt på Ams resurser blir det lite svårt att se hur det ska kunna uppnås. Sedan en tid har Ams stoppat alla anvisningar till program för att spara resurser till denna aviserade garanti. Det är säkert en klok strategi från deras sida för att se till att detta inte blir ett fullkomligt fiasko från dag ett. Men i längden är det helt kontraproduktivt om hela den aktiva arbetsmarknadspolitiken ska koncentreras till långtidsarbetslösa på bekostnad av tidiga insatser för arbetslösa som faktiskt kan förhindra att människor fastnar i långtidsarbetslöshet.

Sedan sägs i princip ingenting konkret om vad denna garanti ska innehålla. Programmet ska indelas i tre faser, står det. Först ska det vara intensifierade jobbsökaraktiviteter. Sedan ska det vara ett utbud av programaktiviteter. Och slutligen i fas tre ska de som ännu inte har fått något jobb anvisas till vad som kallas en varaktig samhällsnyttig sysselsättning.

Vad de två första faserna innebär är i och för sig någorlunda begripligt, även om man har lite svårt att se varifrån arbetsförmedlingen ska få de extra resurser som de kommer att kräva. Men det mest obegripliga är ändå vad den tredje fasen, den samhällsnyttiga sysselsättningen, egentligen innebär. I synnerhet med tanke på den föraktfulla beskrivningen av exempelvis plusjobben som de borgerliga partierna har gett uttryck för i den här kammaren flera gånger så undrar man hur denna sysselsättning ska vara utformad. Plusjobben var en insats för långtidsarbetslösa som gav lön i enlighet med Kommunals kollektivavtal. De var avtalade med facket och konkurrerade inte ut reguljära jobb. Och de som var över 60 år kunde anvisas ett plusjobb ända fram till pensionsåldern. Man kan säga att det var fråga om en varaktig samhällsnyttig sysselsättning.

Eftersom det inte någonstans i detta betänkande går att hitta någon som helst konkret beskrivning av vilka villkor som ska gälla för denna sysselsättning för långtidsarbetslösa i regeringens modell, skulle det vara väldigt bra om någon av representanterna för regeringspartierna, eller ministern, här i dag ville ge någon liten antydning om vad denna sysselsättning ska bestå i och vilka villkor som ska gälla. Jag utgår nämligen från att även borgerliga ledamöter i denna kammare tycker, precis som jag, att det känns lite märkligt att fatta beslut om saker som man faktiskt inte har en aning om vad de innebär.

Sedan måste jag fråga om regeringspartierna verkligen tror på sin egen medicin när det gäller ensidigt hårdare krav på de arbetslösa. Om de tror att kortare ersättningsperioder, sänkt ersättning och den här nya garantin verkligen leder till att människor snabbare får jobb, så känns det väldigt märkligt att föräldrar till barn under 18 år ska ha särskilda regler som innebär att de faktiskt får en högre ersättning och kan välja att vara öppet arbetslösa under en längre period än andra. Som jag ser det är det särskilt viktigt att den som har ansvar för att försörja ett barn väldigt snabbt får ett nytt arbete. Om man då som majoriteten tycker detsamma borde man nästan ställa ännu hårdare krav på föräldrar, om det nu är dessa hårdare tag som gör att man snabbare får jobb.

Men kanske finns det någon i Regeringskansliet bland alla abstrakta nationalekonomiska kalkyler som ändå har sett framför sig ett barn som tvingas stanna hemma i stället för att åka på skolresa och som tvingas sluta med fotbollsträningen och gå i syrrans nedtrampade skor därför att mammas a-kassa har sänkts. Kanske bär det trots allt den politiska högern emot att utsätta barn för den förnedring som det innebär att vara fattig, eller kanske är det bara så att man vill undvika en obehaglig och obekväm debatt om hur djupa orättvisor som högerpolitiken skapar ända in på våra skolgårdar. Men oavsett vilket syftet är bakom denna lilla särregel blottar den det cyniska i denna krav- och piskpolitik gentemot de arbetslösa därför att regeringen mycket väl vet att människor kommer att vara arbetslösa också sedan ersättningen har sänkts och kraven har skärpts och att detta kommer att drabba människor otroligt hårt i deras vardag.

Fru talman! Det råder en stor politisk enighet om att det är bättre att ha ett arbete än att vara arbetslös. Det är också okontroversiellt att ställa krav på att den som får a-kassa också aktivt ska söka jobb. Men till skillnad från regeringen anser Vänsterpartiet att det går att kombinera krav med en a-kassa som faktiskt ger människor en skälig levnadsnivå. Och till skillnad från regeringen anser vi att arbetsmarknadspolitikens andra ben, det som handlar om samhällets ansvar att rusta människor för att de ska kunna få jobb, är minst lika viktigt som att ställa krav. När den enskilde gör sitt för att söka jobb måste samhället göra sitt för att se till att arbetstillfällen skapas och att människor får tillgång till den utbildning, den arbetslivserfarenhet och det stöd som krävs för att hitta sin plats i arbetslivet. Det måste finnas en helhetssyn i arbetsmarknadspolitikerna, där människors behov och förmåga tas till vara, och där de krav som ställs på den enskilde står i rimlig proportion till vad man kan begära av människor.

Därför säger vi nej till den här regeringens ensidiga inriktning på hårdare krav och tuffare villkor för de arbetslösa. Vi vill i stället ha en ar-

betsmarknadspolitik som utgår från att människor faktiskt vill arbeta och som är inriktad på att göra det möjligt. Vi vill satsa mer och inte mindre på arbetsmarknadsutbildningar och anställningsstöd av olika slag. Vi vill satsa mer, inte mindre, på arbetsförmedlingen så att både de arbetssökande och arbetsgivarna kan få tillgång till en bättre service än i dag. Av den anledningen säger vi också nej till att avskaffa lagen om allmän platsanmälan. Regeringen påpekar ju själv vikten av en sammanhållen och nationellt täckande arbetsförmedling när man motiverar den föreslagna omorganisationen av Arbetsmarknadsverket till en enda myndighet.

Vänsterpartiet menar att det för att den här myndigheten verkligen ska kunna ge en bra service är nödvändigt att alla lediga platser också finns tillgängliga där.

Det är ju väl känt att när jobb tillsätts på informella vägar, vilket har blivit allt vanligare under senare år, missgynnas stora grupper på arbetsmarknaden. Det gäller då framför allt människor från andra länder som kommit hit och som väldigt sällan har sådana här informella kontaktnät. Det handlar också om unga människor som är ute och söker sitt första jobb. Det kan vara oerhört svårt att hitta någonting på informell väg. Dessutom lever vi i ett samhälle där manliga kottierier och nätverk skapar kontakter med varandra och där kvinnor inte släpps in, vilket gör att också kvinnor missgynnas av informell rekrytering.

Lagen om allmän platsanmälan är därför viktig för att uppnå effektivitet i arbetsförmedlingens arbete. Den är också helt central för att motverka diskriminering och segregering på arbetsmarknaden.

Att majoriteten i betänkandet hänvisar till att många arbetsgivare tycker att det är krångligt att anmäla lediga jobb till arbetsförmedlingen är bara ännu ett uttryck för den ensidiga och skeva kravprofilen i den borgerliga politiken. Den som är arbetslös ska nu vara beredd att lämna hus och hem för ett vikariat i andra ändan av landet. Men en arbetsgivare som söker personal ska inte ens behöva bekväma sig med att skicka ett mejl till arbetsförmedlingen. Det måste väl finnas någon rimlig proportion när det gäller de krav man ställer!

Slutligen: Det här är ett väldigt stort och nästan ogripbart betänkande. De flesta vanliga medborgare kommer i efterhand säkert att ha väldigt svårt att reda ut vad vi egentligen beslutat om.

Vänsterpartiet har bidragit med ett stort antal förslag i betänkandet – förslag om åtgärder som vi menar skulle förbättra kvaliteten i arbetsmarknadspolitik och som skulle skapa bättre förutsättningar för invandrare att få jobb och bättre förutsättningar för jämställda villkor i arbetslivet. Det är en politik som vi naturligtvis fortsatt tänker utveckla och kämpa för. Vi anser att allas rätt till arbete på goda villkor och en generös och heltäckande välfärdspolitik är två omistliga delar i ett modernt rättvist samhälle.

För att inte uppta alltför lång tid med voteringar här i kammaren väljer jag att endast yrka avslag på propositionen så när som på när det gäller ombildningen av Arbetsmarknadsverket, något som vi faktiskt har bejakat. Jag yrkar därför bifall till reservationerna 1, 3 och 5.

I detta anförande instämde Torbjörn Björlund (v).

Anf. 4 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det viktigaste och det som jag saknar mest från den nuvarande regeringens sida är detta med att arbetstillfällena skapas. Det är det absolut viktigaste. Om det är något som väljarna begär av oss politiker så är det att vi skapar förutsättningar för fler jobb i samhället. Det är alltså där som jag ser regeringens största misslyckande.

Man är mer inriktad på att sänka skatterna för dem som redan har mycket – förmögenhetsskatt, fastighetsskatt och så vidare – i stället för att skapa förutsättningar för en bättre framtid för oss alla genom att satsa på miljöteknikföretag, på en kollektivtrafikutbyggnad och på en omvandling av till exempel miljonprogrammets bostäder för att få energisnåla hus så att vi kan spara energi. Det absolut bästa sättet att få bukt med klimatförstörelsen är att spara energi. I andra hand gäller det att använda miljöbra alternativ. Dessa måste vi utveckla. Det här skapar arbetstillfällena i Sverige.

Tyvärr satsar regeringen inte på detta. I fråga om de föreslagna satsningarna på järnvägsutbyggnaden drar man nu ned på utbyggnaden av järnväg i Sverige. I stället borde man ha gjort tvärtom och därmed också skapat arbetstillfällena.

Vi behöver också fler personer som jobbar inom den offentliga sektorn. Vi behöver fler vuxna i skolan. Det är väldigt viktigt. Då måste vi skapa arbetstillfällena också i den offentliga sektorn. Också det har regeringen fullständigt blundat för. I stället vill man skära ned i den offentliga sektorn där jag tror att vi i stället måste ha en utbyggnad.

Vi måste också ha fler personer som jobbar på vårdhem och som tar hand om våra gamla. Det behövs fler händer i vården, inte färre som regeringen nu är inne på – allt för att sänka skatter för dem som redan har mycket. Jag och Miljöpartiet tror att det är helt fel utveckling.

Det finns också människor som i dag inte har arbete. Vi måste ha en arbetsmarknadspolitik för dessa personer. Vi i Miljöpartiet ser a-kassan som en omställningsförsäkring. När man har blivit arbetslös ska man ha en rejäl eller åtminstone en rimlig ersättning tills man hittar ett nytt jobb. Därför fortsätter vi att kräva 80 procents a-kassa och inga sänkningar.

Den nya regeringen för en politik med piska. Redan i december förra året togs de första stegen – sänkningen i a-kassan, borttagandet av studerandevillkoret och försämringar för deltidsarbetande. Den politiken vill man nu fortsätta med.

Men det finns personer som trots de här piskorna redan i december – det som de flesta förslagen handlade om började gälla den 1 januari – fortfarande inte har fått jobb. Som ledamot i arbetsmarknadsutskottet får man ständigt mejl från personer som har försökt att få jobb och som ser att ersättningen nu minskar samtidigt som de fortfarande inte kan få ett jobb. Vad gör då regeringen? Jo, då är regeringen inne på ännu fler piskor.

Jag tycker att Sven Otto Littorin ska byta jobb. Han ska bli miljöminister, för det är där vi behöver piskor. Miljöministern däremot som älskar morötter borde bli arbetsmarknadsminister. Jag anser att dessa två personer, ministrar, har helt rätt inställning men är på fel jobb. Det är i miljöpolitiken som det behövs piskor för att vi ska ändra konsumtionsmönster, medan personer som är arbetslösa behöver morötter för att kunna få ett arbete.

Jag utgår från att människor vill arbeta. Det gör inte den här regeringen, utan man utgår från att arbetslösa är lata människor som helst vill sitta hemma och plocka hem pengar. Hur många sådana personer har arbetsmarknadsministern egentligen träffat – i vilken valrörelse, och var skedde regeringens valrörelse? Jag begriper inte detta. Det är ju helt olika människor vi möter.

I den här propositionen föreslår regeringen ett borttagande av aktivitetsgarantin. Det är väl ingen som sörjer det särskilt mycket. Aktivitetsgarantin har ständigt varit kritiserad, framför allt därför att väldigt många arbetslösa inte har fått det stöd som de behöver för att kunna hitta ett nytt jobb. Detta är välkänt.

Förra mandatperioden satsade vi väldigt mycket tid och energi på att försöka hitta de individuella behov som människor har för att kunna slussas vidare ut på arbetsmarknaden. Det är möjligt att vi inte lyckades tillräckligt.

Men vad är då förändringen med den nya jobb- och utvecklingsgarantin? Ja, man byter namn. Det är väl närmast fråga om det. Man satsar på just det som vi i Miljöpartiet förra mandatperioden förde fram, alltså att det ska vara mer individuellt inriktat på hjälpa de här personerna.

Problemet med den nya regeringen är att man tar bort pengarna för detta. Vem ska hjälpa de arbetslösa? Inga pengar är ju avsatta i budgeten, om det nu inte kommer en massa extra miljarder i höstbudgeten i september eller oktober – det är möjligt. Men just nu finns det inga pengar. Vem ska alltså hjälpa de arbetslösa? Vi i Miljöpartiet förstår inte detta och bryr oss egentligen inte i om man byter namn. Huvudsaken för oss är att samhället ska hjälpa dem som är arbetslösa med att hitta ett jobb.

Det är bekymmersamt att vi i dag ska fatta beslut om den här jobb- och utvecklingsgarantin utan att veta vad den innehåller. Men det är, som sagt, regeringens ansvar, inte ett ansvar för oss i oppositionen.

Ännu värre är kanske att man föreslår en ännu mindre ersättning för dem som omfattas av jobb- och utvecklingsgarantin. Nu ska det vara bara 65 procents ersättning – ännu värre och ännu lägre ersättning – för de människor som redan i dag står längst bort från arbetsmarknaden. Det är så att man skulle önska att miljöministern var här och kunde ge de här människorna lite morötter för att kunna ta steget ut i arbete – detta i stället för en piska från Littorin. Det hela är beklagansvärt.

Sedan har vi det andra förslaget – det är många förslag, men jag menar det andra som jag vill ta upp – som gäller rätten att söka arbete i närområde. Det verkar inte ha någon betydelse. Då förstår jag inte varför ni tar bort den. Det andra jag där vill säga gäller återigen inställningen att arbetslösa tydligen inte vill ha ett arbete. Jag är helt övertygad om att har man möjlighet söker man ett jobb så fort det går.

Men då bortser regeringen från några aspekter i dag. Den första är att det inte finns så många jobb att söka för alla. Det finns flaskhalsar. Det är inte så lätt för alla människor. Den andra är att regeringen tycks tro att alla arbetslösa är ensamstående utan familj, utan släktingar, utan vänner och utan föräldrar. Det finns ganska många som blir arbetslösa som har familj och som ska ta hand om barn till exempel. Vem ska hämta och lämna barnen i den familjen om man ska piskas bort att redan från första dagen söka jobb, och förhoppningsvis också få ett, någon annanstans?

Vad ska vi göra åt de här människorna? Det tycks inte bekymra regeringen.

Ytterligare en aspekt är att vi har ett könsmönster i samhället som gör att det finns misstanke om att om det är en man som blir arbetslös och flyttar är det kvinnan som får hämta och lämna barn på dagis, och det är kvinnan som får följa efter så småningom. Inte heller här har regeringen gjort någon jämställdhetsanalys över vad det här förslaget egentligen innebär. Det saknas ännu en gång.

Jag tror inte att det är bra. Jag tror inte heller att det är bra för företagen att de inte får de personer som har den bästa kompetensen på arbetena utan bara får dem som bäst kan ta jobbet. Ska företag i Sverige överleva på sikt måste de ha rätt kompetens, och så måste de också ha rätt arbetare som gör det jobb som behöver göras. Det tror jag är väldigt viktigt.

Det finns flera förslag som vi från Miljöpartiet lyfter fram här som tyvärr blivit lite dåligt behandlade. Jag tycker om arbetsförmedlingen, men jag ser också möjligheter för andra än den offentliga arbetsförmedlingen att göra ett bra jobb. Jag har själv totalt omprövat min inställning till bemanningsföretag. Jag tycker att bemanningsföretag ofta har visat att man har kunnat skaffa fram arbete till personer med utländsk bakgrund, framför allt ungdomar.

Jag ser också att facken skulle kunna ha en väldigt viktig roll. Är det någon som vet hur arbetsmarknaden ser ut i närområdet inom en viss bransch är det de fackliga organisationerna. Varför kan vi inte erbjuda dem att hjälpa till med jobbcoachning i stället för bara arbetsförmedlingen? Jag tror att vi behöver fler aktörer på marknaden. Därmed inte sagt att jag vill avskaffa arbetsförmedlingen, absolut inte, men jag kan se att det behövs flera aktörer på denna marknad. Det finns försök från några fackförbund med detta, men jag skulle gärna vilja se att regeringen hjälpte till att utveckla det så att fler fackförbund kan jobba med de här frågorna.

Den sista fråga jag vill lyfta fram, fru talman, är sociala företag. Där hoppas jag verkligen att regeringen läser motionerna från Miljöpartiet om att man kan utveckla socialt företagande, inte bara som en näringslivsverksamhet utan också som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Jag hoppas att ni i alla fall i höstbudgeten kommer att lägga fram förslag på detta område, där jag tror att vi har mycket att lära från andra länder i Europa. Det finns väldigt många kreativa människor i Sverige som har goda idéer och som behöver stöd för att utveckla denna verksamhet och framför allt för att ge personer som står långt borta från arbetsmarknaden ett arbete. Det är det som vår politik syftar till.

Jag yrkar för tids vinnande bifall bara till reservationerna 1 och 3.

Anf. 5 TOMAS TOBÉ (m):

Fru talman! Efter att ha tagit del av oppositionens anföranden tycker jag att det är slående vilken oförmåga till självkritik som har utspelat sig, i synnerhet från Socialdemokraterna. Det skulle kunna sammanfattas i: Låt i all väsentlighet allt vara som det har varit. Det får duga.

Men det duger inte. Det är precis den inställningen som har skapat det utanförskap som i dag präglar stora delar av Sverige.

I detta betänkande behandlas också fyra framställningar från Riksrevisionen, men i anförandena var det väldigt lite som nämndes av oppositionen om dessa framställningar. Om det beror på att Riksrevisionens framställningar egentligen är ett omfattande underkännande av den tidigare regeringens arbetsmarknadspolitik låter jag vara osagt.

Jag måste också erkänna att jag hade förväntat mig lite mer i dag. Vi har haft en regeringskartell som lidit ett valnederlag i en högkonjunktur. Ett av partierna har bytt partiledare. Man hade kanske hoppats på lite nytänkande här i dag på det område som också avgjorde valet, men uppenbarligen pågår inte någon sådan process.

Oppositionen väljer i stället att benämna samtliga förslag om avviker från status quo som någon form av jakt på arbetslösa. Men, fru talman, det är nu vi går från jakt till hjälp för arbetssökande. Det stämmer att vi inför regler som bejakar arbetslinjen, men det är nu det samtidigt införs åtgärder för att också hjälpa arbetssökande in på arbetsmarknaden, särskilt dem som står långt borta från arbetsmarknaden. Det är nu vi går från förmedling av åtgärder till förmedling av jobb. Det är nu vi sammantaget får en politik som också förstärker en stark tillväxt i högkonjunktur så att det finns jobb att söka.

Utvecklingen är glasklar. Bara under detta år har 390 000 jobb anmälts, 77 000 i april. Till detta ska också sägas att det är färre arbetssökande som anmälts till arbetsförmedlingarna. Det är resultatet av politiken. Det bekräftas också av Konjunkturinstitutet, som menar att regeringens reformer förstärker sysselsättningen.

Fru talman! Detta är positivt, men det kommer att behöva göras mer för att långsiktigt bryta utanförskapet. Det har tagits några steg tidigare, några fler tas i och med detta betänkande, men fler kommer att behövas under denna mandatperiod och kommande mandatperioder. För alliansregeringen och utskottsmajoriteten står de jobbskapande insatserna högst upp på dagordningen, och det är inte en dag för tidigt för alla dem som i dag inte har ett arbete att gå till, särskilt för dem som har varit i långvarigt utanförskap och vars kompetens och kunskap har gått förloerade och där hopplöshet infunnit sig.

Fru talman! Regeringen föreslår nu att den så kallade AGA:n på arbetsmarknaden, aktivitetsgarantin, avskaffas. Den har varit varken tillräckligt effektiv eller individuellt anpassad. Vi inför i stället en jobb- och utvecklingsgaranti som riktar sig till personer som har stått långt utanför arbetsmarknaden. Den ersätter den nuvarande aktivitetsgarantin och är konstruerad så att den täcker upp där aktivitetsgarantin har brustit. Vi öppnar en möjlighet också för de personer som oppositionen inte velat se tidigare, de personer som befinner sig utanför arbetslöshetsförsäkringssystem och ofta går på försörjningsstöd. De befinner sig faktiskt också i ett utanförskap.

I jobb- och utvecklingsgarantin kan till exempel individuell coaching ingå, förberedande utbildningar, praktik, särskilt anställningsstöd, nystartsjobb, med mera. Tanken är att insatserna ska komma vid ett tidigt stadium och att de ska vara individuellt anpassade. Jag konstaterar också glädjande att det inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin finns en möjlighet för fristående aktörer att vara med och utveckla lösningar. Det skulle vara oerhört intressant att se vilka lösningar som nu kommer att växa fram över landet.

Det har kommit upp en del frågeställningar kring vad som händer med personer som efter 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin ska få ett samhällsnyttigt jobb.

Först och främst blir detta aktuellt först kring 2009, vilket innebär att vi har ganska lång tid kvar att föra en diskussion om detta, och där utgår jag från att departementet återkommer. Men jag tycker att det är en oerhört välkommen och bra signal. Betänk att inom aktivitetsgarantin är genomsnittstiden sju och ett halvt år av passivitet.

Fru talman! Vidare föreslås ett antal regelförändringar i arbetslöshetsförsäkringen, som även tidigare aviserats av regeringen. Förändringen, som har som utgångspunkt arbetslinjen, har oppositionen tyvärr valt att medvetet misstolka. Ett exempel är rätten för en sökande att under de 100 första ersättningsdagarna av en ersättningsperiod begränsa sig till yrke och närområde.

Vi vet att sannolikheten att hitta ett arbete minskar med arbetslöshetens längd. Det är därför av största vikt att en arbetssökande hittar ett jobb så snabbt som möjligt. Vi anser därför att det inte är rimligt med en särskild regel som begränsar arbetssökandet. Och, fru talman, det bör kanske också påtalas att denna regeländring var gällande regel så sent som fram till år 2001, men om detta hör vi ingenting från oppositionen.

Vidare framgår det av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen att för att ett arbete ska anses vara lämpligt ska det ha tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet, exempelvis yrkesvana, utbildning, kompetens samt andra personliga förhållanden såsom ålder, hälsa och även familjesituation. Det kommer med andra ord att göras en individuell bedömning där hänsyn tas till alla personers olika förutsättningar. Den bild som oppositionen försöker ge av regelförändringen borde med lite ärligare retorik kunna nyanseras.

Vidare föreslås bland annat att möjligheten att förlänga ersättningsperioder tas bort, vilket är i linje med att det är en omställningsförsäkring. Därefter erbjuds jobb- och utvecklingsgarantin.

Beräkningen av godkänd bisyssla förändras från sex till tolv månader, vilket är en direkt konsekvens av att beräkningen av normalarbetstid förändras till tolv månader.

För att bättre matcha arbetssökande till ett jobb anser vi också att det måste ske en reformering av Ams och Arbetsmarknadsverket. Den starka tillväxten av jobb kräver effektivare matchning. Där är tyvärr inte Ams och de 20 myndigheterna tillräckligt rätt rustade, vilket också Riksrevisionen påpekat i sin framställan. Ams och länsarbetsnämnderna avvecklas för att i stället bilda en ny myndighet, Arbetsförmedlingen, som träder i kraft den 1 januari 2008.

Jag hörde att tidigare talare har varit ute och besökt arbetsförmedlingarna. Det har också jag gjort. Trots att bilden inte är entydig skulle jag vilja säga att oerhört mycket redan har hänt. Man kan redan nu se att mycket av arbetet har förändrats, från att förmedla åtgärder till att börja förmedla arbeten, vilket är oerhört glädjande. Givetvis kommer en förbättrad matchning på arbetsmarknaden att kräva fler åtgärder än denna, men det är ändå en mycket bra början.

Fru talman! Utskottsmajoriteten delar inte oppositionens kritik att det saknas resurser för att fullfölja planerade åtgärder. Våra nivåer på arbetsmarknadspolitiska åtgärder motsvarar de nivåer som gällde år 2003,

vilket är rimligt i den rådande högkonjunkturen. Mer intressant är kanske att Sven-Erik Österberg anser att år 2003 var ett skandalöst år för den dåvarande socialdemokratiska regeringen.

Fru talman! Jag tycker att oppositionen gör det oerhört enkelt för sig. Trots ett omfattande utanförskap väljer de, med socialdemokratin i spetsen, att i huvudsak peka på återställare inom arbetsmarknadspolitiken. De försöker ge en bild av att reglerna inom arbetslöshetsförsäkringen inte på något sätt kan påverka arbetslinjen. Vidare ska 18 miljarder satsas på akassan, vilket i praktiken innebär kraftigt höjda skatter för låginkomsttagare. Det ska med andra ord bli mindre lönsamt att arbeta och mer lönsamt att inte arbeta. Ännu mer förvånande är att de i huvudsak vill ha kvar de arbetsmarknadspolitiska program som visat sig vara misslyckade. Vidare reserverar sig Socialdemokraterna mot den nya myndigheten Arbetsförmedlingen.

Det spelar uppenbarligen ingen roll att politiken visat sig vara misslyckad, att Riksrevisionen har kritiserat den eller framför allt att svenska folket valde att rösta bort politiken. Enträget står man kvar vid devisen: Låt i all väsentlighet allt vara som det varit. Det får duga.

För alliansen är förändringarna i betänkandet som nu kommer på plats viktiga. Men jag vill samtidigt påminna om att det sker fler reformer än dessa som kommer att ha en positiv inverkan på sysselsättningen. Instegsjobb, nystartscentrum, hushållsnära tjänster, sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar och paketet av förbättringar för företagen är några exempel.

Det är fantastiskt att varje vecka ta del av statistiken över personer som efter lång tid av arbetslöshet eller sjukdom nu får ett fotfäste på arbetsmarknaden tack vare nystartsjobben. Vi är på rätt väg.

Jag yrkar bifall till utskottsmajoritetens förslag till beslut i betänkande AU13.

(Applåder)

Anf. 6 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Tomas Tobé säger att enligt oppositionens förslag ska allt vara som det har varit. Då har Tomas uppenbarligen inte läst någon av Miljöpartiets reservationer, där vi mycket kraftfullt har sagt att vi inte tar avstånd från att avskaffa aktivitetsgarantin men ifrågasätter jobb- och utvecklingsgarantins innehåll. Det står nämligen ingenting i propositionen om vad innehållet i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara. Man byter bara namn.

Framför allt: Var finns pengarna? Det finns ju inga pengar avsatta till individuellt anpassade åtgärder för dem som är arbetslösa. Kommer pengarna i höstbudgeten?

Vi saknar också besked om vilka åtgärder regeringen vidtar för att skapa arbetstillfällen. Ni har tagit bort den så populära sänkta arbetsgivaravgiften för småföretagen, vilket gör att småföretagarna nu rasar och ifrågasätter regeringens politik. Det var en av de bästa åtgärder som vi vidtog förra mandatperioden, som jag ser det. I stället ska man nu införa någon sorts sänkt arbetsgivaravgift för ungdomar, vilket i praktiken bara innebär en konkurrens om ungdomar för företagen och att man ger bidrag till företag som anställer ungdomar.

Det jag också vill fråga om gäller utanförskapet. Det är en viktig fråga att föra fram. Det är ingen av oss som vill ha utanförskap. Men kan Tomas förklara hur utanförskapet minskar för de personer som står längst bort från arbetsmarknaden och som nu får ännu mer sänkt a-kassa, från 80 procent ned till 65 procent? Känner inte de ett väldigt stort utanförskap när de ser hur regeringen samtidigt tar bort förmögenhetsskatten och sänker skatten för dem som redan har höga inkomster? Är inte det en grogrund till en politisk utveckling som vi inte vill se i Sverige?

Anf. 7 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jo, vi noterar från utskottsmajoriteten att Miljöpartiet närmar sig på ett antal områden, och det är mycket glädjande. Likväl är det på det sättet att Miljöpartiet ingår i en vänsterkartell som i huvudsak domineras av Socialdemokraterna. Jag valde också i mitt anförande att rikta mycket av min kritik mot det stora oppositionspartiet Socialdemokraterna.

När det gäller diskussionen om jobb- och utvecklingsgarantin kontra aktivitetsgarantin är en mycket viktig skillnad att det i genomsnitt tar ungefär 2,8 år innan man har kommit in i aktivitetsgarantin, medan vi här säkerställer att man efter 300 dagar ska in i jobb- och utvecklingsgarantin. Just att göra detta på ett tidigare stadium tror jag kommer att vara oerhört viktigt. Jag räknade i anförandet upp ett antal saker som kommer att ingå i jobb- och utvecklingsgarantin.

Du behöver inte heller vara orolig när det gäller resurser, Ulf Holm. 9,8 miljarder tillförs år 2008, och det är en ganska omfattande satsning. Under detta år finns det tillräckligt med resurser.

När det gäller riktade arbetsgivaravgifter och kritiken mot att regeringen tagit bort sänkningen av arbetsgivaravgiften för småföretagare har vi valt att ta bort den därför att den inte visat sig vara just jobbskapande. När vi fick utvärderingarna valde vi att titta på vilka andra typer av subventioner som bättre kommer att leda till att personer som står långt borta från arbetsmarknaden kan få hjälp in. Nu har vi alla förslagen om nystartsjobben, om sänkning av arbetsgivaravgifter för ungdomar och så vidare.

Anf. 8 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag uppmanar än en gång Tomas Tobé att läsa reservationerna och ta till sig det som vi från Miljöpartiet för fram som en ny politik, som inte innebär en piska utan en morot för människor som är arbetslösa att få ett jobb. Det är det som är den väsentliga skillnaden här i politiken. Ni från Moderaterna med hjälp av era stödpartier i regeringen har piskor till dem som är arbetslösa. Ni vill nu sänka a-kassan ännu mer, sätta en gräns för hur länge man kan få a-kassa och ta bort möjligheten till förlängning. För vad gör man med människor som inte har fått ett arbete efter 300 dagar? Vad hjälper det med sänkta ersättningar? Blir det inte ett större utanförskap för dessa människor när de samtidigt ser att ni tar bort förmögenhetsskatten och fastighetsskatten och sänker skatten för dem som redan har väldigt mycket pengar medan de själva knappt har råd till hyran? Är inte det ett sätt att öka utanförskapet?

Från Miljöpartiets sida vill vi i stället med vårt förslag se till att garantera att man från att man blir arbetslös tills man har hittat ett jobb ska få en a-kassa som är väl avvägd och som motsvarar 80 procent. Detta för att personen i fråga inte ska känna utanförskap utan få en morot att söka ett arbete.

Vi har från Miljöpartiets sida lagt fram flera förslag på hur man kan skapa arbetstillfällen genom satsningar på miljöteknikföretag, kollektivtrafiken och så vidare. Men ni är enbart intresserade av att sänka skatten för dem som redan har mycket pengar. *Det* ökar utanförskapet, Tomas Tobé! Det borde du ta ansvar för.

Anf. 9 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jag tror att både jag, utskottsmajoriteten och alliansregeringen tar ett ganska stort ansvar. Vi konstaterar att vi har ett omfattande utanförskap i en brinnande högkonjunktur, och vi är medvetna om att det krävs ganska kraftfulla reformer för att långsiktigt bryta denna utveckling.

När man tittar på alla de nya förslag som lanseras från Miljöpartiet tycker jag ändå att man ser en ganska stor satsning på friåret. Det vill säga att man fortfarande vill hitta något sätt att få de personer som redan finns inne på arbetsmarknaden att lämna den. Det är den stora satsningen från Miljöpartiet. Vidare är det på det sättet att man kommer in i jobb- och utvecklingsgarantin efter 300 ersättningsdagar i a-kassan.

Vi menar att det som klyver Sverige i dag är den omfattande arbetslösheten. Det absolut bästa sättet att minska klyftor i samhället är att lyckas pressa tillbaka arbetslösheten. Det var därför vi kunde se att klyftorna ökade i samhället under den förra regeringen. Det berodde på att man misslyckades med arbetsmarknadspolitiken.

När det gäller de skattesänkningar som har gjorts tycker jag att även Ulf Holm med lite ärlighet borde kunna erkänna att det har genomförts ganska kraftiga skattesänkningar för låginkomsttagare. Det är intressant att Miljöpartiet inte samtidigt som man talar om att återställa a-kassan till 80 procent säger att man vill genomföra kraftigt höjda skatter för låginkomsttagare.

Anf. 10 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! När man hör Tomas Tobé låter det nästan som att det är han som sitter i opposition. Han går på här och säger att oppositionen inte har några förslag och så där. Det är ju den här regeringens och er majoritets förslag som vi debatterar! Det är ju inte vi som har lagt fram denna proposition!

Sedan vill jag bara säga att det inte alls är så att vi från Vänsterpartiet är nöjda med hur allting har varit. Jag säger som Ulf Holm: Du får väl läsa de motioner och reservationer som vi har skrivit!

Dessutom är det väl välkänt att Vänsterpartiet gick till val på en väldigt stor och omfattande jobsatsning som innebar att vi ville anställa 200 000 nya personer inom välfärdssektorn i kommunerna och landstingen där det behövs personal. Det förhånades ju under valrörelsen som någonting som var helt orimligt och orättvist, och man sade att det skulle bli dyrt. Detta är lite lustigt nu när regeringen redan efter bara två fram-

lagda budgetar har sänkt skatten med dubbelt så mycket som hela denna jobsatsning på 200 000 nya jobb skulle kosta statskassan.

Så att Vänsterpartiet inte skulle ha några förslag på hur man skapar sysselsättning – till skillnad från er som väljer att lägga pengarna på att slopa förmögenhetsskatt och fastighetsskatt för folk i Bromma och Danderyd – faller på sin egen orimlighet.

Jag måste få ställa ytterligare en fråga. Jag blir mycket oroad när Tomas Tobé nämner detta med den varaktiga, samhällsnyttiga sysselsättningen i jobb- och utvecklingsgarantin. Han säger: Vi utgår från att regeringen kommer att återkomma med något fiffigt förslag om detta.

Ni tycker alltså att det är okej att vi ska sitta och fatta ett beslut om en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som kommer att omfatta en massa människor utan att ha en aning om vilka villkor som ska gälla!

Jag skulle gärna vilja ha någon typ av beskrivning från Tomas Tobés sida om det här är en sysselsättning där det är okej att lönerna ligger under kollektivavtalsnivå, om det är en sysselsättning som ska vara livet ut som något slags förvaring eller om tanken är att detta ska föra människor tillbaka till arbetsmarknaden. Någonting har ni väl ändå tänkt?

Anf. 11 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jo, det stämmer att Vänsterpartiet har ett flertal förslag. Men jag hade nog ändå förväntat mig att man efter ett valnederlag under en brinnande högkonjunktur – ett direkt underkännande när det gäller arbetsmarknadspolitiken – haft rimligt med tid att börja fundera över om ni kanske kan komma med lite nytänkande. Kanske det kan vara lite nya förslag som kommer upp till debatt. Uppenbarligen pågår ingen sådan process över huvud taget.

Jag noterade mycket väl att Vänsterpartiet hade en stor jobsatsning med 200 000 jobb i offentlig sektor. Det intressanta är att ni aldrig har kunnat leverera detta i den vänsterkartell som ni befann er i. Detta beror på att vi tidigare alltid hört att det ska satsas på vård, skola och omsorg, men så länge man inte lyckats pressa tillbaka arbetslösheten och samtidigt haft höga kostnader i transfereringssystemen har man inte heller haft råd att göra dessa satsningar.

När det gäller konstruktionen för samhällsjobb tycker jag att det är en oerhört viktig signal att det inte är så att man kommer in i jobb- och utvecklingsgarantin och sedan händer ingenting mer. Jag tycker att det är ganska bra att det, om man även efter 450 dagar inte har lyckats få en person in på arbetsmarknaden, finns en till hållplats där något ytterligare kommer att ske. Eftersom detta kommer under 2009 tycker jag att den exakta konstruktionen för detta inte behöver meddelas i dag.

Vidare tycker jag att det är intressant att när man läser texterna från Josefin Brink och Vänsterpartiet, fru talman, talas det väldigt mycket om att hela denna politik handlar om att skapa en låglönemarknad. Jag tycker att det vore intressant om Josefin Brink kunde tala om vilken låglönemarknad det är vi har sett växa fram nu under avtalsrörelsen.

Jag tycker vidare att det skulle vara intressant om Vänsterpartiet och Josefin Brink kunde tala om varför det är så oerhört mycket bättre med plusjobb än med nystartsjobb. Plusjobben omfattas inte heller av de regler som gäller på arbetsmarknaden som Vänsterpartiet annars brukar hylla relativt högljutt.

Anf. 12 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Att jobsatsningen på 200 000 jobb i välfärdssektorn inte genomfördes under förra mandatperioden beror ju på att Vänsterpartiet har ägnat sig åt politikutveckling och lanserade detta förslag i valrörelsen som någonting som vi ville genomföra i majoritet efter valet. Nu gick det som det gick, och jag tror att ganska många människor – nu när de får klart för sig hur lurade de har blivit när de fått veta att det var omöjligt att satsa på välfärden men fullt möjligt att satsa på enorma skattesänkningar för de rikaste – kanske börjar dra öronen åt sig och undra om det var så fiffigt att rösta fram denna majoritet. Det visar sig ju också i opinionsmätningar. Det är ju inte direkt oppositionen som har anledning att vara orolig för sin popularitet just nu utan snarare den här regeringen.

Jag måste ändå återvända till detta med den varaktiga, samhällsnyttiga sysselsättningen och allt detta. Det handlar ju om huruvida man vill skapa ett slags avstjälpningsplats – en låglönemarknad, ett ställe vid sidan av den reguljära arbetsmarknaden – där människor som enligt regeringen inte riktigt har någon plats på arbetsmarknaden placeras.

Tomas Tobé återupprepar sin kritik av plusjobben och säger att de var så dåliga på alla sätt och vis. Som sagt var lönen avtalsenlig. Kommunerna har sådana löner, ser du! Det var inte några exceptionella löner. Ganska många människor har ungefär 15 000 i månaden i lön. Tomas Tobé kanske inte känner så många sådana, men så är det faktiskt.

Plusjobben var tänkta att leda vidare. Man skulle få arbetsmarknadspolitiskt stöd under tiden så att man faktiskt kunde bli återanställd sedan. Det var en konstruktion som var gjord för att människor skulle kunna ta sig ur långtidsarbetslöshet.

Om det nu var så dåligt måste rimligtvis det som ni föreslår för långtidsarbetslösa – som är någonting liknande vad jag kan förstå – vara väsentligt bättre. Jag vill veta: Jämfört med plusjobben som riktade sig till långtidsarbetslösa och som var en varaktig, samhällsnyttig sysselsättning med syfte att leda till nya jobb – vad är det som kommer att vara så mycket bättre med era motsvarande åtgärder?

Anf. 13 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Det stämmer att lanseringen i valrörelsen med 200 000 jobb i offentlig sektor kan vara förhållandevis ny. Men jag kan nog ändå hedra Vänsterpartiet med att säga att ni även tidigare faktiskt talat om att ni vill göra satsningar i offentlig sektor. Vi har kunnat konstatera att under de tolv år då vi hade en vänstermajoritet gjordes inte tillräckligt mycket satsningar på välfärdens kärnområden. Det är klart att man inte klarar av att leverera detta i en tid då man inte lyckas pressa tillbaka arbetslösheten och när man har höga kostnader i transfereringssystemen. Så är det ju, och det tycker jag är viktigt att påtala.

När det gäller just satsningar på välfärdens kärnområden kan man till exempel notera att den här regeringen under den kommande tvåårsperioden kommer att leverera 14 miljarder mer till kommuner och lands-ting. Det är sådant som kommer att säkerställa att det finns tillräckligt med resurser för att man ska kunna anställa fler också inom offentlig sektor.

När det gäller diskussionen om de varaktiga, samhällsnyttiga jobben så menar vi, och jag tycker, återigen att det är en viktig signal att säga att man inte bara ska vara inne i denna jobb- och utvecklingsgaranti och sedan finns det så att säga ingen ny punkt där det händer någonting ytterligare. Jag tycker att det är en ganska viktig signal som kommer. När det gäller konstruktionen får jag väl göra dig besviknen och säga att du inte kommer att få något svar på den frågan i dag.

När det gäller hyllandet av plusjobben från Vänsterpartiet vet du mycket väl att de inte omfattas av LAS, och det brukar normalt vara någonting som Vänsterpartiet väljer att lyfta fram. Jag kan inte förstå ert motstånd mot nystartsjobben, när vi kan se att personer som har varit borta ifrån arbetsmarknaden under väldigt lång tid nu äntligen får en chans att komma in på arbetsmarknaden med ett riktigt arbete. Jag tycker att det är en mycket god politik, fru talman.

Anf. 14 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det finns väl några punkter där Tobé kanske skulle ta det lite lugnt, nämligen utanförskapet, Riksrevisionen och skattesänkningen. Är det inte det egentliga utanförskapet man håller på att skapa just nu, med dem som sätts helt utanför arbetsmarknaden? De som kommer in just nu är ju de som står närmast. Den bästa högkonjunkturen på 40 år, Tobé, det är ju det som faktiskt gäller här nu.

Och då slår regeringen sig för bröstet och säger: Ja, det blir mycket jobb med nystartsjobben!

Ja, 7 000–8 000 har det blivit, trots denna fantastiska marknadsföring. Det är ju det som faktiskt har hänt just nu. Och den vd på Söder som hade 80 000 i månaden och som får nystartsjobb – ja, han var väl knappast den som var aktuell för plusjobb; det kan jag hålla med om. Det handlar om helt skilda saker, Tobé. Du blandar ihop äpplen och päron i den debatten som har varit.

Var försiktig med Riksrevisionen. Den kommer att förfölja er majoritet – jag är helt säker. Det har redan börjat med anledning av utförsäljningen av de statliga bolagen. Riksrevisionen är ju inte lika populär hos regeringen just nu, kan man ju säga.

När det gäller skattesänkningen: Läs vad RUT har skrivit! 50 procent av de skattesänkningar som går ut i samhället har hamnat hos den tiondel av befolkningen som tjänar mest. För dem som tjänar minst går det ju inte ihop när de ska betala de ökade pålagor – a-kasseavgifter, bortdragning av skattereduktion för fackföreningsavgift, trafikförsäkring och så vidare – som kommer. De går ju med minus i det här. Det är ju sanningen. Det är ju dina väljare som tjänar på det här. Det är ju så det har varit.

Var också lite försiktig med hur läget är. Svenska folket har ju liksom inte tagit politiken helt till sitt hjärta, om man tittar på opinionssiffrorna. Opinionssiffror är opinionssiffror, men det verkar som om i alla fall några känner sig lite besvikna på den förda politiken jämfört med vad man sade i valet. Det är det som är sanningen.

Aga – ja, man går från aga till misshandel, kan man säga!

Jobb- och utvecklingsgarantin såg jag att någon kallade för JUG. Det är kanske det som den egentligen ska kallas för.

Anf. 15 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att Sven-Erik Österberg kan vara försiktig med att tala om vilka som är "dina väljare". Jag tror att man ganska tydligt kunde se att det var ganska många av dina tidigare väljare som valde att rösta på mitt parti i förra valet.

Att ligga bra till i opinionssiffror var tidigare Moderaternas absolut bästa gren, men när det kom till match och valresultat har vi tidigare, historiskt, inte varit särskilt bra på det. 2006 var ett bra år i alla fall, får vi konstatera.

När det gäller min kritik mot Riksrevisionen ville jag peka på att jag tyckte att det var lite underligt att man inte i något av anförandena från oppositionen valde att ens kommentera kritiken från Riksrevisionen. Det skulle vara intressant om Sven-Erik Österberg ändå kunde utveckla: Är det så att det finns någonting i den här kritiken mot programmen som man faktiskt kan hålla med om, när han trots allt väljer att stå kvar i dem?

Jag tycker också att Sven-Erik Österberg förtjänar att få kommentera en annan sak. Är det på det sättet att du kritiserar väldigt hårt de nivåer som vi har valt på arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som ligger i linje med de nivåer som gällde år 2003? Kanske, fru talman, Sven-Erik Österberg skulle kunna svara på om han anser att det var ett skandalöst år 2003 för den socialdemokratiska regeringen?

När det gäller skattesänkningar vet man mycket väl att om man tittar på konstruktionen av jobbvdraget så är det framför allt konstruerat så att de som tjänar minst har fått procentuellt störst höjning. Det tycker jag är oerhört viktigt.

Där förtjänas också ett svar, när man lovar att gå ut och återställa a-kassan med en kostnad på 18 miljarder. Då är man också förpliktad att berätta hur detta ska finansieras. Vi vet redan att det kommer att innebära kraftigt höjda skatter, som nu sänkts. Detta säger att det ska bli mer lönsamt att inte arbeta framför att arbeta.

Anf. 16 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska bemöta det här direkt, till skillnad från nuvarande regering, som aldrig svarar på frågor. Jag ska självvrannsaka mig.

År 2003 gjorde vi det stora misstaget. Vi drog ned på arbetsmarknadsåtgärderna därför att vi lyssnade på experterna, ekonomerna, som sade att det inte behövdes någonting, för nu kom högkonjunkturen. Arbetsmarknadsåtgärder skulle bara spä på överhettningen, och räntan och inflationen skulle stiga. När man tittar i backspegeln kan man se att det var där misstaget begicks. Vi skulle ha hållit uppe nivåerna för att se till att de som hade det svårast kom ut på arbetsmarknaden.

Nu håller den här regeringen på att göra om precis samma misstag i en högkonjunktur. Ni ger inte tillräckligt stöd för dem som står utanför och som får chans att komma in på arbetsmarknaden, när bland annat småföretagarna frågar efter yrkeskvalificerad arbetskraft. Det är ju där man missar just nu. Man skriker på arbetskraftsinvandring samtidigt som nästan 4 procent är öppet arbetslösa. Det är ju det problemet som regeringen har. Det motverkar ni ju inte genom lägre ersättningar och genom att piska dem som redan finns utanför. Det kan ni ju bara möta upp ge-

nom att ge dem utbildning och se till att de är kvalificerade för de jobb som erbjuds. Det är ju där ni begår misstaget.

Det var vi som gjorde misstaget 2003, som drog ned. Upprepa inte det misstaget! Ni behöver ju inte göra allt som Persson gjort! Det är ju det ni säger hela tiden. Persson gjorde så, och så gör vi också. Gör inte som Persson gjorde 2003! Se till att öka på det där nu, så att vi får ut folk i jobb! Det är ju det stora misstaget som begicks här.

Och så gällde det de 100 dagarna. Ja, det var ju det vi insåg var fel. Det var ju det som satte människor i en utsatt situation och som gjorde att man fick sådana här konstigheter, där man på vissa arbetsförmedlingar tvingade iväg människor från dag ett och skulle riva bort barn från skola och dagis. Det var ju därför de 100 dagarna infördes – en period då man har rätt att söka. Det ger en klar och tydlig regel till den som är arbetslös med rimliga villkor för att kunna möta upp det här.

Den river ni bort och säger att den har funnits förut. Ja, vi tog bort den för att den inte var bra. Gör inte om *det* misstaget också då, Tobé! Det är ju det ni håller på och gör nu!

Anf. 17 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Vi får tacka för det erkännandet och även råden.

En sak kan man ändå konstatera om er tidigare partiledare, Göran Persson, och det är att han hade relativt bra koll på ekonomin, det vill säga att han talade om hur han valde att finansiera reformer. Ni har fortfarande inte valt att svara på frågan om hur ni ska finansiera ett återställande av a-kassan, men vi får väl se om svaret kanske kommer lite senare.

Vidare har ni inte heller i er reservation valt att finansiera rätt till heltid, er satsning på ungdomar och så vidare. Där kanske ni ändå har lite grann att lära av er tidigare partiledare. Vi får väl se vad som händer.

När det gäller beskrivningen av att vi inte gör tillräckligt med satsningar, fru talman, på arbetsmarknadsåtgärder, vill jag ändå säga att vi satsar 9,8 miljarder 2008 på jobb- och utvecklingsgarantin. Vi kommer vidare att satsa 2,8 miljarder på jobbgarantin för unga. Det är omfattande satsningar.

Det är möjligt att Sven-Erik Österberg inte tycker att det är fantastiskt med de över 7 000 personer som har gått in i nystartsjobb, men då tror jag att han inte riktigt förstår situationen. Det här är personer som har stått väldigt långt bort från arbetsmarknaden, som tidigare endast har funnits inne i åtgärder och inte har hittat ett riktigt arbete. Nu får de en ordentlig möjlighet till ett jobb som kommer att vara även efter lönesubventionen. Det tycker i alla fall den här utskottsmajoriteten och alliansregeringen är väldigt bra.

(Applåder)

Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Dagens debatt om arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 13, *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken*, innebär att Allians för Sverige fortsätter arbetet med att se till att det blir fler jobb och fler i jobb. Vi ser de brister som den förra regeringen envist blundade för, och vi sätter nu segel för att vända arbetsmarknadsskutan, som alltför länge seglat vind för våg.

En rad reformer har redan genomförts sedan regeringen tillträdde i höstas, men det krävs ytterligare satsningar för att minska utanförskapet och skapa ett utrymme för en god välfärd, som till exempel en bra skola för alla elever och vård utan köer. Den övergripande inriktningen är att göra det mer lönsamt att arbeta, enklare att anställa och mer attraktivt att starta och driva företag. Därför är det mycket glädjande att se att både arbetskraftsutbudet och jobben nu ökar kraftigt.

I april anmälde sig 30 000 nya arbetssökande, vilket är 7 000 färre än förra året. Samtidigt fortsatte antalet lediga jobb att öka, och siffran för antalet varsel var den lägsta på sju år. Antalet sysselsatta ökade alltså med 156 000 personer jämfört med april 2006. Arbetslösheten sjönk, och antalet arbetade timmar ökade. Under första kvartalet 2007 ökade antalet sysselsatta ungdomar i åldern 16–24 år med 44 000 jämfört med samma kvartal förra året. Det var den största sysselsättningsökningen för ungdomar sedan 1987. En så stark utveckling har inte uppmätts för ungdomar på minst 30 år.

Allianspartierna gick till val på att bryta det omfattande utanförskapet i vårt samhälle. När vi tillträdde regeringsmakten stod över en miljon människor i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden. Ungdomsarbetslösheten ökade under förra mandatperioden från 54 000 till 94 000 personer. Arbetslösheten är oacceptabelt hög bland personer med utländsk härkomst och bland dem med funktionshinder av olika slag. Vi vet också att antalet förtidspensioneringar ökade kraftigt. Det var en icke-fungerande arbetsmarknad som den förra regeringen lämnade efter sig – en arbetsmarknad som lämnade många utanför och låste in dem i åtgärder eller jobb som de vantrivdes med men inte vågade lämna.

Fru talman! Göran Persson beskrev det hela efter valförlusten i höstas som att Socialdemokraterna lämnar efter sig ett dukat bord. Det dukade bordet bestod av krossat porslin, urskrapade skålar och möjligtvis lite rester på golvet. Dessutom lämnade de en springnota på köpet.

Socialdemokraterna har inriktat sig på att kritisera alliansregeringens politik genom att plocka ut enskilda förslag, som de påstår leder till försämringar, i stället för att själva komma med konstruktiva förslag. Det kanske är för mycket begärt att de som blundat för verkliga samhällsproblem i så många år ska förstå att vi för en sammanhållen, strategiskt riktig politik för att bryta utanförskapet. Det vi gör är att med kraft bedriva en politik som vågar attackera samhällsproblem i stället för att dölja dem.

Jag har funderat på om det kanske handlar om någon form av förnekelse, för det kan ju inte vara ett speciellt roligt resultat att ta med sig att ha förtidspensionerat så många människor bort från arbetsmarknaden, att nästan ha fördubblat ungdomsarbetslösheten och att ha ökat segregationen, alltså att ha varit med om att öka klyftorna i Sverige. Det skedde under vänsterkartellens styre.

För att bryta utanförskapet har alliansregeringen inlett ett omfattande förändringsarbete. Målet måste vara att alla som vill arbeta ska kunna göra det. Vi såg att de stora marginaleffekterna för låg- och medelinkomsttagare var en huvudorsak till att tröskeln in på arbetsmarknaden var så hög. Därför har vi infört jobbskatteavdraget. Det sänker tröskeln in på arbetsmarknaden för dem som står utanför och ökar drivkrafterna för

människor att gå upp i arbetstid. Vi vet att sambandet mellan arbete och socialt välbefinnande är starkt.

Vi inte bara pratar, utan vi gör satsningar på företagandet. Vi satsar på åtgärder för att minska arbetslösheten totalt sett – det gäller i synnerhet ungdomar, invandrade och funktionshindrade – i både höstens och vårens budgetar. Vi inför nu en jobb- och utvecklingsgaranti för att stödja långtidsarbetslösa på deras väg tillbaka in i arbetslivet. Vi satsar också mer pengar för att kunna möta upp detta. Jobb- och utvecklingsgarantin ersätter aktivitetsgarantin, som mötts av omfattande och skarp kritik för såväl bristande kvalitet som effektivitet.

Inriktningen ska nu vara individuellt utformade insatser av hög kvalitet, intensifierade insatser för jobbsökning samt individuell coachning för att därefter erbjuda ett stort inslag av arbetspraktik och arbetsträning i syfte att bereda vägen tillbaka in i arbetslivet.

Vi ombildar arbetsförmedlingarna, länsarbetsnämnderna och Arbetsmarknadsverket till en sammanhållen myndighet – arbetsförmedlingen kort och gott – för att få en effektivare operativ enhet som dessutom blir mindre kostsam. Det ger också bättre förutsättningar för en rättssäker verksamhet.

För att komplettera och utmana, och ibland spränga gränser, krävs emellertid att det finns utrymme att tänka utanför ”boxen”. Då är andra aktörer en viktig del, och därför öppnar vi för en mångfald av aktörer som kan vara med i jobb- och utvecklingsgarantin och som kan fylla andra behov, som har andra kontaktytor och annan kompetens och erfarenhet, till exempel folkhögskolor, bemanningsföretag, fackliga organisationer och ekonomiska föreningar såsom Klippan i Dalarna.

Fru talman! Det här är en del av de åtgärder som den nya alliansregeringen vidtagit för att bryta utanförskapet, ta itu med samhällsproblemen och skapa fler jobb. Arbetslinjen återupprättas i svensk politik. Till detta arbete ska läggas vår ambition att öppna vägar tillbaka in i arbetslivet för dem som vill och kan men i dag står utanför. Den förra regeringen slog undan benen för många människor. Vi ser till att hjälpa dem upp.
(Applåder)

Anf. 19 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Det finns alltid en orsak till allt. Det finns flera orsaker till att svenska folket valde bort den gamla socialdemokratiska minoritetsregeringen – skolans försämring, energibristen med skyhöga elpriser, stora brister i vård och omsorg, höga pålagor, krångliga regler för våra företag och så vidare.

Jag tror dock att den enskilt viktigaste orsaken var vänsterkartellens oförmåga att skapa jobb. Den gamla socialdemokratiska regeringen förmodade inte skapa fler arbeten i en mycket stark och ganska långvarig högkonjunktur. Det resulterade i ett enormt utanförskap. Över en miljon människor stod på olika sätt utanför arbetsmarknaden, vilket var oacceptabelt. Det är därför hela politiken måste reformeras, också arbetsmarknadspolitik.

Fru talman! Kärnan i alliansens arbetsmarknadspolitik är att fler ska slussas in på arbetsmarknaden. Fler ska arbeta, och färre ska lämna arbetsmarknaden i förtid. Det innebär att det måste löna sig att arbeta. Det måste bli mindre kostsamt att anställa och mindre krångel för våra före-

tag. I stället måste det bli mer lönsamt att driva företag och faktiskt skapa arbete åt sig själv och andra. De välståndsbildande krafterna måste återupprättas.

Vi reformerar nu myndighetsstrukturen på arbetsmarknadsområdet. Arbetsmarknadsverket reformeras. Ams och länsarbetsnämnden avvecklas som egna myndigheter. Arbetsförmedlingens verksamhet inriktas på att matcha arbetslösa med de jobb som stadigt växer fram, inte på att gömma undan människor i statistik och låsa in dem i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är nu de arbetslösa ska ha jobb. Själva kärnan i det misslyckande som Socialdemokraterna lämnar efter sig är att den gamla s-regeringen inte lyckades styra Ams och arbetsförmedlingens arbete så som man borde ha gjort.

Aktivitetsgarantin avskaffas, som vi hört tidigare, och ersätts med jobb- och utvecklingsgarantin. Den består av tre tydliga faser. Den första är en intensiv specialanpassad jobbsökaraktivitet med mycket stöd och hjälp från arbetsförmedlingen. Den andra är utbudet av arbetsmarknadspolitiska program som inkluderar exempelvis arbetsplatspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. Som tredje fas i jobb- och utvecklingsgarantin har vi den varaktigt samhällsnyttiga insatsen, som vi i dag fått mycket kritik för. Tänk då på att detta inte införs nu, utan det kommer först om ett tag.

Jag är helt övertygad om att vi i denna tredje fas av jobb- och utvecklingsgarantin kommer att hitta bra åtgärder och uppgifter för människor. Det som gör mig lite bekymrad är framför allt Sven-Erik Österbergs och Socialdemokraternas hånfulla attityd till att vi går ifrån en aktivitetsgaranti som bevisligen låst in människor i ett ekorrhjul som de inte förmått ta sig ur. Den hånfulla kritiken av det som vi försöker göra känns tråkig, fru talman. Till och med Amsdirektören var positiv till våra förslag när han besökte utskottet – vilket också står i betänkandet – eftersom vi med dessa ändrade strukturer nu verkligen sätter fokus på de arbetssökande.

Vi ändrar också vissa regler i arbetslöshetsförsäkringen, och skyldigheten att anmäla lediga platser avskaffas, vilket vi redan hört i dag.

Fru talman! Arbetsförmedlingen har varit föremål för flera olika rapporter och granskningar från Riksrevisionen. Det gäller till exempel arbetsförmedlingen och de kommunala ungdomsprogrammen. Granskningen har inriktats på att se om arbetsförmedlingen på ett effektivt sätt arbetar med de kommunala ungdomsprogrammen. Den visar att det finns flera och stora brister i arbetsförmedlingens verksamhet. Bland annat framkom det att arbetsförmedlingen inte stöder ungdomarnas arbetssökande under tiden i programmen, det som den från början var till för. Detta riskerar naturligtvis att påverka ungdomarnas möjligheter att så snabbt som möjligt komma i arbete eller i en reguljär utbildning. En annan brist som framkom var att ungdomarna inte behandlades på ett likvärdigt sätt, utan det hela var mycket ojämnt beroende på var man hamnade.

Riksrevisionen har också publicerat en mycket känd rapport om den offentliga arbetsförmedlingen. I den granskning som gjordes tittade Riksrevisionen på effektiviteten, produktiviteten och själva rollen i matchningsprocessen. Man kan tycka att det är en ganska viktig del, eftersom arbetsförmedlingen är till för att göra just det.

En av Riksrevisionens slutsatser var att arbetsförmedlingens sätt att fungera hade mycket stora brister och att det fanns en stor potential för ökad effektivitet. Det är nog årets underdrift, fru talman.

Enligt Riksrevisionens bedömning fanns det inte heller någonting som tydde på att matchningsprocessen hade förbättrats under de senaste decennierna. Tvärtom hade den marginaliserats. Den har till och med minskat sedan början av 1990-talet. Huvudparten av matchningarna på arbetsmarknaden sker utan någon som helst inblandning av arbetsförmedlingen. Förmedlingen prioriterar främst arbete med arbetsmarknadspolitiska program. Vi har också tidigare varit mycket kritiska till all den tid som har gått åt för att förmedla till exempel friåret.

Riksrevisionens samlade bedömning blev att bristerna är så omfattande att regeringen bör genomföra en övergripande översyn av hela arbetsförmedlingskonceptet. Det är naturligtvis en mycket allvarlig kritik som har riktats mot arbetsförmedlingarnas sätt att arbeta och den gamla regeringens oförmåga att rätta till problemen.

Fru talman! Vi måste helt enkelt förbättra träffsäkerheten i arbetsförmedlingens verksamhet. Vi vill ha en individuell handlingsplan för alla arbetslösa inom en månad. Vi vill se arbetsförmedlingen få göra det de faktiskt vill och kan, att matcha och coacha sina arbetssökande. Vi måste också komplettera arbetsförmedlingen med andra arenor och aktörer. Det kan vara branschvisa, som vi har hört här tidigare, privata, bemanningsföretag eller fackföreningar. Det här kommer vi att återkomma till.

Vi har också fått höra från arbetsförmedlingen själv att man där tycker att det är skönt med en annan inriktning med den nya regeringens sätt att hantera problemen. Då kommer deras arbetsstolthet och arbetskompetens faktiskt till sin rätt. Och det är precis så det ska vara.

Fru talman! Riksrevisionen kritiserar också mycket starkt de bristande insatserna mot deltidsarbetslösheten och mycket annat. Men som en helhet kan man säga att den tidigare regeringens förda arbetsmarknadspolitik, genom arbetsförmedlingarna och hur man har hanterat helheten, får icke godkänt.

Fru talman! Den nya regeringen introducerar nystartsjobben som ger en chans till alla dem som har stått långt från arbetsmarknaden väldigt länge. Jag tänker inte räkna upp alla nystartsjobb, men det finns nystartsjobb för långtidsarbetslösa, nystartsjobb för äldre, nystartsjobb för ungdomar och nystartsjobb som också ska omfatta till exempel asylsökande som fått uppehållstillstånd samt kvotflyktingar och deras anhöriga. För de här grupperna ska skattesubventionen gälla under de tre första åren efter det att uppehållstillståndet beviljats. Det här kommer att kunna hjälpa väldigt många av dem, men vi återkommer med fler åtgärder för att påskynda arbetsmarknadsinträdet för personer med utländsk bakgrund, till exempel lärlingsintroduktion och arbetsplatsintroduktion, som ju redan har permanentats, samt de 12 000 ytterligare lärlingsplatser som vi har infört.

Sven-Erik Österberg talade väldigt hånfullt även om de 8 000 personer som har fått riktiga jobb tack vare nystartsjobsreformen. Jag tycker att det är ett tråkigt sätt att se på de arbetslösa och den nya regeringens åtgärder och ansträngningar.

Fru talman! Jag ser att min tid löper i väg, men skulle bara vilja nämna att den nya regeringen också gör andra stora och viktiga satsningar, bland annat på lönebidrag, där vi utökar antalet platser, höjer ersättningsnivån och så vidare.

Slutligen, fru talman, skulle jag bara vilja säga att politiken är en helhet, där de olika delarna måste samverka för ett bra resultat. Politik är att vilja och att kunna prioritera och göra rätt sak vid rätt tid. Tyvärr är mycket av Socialdemokraternas och Vänsterpartiets lösning att ropa efter mer av den gamla misslyckade politiken, som har fört oss hit där vi är i dag, med en tidigare massarbetslöshet. Väljarna var klokare än så, insåg att vi behövde en förändring och valde en regering med förmåga att blicka framåt i stället för bakåt. Det är nu vi genomför allt det som vi lovade att göra och som Sverige så väl behöver.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Vi behandlar i detta betänkande flera olika delar, både regeringens förslag till reformer inom arbetsmarknadspolitiken och Riksrevisionens styrelses framställningar på olika områden som berör vårt utskott.

Fru talman! Jag skulle vilja inleda med Riksrevisionens rapporter, som visar på stora brister hos den tidigare regeringen vad avser arbetsmarknadspolitiken. I en av rapporterna menar Riksrevisionen att regeringen skulle ha gjort en genomgripande översyn av den statliga arbetsförmedlingens roll och arbetsformer. Det man menar är att granskningen har visat att det finns omfattande brister i den statliga arbetsförmedlingen. Arbetsgivarkontakter har inte prioriterats av Ams under de senaste fem åren, alltså mellan 2001 och 2006.

Man skriver vidare att placeringar i arbetsmarknadspolitiska program tar i anspråk en stor del av arbetsförmedlingens resurser. Man menar vidare att arbetsförmedlingens produktivitet har minskat, att effektiviteten i förmedlingsarbetet är låg och att det finns stora skillnader mellan olika förmedlingskontor. Det är just därför den nya regeringen nu gör genomgripande förändringar i arbetsmarknadspolitiken och i arbetsförmedlingens arbetsformer.

Fru talman! Den nya alliansregeringen har på några månader lyckats ta tag i flera av den förra regeringens stora brister inom arbetsmarknadspolitiken. Fokus har nu satts på matchningsfunktionen och på att arbetsförmedlingarna ska få mer tid att jobba med förmedling av jobb, när dessa nu kommer med enormt stor styrka. Det är oerhört viktigt att vi nu kan ge bra stöd till alla de arbetsgivare som snabbt behöver få arbetskraft. Får vi de människorna i arbete kan vi få resurser till att stödja dem som står långt från arbetsmarknaden.

Fru talman! I regeringens proposition om reformer inom arbetsmarknadspolitiken har vi fått flera förslag på förändringar som vi hoppas ska kunna bli ett stöd för arbetslösa, ett bättre stöd än dagens system. Detta innefattar bland annat en organisatorisk förändring av arbetsförmedlingen med en sammanhållande myndighet, vilket är bra. Regeringens förslag om en ny jobb- och utvecklingsgaranti för dem som stått utanför arbets-

marknaden under en lång tid välkomnar vi. De erbjuds individuellt utformade åtgärder, så att personen så snabbt som möjligt ska komma tillbaka i arbete. Det kommer att vara en garanti i flera steg, och tanken är att alla ska kunna känna att de får möjlighet till arbete. Vi vet att inte alla klarar de krav som arbetslivet ställer i dag, men det ska finnas någon uppgift för alla. Jag tycker att det är bra att vår nya statsminister i valrörelsen sade att även en person som vill arbeta en timme ska få hjälp att förverkliga sin ambition.

Vi ska ha en hög ambitionsnivå på arbetsförmedlingen, och det kommer att kräva mycket kraft och vilja att förverkliga den förändrade arbetsmarknadspolitik. Vi kristdemokrater tror att vi kommer att behöva ge ett ökat stöd till så kallade sociala företag, vilket också nämns i betänkandet. De ger ofta människor med funktionshinder eller andra arbetshandikapp en chans till ett jobb. Alliansregeringen har avsatt stora resurser till lönebidragsanställningar. De ökar, och det är bra. Det ger nämligen många personer möjlighet att få vara med i arbetsgemenskapen ute i samhället, bland annat genom dessa så kallade sociala företag.

Jag har den senaste tiden besökt flera sådana verksamheter, som Erikshjälpen och Hela Människan. Det är två organisationer som bland annat genom second hand-butiker erbjuder arbetsprövning, men även anställning med lönebidrag för dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det kan vara före detta missbrukare som vill starta om. Det kan vara personer med olika funktionshinder och personer med psykiatriska diagnoser. Att de här människorna får komma in i en arbetsgemenskap ger en stor vinst för individen, men också en vinst för samhället.

När det gäller de förslag avseende personer med utländsk bakgrund som har kommit upp under den allmänna motionstiden och som behandlas i betänkandet har regeringen redan tagit fram förslag på så kallade instegsjobb, vilka ska vara riktade som stöd till nyanlända. Även andra förslag som regeringen har lagt fram i integrationspaketet kommer att verka i positiv riktning för personer med annan etnisk bakgrund.

Fru talman! Förslaget om att slopa rätten att under de första hundra dagarna begränsa jobbsökandet till det egna yrket och närområdet har väckt många frågor. Men lägger man till helger till de hundra dagarna blir det en ganska lång tid som personer har denna möjlighet.

Är det rimligt att man som till exempel ung person kan vänta i över fyra månader innan man måste vidga sitt sökområde? Vi vet hur fort det går att hamna i passivitet ju längre tiden går i arbetslöshet. Dessutom finns det ett regelverk – och jag har sett själva regelverket – som ger alla med behov av undantag den möjligheten.

För dem som är ensamstående med barn eller har särskilda skäl finns det redan i dag undantagsregler som gör att de inte behöver söka sig från sin hemort under de första hundra dagarna. Det finns redan ett skydd. Det ska tas bort för dem som har möjlighet att söka utanför sitt eget område.

Arbetsgivarens skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen avskaffas. Det är för att minska regelbördan för företagare. Jag tror inte att alla ens i dag använder det. I dag annonseras i stället mycket via Internet eller så går man via privata arbetsförmedlingar.

Det alliansen nu gör är att fullfölja inriktningen mot att stärka arbetslinjen och upprätthålla legitimiteten i skatte- och transfereringssystemen

genom att ställa höga aktivitetskrav på de arbetssökande och skapa incitament till arbete. Detta borde vi kunna vara överens om över blockgränserna.

Dessutom tillför regeringen mer resurser för de program som den också lägger fram. För utgiftsområde 13 innebär det 4,1 miljarder kronor för år 2008 och 3,6 miljarder för år 2009.

Tittar man på oppositionens förslag är de ganska kostsamma. Det är heller inget nytänkande, vilket gör att man blir ännu mer beklämd. Vissa partier vill satsa flera miljarder på en politik som folket redan har sagt nej till.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att det just nu är en mycket gynnsam utveckling på arbetsmarknaden. Det som tidigare kallades för *jobless growth*, det vill säga att vi hade tillväxt men inga nya jobb, har äntligen brutits med den nya regeringen.

Konjunkturinstitutet menar att regeringens politik gör att det kommer ännu fler jobb än vad man skulle kunna förvänta sig när regeringens förslag får full effekt.

Vi har ett stort behov av arbetskraft ute på företagen, och det är bra. Det ger oss förutsättningar att ge en chans åt alla dem som anses stå allra längst från arbetsmarknaden. Om vi ska klara den utmaningen måste vi naturligtvis se till att arbetsförmedlingen får rätt verktyg.

Det är detta dagens betänkande och beslut handlar om. Vi ska göra allt för att bryta utanförskapet. Vi ska se till att ingen hålls tillbaka men inte heller att någon lämnas efter. Jag yrkar bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det går bra för Sverige, men inte för hela Sverige och inte för alla som bor i Sverige.

När vi vann valet i höstas präglades Sverige av det som faktiskt kan kallas massarbetslöshet. Över en miljon människor var beroende av olika ersättningssystem. Över en och en halv miljon människor stod utanför arbetsmarknaden eller arbetade mindre än vad han eller hon skulle vilja. Det är var femte svensk i arbetsför ålder.

Ett samhälle med så många i utanförskap är inte ett samhälle för alla. Det är ett samhälle där klyftorna växer. I takt med att utanförskapet har vuxit har också klyftorna mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete blivit allt djupare.

Över en halv miljon människor är i dag förtidspensionerade. Men värre är att antalet ungdomar med aktivitetsersättning har blivit alltfler. Därtill är ungdomars arbetslöshet tre gånger så hög som för övriga. Arbetslösheten är mer än dubbelt så hög bland utrikes födda som bland inrikes födda.

Socialdemokraterna lämnade efter sig ett samhälle med över 100 000 ungdomar utanför arbetsmarknaden. Det gjorde att Sverige var ett av de fem sämsta länderna i Europa när vi tog över när det gäller ungdomsarbetslösheten.

Därtill misslyckades Socialdemokraterna med integrationen. Hade vi haft en lika hög förvärvsfrekvens bland utrikes födda som bland infödda svenskar hade vi haft ytterligare 100 000 personer i arbetskraften.

Det är det arv som Socialdemokraterna lämnade efter sig, det man förlorade valet på och det femtedelssamhälle som väljarna gav alliansregeringen mandat att bekämpa.

Jag noterar att LO i sin valanalys som presenterades nu på morgonen när vi debatterar det här betänkandet säger så här: En viktig orsak till valnederlaget var att väljarna inte uppfattade Socialdemokraterna som tillräckligt offensiva i arbetslöshetsfrågan. Det säger Ulla Lindqvist, LO:s andre ordförande.

Det misstaget tänker vi inte göra. Regeringen kommer att göra allt för att utanförskapet ska minska. Allians för Sverige gick till val på ett brett politiskt program med syfte att skapa goda förutsättningar för att få ett Sverige med fler jobb och fler och växande företag.

Programmet omfattar bland annat skattesänkningar för först och främst låg- och medelinkomsttagare, förändringar i arbetslöshetsförsäringen som uppmuntrar till arbete, nystartsjobb för dem som länge stått utanför arbetsmarknaden och åtgärder som gör det enklare och mer attraktivt att driva företag och anställa.

I höstas genomförde vi flera viktiga men också tuffa reformer inom arbetsmarknadspolitiken i syfte att minska utanförskapet och öka sysselsättningen. Det är regeringens utgångspunkt att arbetslöshetsförsäkringen ska vara mer försäkringsmässig och fungera som den omställningsförsäkring mellan två arbeten som var avsikten när den infördes.

Regeringen har genom den förhöjda finansieringsavgiften i a-kassan ökat försäkringsmässigheten i systemet. För att återupprätta arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen har vi också skärpt kvalifikationskraven och genomfört en successiv avtrappning av ersättningsnivåerna.

Det finns ett direkt samband mellan arbetslöshetsersättningsnivåer och arbetslösheten i ekonomin. Jag vill samtidigt som så många gånger förut påpeka att höjda premier i a-kassan följs av ett betydligt högre jobbavdrag samt att lägre ersättningsnivåer efter 200 respektive 300 dagars arbetslöshet nu följs av rejäla insatser i jobb- och utvecklingsgarantin som vi föreslår att riksdagen ska införa vid kommande årsskifte.

Jag är medveten om att förändringarna i a-kassan innebär tuffa besked. Men jag är samtidigt övertygad om att förändringarna är helt nödvändiga för att få folk tillbaka i arbete. Vi ser nu att regeringens många åtgärder också leder till fler jobb, lägre arbetslöshet och minskat utanförskap.

Det handlar om en ökning av den reguljära sysselsättningen på 185 000 personer fram till år 2010. Det handlar om 100 000 färre i arbetslöshet fram till år 2010. Det handlar om 160 000 färre som är beroende av olika sociala ersättningar under mandatperioden. De så kallade obalanstalen sjunker nu för första gången på många år.

I dag är 44 000 fler ungdomar i arbete jämfört med läget för ett år sedan. Över 400 000 jobb har hittills i år förmedlats via arbetsförmedlingen. Knappt 80 000 vakanser finns i dag anmälda. Det är den starkaste arbetsmarknaden på kanske 20 år.

Vår politik förstärker och förlänger den uppgången. Fler människor kommer att ha ett arbete att gå till. Fler människor kommer därmed att ha arbetskamrater att tala med. Fler människor kommer att ha en möjlighet att växa i arbetslivet och utvecklas tillsammans med sina arbetskamrater. Fler människor får möjligheten att känna stoltheten att de kan leva på sin lön och försörja sig själva.

Fru talman! I propositionen om ytterligare reformer i arbetsmarknadspolitiken föreslår regeringen att aktivitetsgarantin avskaffas och ersätts med en jobb- och utvecklingsgaranti. Regeringen väljer att avskaffa aktivitetsgarantin eftersom den har haft brister i både kvalitet och effektivitet, som vi har hört tidigare i debatten. Dessutom fyller den inte sin tänkta funktion, nämligen att bryta rundgången mellan arbetsmarknadspolitiska program och öppen arbetslöshet. Regeringens ambition är att få ut deltagarna på arbetsmarknaden så snart som möjligt.

Jobb- och utvecklingsgarantin beräknas omfatta ca 62 000 individer och kosta närmare 10 miljarder brutto. Inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin kommer det att finnas möjligheter till individuell coachning, arbetsträning, arbetspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. En särskild satsning görs också på funktionshindrade, eftersom ytterligare medel tillförs för lönebidrag och anställningar vid Samhall.

Jobb- och utvecklingsgarantin har en klart högre ambitionsnivå än nuvarande aktivitetsgaranti. Genom jobb- och utvecklingsgarantin öppnar vi en ny väg tillbaka för långtidsarbetslösa men också för en annan målgrupp, nämligen oförsäkrade. Det är en grupp som tidigare inte beretts plats i aktivitetsgarantin.

Men regeringen stannar inte bara vid jobb- och utvecklingsgarantin och nystartsjobben i strävan att få tillbaka dem som står allra längst bort från arbetsmarknaden. I vårpropositionen presenterade regeringen för det första ett ungdomspaket innehållande bland annat en halvering av arbetsgivaravgiften för alla mellan 18 och 24 år. Här plockar jag fram lite morötter åt dig, Ulf Holm!
(Applåder)

Vi har en jobbgaranti för ungdomar som har varit arbetslösa i mer än tre månader – det är ytterligare en morot. Vi har även en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning – en tredje morot.

Genom halverade arbetsgivaravgifter sänks trösklarna för företagen att anställa unga människor vilket gör att fler unga aktivt söker arbete. I och med att a-kassan blir något stramare och genom att jobbgarantin gäller efter tre månader kommer fler unga att aktivt söka arbete och få värdefulla arbetslivserfarenheter från praktikjobb på den vanliga arbetsmarknaden.

Genom den nya lärlingsutbildningen förbättrar vi förutsättningarna för fler, också för dem som vill arbeta i praktiska yrken, att komma i arbete.

För det andra satsar vi på ett integrationspaket. Som jag konstaterade i början av mitt anförande står alltför många med utländsk bakgrund utan jobb. Vi vet att tidig kontakt med arbetslivet är en förutsättning för en långsiktigt hållbar integration. Men vi vet också att undervisning i svenska bör ske parallellt med arbete och studier. Trots denna medvetenhet har väldigt lite gjorts tidigare. De grundläggande strukturella proble-

men måste lösas. Det är därför regeringen har beslutat att se över både flyktingmottagandet och svenska för invandrare – sfi.

Men det räcker inte. Även i det korta perspektivet krävs kraftfulla insatser för att inte fler nyanlända ska fastna i ett permanent utanförskap. Regeringens så kallade instegsjobb – det är ytterligare en morot, Ulf Holm – är en konkret och som jag hoppas verkningsfull insats för att komma till rätta med brister i introduktionen. Genom regeringens instegsjobb stärks incitamenten för arbetsgivare att anställa, för kommuner att tidigt erbjuda effektiv sfi och för individer att parallellt med sfi-studierna söka sig ut på arbetsmarknaden.

De morötter jag har med mig här i talarstolen lär förresten vara biodynamiskt odlade!

För det tredje presenterar vi ett paket för företagare och för att få dem att växa och anställa i Sverige. Här skulle man behöva ett helt morotsland. Det handlar till exempel om avskaffad förmögenhetsskatt. Vi vill att kapitalet ska stanna i Sverige och utnyttjas här för att få företag att växa, produktion att komma till och fler att bli anställda.

Det handlar bland annat också om förbättrad förmånsrätt för småföretagen, reformerad konkurslagstiftning, senarelagd momsinsbetalning, satsningar på industrinära miljöforskning och tidigareläggning av de viktiga sänkningarna av arbetsgivaravgifterna för många av tjänstejobben. Det är en hel bukett. Genom regeringens företagspaket förbättrar vi och förstärker företagsklimatet.

Regeringen satsar för det fjärde också på att sänka tröskeeffekterna i bostadstillägget för förtidspensionärer så att det blir mer lönsamt att gå över i ett arbete – en morot till! För den som går från förtidspension till halvtid stiger inkomsten med 2 400 kronor per månad. Genom att vi slopar den särskilda löneskatten för alla som i dag är äldre än 70 år ökar företagets vilja att anställa och behålla äldre arbetskraft. Genom regeringens jobbpaket blir det alltså lönsammare att arbeta och enklare att bli anställd också som äldre.

Vi förstärker arbetsförmedlingens möjligheter att förmedla arbete genom att införa enhetsmyndigheten från den 1 januari 2008.

Fru talman! Oppositionen mullrar att vi lämnar de arbetslösa i sticket och utan stöd. Politiken är cynisk, har vi hört Sven-Erik Österberg säga. Att satsa närmare 10 miljarder kronor på jobb- och utvecklingsgarantin och närmare 3 miljarder kronor på jobbgarantin för ungdomar – som vi kommer att diskutera senare – är inte att lämna de arbetslösa utan stöd. Det är att ta ansvar för dem som verkligen behöver insatser från arbetsförmedlingens sida.

Trots satsningar på en rad olika former av arbetsmarknadspolitiska program, åtgärder och stöd och trots stora volymer av programplatser i tider av god konjunktur permanentades den höga arbetslösheten under det socialdemokratiska styret samtidigt som utanförskapet, inte minst bland invandrare och ungdomar, växte.

För mig är slutsatsen för framtiden tydlig: Om man gör som man har gjort så kommer det också att gå som det har gått. Traditionell socialdemokratisk politik är inte, vilket kan konstateras i LO:s valanalys, någon lösning för de många människor som står utanför arbetsmarknaden eller lever på den ekonomiska marginalen.

Fru talman! Genom nystartsjobben ger vi dem som har varit borta länge från arbetsmarknaden en kraftfull möjlighet att komma tillbaka i arbete. Över 8 000 personer har nu gått från utanförskap till arbete hittills. Av dessa drygt 8 000 är det ungefär 40 procent som har varit inskrivna på arbetsförmedlingen i mer än två år. Nystartsjobben går till långtidsarbetslösa.

Genom jobb- och utvecklingsgarantin öppnar vi ytterligare en ny väg tillbaka för långtidsarbetslösa och socialbidragstagare. Genom att förstärka både stödet och kraven vidgas vägen tillbaka till arbete.

Genom den sänkta arbetsgivaravgiften för unga sänker vi trösklarna för alla dem som aldrig har fått in en fot på arbetsmarknaden. Genom jobbgarantin för ungdomar öppnar vi ytterligare en ny väg tillbaka för arbetslösa ungdomar. Genom instegsjobben förbättrar vi chanserna för jobb och delaktighet i samhället för nyanlända invandrare.

Genom regeringens politik väntas den reguljära sysselsättningen öka med 185 000 personer. Arbetslösheten väntas minska med 100 000 personer och utanförskapet minska med 160 000 personer under mandatperioden.

Jag återupprepar dessa siffror därför att de så ofta glöms bort i debatten. Det är en debatt som ofta har kommit att handla om ersättningsnivåer och a-kassa. Regeringen har inte en politik för sänkta ersättningsnivåer. Vi har en politik för att fler ska ha ett jobb att gå till och för att fler ska få uppleva den trygghet och glädje som följer av att ha arbetskamrater och en egen lön. Jobben är och förblir regeringens huvudfråga. Vi har lovat att leverera och vi gör just det.

(Applåder)

Anf. 22 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Arbetsmarknadsministern viftar glatt med sina morötter här och säger att man inte ska glömma bort siffrorna. Därför skulle jag vilja ta upp lite siffror.

I vårpropositionen räknar regeringen själv med att ungefär 850 000 personer kommer att befinna sig i det man definierar som utanförskap år 2010. Det är alltså så många människor som enligt regeringens egna beräkningar kommer att vara hänvisade till de sänkta ersättningarna i a-kassa och socialförsäkringar efter fyra år av borgerlig jobbpolitik.

Därför måste man fråga sig om arbetsmarknadsministern har tänkt sig att åka runt och mata de här personerna med sina morötter. De kommer ju att få det betydligt mycket svårare att klara sig. Skämt åsido – det viktiga är att få veta om arbetsmarknadsministern är nöjd med att 850 000 personer kommer att befinna sig i utanförskap efter fyra år av er politik.

Vänsterpartiet håller med om att Arbetsmarknadsverket och arbetsförmedlingen behöver förbättras och bli mer effektiva. Men när arbetsmarknadsministern står och säger hur mycket man satsar nu på de olika åtgärderna och på Ams glömmer han att säga att det trots allt har skett en stor nettonedskärning av Arbetsmarknadsverkets resurser. Arbetsmarknadsverket anser självt att det här är den största utmaning de står inför – att klara av både en stor omorganisation och införandet av nya program och högre ambitionsnivåer när man har väsentligt mindre resurser.

För mig framstår detta som motsägelsefullt. Ambitionerna är det inga som helst fel på, men jag begriper inte hur man ska lyckas nå målen när Arbetsmarknadsverkets resurser samtidigt minskas så kraftigt.

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Politiken fungerar och levererar, men är jag nöjd? Svaret är naturligtvis: Nej – det är jag inte. Vårt mål med politiken är full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha en möjlighet att delta på arbetsmarknaden.

Kommer vi att på några år lyckas rätta till det som Socialdemokraterna förstörde under tolv års tid dessförinnan? Svaret är nej. Det kommer vi naturligtvis inte att göra. Vi måste dock fortsätta jobba med just den politik och de åtgärder som visar sig fungera för att fler ska ha denna möjlighet.

Som nästa stora utvecklingsområde och det som vi måste titta mer på ser jag till exempel dem som nu befinner sig i olika typer av socialförsäkringssystem men som skulle kunna ha en möjlighet eller vilja att delta på arbetsmarknaden. Vi måste bli bättre på rehabilitering. Vi måste bli bättre på att få våra myndigheter att samarbeta. Jag tänker till exempel på försäkringskassa och arbetsförmedling.

Vi noterar att nystartsjobben till huvuddelen går till dem som de från början var tänkta att gå till, det vill säga personer som har varit borta från arbetsmarknaden länge. Men vi har ett problem när det gäller att få personer tillbaka som i dag befinner sig i förtidspension, sjukskrivning och annat. Där måste vi bli bättre. Det tänker jag fortsätta att jobba med.

När det gäller Ams resurser är det klart att 9,8 miljarder brutto i jobb- och utvecklingsgarantin, vilket är ett nettotillskott på någon miljard eller så jämfört med i dag, innebär att det kommer att finnas mer resurser för att lösa den stora uppgiften. Vi räknar med – den siffran kvarstår, som jag har sagt tidigare – någonstans mellan 15 och 20 personer i jobb- och utvecklingsgarantin per personlig coach. Den typen av resurser finns.

Anf. 24 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det är alltså inte en politik för sänkta ersättningar som den här regeringen för. Men resultatet för åtminstone 850 000 personer är just sänkta ersättningar. Det är bra att arbetsmarknadsministern åtminstone säger att han inte är nöjd med det.

Men jag tror faktiskt att det är föga tröst att sätta ett så pass lågt mål med alla de här kraftiga försämringarna och alla de piskor som arbetsmarknadsministern glömde att ta med sig i någon liten påse här. Man sätter ett så lågt mål så att man räknar med att många människor faktiskt kommer att få leva under helt andra ekonomiska omständigheter än tidigare utan att de har ökat sina chanser att få ett jobb. För så ligger det ju till. Ni räknar ju med det själva. Det är det som vi kallar för cyniskt och ingenting annat.

Arbetsmarknadsverket har självt begärt att få mera pengar för att klara av de här omläggningarna, och de pengarna har man inte fått. Det tycker vi är väldigt olyckligt. För vi tycker också att det finns något att anmärka på i hur arbetsförmedlingen har fungerat. Vi vill att matchningen ska bli bättre, att det ska ge en bättre service till de arbetslösa att hitta

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Ytterligare reformer
inom arbetsmarknads-
politiken*

de jobb som är lediga och se till att de tillsätts på ett så bra sätt som möjligt, det som man brukar kalla en bra matchning.

Men förutom att man skär ned på resurserna till Arbetsmarknadsverket så minskar ju rimligtvis arbetsförmedlingens tillgång till lediga jobb att förmedla genom att man slopar lagen om allmän platsanmälan. Det gör också att det blir svårare att få jobb för väldigt många arbetsökande, framför allt för invandrare, för unga men också i hög grad för kvinnor. Det är de formella, öppna och transparenta förmedlingsvägarna som garanterar att alla har samma chans att söka och få ett jobb på sina egna meriter. Det framstår som väldigt motsägelsefullt när man vill förbättra matchningen att man drar undan verktygen för arbetsförmedlingen på det här sättet.

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja anknyta till två saker som Josefin Brink hade i sitt anförande. Det gäller skyldigheten att anmäla ledigt arbete, och det gäller hundradagsregeln. När det gäller skyldighet att anmäla ledigt arbete ska man komma ihåg att arbetsförmedlingen redan i år har förmedlat ungefär 400 000 jobb. Det är en väldigt hög siffra när man tittar bakåt i tiden och är väldigt glädjande. Samtidigt har andelen jobb som arbetsförmedlingen förmedlar av de nya jobb som tillsätts under ett år under lång tid varit ungefär en tredjedel.

Jag är övertygad om att arbetsförmedlingens verksamhet är beroende både av den service man kan erbjuda till den enskilda arbetssökande och till det företag som söker arbete och av att man har en storlek i sitt förmedlingsuppdrag. Det är därför som vi är väldigt tydliga med och konstaterar att arbetsförmedlingen också framgent kommer att ha det nationella ansvaret för arbetsförmedlingar.

Däremot, när vi vet att en stor del redan i dag – två tredjedelar av de jobb som tillsätts – tillsätts på andra sätt föreföll den regeln vara onödig och inte fungera. Alltså tar vi bort den och vill i stället fokusera på det vi tror är det bästa, nämligen att öka servicen och se till att vi har en myndighet som är organiserad på ett sätt så att man kan jobba mer effektivt.

När det gäller hundradagsregeln vill jag fortsätta ungefär med det som Tomas Tobé, tror jag, och flera andra var inne på, att det är samma regel som gällde före 2001. Josefin Brink och jag hade ju en interpellationsdebatt delvis om detta i går. Hänsyn ska tas till sådana saker som personliga omständigheter. Det finns i det regelverk som redan finns.

Jag vill påminna om att de föreskrifterna bland annat tar hänsyn just till familjesituation, till tolvtimmarsregeln, och så vidare. Men jag har svårt att förstå att om man är arbetslös i Västerås man inte ska kunna anvisas till ett jobb i Enköping från dag 1 bara för att det råkar ligga i nästa kommun. Det är ju så verkligheten ser ut.

Anf. 26 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Arbetsmarknadsministern vill kanske i stället bli jordbruksminister med tanke på morötterna här. Det är vilket som för mig. Om du är miljöminister och använder piskor, om du är jordbruksminister och använder morötter så tror jag att det är väldigt viktigt. Men arbetsmarknadsminister och piskor går inte ihop.

Ministern säger här att han har använt morötter för olika saker. Så tar han upp avskaffandet av förmögenhetsskatten och sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar. Men det är ju inte ministerns ansvarsområde. Det är ju andra ministrar som har lagt fram de morötterna.

Det enda som arbetsmarknadsministern har använt är piskor. Det är skärpta arbetsvillkor för a-kassorna. Deltidsarbetare får ingen ersättning om de inte kommer upp till minst 20 timmar i veckan. Studerandevillkoret har tagits bort för studerande, vilket gör att om de inte får ett jobb direkt efter att de har tagit examen så har de ingen a-kassa. Det är lägre a-kassa. Nu vill ni sänka den till 65 procent av den tidigare nivån. Tidigare var det 80 procent.

Det är bara piskor för dem som redan står utanför arbetsmarknaden i dag, och ni ser till att utanförskapet blir djupare. För det finns ju människor som trots de här första piskorna inte har fått ett jobb som nu känner ännu större utanförskap. Hur tror ni att dessa människor känner sig? Tror ni verkligen att de vill sitta hemma och få in lite pengar? Nej, de vill ha ett arbete. Men det finns flaskhalsar på arbetsmarknaden också. Alla får inte arbete, för det finns inte arbete för alla kategorier. Då undrar jag: Vilka morötter ska ni ha till dessa?

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Ulf Holm sade i sitt inledningsanförande att vår viktigaste uppgift är att skapa förutsättningar för nya jobb. Jag delar den uppfattningen totalt. Problemet är bara att den regering som Ulf Holm stödde gjorde något helt annat och permanentade ett femtedelssamhälle, där var femte svensk i arbetsför ålder står utanför.

Nu noterar jag att Ulf Holm har lite avvikande uppfattningar jämfört med Socialdemokraterna i betänkandet. Det är glädjande.

Politiken är en helhet. Regeringen är kollektivt ansvarig för de insatser och åtgärder som görs. Det vet Ulf Holm mycket väl. På mitt bord ligger att göra ett och annat som är tufft. Det är helt sant. Det kommer jag att göra, för det tillsammans med de andra morötterna kommer att medverka till att fler kommer i arbete. Det är precis det vi nu ser.

Låt mig ta tillfället i akt och prata lite grann om jobb- och utvecklingsgarantin som just är en morot som Ulf Holm efterlyser. Det som först händer är att jobb- och utvecklingsgarantin fokuserar på intensifierade jobbsökaraktiviteter med coachning. Det är ju det första. Vi vet av all erfarenhet att just sådan ökad jobbsökaraktivitet är väldigt viktig för att få ett arbete.

Här finns det goda exempel redan i dag. Jobbnätet som är ett ESF-rådsfinansierat projekt som har utvecklats under flera års tid, bland annat här i Stockholm, visar just en modell för hur man skulle kunna arbeta med detta. Tyvärr finns det inte särskilt bra begrepp på svenska. Det heter *targeting*, *profiling* och *coaching*, eller vad det nu kan vara.

Men det finns goda erfarenheter också inom dagens arbetsförmedling och Ams verksamhet att ta till vara. Det handlar om individuell coaching, coachning i grupp, jobbsökarutbildning, individuellt jobbsökande, starta-eget-kurser, studiebesök. Aktiviteter som ordnas av arbetsförmedlingen bedrivs med samverkansamtal med till exempel kommuner och upphandlas av privata företag, fackliga organisationer eller kompletterande aktörer, precis som Ulf Holm efterlyste i sitt anförande.

Det kommer att följas av en andra fas och en tredje fas som jag får återkomma till i nästa replikskifte.

Anf. 28 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Men vem ska göra alla de här coachningarna? Vem ska hjälpa till med alla de här starta-eget-jobben? Vem ska hjälpa de arbetslösa att få nya arbetstillfällen? Ni avsätter ju inga pengar till jobb- och utvecklingsgarantin. Ni har ju dragit ned med miljard efter miljard. Vem ska då göra jobbet?

Jag är ingen påhejare av aktivitetsgarantin. Den hade sina brister, och jag hade många synpunkter på det. Men en sak är viktig. Det är att vi faktiskt avsätter pengar till personer som kan hjälpa de här människorna att komma ut till arbete. Det handlar om en omvandling i arbetsmarknadspolitiken.

Men ni avsätter absolut inga pengar för detta, utan det enda som är viktigt för den här regeringen är att sänka skatten för dem som redan har pengar, antingen hög inkomst eller kapital i form av bostäder, aktier eller annat. Det är dem ni sänker skatten för. De som har tillgång till era skattesänkningar är framför allt männen, och det är höginkomsttagare, medan de som har lägre inkomster inte får någonting. För ni höjer ju samtidigt a-kasseavgiften som inte ens alla får del av. Ni höjer saker som gör att det är de med minst marginaler som förlorar mest på det här. Det är där ni använder piskorna.

Nu erkänner också arbetsmarknadsministern att han använder piskor som minister. Det är bra att du har kommit till den insikten, men jag skulle önska att du kunde använda morötter inom arbetsmarknadspolitiken för att hjälpa de personer som är arbetslösa att få ett arbete och föra en politik där vi satsar inte bara på att skapa arbetstillfällen utan också på en bättre miljö.

Satsa pengar på kollektivtrafikutbyggnad! Satsa pengar på att bygga energisnåla hus! Satsa på miljöteknikutvecklingen! Det skapar arbetstillfällen i Sverige, och det hjälper oss alla att få en bättre miljö. Gör detta i stället för att använda piskor, arbetsmarknadsministern!

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Låt mig påminna Ulf Holm om att jobbavdragets första steg var en inkomstkattesänkning på 37 miljarder. I huvudsak går denna till dem som tjänar lite, just för att sänka marginaleffekterna och ge fler

möjlighet att komma tillbaka. Det innebär i grund och botten att man kan tjäna de första 31 800 kronorna under ett år utan att betala skatt.

Jobb- och utvecklingsgarantin kostar 9,8 miljarder brutto, ungefär 1,2 miljarder netto i tillskott. Är inte det pengar? Det är precis vad det är. Det är pengar, och det är också åtgärder som fungerar som morötter.

I den första fasen pratar vi om individuell coachning. I den andra fasen kommer det att finnas tillgång till ett utbud av arbetsmarknadspolitiska program som inkluderar arbetsträning, arbetspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. Den tredje och sista fasen innebär att alla deltagare som efter 450 ersättningsdagar i jobb- och utvecklingsgarantin inte funnit något arbete anvisas till vad vi kallar varaktig samhällsnyttig sysselsättning motsvarande hela deltagarens arbetsutbud.

Detta jobbar vi nu med tillsammans med Ams, tillsammans med parterna på arbetsmarknaden, tillsammans med andra aktörer och inte minst med de sociala företagen, som Ulf Holm mycket klokt tog upp.

Jag var på Basta i Nykvarn för bara någon vecka sedan. Man blir rätt imponerad av den arbetsmetodik och det engagemang som finns där, och det finns många liknande företag som arbetar på det sättet. Jag är helt överens med Ulf Holm om att vi bör ta den typen av erfarenheter till vara.

Det man konstaterade på Basta var att man inte ville se verksamheten som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd utan som ett aktivt och engagerat sätt att hjälpa personer med olika typer av hinder och problem att lättare ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Det är möjligt att det är en nyansskillnad, men jag tror att den är ganska viktig.

Det man också konstaterade var att svenska sociala företag faktiskt är ledande i Europa inom sina nischer. Jag avser därför att lyfta fram just socialt företagande som en viktig del inför vårt ordförandeskap i EU hösten 2009.

Jag ber också att få överlämna några morötter till Ulf Holm!
(Applåder)

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Efter att ha lyssnat på arbetsmarknadsministerns inledningsanförande måste jag säga att han mer och mer börjar låta som Mauricio Rojas: inledningsvis en eländesbeskrivning och när han sedan kommer till vad som ska åtgärdas rabblas ett välregisserat, skrivet manus som vi har hört sedan regeringstillträdet i höstas upp. Det mesta ligger heller inte inom arbetsmarknadsministerns område, utan det är någon annan som ska verkställa det.

Det är intressant att se morötterna. Jag noterade också att arbetsmarknadsministern använde samma morötter om och om igen för att det skulle fungera. Det är väl så det går till i regeringen nu. Jag kan dessutom konstatera att vissa morötter hade fel färg. De var ju inte riktade till de arbetslösa utan till arbetsgivarna – de borde alltså vara blå. För de arbetslösa gäller piskan.

Dessutom tycker jag att arbetsmarknadsministern ska skaffa nya glasögon, för han kan ju inte skilja på morot och piska. Om en förtidspensionär får sänkt hyresersättning för att han ska gå ut och jobba och det sedan visar sig att han inte har någon arbetsförmåga alls, är det då en

morot? Jag skulle vilja kalla det en piska, arbetsmarknadsministern. Det gäller att skilja på det. Arbetsmarknadsministern är som Joe Labero. Han har piskan i ärmen och tar fram den och skickar iväg den när man minst anar det. Annars är han så trevlig och social, både i kammaren och i andra sammanhang. Jag är faktiskt ganska bekymrad över den här politiken.

Vi har också skattefrågan. En lögn blir inte till sanning bara för att den upprepas flera gånger. Läs vad riksdagens utredningstjänst skriver! 50 procent av skattesänkningarna går till den tiondel av befolkningen som tjänar mest. Så ser helheten ut. Så ser regeringens skattepaket ut. Det är riktat till dem som redan har det bra.

Det sista jag vill kommentera gäller Västerås och Enköping. Vad är det för dumheter? Hundradagarsregeln gäller väl inom pendelavstånd. Jag har en massa bekanta i Västerås som pendlar till Stockholm varje dag. De kan mycket väl ta ett jobb där med hundradagarsregeln. Det handlar ju inte om det. Det är totalt fel uppfattning.

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Sven-Erik Österberg verkar bekymrad över att han har hört samma sak sedan i höstas. Jag kan övertyga Sven-Erik Österberg om att han kommer att få höra samma sak under minst tre och ett halvt år till. Vi har en konsekvent politik. Vi sade samma sak före valet, vi fick väljarnas förtroende, och vi fortsätter att genomföra det vi vann valet på.

Jag kommer tillbaka till de grundläggande argument man ändå måste använda sig av. Jag har ju ibland hört Sven-Erik Österberg säga i interpellationsdebatter att det är ett problem att vi har så många som står utanför i en brinnande högkonjunktur. Men om den förra regeringen i tolv års tid drev en politik som ledde till problem på arbetsmarknaden är det klart att vi måste göra något annat än det som inte visat sig lyckosamt.

Jag vet att Sven-Erik Österberg blir trött på mig när jag säger det, men jag kommer att säga det om och om igen. Det blir ju inte mindre sant för att jag säger det en gång till: Vår politik bygger för det första på att se till att göra det mer lönsamt att arbeta. Marginaleffekterna framför allt för dem som tjänar lite var väldigt höga. Vi måste se till att sänka dem. Vi måste för det andra se till att det blir billigare och enklare att anställa, så att fler företag vågar förlägga sin produktion i Sverige och öka produktionen här. Det är klart att förmögenhetsskatten kan användas i retoriska knep. Men om vi, som ett av tre fyra länder i Europa, har en skatt som har drivit 500–700 miljarder ur landet vore det väl bättre om detta kapital kunde användas för produktion och nya jobb i Sverige. Jag tycker det. Redan den förra regeringen undantog de allra rikaste, H&M:s huvudägare och andra, från förmögenhetsbeskattning just för att man inte ville att detta kapital skulle fly landet. Vad är det för fel på dem som är lite halvrika? Är inte deras pengar också viktiga att använda i produktionen i Sverige? Jag tycker det.

När det gäller jobbavdraget var det 37 miljarder. Dessa pengar hamnade i huvudsak hos dem som tjänar lite, där det bör hamna. Vi vill gå vidare. Folk ska få behålla mer av det de tjänar. Det ska löna sig bättre att arbeta.

Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Jag kan gärna höra samma sak igen, arbetsmarknadsministern. Jag tycker att det är mest pinsamt för arbetsmarknadsministern som aldrig har något nytt att komma med utan bara har samma manus hela tiden för vad som sägs och för vilka åtgärderna ska vara.

Ni i majoriteten ställer krav på att vi ska ha en färdig arbetsmarknadspolitik att leverera. Jag förstår att ni efterfrågar den, eftersom er egen politik är så innehållslös. Ni vill väl ha indikationer på någonting som ni själva inte har lyckats komma på. Det är väl därför ni hela tiden eftersöker det hos oppositionen.

Vi måste också, Littorin, rätta till historieberivningen lite. Tolv år av misslyckad arbetsmarknadspolitik, säger du. De första sex åren gick ju faktiskt åt till att röja upp i eländet från 1991–94. 500 000 människor förlorade sina jobb under ett och ett halvt år under regeringen Bildt. Det känner ju även talmannen väl till, eftersom han satt med i den regeringen.

Hur gick det till? Det är den sanna historieberivningen vid det tillfället. Den var inte misslyckad, men jag är inte nöjd med den politik vi förde. Vi nådde inte tillräckligt långt. Jag är heller inte nöjd förrän alla som kan jobba och som har möjlighet att ta sig ut på arbetsmarknaden har ett jobb. Där är vi överens, arbetsmarknadsministern. Men det blir inte bättre om man bara hela tiden piskar dem som står längst bort från arbetsmarknaden genom att försämra deras ersättningsnivåer.

Nystartsjobben gällde 3 000 långtidsarbetslösa. Arbetsmarknadsministern sade själv i en interpellationsdebatt för någon vecka sedan att undanträngningseffekterna är 70 procent. Det blir inte många kvar efter den effekten. Det finns heller inga begränsningar när det gäller vilka löner man sätter, utan det är väldigt riktat utifrån det. Man strör statsmedel över anställningar som ändå skulle ha blivit av.

Det ska bli intressant att se när Riksrevisionen, som du har talat så varmt om tidigare, tittar på nystartsjobben och ser vilka undanträngningseffekter de har. Då ser jag fram emot en intressant debatt här i kammaren. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern är kvar i regeringen då!

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Det hade jag nog tänkt vara om jag ska vara ärlig.

Det är intressant med den frånvaro av självkritik som Sven-Erik Österberg kännetecknas av. Som jag citerade förut säger LO i sin valanalys i dag: ”En viktig orsak till valnederlaget var att väljarna inte uppfattade Socialdemokraterna som tillräckligt offensiva i arbetslöshetsfrågan.” Är offensiven då att man ska göra mer av samma sak? Det är ju det beskedet vi har fått hittills av Mona Sahlin och andra.

När argumenten sedan tryter kommer 90-talskrisen upp. Jag vill påminna om förspelet till den. Arbetsmarknadsministern hette Mona Sahlin. Hon föreslog strejkstopp och lönestopp. Det skulle vara mig alldeles fjärran att ta till den typen av åtgärder. Det var 1990.

Vi kommer ihåg en finansminister som hette Kjell-Olof Feldt som avgick i protest mot den regeringens hantering av den finansiella bubbla som då uppstod. Allan Larsson som var finansminister därefter pratade om vändpunkten. Jag har läst alla finansplanerna från den perioden. Det

gjorde jag när jag jobbade på Finansdepartementet under de där åren. Det var ingen rolig läsning. De slog hela tiden åt fel håll, långt före tillträdet 1991. Den historieskrivningen kan vi ta ett långt snack om så småningom.

Det är bara att konstatera att vi i höstas stod inför ett problem där var femte stod utanför arbetsmarknaden. Det duger inte. Då kan vi inte ha samma politik som ledde oss dit. Då måste vi ha en politik för fler i arbete. Det var det vi gick till val på. Det är det vi ska genomföra. Det är det jag kommer att säga, precis som jag sade före valet, som jag sade efter valet, och som jag är övertygad om kommer att bli en av de absolut viktigaste frågorna i valet 2010, när väljarna kommer att avgöra vem som hade rätt.

(Applåder)

Anf. 34 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Jag har inte med mig piskor eller morötter i talarstolen. Jag funderade på om det finns några biodynamiska piskor. Det får jag ta reda på om det går att använda i politiken.

Som avslutande talare ska jag försöka fatta mig kort och ta upp några specifika punkter som finns med i det här betänkandet. Det är många frågor. Många områden är redan berörda. Ett par specifika saker tycker jag är värda att ändå lyfta fram i debatten när det handlar om arbetsmarknadspolitik.

Generellt sett har den här regeringens politik varit rätt hård mot svaga grupper. De förändringar som har genomförts när det gäller arbetsmarknadspolitik har varit särskilt tuffa mot många svaga grupper. Tuffa krav på arbetslösa och arbetssökande, svårt att få hjälp till ordentlig arbetsmarknadsutbildning och krav på "flexibilitet" är några exempel.

Gruppen funktionshindrade är en sådan grupp som behöver särskilt stöd för att kunna få plats på arbetsmarknaden på samma villkor som andra. Stöd till personligt biträde är ett exempel på en åtgärd som på ett bra sätt hjälper dem som har nedsatt arbetsförmåga. Det är en nödvändig utveckling och förstärkning för att se till att den hårda konkurrensen på arbetsmarknaden inte snedvrids utan att anställningsförfarandet blir säkert och rättvist. Den insatsen har stor betydelse till exempel för att synskadade ska kunna vara ute och arbeta enligt uppsatta krav i arbetslivet.

I de satsningar som görs för att stimulera småföretagandet borde den här åtgärden också passa. Det är till och med så att stöd till personligt biträde när det gäller småföretagande kan vara ett oundgängligt instrument för att kunna vara delaktig i utvecklingen.

Det här bidragets tak har varit oförändrat i ungefär tio år. Det innebär att det har urholkats väldigt kraftigt. Det är inte bra, tycker vi. Därför anser vi att regeringen ska komma med förslag till hur taket kan höjas.

I det här avsnittet lyfts också jobb- och utvecklingsgarantins tredje steg fram som en hjälp för de funktionshindrade. Den "varaktiga samhällsnyttiga sysselsättningen" lyfts fram. Jag undrar, som andra har gjort tidigare, vad det egentligen består i. Är det skillnad mellan vad det innebär för en funktionshindrad och en icke funktionshindrad? Det skulle man kanske kunna få ett svar på någonstans ifrån.

En annan grupp som är särskilt utsatt är personer med utländsk bakgrund. Många står i dag utanför arbetsmarknaden. År 2005 var 64 procent av dem mellan 20 och 64 år som var födda utomlands sysselsatta, medan motsvarande siffra för de inrikes födda var 81 procent. Det är en rätt bra bild av hur det ser ut. Det här är inget nytt fenomen. Det har funnits med rätt länge. Problemet är vad vi gör åt det och vad vi kan göra för att hjälpa de här människorna.

Historiskt sett finns faktiskt en bild av att det har varit lättare för dem som är utlandsfödda att till exempel starta en pizzeria eller något annat eget företag för att över huvud taget ha en sysselsättning. Det har skapat en myt om att det kanske är så att de som kommer från andra länder faktiskt har lättare för att jobba med just sådana saker. Det är naturligtvis inte sant. Utan att på något sätt förringa de entreprenörer som finns bland dem tror jag att många av de utlandsfödda hade valt ett vanligt arbete om de fått chansen att göra det.

Ett sätt är att faktiskt genomföra arbetsmarknadspolitiska åtgärder och insatser för dem som inte har fått arbete inom sitt yrke eller det de har examen för. Ett hinder för det är det så kallade systemet för tilläggsutbildning. Aktivitetsstöd kan enligt de reglerna inte ges till personer som har anställning av något slag. Vi menar att de reglerna bör ses över. Det kan till exempel innebära att en utlandsfödd sjuksköterska fortsätter att jobba deltid fast tilläggsutbildningen bedrivs på heltid. Det är naturligtvis ohållbart för ekonomins skull att delta.

Herr talman! När det gäller bisyssla finns det en grupp i samhället som definitivt drabbas av de ändringar som görs nu. Vi vill behålla de regler som finns för godkänd bisyssla som i dag innebär att det är minst sex månader. Förlänger man det till minst tolv månader drabbar det väldigt många, framför allt inom kultursektorn. De yrken som finns inom kultursektorn har den möjligheten i dag, och den är viktig för att kunna vara kvar i den branschen. De är redan hårt pressade av ändrade regler i till exempel a-kassan som drabbar dem speciellt hårt. För mig som är intresserad av kultur är det ett område som jag ömmar för lite speciellt.

Ur ett helhetsperspektiv är många av de åtgärder som den här regeringen genomdriver just nu förkastliga ur arbetsmiljösynpunkt. Osäkerhet om hur jobb- och utvecklingsgarantin ska fungera, vad den varaktiga samhällsnyttiga insatsen och sysselsättningen ska vara, reglerna runt aktivitetsstöd, förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen kommer att skapa en oro hos många. Det kommer att synas ute i arbetslivet. Människor med tillfälliga anställningar, de som riskerar att bli arbetslösa, bli av med jobbet eller som inte vet om de får tillräcklig hjälp på grund av sitt funktionshinder kommer inte att må bra. Det kommer att synas på många håll i samhället och påverka alla, även när det gäller arbetsmiljön.

Herr talman! Jag yrkar inte bifall till någon reservation. Det som har lyfts fram tidigare av mina kamrater räcker. Jag står bakom de reservationer vi har avgett från Vänsterpartiet men de viktigaste har redan lyfts fram.

I detta anförande instämde Josefin Brink (v).

Anf. 35 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag ville bara klargöra det som är viktigt att säga när det gäller just stödet till funktionshindrade. Det finns inom utskottet faktiskt en ganska bred politisk enighet för stödet. Vi står fast vid att de så kallade sjukskonsulenterna ska finnas kvar, framför allt när det gäller satsningarna på sociala företag.

Men, herr talman, en sak som kommer upp i anförandet som ändå är intressant är det faktum som Torbjörn Larsson pekar på, att många personer med utländsk bakgrund inte kommer in på arbetsmarknaden. Det blir lite intressant när man vet att Vänsterpartiet motsätter sig nystartsjobben. Ätminstone en tredjedel av dem har gått just till personer med utländsk bakgrund. När vi nu kommer med vidare satsningar, som in-stegsjobb och nystartscentrum, motsätter ni er också de satsningarna.

Det skulle vara intressant, herr talman, om Torbjörn Larsson kunde utveckla varför Vänsterpartiet så enträget motsätter sig satsningar som innebär att personer med utländsk bakgrund ska få en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 36 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilket namn du använde, men Björlund är mitt efternamn.

Integrationsdelen i arbetsmarknadspolitiken finns det naturligtvis väldigt mycket att säga om liksom om regeringens politik. Det vi tycker är viktigt är just det som jag lyfte fram. Man måste ha en klar arbetsmarknadspolitisk inriktning för utbildningen.

Det finns i dag väldigt många som väljer, och det är inget som på något sätt är nytt utan det finns sedan förut, att ta andra jobb, enklare jobb som inte motsvarar den examen de har eller det yrke de faktiskt är utbildade i. Det är resursslöseri att bortse från det och satsa på nystartsjobb, oavsett vilket jobb det är, i stället för att ta till vara den kompetens som den invandrade har och satsa på att ge de här människorna möjligheter. Det jag lyfter fram specifikt är just tilläggsutbildningen, att ge dem möjlighet att faktiskt ha ett aktivitetsstöd för att kunna gå en utbildning så att de kan vara kvar i sitt yrke eller att den examen de har ska motsvara den kompetens som krävs. Att ta till vara det är egentligen det viktiga.

Det finns faktiskt, som andra har sagt tidigare, aspekter på att prata om arbetskraftsinvandring fast det finns människor som i dag, med hjälp av en utbildning, kan komma tillbaka och komma in på sitt rätta yrke. Det är någonting som vi jobbar hårdare för, att hålla kvar en samlad bild av arbetsmarknadsutbildningen för att komma till rätta med det som finns, så att invandrarna får en större chans att komma in i sitt rätta yrke.

Anf. 37 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt för namnmisstaget.

Det stämmer mycket väl att vi har ett problem med att ta till vara invandrades kompetens på arbetsmarknaden. Men det finns många andra åtgärder som jag tror kommer att vara viktiga, som bättre validering, att kunna erbjuda en bättre sfi-utbildning och så vidare.

Jag får ändå upprepa mig: Varför motsätter man sig, nu när vi äntligen har fått en åtgärd som visar sig fungera just för att ge personer med utländsk bakgrund ett fotfäste på arbetsmarknaden? Om man är engage-

rad i att få in fler personer med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden kan jag inte förstå motståndet. Insteigsjobb och nystartscentrum är satsningar som kommer att få en betydande effekt. Det är antligen en ny politik för att få in personerna på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet får fram en underlig bild där man vill slå håll på myten om att det finns många invandrare som är intresserade av att starta företag. Det skulle vara ett problem att så många invandrare väljer att starta företag. Jag tror att många av dem som har kommit till vårt land i grunden är starka personer. Visst kan de ha svårigheter att komma in på arbetsmarknaden, men att många med invandrarbakgrund väljer att starta företag och också anställer fler personer är oerhört viktigt för integrationen. Vi ser i andra länder att just där det finns problem med arbetsgivare som inte anställer personer med utländsk bakgrund har detta varit ett otroligt viktigt steg för att åtminstone komma in på arbetsmarknaden.

Varför väljer Vänsterpartiet att tala om att det är viktigt att utländska personer kommer in på arbetsmarknaden men levererar inga åtgärder för att åstadkomma detta och motsätter sig alla ansträngningar från regeringen?

Anf. 38 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om att få fotfäste på arbetsmarknaden har vi sett att den här regeringens politik leder till en låglönesektor. Det finns en stor risk att invandrare fastnar i en låglönesektor som inte motsvarar den bakgrund de har med sig till Sverige. Vi vill satsa på att ta till vara det redan kan, validera dem och se till att de kommer in på rätt ställe. Det kan vara med hjälp av en genomtänkt arbetsmarknadspolitisk utbildning.

Sedan var det frågan om att starta företag. Jag har träffat många invandrare som är nöjda med att jobba på sin pizzeria eller starta företag i andra sektorer. Många andra vill inte göra det, men de har hänvisats till detta eftersom det inte finns något annat. De har inte fått någon annan chans. Det är definitivt inte bra. Man måste kunna välja mellan att inte starta företag och få en vanlig anställning eller att starta företag om man vill. Det finns många duktiga entreprenörer som är invandrare, men att de skulle vara starka personer underblåser myten om att de som kommer till Sverige är starka och vill starta egna företag. Så fungerar det inte. Det är en felaktig bild av vad invandrare är för en grupp.

Den generella arbetsmarknadspolitik som regeringen för fram skapar en låglönesektor där de utsatta grupperna kan fastna. Vi vill satsa på att de ska integreras på samma villor som svenskar. Det görs inte på det här sättet. Det görs bara genom att ha en strukturerad arbetsmarknadspolitisk utbildning som motsvarar vad de kan när de kommer hit. Validering är jättebra, och det är kanske den vägen vi ska gå. Men det behövs mycket mer.

Exemplet med aktivitetsstöd för tilläggutbildning är sådant som måste finnas kvar. Den chansen måste utökas eftersom det är det som ger någonting. De får en chans att komma in i samhället på sina villkor.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU15
Skattelättnader för hushållstjänster, m.m. (prop. 2006/07:94).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 39 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Betänkandet om skattelättnader för hushållstjänster med mera tar upp något som har varit en framträdande fråga i den politiska debatten under det senaste året. Regeringens syfte har varit dels att omvandla svart arbete till vitt arbete, dels att möjliggöra för kvinnor och män att öka sin arbetstid på arbetsmarknaden.

Herr talman! Det hushållsarbete som omfattas av skattereduktioner kan avse städarbete eller annat rengöringsarbete, vård av kläder och hemtextilier eller matlagning. I begreppet hushållsarbete kan också inrymmas omsorg och tillsyn som en fysisk person behöver samt barnpassning, inklusive lämning och hämtning av barn till och från förskola. Snöskottning och skötsel av tomt och trädgård är andra områden som inryms i förslaget. Den skattereduktion som ges är 50 procent av arbetskostnaden, dock högst 50 000 kronor per beskattningsår.

För att få skattelättnaden ska den enskilda ansöka om skattereduktion före den 1 februari året efter det att betalningen har skett. Skattereduktionen föreslås träda i kraft vid halvårsskiftet i år, alltså den 1 juli. För statskassan innebär förslaget en minskad inkomst om 1,3 miljarder kronor sett i ett helårsperspektiv.

I ärendet har sex motioner väckts där man i fem motioner yrkar avslag på propositionen medan man i den sjätte föreslår att skattereduktionen också ska gälla för ROT, det vill säga reparation, om- och tillbyggnad. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att aktualisera ett sådant förslag vid ett senare tillfälle, och mot den bakgrunden föreslår utskottet att samtliga motioner avslås.

Herr talman! Under beteckningen med mera i betänkandet tas frågan upp om vissa lagändringar med anledning av Bulgariens och Rumäniens anslutning till EU. Förslaget innebär att Sverige ska använda möjligheten att behålla de införselkvoter som finns för privat införsel av cigaretter. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 juli i år. I det ärendet finns inga motioner, och utskottet lägger fram ett enigt förslag till riksdagen.

Herr talman! Med detta överlämnar jag betänkandet om skattelättnader för hushållstjänster med mera till riksdagen för debatt och beslut.

Anf. 40 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! Då var vi alltså framme vid förslaget om skatteavdrag för hushållstjänster. Efter avskaffad förmögenhetsskatt, som ger miljonärerna miljoner i sänkt skatt, kommer ytterligare ett skatteförslag som gynnar dem som är förmögna. Efter en blå skatteväxling i fastighetsskatten, där de som bor i stora och dyra hus på stora och dyra tomter får sänkt skatt medan de som bor i mindre och billigare hus på mindre och billigare tomter får betala för den skattesänkningen, får vi ytterligare en skat-

teförändring som gynnar dem som är rikast. Efter jobbskatteavdraget, som ger dem med höga inkomster stora skattesänkningar, får vi ännu ett förslag som gynnar höginkomsttagarna.

Avdraget för hushållsnära tjänster ska ses mot bakgrund av alla skatteförändringar som den här regeringen driver igenom. Det är de förmögna, de rikaste, de högavlönade, som vinner. Alla andra får vara med och betala. Det sker med hjälp av ökade avgifter till exempelvis a-kassan, med en ny skatt på trafikförsäkringen, som vi ska diskutera om en liten stund, försämrad trygghet, sämre a-kassa, sämre ålderspension för förtidspensionärer och sämre föräldraförsäkring. Allt detta gör Sverige orättvisare och otryggare.

Det finns tre viktiga skäl till varför avdrag för hushållstjänster blir fördelningspolitiskt orättvist.

För det första vet vi att det är de som har de allra högsta inkomsterna som köper den typen av tjänster. Att subventionera just den typen av konsumtion leder därmed närmast med automatik till fördelningspolitiska problem. Exemplet från Finland talar sitt tydliga språk. I Finland är det de rikaste 10 procenten av hushållen som köper nästan hälften av tjänsterna, och därmed är det den rikaste tiondelen av befolkningen som får hälften av den statliga subventionen.

För det andra blir det fritt fram att göra avdrag för hushållstjänster som man har köpt utanför Sverige. Den som har råd med en alpstuga i Österrike, en lägenhet på spanska solkusten eller ett sommarhus på Franska rivieran kan alltså göra avdrag för sina utlägg för matlagning, städning och trädgårdsarbete på sin utländska fastighet. Det ger knappast några nya jobb i Sverige, men det ger en rejäl skattesänkning för dem som har råd.

För det tredje har regeringen valt att utforma förslaget om avdrag så att det *verkligen* ska gynna dem som är högavlönade. Regeringens system är uppbyggt på avdragsnivåer som vida överstiger dem som gäller i andra länder, till exempel Belgien och Finland. Det är till och med dubbelt så högt i det svenska förslaget. Det innebär att en familj med tre personer över 18 år får ut maximal effekt av förslaget om de köper tjänster för 300 000 kronor per år. Det är en summa som mer än väl motsvarar en heltidslön i Sverige. De ska köpa hushållstjänster för den summan om de ska få ut maximal effekt. Samtidigt blir den som bara har råd att köpa den här typen av tjänster vid något enstaka tillfälle kanske helt utan avdrag om man inte kommer upp till de gränser som regeringen vill sätta.

Herr talman! Det är förstås meningen att det här förslaget ska ge nya jobb. Det sade också Jörgen Johansson inledningsvis. Och vi kan vara överens om att det kommer att bli nya jobb – men inte särskilt många.

Utgår man från det som redovisas i regeringens proposition – man kan vara snäll och utgå från det, och man kan ha synpunkter på det – kan man räkna fram att det handlar om 3 000–4 000 nya jobb. Det innebär att varje jobb i hushållssektorn kostar skattebetalarna mellan 300 000 och 400 000 kronor styck. Men om samma pengar som nu satsas på hushållstjänster, 1,3 miljarder kronor, användes till att anställa personer i vår gemensamma välfärd skulle det räcka till 4 000 personer. Det är lika många eller kanske till och med några fler.

Det är också en form av fördelningspolitik. Vill vi skapa 3 000–4 000 jobb med hjälp av en skattesubvention i hemmen hos dem som redan har

det bra för att serva de familjerna? Eller ska vi satsa pengarna på att anställa 4 000 fler förskollärare, 4 000 fler undersköterskor i äldreomsorgen eller 4 000 fler anställda på fritids där barngrupperna är för stora, resurser som kommer alla till del, också dem som aldrig – med eller utan avdrag – har råd att anställa en kock som fixar grillpartyt hemma i trädgården?

Herr talman! Jag ska inte bara kritisera regeringens fördelningspolitik. Det här är också något av ett mästerverk i krångel, byråkrati och gränsdragningsproblem. Det är inte bara vi socialdemokrater, Miljöpartiet och Vänsterpartiet som säger det, utan det säger också Skatteverket. Regeringens egen myndighet, med landets främsta skatteexperter, sågar förslaget.

Vi har goda skäl för vår kritik. Nu skapas ett kvittokaos utan dess like när långtradare med kvitton ska skickas in till Skatteverket för att granskas. Nu skapas gränsdragningsproblem. Förklara för människor varför de kan få avdrag för att få häcken klippt men inte äppelträdet, varför rabatterna får rensas med avdrag men inte en lök sätts ned samtidigt! Varför går det bra att få hjälp med att flytta möbler inomhus men inte en sten eller en stubbe utomhus?

Den kritik som Skatteverket och andra riktar mot det här förslaget har bara viftats undan av majoriteten. Det är arrogant och slarvigt.

Vi ifrågasätter också skarpt metoden att ta bort skatten för att komma till rätta med skattefusk. Med det här förslaget blir hushållstjänster i praktiken ett helt obeskattat område. Regeringen bekämpar alltså skattefusk genom att helt ta bort skatten. Genom att det inte finns någon skatt att smita ifrån kan man inte göra det, och då har man löst problemet med skattefusk inom detta område. Om det är regeringens svar på allt svartarbete är den skattefinansierade välfärden allvarligt hotad.

Herr talman! I stället för kvittokaos och alla nya gränsdragningsproblem, som också ger nya möjligheter till skattefusk, krävs det raka rör med ordning och reda.

Vi vill att skattesystemet ska vara effektivt samtidigt som det främjar rättvisa. Genom generell inriktade åtgärder undviks snedvridningar av ekonomin och avgränsningsproblem. Vår utgångspunkt är att skapa så enkla, neutrala och likformiga skatteregler som möjligt. Det säkrar den långsiktiga finansieringen av välfärden.

Vi kan se att den borgerliga regeringens politik på skatteområdet går i motsatt riktning. Genom nya subventioner, nya undantag, nytt krångel och oförmåga att vårda stabila skattebaser hotas välfärdens finansiering. Skattesystemet börjar redan, efter knappt ett år med en borgerlig regering, att se ut som en illa medfaren schweizerost. Det är farligt för välfärden, och det är farligt om man tycker att rättvisa är viktigt.

Det är dessutom märkligt att regeringen hyser så stor tilltro till sig själv och så liten till marknadskrafterna och individerna. I stället för att ge alla branscher och företag goda och likvärdiga villkor, och alla människor rätt att själva styra vad man ska konsumera, anser sig regeringen vara lämpad att peka ut i vilka branscher framtidens jobb ska komma och vilka tjänster människor ska köpa. Det skapar också ett tryck från andra branscher att få motsvarande förmåner. Särregler är dessutom i allmänhet orättvisa.

Och då är vi tillbaka i gränsdragningsproblematiken igen. Varför ska de som jobbar på eller går och äter på restaurang missgynnas och betala högre skatt när den som står för grillpartyt i trädgården hemma i Täby får avdrag för sin hyrkock?

Jag ska också passa på att säga – det kan vara bra att klargöra – att vi socialdemokrater gillar den privata servicesektorn. Vi tycker att det är en viktig bransch, som vi tror kommer att växa i samma utsträckning som välståndet i samhället. Men att med skattemedel styra vilken inriktning denna expansion ska ha, in i minsta detalj, är direkt felaktigt. Jag bara påminner om äppelträd och häckar. Skattepolitiken ska i stället för att vara så här detaljerad skapa goda generella villkor. Vi behöver inte vara så onödigt klåfingriga som majoriteten vill vara.

Herr talman! Sammanfattningsvis: Det här är ett dåligt förslag, precis som Skatteverket redan har slagit fast. Det är ett krångligt förslag. Gränsdragningsproblemen är absurda. Det är ett byråkratiskt förslag. Det blir ett kvittokaos.

Framför allt är det ytterligare ett borgerligt fördelningspolitiskt botennapp. De som redan har det bra kan lägga nya tusenlappar i plånbocken. Resurser som borde gå till gemensam välfärd, till barn och gamla, satsas i stället på dem som är allra mest välbeställda.

Jag yrkar därför bifall till reservation nr 1.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lennart Axelsson, Laila Bjurling, Birgitta Eriksson, Christin Hagberg, Michael Hagberg, Lars Johansson, Hans Olsson och Raimo Pärssinen (alla s).

Anf. 41 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Som redan har sagts är detta ytterligare ett skatteförslag som gynnar höginkomsttagare. Detta kommer att läggas till redan tidigare genomförda och presenterade skatteförslag från alliansen.

När jag läser betänkandet och lyssnar på alliansens företrädare kommer jag att tänka på reklamen om chokladägget med någonting som skramlar inuti och innehåller alla goda ting. Om man köper detta Kinderägg blir alla väldigt glada. Man får se bilder på mammor, pappor och barn, och alla skrattar och är lyckliga.

När jag, som sagt, läser betänkandet är det lite grann samma sak. Det är en lång rad önskningsor som ska uppfyllas, inte med ett chokladägg men med ett rejält bidrag till människor som redan är välbeställda.

Vad är det då man utlovar? Jo, det är en varaktig ökning av sysselsättningen, att både män och kvinnor ska kunna öka sin tid på arbetsmarknaden, att korttidsutbildade ska komma in på arbetsmarknaden, att tjänsterna ska utföras av personer som saknar en mer omfattande yrkesutbildning, att man ska omvandla svart arbete till vitt, att såväl kvinnor som män ska kunna kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor och att man ska öka jämställdheten.

Om vi tittar på frågan om sysselsättning ser vi att majoriteten hänvisar till en rapport från Konjunkturinstitutet. Man säger i rapporten att 3 000–19 000 utlovas. Men vad man inte skriver i betänkandet är det som Konjunkturinstitutet konstaterar, att beräkningarna är synnerligen osäkra. Så är det.

Man gör tre beräkningar, tre olika scenarier ur sysselsättningsynpunkt: ett medelscenario, ett bra scenario och ett dåligt scenario. Man skruvar på olika variabler när man gör detta. Det handlar om vad hushållen använder den frigjorda tiden till. Det är det som är grunden för alltihop. Det är mycket som styrs av att köparen av tjänsten utnyttjar frigjord tid för fritid eller arbete.

Sedan konstaterar man att det i Sverige nog kommer att bli det så kallade lägsta scenariot, scenariot med lägst sysselsättning, alltså ca 3 000 personer. Då hänvisar man till erfarenheterna från det finska försöket. Då ska vi komma ihåg att det i det finska försöket också ingår arbeten som gäller ROT, renovering, ombyggnad och tillbyggnad, vilket inte ingår i det svenska försöket. Då är man nere på de finska siffrorna, som handlar om någonstans mellan 500 och 700 jobb.

Så var det med de jobben, som kanske skulle kunna bli uppåt 19 000.

Det finns också erfarenheter från andra länder såsom Danmark, Frankrike och Tyskland. Det visar sig ganska samstämmigt vara höginkomsttagare som utnyttjar förmånerna och att det blir begränsad påverkan på sysselsättningen. Och man har kanske inte alltid lyckats komma till rätta med att omvandla svarta jobb till vita.

Om man ska minska skatteundandragandet så ska man inte tillskapa ytterligare gränsdragningsproblem. Då behöver vi enkla system. Vi strävar efter en likformighet i beskattningen.

När man läser propositionen är det bara fantasin som kan sätta gränser för vad detta förslag kan leda till. Det är okej med skoputsning och grillning i trädgård, men omklädning av möbler eller hämtning av mat går inte bra. Det är okej att klippa häck och rensa ogräs, men man kan inte plantera växter eller beskära träd. Föregående talare Fredrik Olovsson var också inne på detta.

Det måste innebära en svår arbetsuppgift för Skatteverket som har att hantera detta. De talar om kvittokaos, och man kan tala om fakturakaos. Det är inte så konstigt att Skatteverket har skrivit och begärt i sitt remissvar att förslaget måste begränsas till en kärna av hushållstjänster. Det ligger något i att man skriver så i ett remissvar. Detta har inte på något sätt begränsats.

I betänkandet kan man också läsa om Skatteverkets kartläggning av svartarbete. Det är intressant läsning. Man hänvisar till skriften *Svartköp och svartjobb i Sverige* som Skatteverket har gett ut. När jag läste betänkandet fastnade min uppmärksamhet på en mening som ni från majoriteten har med. Det står att undersökningen visar att den största kategorin som utfört svartarbete är fackutbildade arbetare. Det är riktigt att det står precis så i rapporten, men det står också mycket annat.

Skatteverket har alltså tittat på nationalräkenskaperna och menar att det finns skillnad mellan inkomsterna i samhället och hushållens konsumtion. Därav får man fram en summa som är svarta inkomster på mellan 115 och 120 miljarder kronor. Det resonemanget har vi hört tidigare.

Med beskrivning av ett antal metoder slår Skatteverket också fast att det är de mindre företagen som står för en stor del av skatteundandragandet. Varför har majoriteten inte tagit med det i sina texter?

Personligen är jag lika upprörd oavsett om det är företagare eller arbetare, eller hur vi nu ska dela in människor, som står för skattefusket.

Jag måste ställa frågan till majoriteten. Varför tar man bara upp detta exempel? Jag tycker att detta är ganska allvarligt.

En annan slutsats som man har dragit i rapporten, och som ni skriver om, är att köpare av svarta hushållstjänster främst är höginkomsttagare som äger sin bostad. De som utför svarta hushållstjänster är övervägande yngre personer med låga inkomster. Det är riktigt. Men tycker inte alliansens företrädare att höginkomsttagare ska ha råd att göra rätt för sig? Måste man verkligen ge bidrag till dem så att de som utför arbetet ska kunna få skäligena villkor? Det är en central fråga.

När det gäller jämställdheten hänvisar ni till en jämställdhetsanalys i propositionen. Där står det att man framför allt ska förbättra möjligheterna för kvinnorna. Idén är alltså att ni vill öka jämställdheten genom att kvinnorna ska slippa att utföra hushållsarbete. Då ställer man sig frågan: Männerna då?

Skattesubventionerade hushållstjänster löser inte problemet med den maktobalans som redan finns mellan män och kvinnor. Risken är stor att man i stället befäster de orättvisor och ojämlika traditionella könsroller som finns i dag.

Grundproblemet, nämligen att män i mindre utsträckning än kvinnor tar ansvar för hemarbetet, dribblas bort helt och hållet. Det är lite att sopa problemet under mattan om man tror att man löser brist på jämställdhet mellan män och kvinnor genom att göra det billigare att anställa en tredje part. Var har man hamnat då?

Till sist, herr talman, vill jag fästa uppmärksamhet på en intressant artikel som finns i dagens Expressen. En doktorand och en professor vid Stockholms universitet skriver att äldreomsorgen hotar att gå tillbaka till att bli fattigvård. Man menar att välbärgade medelålders kvinnor med skatteavdragens hjälp kan köpa billiga hushållstjänster till sina föräldrar medan arbetarklassens döttrar sällan har råd att köpa privat hjälp. Även på detta område befarar man att alliansens förslag kommer att öka klasskillnaderna.

Det finns också en avvikande mening från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i socialutskottet i materialet. Där tas också denna fråga upp.

Herr talman! När man läser propositionen beräknar alliansen att skattereduktionen på hushållstjänster ska öka efterfrågan på dessa med 25 procent. Det innebär att konsumtionen av hushållstjänster väntas öka med ½ miljard, från 2,1 till 2,6 miljarder kronor. För att öka konsumtionen med denna halva miljard satsar man 1,3 miljarder kronor. Är det väl använda pengar? Jag tycker att det som står i propositionen är lite uppseendeväckande.

Vi skulle, herr talman, kunna använda dessa 1,3 miljarder kronor till att anställa fler i vård och omsorg, framför allt inom äldreomsorgen där behoven är väldigt stora.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 42 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Det som jag vänder mig mot i denna fråga är inte regeringens verklighetsbeskrivning. Det är ett problem att många människor har svårt att få tiden att räcka till. Det är ett problem att hemarbetet fördelas mycket ojämnt mellan kvinnor och män. Det omfattande svartarbete

som förekommer inom hushållstjänstbranschen är ett problem, inte bara på grund av minskade skatteinkomster utan också på grund av den otrygghet som det innebär för de anställda.

Det som jag vänder mig mot är förslaget till lösning. I stället för att underlätta för människor som vill gå ned i arbetstid, särskilt när barnen är små, ska man underlätta för människor att anställa någon som sköter hemarbetet som man inte hinner med. Men inte – det framhålls nog i propositionen – för att man ska få mer tid utan för att man ska hinna arbeta ännu mer.

I stället för att män ska ta sin beskärda del av hemarbetet ska man anställa en extern part som sopar konflikterna under mattan. Då kan man fortsätta med den ojämlika arbetsfördelning som man har i dag.

I stället för att systematiskt arbeta mot svartarbete, oavsett vilken bransch det förekommer i, ska man belöna särskilt ”svarta” branscher genom att i stort sett helt ta bort skatten. Det verkar mycket behändigt. Man frågar sig nästan varför regeringen inte gör så med alla branscher. Då skulle vi få bort svartarbetet helt.

Men det är klart att det inte funkar att ta bort skatten för att på så sätt lösa skattefusket. Då fick vi inga skattepengar över huvud taget. Bara detta förslag beräknas kosta ungefär 1,3 miljarder kronor i minskade skatteintäkter. Det är visserligen inga fantasisummor i budgetsammanhang, men det är ännu en skattesänkning för de rika som redan har fått stora skattesänkningar av regeringen.

Nu säger visserligen regeringen att detta ska underlätta för låginkomsttagare att få råd att anställa hemhjälp, men när man tittar på det inser man att så är inte fallet. Trots skattesubventionen lönar det sig för de allra flesta att gå ned i arbetstid och göra jobbet själva. Även om vi räknar med skattesubventionen måste man tjäna ungefär 50 000 kronor för att det ska vara billigare att anställa en barnflicka än att vara hemma och ta hand om barnet själv. Dessutom är det kanske trevligt att få umgås med barnen, vad vet jag?

När man dessutom ser att gränsen för hur mycket utgifter man får ha är satt till 100 000 kronor blir man lite fundersam. Hur många låginkomsttagare har råd med 100 000 kronor i hemhjälp, även om man får tillbaka hälften i skattesubvention?

Är syftet att minska skattefusk kan man fundera på hur smart det är att införa ett system som skapar nya gränsdragningsproblem och nya möjligheter till skattefusk.

Det finns alla möjligheter i världen att skriva på kvittot att det var häckklippning och inte trädbeskärning, för att ta ett populärt exempel i debatten. Är det tänkt att Skatteverket ska kolla vad som har blivit klippt i trädgården?

Det är helt uppenbart att det här kommer att leda till svåra gränsdragningsproblem och troligtvis nytt skattefusk.

Inte hjälper det stressade människor att få ihop vardagen. Inte ökar det jämställdheten mellan kvinnor och män. Det finns risk för att ett skattefusk ersätts med ett annat skattefusk. Vad har man egentligen vunnit?

Jag yrkar avslag på propositionen i den här delen och bifall till Miljöpartiets reservation nr 2.

Anf. 43 JESSICA POLFJÄRD (m):

Herr talman! Vi ska i dag debattera skatteutskottets betänkande nr 15 gällande skattelättnader för hushållstjänster med mera.

Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Jag ska berätta för er om en kvinna som jag träffade i Västerås – staden där jag bor och som jag kommer ifrån. Jag har valt att kalla henne Maria. Hon heter något annat i verkligheten. Hon är en mycket karismatisk kvinna med hög intelligens och stor entreprenörsanda.

Hon kom till Sverige med sin familj och hade stora ambitioner för sig och sina barn. Hon var redo att starta sitt nya liv och börja arbeta, men det var inte lika lätt att hitta arbete som Maria hade trott. Hon bestämde sig för att starta ett eget företag. Frågan var vad hon skulle starta för företag. Vilken bransch ville hon vara i och vad var hon duktig på?

Själv uttryckte hon det så här till mig: En del människor är duktiga på att räkna. Jag är duktig på att städa.

Hon startade ett städbolag och har i dag flera anställda. Hon är mycket stolt över att kunna driva ett företag och ge arbete till personer som tidigare har haft svårt att finna arbete. Hon känner stor yrkesstolthet. Men hon har svårt att konkurrera på lika villkor eftersom hennes konkurrenter agerar på en svart marknad med betydligt lägre priser.

Vi ser detta problem och inser behovet av att omvandla en svart sektor till vit. Vi vill att fler ska kunna arbeta i en trygg anställning och ha möjlighet att starta eget i en bransch som har varit präglad av svartarbete.

I dag arbetar många i en otrygg sektor utan möjlighet till pensionsrätt, sjukpenning eller avtalsenliga löner. För dem som i dag har en svag ställning på arbetsmarknaden skulle det innebära en större trygghet att arbeta i en vit sektor. Att oppositionen säger nej till förslaget tolkar jag som att de tycker att det är rimligt att dessa människor ska fortsätta att arbeta under otrygga förhållanden.

Vi föreslår att ge avdragsmöjlighet för hushållsnära tjänster med 50 procent av arbetskostnaden, dock högst 50 000 kronor per beskattningsår och person. Kostnader under 1 000 kronor kommer inte att kvalificera för avdrag.

Arbeten som avses är arbeten som utförs i eller i anslutning till hemmet. Det kan vara trädgårdsarbete, matlagning, snöskottning, städning, fönsterputsning eller barnpassning. Avdraget gäller för kostnader för det egna hemmet samt för föräldrars hushåll. Lagen kommer att träda i kraft den 1 juli 2007.

Erfarenheter från andra länder – Finland har nämnts som exempel – visar att sysselsättningen i branschen har ökat samt att de som köper tjänsten kan öka sin närvarotid i arbetslivet. Det ger dem som är korttidsutbildade möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det leder också till att sysselsättningen ökar.

Tjänstesektorn är en växande sektor. Detta förslag bidrar till att möjligheterna för företag som vill verka på denna marknad ökar. Efterfrågan av tjänsterna ökar, inte bara i storstäderna utan runt om i Sverige.

Att ge en skattereduktion för hushållsnära tjänster innebär att priset på den lagliga marknaden blir jämförbart med dem på den svarta marknaden. Vi tror att fler kommer att välja vita tjänster framför svarta när det finns möjlighet att göra avdrag. Reformen är också en klar förbättring för dem som hittills har arbetat svart.

Vårt största samhällsproblem är klyftorna mellan dem som har jobb och dem som inte har det. En lösning kan vara att ge fler människor möjlighet att arbeta.

Effekten av skattereduktionen är vi tydligen lite oense om. Konjunkturinstitutet menar att hela 19 000 nya jobb kan skapas. De arbeten som skapas gör att människor som under lång tid har varit arbetslösa får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. För de yngre kan det vara ett bra sätt att få sin första arbetslivserfarenhet.

Reformen innebär också att fler får möjlighet att starta nya företag, vilket i sin tur bidrar till ännu fler arbetstillfällen.

Detta avdrag påminner om och liknar i sin ambition och utformning det skatteavdrag för reparations-, om- och tillbyggnad av bostadshus som sedermera kom att kallas för rotavdraget. Huvudsyftet med avdraget var att öka resursutnyttjandet inom byggsektorn samt att motverka arbetslöshet och tillfälligt främja sysselsättningen under lågkonjunktur. Man såg också att det fanns ett problem med en stor svart sektor.

Argumenten för rotavdraget var desamma. Inte en enda gång hörde vi att det var en drängdebatt. Betänkandet är nytt, men debatten är gammal. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har på nationell nivå alltid valt att vrida till argumenten och kalla detta för en pigdebatt.

Herr talman! Jag vill fråga oppositionen: Vem är pigan? Vem avser ni? Är det kvinnan som utför arbete i hemmet hos någon, eller är det kvinnan som går ned i arbetstid för att få vardagen att fungera?

Jag hoppas att ni kan svara på det. Det är många som undrar, inte minst de som utför detta arbete dagligen på hotell, restauranger och daghem. Hur ser ni på deras arbete? Är de pigor? Det är ett ovärdigt sätt som oppositionen har valt att se på frågan. Jag tycker att den är kvinnofientlig och undervärderar en hel yrkeskår som varje dag gör sitt bästa på sina arbeten.

Vi vill också ge män och kvinnor möjlighet att jämställt kombinera arbetsliv med familjeliv. Tiden med små barn är en hektisk tid. Det kommer många ihåg. Ibland kan det vara svårt att få livet att gå ihop. Det är dagis, matlagning, tvättning, skjutsning och läxläsning. Listan kan göras längre.

Det kan också handla om att senare i livet få hjälp med att vårda en nära anhörig. I anhängsvården i Sverige i dag dras det största lasset av kvinnor. Det är kvinnor som lägger störst del av sin tid på att hjälpa äldre släktingar.

Även här ska jag ge ett exempel. En kvinna i södra Sverige har startat ett företag. Hon var tidigare verksam inom den kommunala hemtjänsten. Hon ville utveckla sina idéer på ett sätt som hon inte kände att hon fick utrymme för inom den kommunala verksamheten.

Hon startade eget och satte in en annons i lokaltidningen. Med hänsyn till hur många svar hon fick vet vi att det finns en stor efterfrågan på hennes tjänster. Hon blev själv förvånad över det intresse som fanns. Hon såg att de som i störst utsträckning efterfrågade tjänsterna var barnfamiljer och pensionärer.

Det handlade om allt från hjälp i hemmet till att vara chaufför för ett äldre par som inte längre kunde komma ut på landsbygden. De ville så gärna komma ut och se naturen men hade inte själva möjlighet att köra bil.

Det är små uppdrag som ger en guldkant på tillvaron.

Jag vill påpeka att beslutet om skattereduktion inte ska konkurrera med vad den kommunala hemtjänsten tillhandahåller. Biståndsbedömd hemtjänst är en helt annan sak. Det händer att kommunerna erbjuder extraservicetjänster som inte ingår i den biståndsbedömda hemtjänsten. Det kan till exempel vara fönsterputsning. Om en pensionär använder sådana tjänster direkt via kommunen bör man byta till privat företag om man vill få del av skattereduktionen.

Här blir det också en fördel genom att man gör ett avtal mellan köpare och säljare och inte behöver gå via biståndsbedömningen. Man upprättar ett avtal mellan den som vill köpa tjänsten och den som utför den.

I skatteutskottets betänkande fastslås att service som en kommunal förvaltning erbjuder, även till så kallad självkostnad, inte ger skattereduktion. Detta är viktigt eftersom syftet med reformen också är att skapa utrymme för en växande privat tjänstemarknad på detta område.

Anf. 44 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Huvudpoängen med att vi säger nej till detta förslag, vilken jag hoppas framgick i mitt anförande, handlar just om fördelningsspolitik. Därför vill jag ändå fråga Jessica Polfjärd varför ni föreslår att avdraget i Sverige ska vara så högt, alltså 250 procent högre än i Finland och i Belgien. Det är en utformning som ensidigt gynnar höginkomsttagare. Det kan bara användas av de mest förmögna hushållen eftersom alla naturligtvis inte råd att köpa tjänster i så stor utsträckning.

Anf. 45 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Jag tror att svaret egentligen är det omvända mot din frågeställning, det vill säga att vi vill göra ett stort avdrag för att fler ska få möjlighet att köpa denna typ av tjänst. Det är därför som vi föreslår att man ska kunna göra avdrag med 50 procent för tjänsten.

Jag tror faktiskt att det är så enkelt att det påverkar konsumtionen. Och det är klart att de som i störst utsträckning använder tjänsten också får den största reduktionen.

Den 1 januari 2002 sänkte man på förslag från en socialdemokratisk regering bokmomsen från 25 till 6 procent. Var det, Fredrik Olovsson, för att öka eller minska konsumtionen av böcker?

Anf. 46 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Jessica Polfjärd medvetet missförstod mig. Jag talar om taket när det gäller hur stort avdrag som man kan göra, det som gör att en familj med tre personer över 18 år kan sänka sin skatt med 150 000 kronor om man köper hushållstjänster för 300 000 kronor som motsvarar en normal årslön för en svensk. Det är till och med mer än en normal årslön. Det är det som är 250 procent högre än i Finland och i Belgien. Där har man inte valt att ensidigt gynna just höginkomsttagare och hushåll som är väldigt förmögna och som har råd att köpa så mycket tjänster. För de allra flesta handlar det om att kunna köpa några få tjänster, kanske för några tusenlappar om året. Det är ungefär på den nivån som de flesta kan ha råd att göra det om de har en hygglig inkomst. Men ändå har ni föreslagit att avdraget ska vara 250 procent högre än i Fin-

land och i Belgien. Det är det som gör att detta förslag blir så fruktansvärt snedvridet när det handlar om fördelningspolitik.

Jag hoppas därför att Jessica Polfjärd kan svara på vad som låg bakom detta när ni valde denna höga nivå, som i en internationell jämförelse är så extremt hög och som gynnar just höginkomsttagare.

Anf. 47 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare påverkas naturligtvis konsumtionen. Och det är möjligt att det finns några som kommer att utnyttja avdraget på det sättet. Och kanske är det som du säger att det finns några som använder avdraget för att göra enstaka inköp.

Jag skulle också vilja bemöta det som Fredrik Olovsson tidigare tog upp i sitt anförande. Han tog upp problemet när det gäller kvitton som kommer att komma in på långtradare till Skatteverket. Jag tycker att det är jättebra att det kommer kvitton i den här branschen. Tidigare har det inte funnits ett kvitto. Regeringen tittar på möjligheten att förenkla inköpet av tjänst och att avdraget möjligtvis ska kunna göras i samband med att man köper tjänsten. Det är inte färdigt, men man tittar på det.

Anledningen till att vi tog ett befintligt system var för att vi vill att detta ska komma i gång vid halvårsskiftet. Därför använder man sig av samma system som vid rotavdraget som Skatteverket redan har kompetens och möjlighet att använda.

Anf. 48 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jessica Polfjärds anförande reser en lång rad frågor. Jag ägnade mitt anförande lite grann åt att tala om Konjunkturinstitutets rapport. Ändå hör jag Jessica Polfjärd säga att detta kan ge upp till 19 000 nya jobb. Eftersom ni från alliansens sida så envist hänvisar till försöket i Finland undrar jag om ni har gått ifrån den hållningen att samma utveckling som man har fått i Finland skulle vi också få i Sverige. Konjunkturinstitutet säger någonting helt annat. Om man ska överföra det finska resultatet till ett svenskt resultat så handlar det snart om 3 000 nya jobb på ett år. Det är en fråga.

Sedan undrar jag också hur vi ska stimulera män att delta mer i hushållsarbetet om vi tillskapar subventioner så att en tredje part kan komma hem och göra jobbet. Hur ser Jessica Polfjärd på den vinklingen i fråga om jämställdhetsarbetet? Som ni skriver i propositionen om jämställdheten så menar ni hela tiden att det är kvinnorna som behöver lite hjälp och avlastning. Hur främjar detta jämställdheten mellan kvinnor och män?

Anf. 49 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Den bedömning som Konjunkturinstitutet har gjort är att det kan röra sig om mellan 3 000 och 19 000 jobb. Jag sade också att det kan röra sig om upp till 19 000 arbeten.

Jämställdhetsdebatten är intressant. Men jag undrar hur Vänstern ser på den. Är det så att kvinnor endast behöver en man för att kunna få sin vardag att gå ihop? Det måste finnas möjligheter att få vardagen att fungera tillsammans med barn och arbete även om man inte har en man. Eller är svaret att man ska gå ut och skaffa sig en karl?

Det är naturligtvis en intressant frågeställning hur man får män att bidra mer. Men varför kom aldrig den här diskussionen upp när det gällde till exempel rotavdraget, där man ser att männen i större utsträckning tar ansvar för reparations- och underhållsarbete i till exempel hem och hus? Där fanns det aldrig en könsdebatt eller perspektivet att det på något sätt skulle vara snedfördelat och hur vi skulle kunna få kvinnor att i större utsträckning bygga altaner eller renovera hus.

Jag tror att man ska göra det som man är bra på. Och precis som Maria sade är hon duktig på att städa. Hon ser en möjlighet att få arbeta med det som hon tycker är roligt. Och hon har en möjlighet att försörja sina barn, starta företag och bidra till den svenska ekonomin.

Anf. 50 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! När det gäller Vänsterpartiets förslag talar vi väldigt mycket om arbetstidsfrågan. Vi talar också väldigt mycket om att individualisera föräldraförsäkringen.

Sedan funderar jag lite grann över det språkbruk som Jessica Polfjärd använder när hon menar att vi på något sätt skulle tycka att det är viktigt att skaffa en karl. Jag vet inte heller riktigt vad hon menade när hon i sitt anförande sade att vi uttrycker oss på ett väldigt ovärdigt sätt. Jag frågade inte om det då, men jag kan göra det nu. Jag tycker snarare att det är Jessica Polfjärd som uttrycker sig på ett ganska ovärdigt och vårdslöst sätt i den här diskussionen.

Jag får inte riktigt svar på mina frågor. Men jag kan ställa en annan fråga som kanske är lättare att svara på – vad vet jag. Varför refererar ni i majoritetens skrivning i betänkandet bara till att det är arbetare som står för majoriteten av svartjobben? Varför skriver ni inte precis som det är? Jag säger återigen precis det som jag sade tidigare från talarstolen, nämligen att jag blir lika upprörd oavsett vem som inte betalar skatt och som inte gör rätt för sig. Men varför låter ni påskina att det bara är en viss kategori som står för svartarbetet? Så är det inte, om man nu i någon mening vill referera det som står i Skatteverkets material.

Till sist: Tycker Jessica Polfjärd att 1,3 miljarder är väl använda pengar för att öka omfattningen av hushållsarbetet med 25 procent, alltså från en omslutning på 2,1 miljarder till 2,6 miljarder? Vore det inte bättre att låta pengarna gå rätt in i vården, äldreomsorgen eller barnomsorgen?

Anf. 51 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Jag börjar med Marie Engströms sista fråga. Ja, jag tycker att det är väl använda pengar, och jag tycker att det är en stor dag i dag när vi ska besluta om en sådan fråga. Och jag är väldigt nyfiken på resultatet, och jag hoppas att det kommer att bli bra. Jag tycker att det är bättre att människor arbetar i en vit sektor och att skatteintäkter kommer in till staten än att det utförs arbete i en svart sektor där det inte finns några som helst rimliga förhållanden att arbeta.

Jag hade tydligen uttryckt mig lite vårdslöst och ber om ursäkt för detta. Men vad jag menar är att familjebildningen inte är traditionell. Det finns inte bara så kallade kärnfamiljer där man har en mamma, en pappa och två barn, utan det ser ut på väldigt olika sätt.

Därför måste det väl vara så att man ska ha möjlighet till ett liv där man kan kombinera arbete med fritid tillsammans med barnen och allt

annat som är viktigt utan att det behöver vara två vuxna i ett förhållande. Det kan vara kämpigt nog att få ett förhållande och en vardag att så att säga rulla runt oavsett om det är två vuxna eller det är en ensamstående mamma eller en ensamstående pappa. Det var det som jag försökte säga när jag frågade om man behövde ha en man i sitt liv för att kunna uppnå jämställdhet.

Anf. 52 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Inte heller jag är särskilt förtjust i begreppet ”pigjtjänster”, så jag hoppas att jag inte var inkluderad i den opposition som använder det uttrycket.

Jag har ingenting emot hushållstjänster. Jag har ingenting emot människor som utför dem, och jag har ingenting emot människor som köper tjänsterna så länge de själva betalar. Däremot förstår jag inte varför just hushållstjänster är en så ofantligt viktig sektor för samhället att just den ska skattesubventioneras.

Det är väldigt glädjande att Jessica Polfjärd tar upp det heteronormativa som lätt kommer in – att då får väl mannen också ta sitt ansvar. Förvisso är det så att det stora jämställdhetsproblemet finns i olikkönade förhållanden där en man tar en betydligt mindre andel av hemarbetet. Men som vi vet består inte alla förhållanden av en man och en kvinna. Ibland är det två kvinnor eller två män, och ibland är det bara en person.

Vad jag funderar på är om den ensamstående mamman eller pappan har råd att köpa hemhjälp. Vi lät riksdagens utredningstjänst titta på hur mycket man behöver tjäna för att det ska vara billigare att använda de här skattesubventionerade tjänsterna än att gå ned i arbetstid och själv ta hand om barnen. I princip måste man tjäna 50 000 kronor i månaden. Det är väldigt få ensamstående föräldrar som gör det.

Anf. 53 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Helena Leander inledde väldigt väl tycker jag om just synen på hur familjen ser ut, att det inte längre finns en traditionell bild av hur ett äktenskap eller ett förhållande ser ut. Inte heller finns det en norm eller en schablon för en ensamstående mamma eller pappa. Jag är helt säker på att det finns ensamstående som gör en prioritering och som vill ha hjälp kanske med hämtning av barn eller med någon annan tjänst. Kanske vill man ha hjälp med fönsterputsning två gånger om året eller så.

Att man är ensamstående betyder alltså inte att man inte har möjlighet att själv styra sitt liv och göra egna prioriteringar av vad pengarna ska gå till i hemmet.

Anf. 54 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Givetvis finns det ensamstående föräldrar som tjänar mer än 50 000 kronor i månaden och som därmed tjänar på att utnyttja den här skattesubventionen och kan anställa en barnflicka i stället för att själva vara hemma med barnen. Givetvis finns det sådana. Vi ska inte generalisera här.

Men om vi nu vill göra någonting för fattiga ensamstående föräldrar som har svårt att få tiden och pengarna att räcka till är det här helt fel sätt. Då tror jag att Miljöpartiets förslag om barntid, som ger vanliga

människor med vanliga löner möjligheter att vara hemma en större del av tiden när barnen är små, är betydligt bättre.

Prot. 2006/07:116
30 maj

Anf. 55 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med dig om att valfriheten utifrån varje familj är viktig och att den är det som är kärnan i den politik som ska utformas. Det handlar alltså om den möjlighet som den egna familjen har.

Miljöpartiet i Västerås har tidigare gått med på att skriva fram ett förslag. Vi föreslog en provperiod just med hushållsnära tjänster i hemmet. Du får gärna prata med dina kolleger i Västerås.

Jag håller med dig, Helena, och tycker att du gör en klok bedömning när det gäller att titta på förutsättningarna för olika människor. Jag hoppas att just hänsynen till att människor är olika och till att familjebildningar ser olika ut får spegla politiken framöver.

Anf. 56 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Det är jättekul att det är så många som har tecknat sig för talartid och engagerat sig i den här debatten. Det gäller en ny fråga och, märkligt nog, en omstridd fråga.

Som jag ser detta leder förslaget om skattereduktion till att alla blir vinnare. Jag tycker att Marie Engström hade en jättebra liknelse i och med Kinderägget. Den liknelsen var bra. Hon räknade upp många positiva effekter och argument som också jag vill trycka på, så tack, Marie, för den inledningen i ditt inlägg!

De som jobbar inom servicetjänsterna blir vinnare. De som använder tjänsterna blir vinnare. Också staten blir vinnare eftersom skatteavdraget genererar in mer pengar än som ges ut. Det finns en beräkning av vad det här skatteavdraget kostar. Men det finns också pluseffekter. Samtidigt tvättas svarta jobb vita.

Jag ser alltså en rad argument för att införa skattelättnader för hushållsnära tjänster. Många av dessa argument har redan framförts, till och med av oppositionen. Jag tänker använda en del av argumenten eftersom det tål att upprepa dem.

Det som föreslås kommer att leda till ökad sysselsättning. Vi har siffror från Konjunkturinstitutet, och vi kan hämta erfarenheter från Finland. Båda referensområdena kan tydligt visa att vi kan förvänta oss tusentals nya jobb. Oavsett om det blir 3 000 jobb eller 19 000 jobb blir det trots allt tusentals nya jobb. Det är nog så bra – detta utifrån att vi fattar beslut så att det här kan införas den 1 juli.

Vi breddar också arbetsmarknaden. Över 40 procent av dem som i dag är sysselsatta inom städbranschen i Finland var tidigare arbetslösa. Vi gör, som sagt, svarta arbeten vita. I dag finns knappt denna typ av tjänster att köpa, i varje fall inte om man vill göra rätt för sig, och faktiskt inte i hela landet.

Den vita hemservicebranschen omsätter i dag runt 200 miljoner kronor per år, medan den svarta delen bedöms ligga på en omsättning om 3 miljarder kronor.

Där vill jag nämna Fredrik Olovssons inlägg. Han påstod att förslaget innebär att man vill bekämpa skattefusk genom att ta bort skatten. Men tänk ett steg längre! De som får riktiga jobb kommer ju att betala skatt.

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

Det blir moms på arbete, och det blir arbetsgivaravgifter. Det blir alltså även pluseffekter från dem som kommer i arbete, till skillnad från att 300 miljarder i dag undanhålls från beskattning.

Herr talman! Marknaden finns men behöver lyftas fram i ljuset. De som jobbar svart står i dag helt utan försäkringsskydd om de blir sjuka eller arbetslösa eller om de vill skaffa barn. De har ingen som betalar in sociala avgifter eller pensionsförsäkringar. Ofta jobbar de på en miniminivå för att få mat på bordet för stunden och för dagen och går miste om den långsiktiga tryggheten.

Svartjobben är definitivt en fälla. Vill man kalla det för en kvinnofälla så låt gå för det!

Det finns plats för en mångfald av nya företag att etablera sig. Från nyår och fram till nu har nästan 500 nya företag tillkommit inom städbranschen, och fler lär det bli.

Sedan har vi de vinnare som köper tjänsterna. Hur många av er kvinnor, oavsett partitillhörighet, som sitter här i dag känner att ni inte hinner med att sköta ert hem så som ni skulle önska? Jag är en av dessa kvinnor. Jag ser att en och annan hand sträcks upp.

Tyvärr är det oftast kvinnor som svarar på frågan. Jag skulle önska ett mer jämställt ansvar för städningen och hemmet och för omsorgen om barnen. Tvätten, trädgården, den äldre generationens behov av social samvaro samt praktiska hushållstjänster tynger också. Både att göra det som behöver göras och det dåliga samvetet för det som inte har blivit gjort är en börda för den som redan har fullt upp med yrkesarbete och vars värld redan håller ett alldeles för högt varvtal för att vara hälsosamt.

Herr talman! Slutligen är också staten vinnare. Den tidigare regeringen införde för ett par år sedan ett rotavdrag för att stimulera hushållen att i större utsträckning anlita hantverkare inom byggbranschen och för att genom rotavdraget sanera byggsektorn från svarta jobb.

Jag ser förslaget om skattelättnader för hushållsnära tjänster, det så kallade rutavdraget, som en parallell till rotavdraget. Rotavdraget döptes aldrig om till drängjobb av en illvillig opposition. Jag är jätteglad över att vi i dag har kommit så långt i den här debatten att vi faktiskt kan lämna pigdebatten bakom oss. Det känns jätteskönt.

Uppföljningen av rotavdraget visade på betydande samhällsvinster. Industriefakta uppskattar att svarta arbeten till ett värde av 2 miljarder blivit vita med hjälp av rotavdraget. Statens intäkter i form av moms på arbete och material samt arbetsgivaravgifter har varit i genomsnitt 3 ½ gånger större än den beviljade skattereduktionen. Även om åtgången av material i denna form av rutavdrag kanske kommer att begränsas till att gälla rengöringsmedel och inte en massa byggmaterial går det ändå att räkna hem en positiv ekonomisk effekt. Jag kan inte se varför det ska vara skillnad på att jag anlitar något måleriföretag att måla mina fönsterfoder eller om jag tar hjälp av en städfirma för att putsa bort fluglortar på samma fönsterruta som sitter innanför fönsterfodret.

Det är väldigt många som blir utarbetade och utbrända varje år, vilket inte skulle behöva hända om man fördelade arbetsuppgifterna bättre. Även det sociala livet far illa av att familjerna inte får livspusslet att gå ihop. Tänk er att kunna få slappna av med tidningen eller få mysa med barnen efter jobbet utan att reta sig på alla dammråttor som far runt och utan att oro sig för att alla familjens kläder ligger smutsiga i tvättstugan,

utan att behöva fundera ifall svärmors gräsmatta har vuxit mycket och är i lika stort behov av klippning som den egna gräsmatten eller om de döda flugorna ligger i drivor på fönsterbrädan hos mig själv eller hos svärmor, mamma eller någon annan i den äldre generationen. Tänk att få tid att återhämta sig inför nästa dag och sova gott en hel natt. Tänk att få sitta ned och dricka en kopp kaffe, laga en god middag eller ta en promenad tillsammans med sina gamla föräldrar medan någon annan klipper häcken eller gräsmattan, vilket jag kanske skulle ha haft på mitt samvete att göra annars men då inte haft tid med den jag besökte. Det ger oss alla mer tillfredsställelse om man kan lösa detta.

Det är många som sitter fast i ett ekorrhjul och som kan bli hjälpta av att ett skatteavdrag för hushållsnära tjänster blir verklighet den 1 juli.

Med en skattereduktion som motsvarar 50 procent av arbetskostnaden och där det finns möjlighet att göra en jämkning redan när tjänsten köps blir det möjligt för vanliga människor med vanliga inkomster att ta hjälp i vardagen. Även om man, som Helena Leander säger, behöver tjäna 50 000 kronor i månaden, vilket jag har svårt att tro, för att det ska vara billigare att göra det själv är det inte säkert att man gör det bättre själv. Man kan faktiskt prioritera att få häcken klippt därför att det går fortare när någon som kan klippa häckar och har verktyg för det gör det. Då betalar man gärna de pengarna i stället för att lägga ned tiden själv och kanske ägnar mer tid åt barnen, familjen eller det jobb som man tjänar sin inkomst på.

Det innebär också att det finns ett ökat utbud av dessa tjänster, som kan komma fler köpare till del. Då tänker jag främst på de äldre som kanske inte är berättigade till hemtjänst av kommunen men som ändå känner att de skulle vilja köpa vissa insatser någon gång ibland för att förenkla tillvaron.

Herr talman! Med alla dessa fantastiska argument ser jag ingen anledning att tveka. Därför yrkar jag naturligtvis bifall till förslaget i betänkande SkU15 och avslag på motionerna.

Anf. 57 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att svara på några av de frågor som Karin Nilsson ställde i sitt anförande. Jag vill börja med att ni bekämpar skattefusk genom att helt ta bort skatten. Det var något som Karin Nilsson inte höll med om. Om Karin Nilsson läser LO:s remissvar angående hushållsnära tjänster kommer hon att se en bra förklaring till hur det hänger ihop. Skatteinnehållet i de här tjänsterna försvinner i det närmaste helt med det här avdraget. Vi tror inte att det är ett bra sätt att bekämpa skattefusk att ta bort skatten helt. Om ni ska fortsätta med det och göra det på fler områden kommer det att sluta med en förskräckelse för den offentliga sektorn, som ju är beroende av att vi får skatteinkomster.

Den andra handlar om jobben. Vi är överens om att det kommer att skapas nya jobb med det här förslaget. Men vi är inte riktigt överens om var jobben ska skapas. Ni väljer att satsa 1,3 miljarder på att subventionera hushållstjänster i hemmen hos dem som redan är välbeställda. Vi satsar de där pengarna på att skapa lika många jobb, eller kanske till och med fler, ungefär 4 000, på att anställa flera på dagis, flera inom äldreomsorgen och flera på fritids. Pengarna räcker till ungefär lika många på var sida, och det är fördelningspolitik vad man väljer. Ska vi låta högin-

komsttagarna få del av det här, eller ska vi låta alla som har stora behov, barn och gamla, få del av det? Då har vi valt barn och gamla.

Jag vill få ett svar på frågan, som jag också ställde till Jessica Polfjärd: Varför föreslår ni att taket i Sverige ska vara så högt att det verkligen extremt gynnar dem som är höginkomsttagare? Varför ska det vara 250 procent högre i Sverige än i Finland och Belgien?

Anf. 58 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Att ta bort skattefusket var det jag berörde. Här kommer folk i arbete, och de som kommer i arbete betalar skatt. Det är ändå att jämföra med att 3 miljarder omsätts i dag i en verksamhet som aldrig kommer till skattemyndighetens kännedom. Där finns alltså en skattepotential som är gigantisk. Jämför det med vad som läggs i de här åtgärderna, och du har tillbaka en hel del av pengarna även om den som köper tjänsten är befriad från en viss del av skatt.

Att man skapar 4 000 jobb inom offentlig sektor – ja, det var en fråga innan valet var vi lägger pengarna. Vi måste se till att vi får folk i arbete, i en verksamhet som genererar skattepengar. Det anser jag att det här gör. Det ger pluseffekter. Därefter ska vi kunna utöka den offentliga sektorn om det är det vi väljer, eller om vi genom den offentliga sektorns skatteintäkter upphandlar tjänster på annat sätt. Att utöka med fler service-tjänster för skattekonor som vi inte har känns absolut inte rimligt.

Du hade ytterligare någon fråga, men den får du lov att upprepa.

Anf. 59 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, Karin Nilsson har fel. Den här subventionen är någon form av offentliga arbeten. Det är bara det att de inte ska ske på dagis och inte inom äldreomsorgen, utan de ska ske i ganska förmögna människors hem. Det är där som det ska städas, det är där som det ska tas hand om saker. Det är just de som har råd att köpa den tjänsten som får del av den. Om vi sätter in samma pengar i den gemensamma sektorn är det behoven som styr, och de kommer alla till del, också dem som inte har råd med den här typen av tjänster även om man skulle få ett avdrag. Det är den stora majoriteten av folket som inte har råd trots det här avdraget.

Jag skulle vilja, för fjärde gången, ställa en fråga som jag tycker är väldigt viktig, och jag hoppas att jag kan få svar på den. Nu får Karin Nilsson lyssna. Varför föreslår ni att taket för avdraget i Sverige ska vara 250 procent högre än i Finland och Belgien? Det är det som gör att det blir så extremt gynnsamt just för de förmögna hushållen, just för höginkomsttagarna.

Anf. 60 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller vilka som har råd anser jag att det är först genom denna åtgärd som du och jag och många med vanliga inkomster faktiskt kommer att ha råd. Här fanns ett uttalande från vänsterpartisten om att arbetsklassens döttrar inte kommer att ha råd. Men arbetarklassen – det är metallarbetare och många andra som betraktas som tillhörande arbetarklass – har en bra löneutveckling, medan det inte alltid är självklart att kontorsanställda är högavlönade. Även om det tar fyra gånger så lång tid för mig själv att klippa häcken och jag betalar mer än vad jag

själv genererar på min inkomst ger det ändå ett plus därför att jag anlitar någon som är duktig på det, och jag kan ägna mig åt någonting annat. Det är en prioritering också när det gäller den egna plånboken vilket man väljer att lägga pengarna på, om det är den egna insatsen eller om man köper tjänster som någon annan är duktig på.

Du frågar varför vi föreslår att taket ska ligga på den höga nivån. Du gjorde ett matematiskt exempel som innebär att tre i familjen har en inkomst och att alla tre ska kunna göra skatteavdrag, motsvarande 100 000. Det är få som har tre inkomster i samma familj och som är beredda att köpa tjänster för uppåt 100 000. Jag tror att det är väldigt få som kommer upp i de siffrorna. Efter min korta tid i skatteutskottet har jag svårt att svara varför nivån har hamnat där den hamnat. Jag hoppas att du kan ställa frågan till någon annan som kan svara på den.

(FREDRIK OLOVSSON (s): Det ska jag göra.)

Anf. 61 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag har förstått att Karin Nilsson verkligen tror på det här förslaget. Det hördes på anförandet från talarstolen. Att alla ska bli vinnare var väldigt tydligt. Jag vill då spinna vidare lite grann på det.

Erfarenheter från andra länder visar att det i första hand är höginkomsttagare som har råd att anlita hjälp. Att det är arbetarklassens döttrar som inte har råd att köpa privat hjälp var ett citat från en debattartikel i Expressen i dag. Det är en professor och en doktorand vid Stockholms universitet som skriver om detta. De befarar att äldreomsorgen kan gå tillbaka till fattigvården, som de uttrycker sig.

Jag vill då fråga Karin Nilsson, som tycker att det här är ett kanonbra förslag där alla blir vinnare: Vari består rättvisan i förslaget?

Anf. 62 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Jag anser självklart att rättvisan består i att vi kommer ned på en sådan kostnadsnivå att många fler ska kunna använda tjänsterna. Många fler än höginkomsttagare har en hektisk tillvaro i sina yrkesroller och i sin familjesituation. Här finns nu en möjlighet för fler att ta hjälp och få avlastning.

Du läser upp ett citat om arbetarklassens döttrar. Men klyftorna i dag består av annat än om man är arbetare, om man är tjänsteman och vad man har för jobb. Frågan handlar om ifall man har något jobb.

Klyftorna i dag handlar till stor del om utanförskapet i arbetslöshet. Denna åtgärd, som skapar jobb inom en sektor som egentligen inte finns i dag, är en väg in till riktiga jobb, jobb som man kan vara stolt över. Det gör också att man kommer in i ett sammanhang där man inte behöver vara förlorare utan faktiskt vinnare.

Anf. 63 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Ja, visst är det viktigt att alla har jobb. Det tycker jag är oerhört viktigt.

Vi har knappa resurser, och när vi politiker ska fatta beslut om de resurser vi har är det viktigt för oss i Vänsterpartiet att pengarna kommer de människor till del som bäst behöver dem. Det är poängen med hela min frågeställning. Jag anser att om vi har ett visst antal kronor, till ex-

empel 1,3 miljarder som det handlar om i det här fallet, är det i alla fall för mig viktigast att pengarna används inom till exempel äldreomsorgen och för människor som inte har möjlighet eller råd att på annat sätt få den hjälp och det stöd de behöver för att kunna gå ut eller vad det nu handlar om. Att pengarna hamnar där och inte hos högavlönade är rättvisa i min värld. Det var mot bakgrund av det som jag ställde frågan till Karin Nilsson: Vad är rättvisa i Centerns värld?

Karin Nilsson pratade om det tidigare rotavdraget och att det också var en vinn-vinn-situation. Då ska vi å ena sidan komma ihåg att det infördes som en tidsbegränsad konjunkturpolitisk åtgärd. Det är ju inte alls det som ni föreslår nu. Å andra sidan gjordes det en utvärdering av det rotavdrag som fanns en gång i början av 90-talet. Det visade sig att det finns en betydande, som man kallar det, dödviktskostnad. Det var alltså sådant som skulle ha genomförts även utan skattesubvention. Dödviktskostnaden uppgår till 50 procent. Det betyder att en hel del pengar hamnar i sjön på det sättet. Detta säger jag som en kommentar till att Karin Nilsson tycker att även det var en i alla delar vinn-vinn-situation.

Men åter till kärnfrågan: Vad är det som är rättvisa i Centerns värld?

Anf. 64 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! I Centerpartiets värld handlar det givetvis också om att de svaga grupperna ska få del av kakan, att den också ska komma dem till gagn.

Vi kan jämföra förslaget med rotavdraget, som du nämnde, där i genomsnitt varje skattekrona som var satsad genererade tillbaka tre och en halv gånger sin egen kostnad i skatteintäkter. Här kanske vi får ett plusresultat som inte går upp till 3,5 gånger kostnaden utan dubblas. Allt som gör att summan blir högre än summan av det insatta kapitalet ger faktiskt utrymme för andra åtgärder, både för tjänster inom offentlig sektor eller till skattelättnader för dem som har sämst inkomster i samhället. Man kan göra mer för pengarna om detta på något vis genererar pengar. Om man nu inte ser det här som en konjunkturåtgärd kan man se det som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som faktiskt leder till att folk får jobb och kommer ur utanförskapet.

Anf. 65 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Karin Nilsson har en knepig uppgift om hon ska lyckas dra in mer skatteintäkter när skatterna tas bort i en sektor, för nog är det så att om det ska bli lika billigt att köpa vita tjänster som svarta tjänster måste man faktiskt ta bort all skatt på dem, oavsett om skatten betalas av arbetsgivaren eller arbetsköparen, oavsett hur skatten rent tekniskt flyter in till Skatteverket. Att lyckas att både få dessa tjänster vita och att få in mer skattepengar blir lite knepigt. Jag tror att vi måste våga använda andra verktyg för att få svarta jobb vita än att bara ta bort skatten, för då får vi inte in några skattepengar alls.

När det sedan gäller livspusslet, detta berömda uttryck, är det väl fint att människor som vi som tjänar kring 50 000 i månaden kan anställa någon som tar hand om vad det nu kan vara för problem vi har hemma. Problemet är de människor som inte har den möjligheten. Som jag sade tidigare måste man tjäna 50 000 för att det ska löna sig att anställa någon som tar hand om barn i stället för att göra det själv.

Visst är det så i vissa fall att en professionell människa har högre produktivitet. Det kan vara häckklippning, fönsterputsning eller liknande. Men det är ju knappast det som utgör den största delen av hemarbetet sett över ett år. När det gäller vanliga saker som att sätta på en tvättmaskin eller köra en dammsugare finns det ändå någon form av gräns för hur mycket mer produktiv man som professionell arbetare kan bli, för att inte tala om detta med barnpassning. Jag vet inte hur man ska göra för att kunna passa barnen mer effektivt. Det går liksom inte fortare för att man är utbildad, utan det tar den tid det tar.

Därför frågar jag mig: Varför ska vi ta alla dessa pengar för att stötta människor som faktiskt redan har ganska mycket pengar? Det är ju i slutändan de som kommer att ha råd att utnyttja det här.

Anf. 66 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Helena frågar varför man ska behöva tjäna 50 000, som hon påstår att man måste göra för att ta dessa tjänster i bruk och för att få det kostnadsneutralt. Jag ser inte att man måste få det kostnadsneutralt.

Om jag befinner mig i en oerhört pressad situation kan det vara en prioriteringssak att lasta av mig det jobb som jag vet att det innebär att ta mig till mina gamla föräldrars tomt, som ligger tio mil bort, för att klippa deras gräsmatta eller att avlasta mig något av hushållsarbetet, även om det inte går att göra det mer rationellt än vad jag själv hade gjort om jag hade haft tid att avsätta. Jag kanske bedömer min egen arbetsinsats på jobbet som så betydelsefull eller har pressen på mig att detta och detta ska vara klart inom en viss tid att jag hellre ringer upp för att få en tjänst utförd på hemmaplan för en kostnad som är större än den inkomst jag har under samma tid. Det är också ett bevis på att man uppskattar den tjänst och det arbete som utförs av någon annan i det egna hemmet eller i den anhöriges hem.

Jag tycker inte att det är en orimlighet att man låter saker få kosta. Hur många gånger använder du en hantverkare, och vad kostar det i förhållande till om du själv hade försökt snickra den där altanen till exempel?

På det här sättet ges också de som inte har hur mycket pengar som helst en möjlighet att köpa en tjänst. I annat fall hade den köpts svart. Det är väldigt många som gör det i dag, vilket också utredningen visar. Man uppskattar att det ligger runt 3 miljarder. 3 miljarder, som kan och ska lyftas fram, ger också intäkter i den gemensamma kassan. Det är definitivt en uppgift att sanera de svarta jobben. Det är också en av de förutsättningar som har getts i betänkandet. Man förutsätter att det ska bli gjort.

Anf. 67 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Om sättet att göra de här svarta tjänsterna vita är att ta bort skatten får man inte mer skatter med det, utan då krävs det helt andra åtgärder. Vi har redan i debatten varit inne på rapporten från Skatteverket. Den tar fram ett antal förslag på hur man ska kunna minska svartköp och svartarbete. Utan att säga ja och amen till alla dem kan man ju säga att det finns en del som vi i alla fall bör kunna fundera på.

När det gäller dessa 50 000 kronor har vi låtit riksdagens utredningstjänst räkna på hur mycket man måste tjäna för att det ska vara billigare

att anlita barnpassning än att gå ned i arbetstid och ta hand om barnen själv. Vi har tittat på ett snittpris mellan de stora aktörerna på marknaden. Homemaid och Hemfrid tror jag att de heter. Det är ingenting som jag har suttit på min kammare och hittat på.

Sedan kan man givetvis ändå av någon anledning, kanske för att man har ett högavlönat jobb och tycker att det är väldigt viktigt, göra valet att man hellre vill köpa tjänsten. Givetvis ska man på alla sätt vara fri att göra vilka val man vill, oavsett om de är irrationella eller inte. Men frågan är varför vi ska skattebefria dessa tjänster för att uppmuntra människor att göra vad man kan tycka är irrationella val.

Anf. 68 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Det handlar inte enbart om att ta bort skatten i användarledet. Det handlar mycket om att föra in skatten i utförlädet. Det handlar om att verkligen lyfta fram de här jobben och, när de blir vita, också ge trygghet för den som utför dem. Bland de argument jag räknade upp nämnde jag att då får man också tillgång till trygghetssystemet. Det blir fler som kan nyttja tjänsten. Sektorn för de här tjänsterna kan utökas. Alla de som ingår i den sektorn, som i dag döljs av de 3 miljarderna, får tillgång till föräldraledighet, sjukersättning och pensionsersättning och kommer in i det trygghetssystem som alla andra har tillgång till. De slipper livnära sig dag för dag, från jobb till jobb där de får någon som är villig att betala en undermålig kostnad som inte heller är framförhandlad på en rättvis nivå utan som ligger väldigt nära minimigränsen eller kanske till och med under den.

Det handlar om att göra hela frågan så synlig som möjligt. Det tycker jag är oerhört viktigt. Därför ser jag bara att det här förslaget är ett *win-win*-förslag för alla inblandade.

Anf. 69 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det här är en mycket ideologisk fråga. Den handlar om en väldigt viktig sak, nämligen hur man skapar nya marknader. Hur skapar man vita marknader av dem som nu är svarta?

Jag ska börja med att beskriva tre olika tillfällen och tre olika tidpunkter tillbaka i tiden.

I slutet av 1970-talet var jag redaktör för debattsidorna i en av de stora dagstidningarna i Stockholm. Inför sommaren kom det ett inlägg från en läkare. Jag minns inte om det var 1977 eller 1978. Han hade en fråga: Skulle han operera fler cancerpatienter på Karolinska sjukhuset eller skulle han måla om stugan i Roslagen under sommaren? Han räknade på vad som var ekonomiskt klokast för hans del. Det var många siffror i den artikeln. Han kom fram till att han faktiskt borde måla om stugan i Roslagen.

Herr talman! Det var många förlorare på det, de patienter som inte blev opererade, målaren som inte fick några jobb och förmodligen gjorde han inte heller jobbet lika bra som den målare som han borde ha anlitat.

Nu flyttar jag framåt i tiden till april våren 1991. Då var jag på Tidningen Nu, en Folkpartiet närstående tidning. Jag var chefredaktör. Vi hade vid det tillfället en revisor som hette Anne Wibble. Vi hade revision, och vid sådana tillfällen blir det ofta också diskussioner om politiska ting. Jag har faktiskt en anteckning kvar från det tillfället. Ibland är man

ganska noggrann med sådana saker. Hon var i opposition och skulle senare bli finansminister. Det står så här: Anne var nöjd med skattereformen och vad som hade gått att åstadkomma, särskilt sänkningen av marginalskatterna, likformigheten i kapitalbeskattning och att vi i praktiken hade fått bara två momssatser 0 och 20 procent, eller 25 procent om man räknar om det.

Men i mina anteckningar står det att hon var väldigt oroad på en punkt, och det var över att kvinnor i servicesektorn inte skulle bli vinnare därför att skattekilarna – det var det ord hon använde – var sådana att de i hög utsträckning skulle tvingas att fortsätta att arbeta svart. Det fanns ingen marknad med så höga marginalskatter som vi fortfarande hade den gången. Det påverkade hela arbetslivsmönstret. Det innebar att de tvingades ut på någonting som inte var en riktig marknad för att tjäna pengar för att klara hemmet och barnen.

Anne var en stark kvinnosaks kvinna enligt min mening.

Det tredje ideologiska tillfället var det socialdemokratiska ekonomiska seminariet i Visby 1993. Den dåvarande oppositionspartiledaren Ingvar Carlsson var närvarande. På plats var också en docent, i företagsekonomi tror jag, från Lund. Hon hette Anne-Marie Pålsson, och jag har sett att hon finns här i kammaren, herr talman. Hon ska tala senare, så jag ska inte gå in så mycket på vad hon sade då. Men hon gjorde ett inlägg som väckte mycket stor uppmärksamhet på detta socialdemokratiska seminarium. Det var ett brandtal för lägre skatter på hushållsnära tjänster. Jag förmodar att hon själv kommer att redogöra för sina argument.

Vi fick en debatt efter detta, en debatt som kallades för pigdebatten. Det var fint att städa kontor. Det var till och med fint att städa Snäckgårdsbaden där vi höll till och få betalt för det, men det var fult att städa i hemmen. Det var pigdebatten. Den fick fullt genomslag. Rotavdrag var redan accepterat. Män skulle kunna jobba mot lägre skatter men inte kvinnor.

Jag har aldrig förstått det här ideologiska motståndet. Jag kan förstå alla de nationalekonomiska invändningar som finns. Jag vill inte diskutera dem. Dem kan man ha olika synpunkter på. Men det ideologiska motståndet har jag aldrig begripit. Den ideologiska takhöjden, herr talman, inom socialdemokratien i den här frågan har hållit sig på golvnivån under 15 år. Det är inte bra. Där alla tänka lika blir inte mycket tänkt. Att det inte har blivit någonting tänkt i den här frågan har varit det största problemet för många kvinnor. Alla socialdemokratiska kvinnor och vänsterpartikvinnor tycker inte lika i den här frågan. Det finns olika meningar, men det har varit en förtryckt debatt. Jag känner ledamöter i den här kammaren som har annorlunda åsikter.

Nu gör oppositionen stor sak av två frågor. Den ena är gränsdragningsproblemen. Fredrik Olovsson ställde en relevant fråga om dessa tjänster som finns här. Då måste man se strukturen i detta. Vad är det för tjänster som ska få lägre skatt nu? Jo, det är de som konkurrerar med att man själv gör dem. Det är definitionen på detta. Man kan alltid diskutera vad det är. Jag tror att det var Fredrik Olovsson som ställde frågan: Varför ska det gälla häckklippning och inte trädsklippning?

Häcken kan jag klippa själv, men om jag har en stor asp, lind eller lönn använder jag professionella människor till detta eftersom jag inte vill slå ihjäl mig. Det är skillnaden. Det är de tjänster som man själv kan

utföra på något sätt som nu skatterna sänks på. Man kan alltid diskutera exakt vilka de är. Jag kan vara kritisk mot en del av de här inslagen också. Det kan jag gärna säga. Jag tycker att man kan diskutera detta. Man måste vara beredd att ompröva detta så småningom.

Det andra som ni diskuterar är att detta inte är ett perfekt system. Det håller jag med om. Det finns många invändningar mot detta system, och man måste självfallet justera det så småningom. Men det har ett ideologiskt moment som man inte kan komma ifrån, nämligen att det hävdar arbetslinjen. Jag tycker att det är väldigt konstigt att man i socialdemokratisk retorik inte ställer upp för arbetslinjen. Det alltid är fint att kunna tjäna pengar.

Herr talman! Det finns en lång rad saker som gör att detta är en bra reform, om inte perfekt. Det första, och allra viktigaste, är att den nu kan göra svartarbete till vitt arbete. Det är det allra viktigaste. Den tidigare ordföranden i skatteutskottet, Susanne Eberstein, som inte är här just nu – och jag ska inte angripa henne – noterade på en fråga under förra mandatperioden att svartarbete ger noll kronor i statsintäkter och skatteintäkter. Noll kronor ger det! Förslaget som kommer nu kommer för varje tjänst som flyttas över att ge mer pengar till och med till Ulf Bergs Avesta så småningom. Det är jättebra! Gör man ingenting blir det noll kronor i fortsättningen också.

Det andra är att jag menar att det kommer att underlätta för många människor att planera sin vardag. Hur många människor – jag vet inte om Konjunkturinstitutet och Marie Engström diskuterade om det är 3 000 eller 19 000 – vet vi inte. Det beror på människors beteende. Det kanske bara blir *en*, det vet inte jag. Men då är väl det bättre än inget? Konjunkturinstitutet trodde i alla fall att det var minst 3 000, men det kan man alltid diskutera. Jag kan inte veta detta. Man kan alltid diskutera hur mycket det blir.

Det tredje, och som jag tycker är en väldig fördel med detta, är att de människor som går in i detta får en trygghet och en form av arbetsrätt. De kan ställa krav, och det har man inte kunnat med svartarbete. Man kan inte ställa krav på att stegarna ska vara säkra och så vidare. Man måste se till att det vita arbetet sker under vettiga former.

Det fjärde, tycker jag, är att man nu skapar denna vita marknad som inte finns i dag.

Det femte är att barnpassning nu blir laglig i stället för olaglig. Vi som har barn har ju nästan allihop betett oss olagligt, för nästan alla har vi vid något tillfälle tagit någon människa utöver farmor och mormor till hjälp. Vi har betalat grannflickan eller någon annan en liten slant. Formellt sett skulle vi ha betalat avgifter för detta. Men nu blir det faktiskt lagligt, och jag tror att det är en reform som uppskattas i vårt land – att barnpassning av andra än släktingar faktiskt blir laglig. Det tycker jag är jättebra.

Detta system, herr talman, är inte perfekt. Jag håller med dem som säger att det är ganska krångligt. Det har dock en fördel jämfört med andra system, och det är att man inte behöver vara arbetsgivare för att utnyttja det. Man behöver inte ha F-skattsedel, utan man kan på ett enkelt sätt betala någon som har utfört en tjänst.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att ibland är det viktigaste inte hur långa steg man tar i politiken, utan det viktigaste är åt vilket håll

man går. Vi har stått alldeles stilla på denna punkt under 15 år. Nu får vi se hur det fungerar. Fungerar det inte är det klart att det ska avskaffas, men Socialdemokraternas alternativ är att ha kvar hela svartmarknaden, och det tycker jag är bedrövtligt.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

Anf. 70 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Ett skäl till varför vi inte gillar detta förslag, vilket jag hoppas framgick i mitt anförande, handlar om fördelningspolitik. Vi vet ju vilka som kommer att tjäna på detta förslag. Det är troligtvis samma grupper som tjänar på denna modell i Finland och i Frankrike. Man kan ju titta på hur det har gått där.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har gjort det, och de visar just att efter fyra år med detta system – alltså är det inte bara någon snedvridning inledningsvis – är det den rikaste tiondelen av hushållen som köper hälften av tjänsterna och alltså får hälften av subventionen. Det är en helt otroligt snedvriden fördelningspolitik!

Frågan är om Gunnar Andrén tror att det kommer att bli så mycket annorlunda i Sverige. Skiljer vi oss så mycket från finländare, fransmän och alla andra? Nej, självklart inte! Det kommer att bli ungefär samma fördelningspolitiska utfall här, och då ska det dessutom läggas till borttagen förmögenhetsskatt och annat, så det är klart att de grupperna verkligen kan köpa dessa tjänster nu.

Jag vill återkomma till den fråga som jag har ställt flera gånger och som jag hoppas att Gunnar Andrén kan svara på, nämligen varför taket för avdraget i Sverige är så högt. Varför är det 250 procent högre än i Finland och Belgien? Det är ju det som gör att det blir så fruktansvärt fördelningspolitiskt snedvridet! Det är ju det som gör att det verkligen gynnar höginkomsttagare, för det är bara de som kan utnyttja den sista delen av detta avdrag.

Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det är relevanta frågor som Fredrik Olovsson ställer. Ska man jämföra detta med Frankrike eller något annat land? Jag tror att det blir exakt som Fredrik Olovsson säger. Jag tycker att den jämförelsen är *absolut* felaktig! Man måste jämföra med någonting annat. Man måste jämföra med hur det är nu. Och nu är det, Fredrik Olovsson, i Sverige på det sättet att inte bara 50 procent, eller vad du sade, köper tjänsterna. 100 procent av dem som köper dessa tjänster hör till de rikaste. Ingen som har låga inkomster kan köpa dem i dag. Det är det som är den stora skillnaden. Nu blir det möjligt också för människor med låga inkomster. Det har ni förnekat dem.

Jag tror att ganska många välbeställda kommer att utnyttja detta i början. Men ni vill – och det är den ideologiska punkten – se till att det bara är de som är rika som ska kunna köpa de här tjänsterna i Sverige. Varför vill ni att bara de ska kunna köpa dem? Jag vill att vanliga människor ska kunna köpa dem. En studerande mamma till exempel som vill köpa barnpassning för att utbilda sig bättre – varför ska hon inte kunna köpa detta? Varför måste hon vara rik för att göra det?

Sedan kan man naturligtvis diskutera – och det tillhör de frågor som jag håller med Fredrik Olovsson om – om 50 000 kronor är för högt eller för lågt. För lågt tycker jag inte att det är, jag håller med om att det

kanske borde vara lägre. Vi får se om man ska ompröva detta efter en period och se om det ska vara 50 000, 30 000 eller 25 000. Det är en lämplighetsfråga som man får se på senare. Nu har man satt beloppet så högt. Jag har inga synpunkter på det. Kanske ska man göra det just i ett sådant här inledningsskede. Men det är inte en ideologisk fråga att det ska vara just 50 000, 40 000, 35 000 eller 30 000.

Mitt svar på frågan är alltså att man nu tar en summa och så får man se hur det utfaller. Visar det sig att man behöver justera den får man naturligtvis vara beredd att göra det. Socialdemokraterna har alltid varit beredda att justera olika skatter.

Anf. 72 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ju bra att Gunnar Andrén erkänner att det blir fördelningspolitiskt väldigt snedvridet när man sätter gränsen så högt. Jag tycker att det är lite konstigt att man ändå har gjort det utan att diskutera en så viktig fråga som fördelningspolitik.

När man läser förslaget i sin helhet är det alldeles solklart att man över huvud taget inte har tänkt på just fördelningspolitik i denna fråga. Det verkar man inte göra från borgerlighetens sida när det gäller någon skattefråga, för det som har hänt under det senaste halvåret har ju verkligen ökat klyftorna. Där har skattesystemet naturligtvis varit ett bräckjärn.

Sedan vill jag återkomma till en sak. Det är ju bra då att det inte blir så stor skillnad i Sverige jämfört med Finland! Det blir de som är allra rikast och som har allra högst inkomster som kommer att köpa tjänsterna också här i Sverige, säger Gunnar Andrén. Det kan vi vara överens om, för jag tror definitivt att det blir på det sättet. På den gruppen lägger ni ungefär 1 miljard kronor. Det är 1 miljard kronor som skulle kunna satsas på att anställa fler personer i äldreomsorgen, dagis eller fritidsverksamheten som vi vet har väldigt stora barngrupper. Det kanske skulle kunna vara samma personer som i så fall går från arbetslöshet som kan jobba i dessa verksamheter. Ni väljer dock i stället att rikta satsningen mot dem som har det allra bäst och som rimligen också har förutsättningarna att betala för sig själva.

Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! På en punkt är jag förvånad över att inte Fredrik Olovsson hör vad jag säger och har sagt flera gånger. Det är inte bara de rikaste som ska köpa tjänsterna. Med ert system är det bara de rikaste, men jag tror att det finns andra om kommer att köpa det här också. På den punkten förstår jag inte dig. Du har nu vid flera tillfällen, Fredrik Olovsson, sagt att det är på det sättet, men det är inte min bild att det kommer att vara så. Vi kommer helt enkelt att bredda den ideologiska basen för detta. Det kommer att vara flera som har möjlighet att köpa detta.

Sedan upprepas alltid att fördelningsprofilen är fel. Det kan man naturligtvis ha synpunkter på. Jag menar att det viktigaste som den här regeringen håller på att införa igen är skatt efter bärkraft, och det är någonting helt annat. Särskilt i kombination med förmögenhetsskatten och fastighetsskatten, alltså kapitalskatter har ni ju urholkat den principen så att det inte har funnits något som helst samband.

Vi hade en diskussion i går, där Raimo Pärssinen också deltog. Det är klart att man absolut kan säga att om man tar in kapitalskatterna i det här

så kan man komma till väldigt konstiga resultat enligt ert sätt att räkna, när man inte ser att det är enskilda individer, inte grupper, som betalar.

Slutligen ställde du en fråga som handlade om de rikaste igen. Jag menar att skillnaden mellan ert system och vårt är att ni förnekar väldigt många människor att köpa de tjänster som bara de rikaste kan ha råd med. Jag förstår inte det: Varför ska, i det socialdemokratiska landet, bara de rikaste ha råd att köpa dessa tjänster? Är det något fel med att fler kan göra detta?

De där 1,3 miljarderna tas ju ur en helt annan ficka. Det är en helt irrelevant jämförelse. Det här är pengar som vanliga människor betalar. Det är inte kommunala skattemedel. *Nu* får man kommunala skattemedel, möjligen, till Ulf Berg – inte annars.

Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Gunnar Andrén sade väldigt mycket från talarstolen. Det var en sak som jag fäste mig vid och som Gunnar Andrén tyckte var en central fråga. Det var: Hur skapar man nya marknader? Och det är naturligtvis viktigt att skapa nya marknader.

Jag vill då ändå ställa en fråga. Beträffande er satsning på hushållsnära tjänster, som enligt Gunnar Andrén skulle öppna en väldigt stor, ny marknad, finns det ju möjligheter att inom ramen för kommunernas regi satsa på servicetjänster åt äldre. I valet mellan de här två är jag väldigt trygg med vad jag själv tycker. Jag tycker naturligtvis att kommunerna ska kunna använda resurser för att stödja äldre människor, sådana som inte är föremål för någon annan typ av omsorg. Det var ju därför de här servicetjänsterna också kom till en gång i tiden. Jag menar att detta kan ske i kommunal regi, men att det också kan vara så att det startar nya företag för att utföra de här tjänsterna – på tal om att skapa nya marknader.

Varför är det då så viktigt att man ska tillskapa någonting, som ni nu gör med hushållsnära tjänster, som har så många andra, som vi tycker, negativa inslag, till exempel de fördelningspolitiska?

Anf. 75 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! De som får jobb, de är de riktiga vinnarna. Det är väldigt viktigt att slå fast att de som får nya jobb, som inte fanns annars – vita jobb – det är ju de som är vinnarna.

Marie Engström gör en jämförelse och ställer upp valmöjligheter: Kan man inte lika väl göra detta genom den kommunala sektorn som genom den privata sektorn? Ja, det kanske man skulle kunna göra. Men som jag ser det är det ur två olika börsar man tar detta. Den ena börsen finns i min bakficka, om jag skulle komma på idén att köpa en sådan här tjänst. Den andra är en kollektiv skattehöjning. Det är det som är skillnaden. Vi har en absolut plikt att sköta det kommunala också, men det är en annan sak.

Jag tycker inte att kommuner ska gå in och betala någon barnpassning, om jag till exempel vill utbilda mig någon kväll. Det får jag väl göra själv. Det är på det sättet som man måste se det. Det finns saker som man måste ta ur sin egen börs. Det är det som är skillnaden. Nu blir det möjligt för också dem som inte har det väldigt bra.

Fredrik Olovsson har rätt där. Jag bestrider inte att det är på det sättet: Det kommer säkert att bli som i Frankrike och Finland, fördelningspolitiskt sett. Det är en komplikation. Men att inte göra någonting, det är ännu värre. Det är därför som jag säger att detta är någonting som är bra, och låt oss pröva detta och se hur det utfaller.

Ni vill inte göra någonting. Ni vill fortsatt att det ska vara bara de rikaste som ska kunna göra det här. Ni vill inte skapa några nya jobb, utom möjligen i den kommunala sektorn, som Marie Engström är så trygg i, och kollektivt ta ut höjd kommunalskatt.

Jag tycker för min del att det är bra att man själv får bestämma om man vill köpa en tjänst som kommunen inte bör tillhandahålla.

Anf. 76 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det exempel som jag tog upp handlar ju om möjligheten att utföra servicetjänster åt äldre i kommunerna, ett beslut som riksdagen fattade för något år sedan och som jag tror är ett väldigt bra beslut, just därför att det faktiskt kan rikta sig till just dem som behöver hjälp. Det var det som var poängen i min fråga. Här finns det ju en möjlighet. Låt gå för att det sker i kommunernas regi – javisst. Men riksdagen har väl alla möjligheter att skicka pengar till kommunsektorn om det nu vore det som det skulle handla om.

Poängen med min fråga var att om det nu är så att man vill tillskapa en ny marknad och samtidigt göra någonting för människor som verkligen behöver hjälp och stöd så tycker jag att det vore ett bra förslag. Det var därför jag ställde frågan också och jämförde det med att tillskapa det här orättvisa, snedfördelade förslaget om hushållsnära tjänster. Det var det som var hela min poäng.

Sedan hörde jag, kanske inte i svaret till mig men i svaret till Fredrik Olovsson, att Gunnar Andrén menar att vi som går emot det här med hushållsnära tjänster vill ha kvar svartmarknaden. Det blir svartmålet på alla möjliga sätt. Men jag menar att ni som är så ivriga läsare av Skatteverkets material, som ni skriver om, väl också har läst väldigt många förslag som Skatteverket har kommit med om hur man vill komma till rätta med det här genom att höja undre gränser eller göra olika typer av förenklingar. Det är väl viktigt att ta in också den typen av diskussion när man försöker komma till rätta med svartarbete – inte genom att gynna en grupp i samhället som redan har en väldigt hög inkomst och som redan är gynnad, inte minst av alla era tidigare skatteförslag.

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det är riktigt att svartarbetet är ett väldigt bekymmer av flera olika skäl, herr talman, inte minst att det på vissa områden konkurrenssnedvrider marknaden. Det handlar det dock inte om i just det här fallet. Jag tycker att det som kom fram häromdagen, det vill säga att man befarar att svartarbetet till sin andel av hela ekonomin har ökat, är ett bekymmer, och det måste man göra någonting åt.

Jag menar att detta är en ganska liten del av detta. Framför allt blir det ändå tryggare för de människor som får olika jobb nu, och det är väldigt viktigt för mig, för de är väldigt otrygga nu, inte minst många som kanske är invandrare som kommer i otrygga situationer.

Där tycker jag, uppriktigt sagt, Marie Engström, att den tidigare regeringen, som du stödde, har inte gjort någonting för att rätta till för dessa människor. Det måste jag säga. Därför är jag kritisk till detta, och jag tycker att detta försök, som jag ser det – det kanske inte blir permanent i alla delar, som jag sade till Fredrik Olovsson, i längden; det kan omprövas – är någonting som man borde pröva, och det borde ni ha gjort också för att se till att minska svartarbetet. På den punkten gjorde ni ingenting. Ni kör med kontroll och så vidare. Det fungerade inte i det här sammanhanget.

Slutligen, när det gäller vad man själv ska betala, tog jag upp Ulf Berg som ett utmärkt exempel. Jag tar honom som exempel igen. Han är en man i sin bästa ålder, och han bör inte få någon som helst hjälp av kommunala medel med att städa hemma hos sig under några omständigheter. Om han däremot har en god mamma, som kanske är 92 år eller så, är det klart att det är någonting helt annat. Vi måste se på vilken börs vi tar detta ur. Den kommunala börsen är en sak, och olika enskilda människor som har råd att betala är någonting helt annat. Där skiljer vi oss väldigt åt när det gäller vem som ska göra vad.

Anf. 78 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Gunnar Andrén anklagar oppositionen för att tycka att det är fult att städa hemma hos andra människor. Jag måste fråga Gunnar Andrén om han tycker att det är fult att städa hemma hos sig själv. Man får ju lite grann det intrycket när man läser den här propositionen. Människor ska under inga omständigheter få klippa sin häck själva – helst inte passa sina barn heller. Det är bättre att man låter någon annan göra det, så att man kan göra det man är bra på.

Gunnar Andrén tog ett exempel med en cancerläkare. Om han vore den enda cancerläkare som fanns i världen vore det givetvis mycket bättre om vi kunde utnyttja honom till det han var bra på. Men är det inte rimligare att utbilda fler cancerläkare? Vi kan ha tre cancerläkare som jobbar 40 timmar i veckan, och kanske har tid att snickra lite på altanen på sommaren, i stället för att ha två stycken som bränner ut sig på 60 timmar i veckan.

Jag tycker inte att det är fel att människor får göra någonting annat på sin fritid. Vissa kanske till och med tycker om det. Min pappa tycker att det är ganska avkopplande att dammsuga. Det kan människor få tycka, och då ska de få göra det utan att man moraliserar över att det är bättre att de låter någon annan göra det.

Gunnar Andrén tar upp en väldigt viktig aspekt, nämligen de höga skattekilarna på låginkomsttagare. Det är faktiskt en fråga vi borde diskutera mer och inte bara snäva in till just hushållstjänsterna, för det är ett problem som inte bara gäller just där, även om många låginkomsttagare finns inom den branschen. Men om det är så att ni verkligen vill göra någonting åt de höga skattekilarna för låginkomsttagare, då kan man fråga sig varför regeringens skattesänkningar till absolut största delen går till dem som redan tjänar mycket pengar. Vore det inte bättre att rikta in de stora skattesänkningar man genomför mot dem som tjänar lite?

Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Exemplet med cancerläkaren är en illustration till just skatteskillnaderna. För många människor är det privatekonomiskt mer lönsamt att måla själv och så vidare. Det är det som är problemet. Det blir inte samma goda kvalitet på det om jag gör det som om en duktig målare gör det. Det är det som är problemet, och det har vi på många olika områden. Men det förslag som vi har nu illustrerar det genom skillnaden mellan att klippa häcken och att ta ned ett stort träd. Det blir väldigt olika; det ena kan jag göra själv, tror jag i alla fall, det andra kan jag inte göra själv under rimliga omständigheter. Det är därför som förslaget har den inriktningen.

Jag upprepar gärna att det kanske inte är den perfekta fördelningen här. Det får man alltid diskutera. Frågan är om man ska låta bli att göra någonting när man ändå ser att det finns en ganska betydande marknad – jag sade väl inte ”stor” som Marie Engström refererade till – en icke oväsentlig marknad där det förekommer svartjobb. Ska man blunda för detta helt och hållet? Jag menar att det är det minst effektiva och det minst rättvisa. Man måste se till att få dessa människor i sådana arbetsförhållanden att de får trygghet på jobbet, bättre anställningsförhållanden och sociala förmåner. Den tidigare regeringen har av skäl som inte är alldeles klara valt att bortse från detta.

Anf. 80 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Givetvis måste vi göra någonting åt det svartarbete som förekommer. Där kan vi nog alla vara överens. Men frågan är om lösningen är att ta bort all skatt som drabbar en sektor. Det är klart att arbetet då automatiskt blir vitt, men det kanske inte är en hållbar lösning för hela samhället. Därför måste vi kunna ha breda och generella lösningar. Det kan handla om att se över undre beloppsgränser och sådant och titta på olika åtgärder som Skatteverket har tagit fram i sin rapport. Men det kan också vara det som Gunnar Andrén faktiskt var inne lite grann på, att se över skattekilarna för låginkomsttagare generellt.

Det kan finnas många olika ingångar i detta och jag inte vill låsa mig vid någon exakt nu. Däremot kan jag redan här och nu säga att jag inte tror att det här är en bra lösning. Jag tror inte att den är hållbar i längden, och definitivt inte om man skulle utvidga den till flera sektorer. Det handlar om generella lösningar.

Det som vi var inne på och som Gunnar Andrén återkommer till är att skillnaden är om man kan göra en sak själv eller inte. Det blir väldigt konstigt att differentiera om man ska få skattelättnad eller inte genom att avgöra om man kan göra en sak själv. Är det faktum att jag, om jag hade en häck, skulle kunna klippa den själv skäl till att samhället ska gå in och subventionera detta ifall jag väljer att låta någon annan göra det? Det blir väldigt konstigt.

Anf. 81 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! För att korrigera: Den här regeringen har inte föreslagit att detta system skulle gälla alla tjänster, utan det är ganska begränsat till sin omfattning. Jag tillhör dem som absolut tror att vi kommer att behöva ett förhållandevis högt skattetryck i vårt land. Jag är inte förespråkare för

att vi ska sänka skatter generellt så att säga. Men om marknaden inte fungerar måste man göra någonting åt detta.

Jag noterar med glädje och ser fram emot att ni på det här området ska komma med andra förslag. Jag har inte hävdat att detta är det perfekta förslaget. Jag hävdar inte det. Problemet är att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet under ett antal år har suttit och åsett detta och inte gjort någonting. Vi har inte sett något förslag, och det finns egentligen inget motförslag. ”Avslag”, säger man i dag bara. Det är det ni föreslår. Ni har inget annat förslag. Men när ni kommer fram med något förslag är det klart att regeringen och de partier som stöder regeringen kommer att värdera detta, för kommer det fram ett bättre förslag ska man väl inte vara ideologiskt låst vid just det här förslaget.

Jag vill återkomma till hur olika människor diskuterar för sig själva. Man gör ju privata kalkyler som inte alltid stämmer överens med samhället. Det var det som den här cancerläkaren gjorde 1978. Tyvärr är det på det sättet att det finns många som inte är cancerläkare, men gör privata kalkyler på samma sätt: Ska jag måla själv eller göra någonting som jag är bra på?

Allra sist: För säkerhets skull, Helena Leander, städade jag lite grann hemma på morgonen, för att du inte skulle börja anklaga mig för att vara en riktig mansgris. Så det är jättesnyggt hemma hos oss just nu!

Anf. 82 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Först yrkar jag från Kristdemokraternas sida bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 15 i dess helhet och avslag på reservationerna.

Herr talman! Det är uppenbarligen en stor reform som Sveriges riksdag är på väg att besluta om. Talarlistan är lång i dag. Det är många repliker. Det finns passion och hetta även i det svala Sveriges riksdag. Uppenbarligen gäller det någonting stort. Vi i majoriteten, vi i Allians för Sverige, från Moderaternas, Centerpartiets, Folkpartiets och Kristdemokraternas sida, tycker att det här är väldigt positivt. Men vi finner inte totalt stöd här i kammaren. Det har vi förstått.

Herr talman! Nu ska kvittona skrivas, och nu ska kvittona fram. Detta är en väldigt viktig del av reformen. Och tänk att Sveriges riksdag år 2007, den näst sista dagen i maj, har kommit fram till att man ska få dra av skatten för att man har barnpassning där hemma och avlönar någon för detta. Det är inte en dag för tidigt.

Herr talman! I kampen mot massarbetslöshet, utanförskap och bidragsförsörjningens återvändsgränder ingår ett viktigt arbete för alla människors värdighet och självaktning. De tjänster som det föreliggande utskottsbetänkandet från skatteutskottet presenterar och lagförslaget handlar om är sådana som betyder väldigt mycket i vardagslivet. Jag vill understryka detta. Men just därför att de är så vardagsnära är det lätt att de föraktas och förnekas. Som det nu är utförs dessa tjänster, om de inte hinns med och görs av utomstående, i regel på en svart marknad utan öppenhet, insyn och social trygghet. Vi alla i riksdagen kan beklaga detta. Det är enbart de riktigt välbeställda som klarar av att köpa dessa tjänster med kvitton, medan det i de bredare grupperna tyvärr har blivit ett alltmer kvittolöst samhälle. Detta är viktigt ur fördelningspolitisk synpunkt.

Herr talman! Jag sade tidigare att kvittona nu ska skrivas och att kvittona nu ska komma fram. Vi i Allians för Sverige och den nya regeringen genomför denna reform med avdragsrätt på upp till 50 000 per person och år för hushållsnära tjänster för att skapa nya, tryggare och bättre jobb i kampen mot den svarta ekonomin. Vart fjärde hushåll i Sverige, visar undersökningar, är intresserat av hjälp med hushållstjänster.

Men inkomstskatter, arbetsgivaravgifter och moms driver upp timkostnaderna till en sådan nivå att nästan inga hushåll med låga inkomster eller medelinkomster har haft råd att köpa dessa tjänster. Mellan 60 och 70 procent av kostnaderna för en tjänst utgörs av skatter och sociala avgifter.

Det är här vi kan tala om de stora skattekilarna. Det är skillnaderna mellan köparens pris och den ersättning som säljaren får efter skatt. Dessa stora skattekilor bromsar framväxten av moderna tjänsteföretag och fler jobb i tjänstesektorn.

Skatteverket har gjort undersökningar som visar att skatt på oredovisade inkomster i vårt land bedöms uppgå till 60 000 miljoner kronor årligen. Hushållstjänster utgör sannolikt en inte obetydlig del av dessa enorma belopp i den svarta ekonomin.

Detta är för oss kristdemokrater oerhört centralt. För många unga riskerar den första kontakten med arbetslivet och arbetsmarknaden att bli ett svartjobb. I det goda land vi vill bygga tillsammans möter unga människor i alltför stor utsträckning ett svartjobb som en tidig kontakt på arbetsmarknaden.

Genom vårt förslag till skattereduktion får de som i dag arbetar svart möjlighet att inordna sig i ett lagligt, välordnat system och som alla andra få ta del av förmånerna i socialförsäkringssystemen, till exempel sjukförsäkring och pension.

Statens inkomster enligt detta förslag uppskattas minska under innevarande år, eftersom reformen träder i kraft vid halvårsskiftet, till 650 miljoner kronor. Det blir 1,3 miljarder kronor på årsbasis år 2008. Men samtidigt tillför vi en viktig sektor inom arbetsmarknaden där vi kan få in beskattning på dem som i dag utför arbete i svarta jobb.

Vi tror att detta kommer att skapa nya jobb. Jag vill påminna er som företrädare för ett landsbygdslän och boende i landsorten i Mora att det kan skapas jobb också utanför storstäderna. Nästan hela branschen inom hushållssektorn, de 2 000–3 000 arbetstillfällen som vi talar om, ligger i de större städerna.

Vi kan få sysselsättningseffekter som sprider sig över hela riket. Samtidigt är det svårt att ange med någon exakt precision hur många nya arbetstillfällen som kommer att tillskapas med hjälp av förslaget och reformen. Vi räknar med att det kommer att gälla ett betydande antal personer. Många av dem har haft svårt att komma in på arbetsmarknaden. Som jag tidigare betonade skapar vi jobb i den hushållsnära branschen som i dag i stor utsträckning har funnits i storstäderna. Vi vidgar detta till hela landet och även landsorten.

Individens fria val mellan fritid, oavlönat hemarbete och beskattat marknadsarbete har snedvridits av de stora skattekilarna inom tjänsteproduktionen. Minskar vi denna snedvridning kommer människor i större utsträckning att kunna köpa hushållstjänster och använda den frigjorda

tiden till ökat förvärvsarbete men också till att få mer tid till familjen och till barnen.

För att sammanfatta från kristdemokratisk utgångspunkt delar vi uppfattningen med övriga allianspartier. Vi skapar avdragsrätt inom en sektor som inte är manligt dominerad, som den tidigare vänstermajoriteten gjorde med rotavdragen.

Det var inget bekymmer att skapa särregler för reparation, ombyggnad och tillbyggnad inom en huvudsakligen manlig tjänstesektor. Nu skapar vi det inom hushållssektorn. Kanske den i dag är präglad av att vara i första hand en kvinnlig arbetsmarknad. Men vi skapar i varje fall detta på en ny sektor. Ni har gett oss ett exempel med rotavdraget.

För det första vidgar vi avdragsrätten – jag vet att rotavdraget inte finns för tillfället – också till hushållsnära tjänster.

För det andra stöder vi arbetslinjen.

För det tredje för vi in arbetskraft som i dag finns utanför socialförsäkringssystemet på en svart marknad till att ta del av det vi gemensamt har byggt upp i sociala trygghetssystem.

För det fjärde skapar vi nya skatteinkomster.

För det femte minskar vi administrationen och de byråkratiska hindren genom att inte kräva F-skattsedel.

För det sjätte ger vi en avdragsrätt även för den kära barnpassningen.

Min fråga till den opposition vi har är: Om och när ni skulle återfå en majoritet i Sveriges riksdag, är detta med avdragsrätt för hushållsnära tjänster något som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill avskaffa?

Anf. 83 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag håller för det mesta till i socialutskottet numera. Jag har tidigare varit i skatteutskottet. Det känns bra att vara tillbaka om än för en kort stund.

Vi debatterar nu ytterligare ett av många förslag från den borgerliga regeringen som framför allt kommer att gynna välbärgade människor i våra större städer. Det var precis det som den kristdemokratiske ledamoten talade om. De flesta av tjänsterna utförs i dag i de större städerna.

Det är alltså inte nog med att ett litet fåtal kommer att få väldigt stora skattelättnader när förmögenhetsskatten tas bort och fastighetsskatten omfördelas. Nu ska de också kunna få en 50-procentig skattesubvention när de använder dessa pengar för att betala för hjälp i hemmet.

Det kanske är mycket begärt. Men borde det inte synas en liten skammens rodnad hos några av de borgerliga ledamöterna över att vara med och genomföra en så i grunden orättfärdig politik? Det är en politik som enbart leder till ökade klyftor i samhället.

Vi socialdemokrater i socialutskottet vill, förutom att vi tycker att förslaget i sin helhet borde stoppas i papperskrogen, framföra vår oro över de konsekvenser förslaget kan få för den kommunala servicen till äldre människor med verkliga behov av stöd och hjälp.

Det är en aspekt på förslaget som vi tycker har diskuterats alltför lite. Vi menar att det finns en uppenbar risk att förslaget om hushållsnära tjänster kommer att ha en negativ påverkan på de olika modeller för att bistå äldre personer med servicetjänster som nu växer fram i kommunernas regi och utvecklas över hela landet.

En del av den tidigare socialdemokratiska regeringens nationella utvecklingsplan för vård och omsorg var just att kommunerna fick rätt att tillhandahålla enklare servicetjänster åt äldre i deras hem utan behovsprövning. Den lagändring som gjordes trädde i kraft så sent som bara för ett år sedan. Den innebär att kommunerna ges möjlighet att ge tjänsten till personer som är över 67 år.

Det har visat sig finnas ett stort intresse för och behov av tjänsterna. Utformningen har gjort det möjligt att rikta hjälpen till den grupp i samhället som har de största behoven och inte som i det här förslaget till dem som har störst betalningsförmåga.

Den avgift som den gamle betalar för dessa kommunala servicetjänster är inte avdragsgilla i systemet med hushållsnära tjänster. Det är här problemet uppstår. Eftersom kostnaderna för köp hos privata utförare är avdragsgilla är risken uppenbar att all servicehjälp åt äldre privatiseras.

Många kommuner kommer med all säkerhet inte längre att erbjuda servicetjänster utan i stället hänvisa till hushållsnära tjänster. Det är ett alternativ som för många äldre kommer att vara en dyrare lösning än dagens. Kvar i kommunerna blir den tyngsta delen av hemtjänsten. Risken är uppenbar att utformningen av förslaget riskerar att försämra servicen för många äldre i stället för att förbättra den.

Vi är, liksom regeringens eget stabsorgan Statskontoret, oroad för att standarden för den offentligt finansierade äldreomsorgen inte höjs för de grupper som inte har råd att betala för exempelvis hjälp för att vistas ute. Samhällets åtagande för de grupperna kommer att begränsas när de som har råd ordnar sin omsorg på annat sätt.

I ett remissvar från LO säger man: Lite hårdraget skulle man kunna uttrycka det som att skattereduktionen innebär att ett par tusen anställda i kommunal sektor i stället kommer att arbeta som hushållsarbetare i välbärgade hushåll.

Herr talman! Visst vore det väl bättre om vi i stället använde våra gemensamma skattepengar till att förbättra tillvaron för våra äldre?

Jag förstod att Marie Engström tog upp en debattartikel i sitt anförande. På s. 4 i Expressen skriver man att äldreomsorgen hotar att gå tillbaka till fattigvård. Jag rekommenderar samtliga att läsa artikeln. Där tas den oro som vi själva känner upp på ett bra sätt. Oron gäller att vi kommer att dela upp köpen och den service som de äldre får i två delar precis som i det tidigare förslaget om sjukhusen. Det handlar om en gräddfil för dem som har råd att betala och en annan fil för dem som går in via den offentliga sidan. Det finns en uppenbar risk att det blir på samma sätt med servicen till våra äldre.

I detta anförande instämde Britta Rådström (s).

Anf. 84 ULF BERG (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 15 angående skattelättnader för hushållstjänster med mera samt avslag på motionerna.

Jag tror att Gunnar Andrén har försvunnit härifrån, men jag tackar för reklamen för Avesta kommun. Jag kan också meddela att min mor är 84 år och har hittills klarat sig alldeles utmärkt utan städhjälp. Jag tror att

sonen har större behov av det. Men detta kan kanske Gunnar Andrén läsa om i protokollet.

Lennart Axelsson tar upp en problematik där jag faktiskt ser en möjlighet. Det finns ett stort problem inom den kommunala äldreomsorgen i dag när det gäller deltidsarbete, mycket beroende på att man har en topp på morgonen och en på kvällen. Inom den kommunala verksamheten kan man inte åka hem till exempel till undertecknad och städa då. Om man skulle få ett annat synsätt här skulle man förmodligen kunna få en bättre orderingång – om man får kalla det så. På så sätt skulle man också få en bättre arbetsmiljö.

Ärendet har diskuterats mycket och länge, speciellt utanför den här kammaren. Det som har fått mig att fundera mycket över det här är att våra politiska motståndare har satt ett namn på detta. Jag tänker då på pigor och pigdebatten. Varför är då det här så upprörande? Enligt mitt förmenande gäller det synen på dessa arbeten och värdet av dessa. För mig är detta ett uttryck för att det värderas högre att få olja än smuts under naglarna. Så verkar det vara. Den ena är väl manligt och det andra kvinnligt.

Detta måste vi naturligtvis ändra på. Jag tror att det är en jämställdhetsfråga. Därför tvär jag mina händer när det gäller att kalla det här för en pigdebatt. Jag gör tolkningen att detta har en negativ innebörd eftersom Vänstern, som vi har hört i dag, kraftigt har kritiserat förslaget.

Men det finns politiker som tror att de har löst jämställdhetsproblematiken genom att det ska vara samma kostnad att klippa håret för män som för kvinnor. Jag tror inte att jag är någon vinnare i den reformen. Men vi kan också diskutera åldersgränsen på krogen när det gäller killar och tjejer. En sådan debatt fördes ju för ett tag sedan. Man tror att man löser det så här.

Om man börjar gå in lite djupare i det här blir man verkligen funderad över hur man har fått till diskussionen. Funderar man verkligen över vad man ställer till med? Jessica var också inne lite grann på det här i sitt inlägg.

Nu har vi chansen att uppvärdera det här yrket. Det känns extra bra eftersom kvinnor dominerar på området. Vi ser redan nu fram emot att många kvinnor startar företag eller funderar på att göra det. Det kommer att leda till fler företag för anställda att välja mellan. Det brukar i de flesta fall också innebära höjda löner eftersom det blir konkurrens om duktig arbetskraft.

Herr talman! Jag tror också att detta kommer att innebära förändringar för den kommunala hemtjänsten. Den konkurrens som uppstår är bra. Den kommer säkert också att leda till att en del känner ökad stolthet inom den kommunala sektorn. Högre löner brukar vara en mycket viktig parameter för synen på yrket.

Vi kan redan se att kampen om morgondagens arbetskraft hårdnar. Det är bra. Då är det de duktiga företagen som kommer att vara vinnare. I företag där anställda blir sedda och har bra anställningsförhållanden kommer också människor att vilja vara en del av företaget.

Vi kan återkomma till hur denna marknad ser ut i dag. Med dagens regler konstaterar vi att den svarta marknaden frodas. Det har många tidigare talare varit inne på. Varför vill då Socialdemokraterna ha det så? Är det så pigor ska arbeta? Den svarta marknaden har inga kollektivavtal

och inte någon rätt till pension. Vi nås i dagarna av att bedömare tror att den svarta sektorn växer. Man gör den bedömningen utifrån hur mycket kontanter som finns ute i vårt samhälle. Och hur ser rättigheterna ut för företagshälsovård och andra arbetsmiljöfrågor på den svarta marknaden? Listan kan göras lång. Nu försöker vi skapa en ordning som gynnar den vita sektorn, och ser ljust på tillvaron.

När det gäller rotavdragen, som för första gången såg dagens ljus under Bildtregeringen, verkar inte så många klaga i dag. Men det kanske beror på vad som fås under naglarna, som jag talade om inledningsvis. Nu är denna sektor välmående, och något införande av rotavdrag anser vi inte är aktuellt. Men det finns ett viktigt skäl som utskottet påpekar att man verkligen ska titta vidare på – ett utbrett svartarbete även inom denna sektor.

Herr talman! Det är inte bara utförarna som är vinnare på detta förslag. Många familjer kommer säkert att känna att de har råd med denna hjälp. Det har talats i dag om 50 000, och att man räknar ut det. Jag tror inte att så många människor håller på och räknar på det sättet. När jag lämnar in min bil på reparation så vet jag att om jag hade gjort detta själv så hade jag fått rätt så bra betalt. Men det är tidsbrist och annat som gör att man nyttjar andras tjänster. Man har inte tid att måla, städa, fixa bilen och göra allt om man ska få sitt vardagspussel att gå ihop.

Om avlastning kan fås med hjälp av detta förslag så kommer man i många förhållanden att få tid över att ägna sig åt sig själv och åt barnen. I dagens stressade samhälle är den investeringen med all sannolikhet lönsam. Då kanske vi också slipper urskulda oss och döva våra egna samveten med att kalla tiden med barnen för kvalitetstid.

Skälen till att riksdagen ska anta förslaget i betänkandet är många. Visst kan man ha olika uppfattningar om förslaget är det bästa eller inte. Men det är politikens uppgift att debattera detta. För egen del är min övertygelse stark om att detta är ett bra förslag. Det kommer att gynna kvinnligt företagande, höja statusen, försvåra för svartarbete och mycket mer.

Jag tycker illa om att man diskuterar detta förslag som ett pigförslag. Tankarna far i väg till Anders Björck och konstitutionsutskottet – vet hut! Kvinnor är stora vinnare i detta förslag – tyvärr, kanske jag ska tillägga. Om vi skulle ha en fungerande jämställdhet så skulle båda könen vara de stora vinnarna i detta förslag.

Herr talman! Jag yrkar än en gång bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 85 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte bara ställa en fråga utifrån mitt anförande. Jag nämnde att Statskontoret i sitt remissvar påpekade den fara som man såg med att förslaget skulle kunna utarma den kommunala äldreomsorgen. Varför har ni inte tagit notis om det eller ens försökt belysa de konsekvenser som detta kan få?

Det är en allvarlig sak om det blir som det beskrivs i artikeln. Det är inte säkert att det går helt i den riktningen, men man beskriver det som att där den offentliga omsorgen drar sig tillbaka träder återigen en klassskiktning fram.

Högutbildade äldre köper mer privata tjänster medan anhörigas omsorgsinsatser ökar bland lågutbildade äldre. Det är klart att det blir så, att

de som har råd även i det här fallet har en möjlighet att köpa sig betydligt mycket mer tjänster än de som inte har några marginaler alls.

Prot. 2006/07:116
30 maj

Anf. 86 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag tror i själva verket att det är precis tvärtom och som några tidigare har sagt. Med dagens system är det ju de som har pengar som kan nyttja den här typen av tjänster. Övriga kan det inte, och det är det som är problemet.

Vad gäller den kommunala äldreomsorgen är det biståndsbedömningar som görs. Utifrån det får man betala avgifter och liknande, och så får man en utförare. Den utföraren behöver inte vara kommunal i dag heller. Det finns olika varianter. Nacka kommun är ett gott exempel. Där står sig väl också den kommunala äldreomsorgen gott i konkurrens med den privata.

Jag tror inte alls att det här är ett stort problem utan att det är tvärtom. I och med att man får fler arbetsgivare så ökar konkurrensen. Då är främst kvinnorna vinnarna, eftersom de finns i den här branschen. Konkurrens om arbetskraft leder till högre löner, och det blir bättre.

Anf. 87 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Problemet är naturligtvis subventionen. Det finns möjlighet till privata utförare redan i dag. Så är det, och det har väl ökat under de senaste åren. Men i det här läget har man ett system, som Fredrik Olovsson förtjänstfullt beskrev tidigare, där man erbjuder tjänster till dem som har möjlighet att betala för det. Det är ju en väldig skillnad.

Jag tror att mina kamrater i vården – jag har själv jobbat inom vården tidigare – skulle vara mer betjänta av att man anställde lite fler arbetskamrater till dem så de skulle kunna ge den här servicen till de äldre på ett bättre sätt än vad de kan göra i dag. Då skulle det verkligen gå till de människor som har de stora behoven och inte som i det här fallet till dem som har mest pengar att kunna köpa det för.

Anf. 88 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Som sagt, jag delar inte den uppfattningen. Det kan ju bero på att vi har olika ideologier. Jag ser inte den här faran, absolut inte. Vi kan titta på sjukvården och köerna. Vilka är det som är vinnare där? Det är naturligtvis de som har pengar och som kan gå en så kallad gräddfil.

Det känns många gånger som att huvudsaken i socialdemokratisk politik är att alla har det lika dåligt. Då är det bra. Det är faktiskt inget som jag kan sympatisera med, utan det är väldigt viktigt att man löser problemen så att man hela tiden får det bättre.

Naturligtvis måste man specialstudera dem som kommer i kläm så de kommer med. Det är ju allianspolitiken när det gäller utanförskap. Vi har verkligen satt fokus på de människor som på ett eller annat sätt inte fungerat i ert gamla system.

Som Gunnar Andrén har sagt så får man naturligtvis göra justeringar, för i politiken gäller ju ett beslut tills man har fattat ett nytt. Då gäller det att man hela tiden utvärderar och ser hur vi kan förbättra det här systemet om det visar sig att det inte fungerar bra. Det är naturligtvis inte säkert att

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

man gör rätt bedömningar alla gånger. Men, herr talman, jag tror inte att det problem som Lennart Axelsson funderar över blir verklighet.

Anf. 89 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Man skulle kunna säga: En liten förändring i vårt lands omfattande lagstiftning men ett stort steg för jämställdheten. Så skulle jag vilja beskriva dagens ärende. Det är ytterligare ett av alliansens valloften som nu infrias, och så ska det fortsätta att vara. Det vi gick till val på ska vi också genomföra.

Nu gör alliansen det möjligt för både kvinnor och män att kombinera familjeliv och ett aktivt arbetsliv genom att det från den 1 juli ska införas skattelättnader för hushållstjänster. Det är ett förslag, herr talman, som mest gynnar kvinnor.

Vi vet att kvinnor har andra förutsättningar än män i dag i Sverige. Kvinnor tjänar mindre, vi äger mindre och har mindre makt än män. Det är också kvinnor som till större del än män avstår från ett betalt yrkesarbete till förmån för ett obetalt arbete i hemmet. Det är en av anledningarna till att kvinnor har en svagare ställning på arbetsmarknaden om man jämför med män.

Skattereducering av hushållstjänster leder i längden till att förbättra kvinnors möjligheter i stort och är ett bevis på att alliansen vågar tänka nytt och vågar bryta ny mark. Vi vill göra livet lättare och mer jämställt för alla män och kvinnor som brottas med att få tid och samvete att gå ihop.

Med de höga kostnader vi har i Sverige för arbetskraft är det i dag bara mycket köpstarka grupper som har möjlighet att köpa tjänster för att underlätta vardagen. Så vill vi inte ha det. Det ska kunna gå också för människor med vanliga inkomster. Avdraget ger en möjlighet att till en rimlig kostnad kunna anlita hjälp och köpa tjänster vitt.

Det finns svarta tjänster överallt i samhället. Det vet vi. Det är en sektor med människor som jobbar utan någon som helst trygghet och med köpare som på sikt får en urholkad syn på vad det egentligen är som är rätt och fel och huruvida lagar är till för att följas eller inte.

För mig är det alldeles obegripligt att partierna på vänsterkanten fortsätter att vara så rigida i sitt ställningstagande emot detta. Jag skulle vilja beteckna detta avståndstagande som "tröskelparadoxen". Allt som händer utanför tröskeln till en människas hem är rätt och riktigt, men det som händer innanför tröskeln är fel.

Motståndarna till den här idén om hushållstjänster brukar säga att man sannerligen ska ta hand om sin egen smuts. På det sättet påskiner de, tycker jag, herr talman, att det är en skam att inte hålla rent hos sig själv. Det är ett sätt att visa ett förakt för en del arbetsuppgifter som jag inte kan ställa upp på. Jag delar inte de uppfattningarna. Det vill jag markera.

Herr talman! Jag är inte bara riksdagsledamot. Jag är också ordförande för Moderatkvinnorna. I den egenskapen har jag också glatts åt regeringens förslag. Det är sannerligen efterlängtat. Men jag har också haft synpunkter på det. Det är en extra svårighet att skattelättnaden inte sker direkt när man köper tjänsten, utan man måste begära avdrag för den. Visserligen finns möjlighet till jämkning, men det är en tröskel som kommer att vara för hög för vissa grupper.

Det framförde Moderatkvinnorna i samband med remissomgången av det här förslaget. Vi sade att det inte är bra med ett system där man måste vända sig till skattemyndigheten för att kunna fatta beslut om att unna sig en storstädning. Därför är det, herr talman, mycket bra att regeringen redan nu när förslaget läggs fram flaggar för att man ska göra en översyn för att undersöka möjligheterna att hitta ett enklare system med subventioner direkt vid köpet av tjänsterna.

Herr talman! Förslaget om avdrag för hushållstjänster är efterlängtat. Det är välkommet, och det är bra. I den nuvarande formen kan det bli alltför begränsande, och det är bra att regeringen är medveten om det och aviserar åtgärder. Jag delar dessutom utskottets uppfattning och synpunkter om att skattelättnaden på sikt bör omfatta rotavdragen, framför allt med tanke på att hushållsmarknaden i princip är förlorad för hela branscher till förmån för svartjobb, till exempel målarbranschen.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och framföra att jag välkomnar detta förslag som innebär en liten förändring i vårt lands omfattande lagstiftning men ett stort steg för jämställdheten.

Anf. 90 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Inte kunde jag väl när jag stod på Socialdemokraternas ekonomiska seminarium i Visby ana att det förslag jag då framkastade skulle mynna ut i ett betänkande som vi i dag ska rösta om i Sveriges riksdag. Inte heller kunde jag i min livligaste fantasi ens föreställa mig att ett förslag som jag då tyckte var oskyldigt skulle vålla en sådan oerhörd debatt som till och med fick ett eget namn – pigdebatten. Det måste ha rört vid mycket djupa känslor, eftersom debatten har pågått i nästan 13 års tid. Det handlar om känslor som har att göra med fundamentala strukturer i vårt samhälle, synen på manligt och kvinnligt, synen på staten och synen på det enskilda.

Det har talats mycket om vad det är bra för, vem det är bra för och vem det inte är bra för. Det har berättats historier om möten med individer och hur man har sett på möjligheterna. Låt mig då, herr talman, få beskriva tre möten som jag själv hade i ganska nära anslutning till seminariet på Gotland.

En man ringde mig den sommaren. Han var sjukpensionär. Han tackade mig för ett bra förslag och sade: Tänk, det här är ett slags arbete som jag skulle kunna utföra! Jag är sjukpensionär och kan inte arbeta 40 timmar på en arbetsplats med högt tempo. Men att göra den här typen av insatser i privata hem när det passar mig, på de villkor som fungerar för mig, skulle vara ett enormt lyft och bryta den isolering som min tillvaro för närvarande kan karaktäriseras av.

Några månader senare kom vår lokalvårdare på universitetet i Lund och gav mig en röd ros och sade: Tack ska du ha! Den här ska du ha, för du är så bra. Du är den första som har sagt att det arbete jag gör som städare är värt någonting.

Strax innan fick jag ett brev från en invandrarkvinna i Rosengård. Hon sade: Tack ska du ha för ditt förslag! Visserligen kanske jag inte drömmer om att arbeta med hushållstjänster i privata hem, men jag ser detta som en möjlighet att ta ett steg in på den svenska arbetsmarknaden och få kontakter med svenska familjer för att sedan måhända gå vidare i livet till andra uppdrag.

Herr talman! Detta var bara exempel på några röster från personer som såg att detta var bra för dem. Det var inte röster från utarbetade småbarnsfamiljer som plågades av en enorm arbetsbörda utan från människor som kände att det här arbetet skulle kunna tillföra något positivt till deras liv. Vi kanske ska tänka även på alla dem en dag som i dag.

Det har sagts mycket tidigare här i kammaren om varför det är bra med skatteavdrag för hushållstjänster. Det känns därför inte särskilt meningsfullt att upprepa alla dessa synpunkter, men självklart ställer jag mig bakom idén om att det är bra för jämställdheten. Detta ger kvinnor en chans att kunna konkurrera på samma villkor som männen. Säg mig den man som har nått de högsta positionerna i samhället, eller kanske bara tillräckligt höga positioner i samhället, som inte har velat tacka sin fru för det stöd hon har gett honom där hemma! Väldigt sällan hör man kvinnor kunna tacka sina män på det viset. Det finns fortfarande en könsmaktsordning. Men kvinnor och män kan nu köpa sig den här typen av stöd, vilket gör att konkurrensen mellan män och kvinnor kan ske på mycket mera lika villkor. Det tycker jag är bra.

Det skapar nya jobb, har det sagts. Nej, det skapar inga nya jobb. De jobb vi pratar om i dag utförs nämligen redan. De utförs obetalt, herr talman, mestadels av kvinnor. De utförs svart, även då mestadels av kvinnor. Med detta omvandlar vi obetalda eller svartbetalda arbeten till vita arbeten. Bara det är en otrolig vinst, inte minst för kvinnor, eftersom det är vi kvinnor som mestadels utför dessa arbeten. På så sätt kommer detta arbete också att få ett ansikte. Det kommer med i den offentliga statistiken och uppfattas därmed som något centralt i den ekonomiska aktiviteten.

Det ökar effektiviteten på marknaden. Vi har fått en beskrivning av hjärnkirurgen som föredrog att måla huset i stället för att operera. Då säger någon: Ska inte en hjärnkirurg kunna få måla sitt hus, om han nu tycker att det är kul? Visst får man göra det om man nu tycker det är roligt, men man ska inte göra det för att man betraktar det som mer lönsamt än att operera patienter.

Inte heller köper jag idén från vissa partier här i kammaren om att det går alldeles utmärkt att i stället gå ned i arbetstid, så att vi kan hinna med både hem och arbete. Vad ska vi då säga till det lågavlönade, ensamstående vårdbiträdet som ska betala dyra pengar för att utbilda en hjärnkirurg som sedan ska gå hemma och ta hand om sig själv, sitt hem och sitt hus?

Det ger en ökad frihet. Frihet är ett ord som borde användas mycket oftare. Det ger större frihet för människor att forma tillvaron som man själv vill. Man kan själv bestämma om man vill arbeta lite mer och köpa hjälp i hemmet eller om man vill arbeta lite mindre och inte köpa hjälp i hemmet. I dag finns den valmöjligheten inte för särskilt många.

Faktum är att vi alla vinner på ett sådant här förslag. Men det finns de som inte ser sig själva som vinnare. Några sitter här i kammaren. Vilka är det då som inte vinner? Det skulle väl vara de som inte tål att andra kan få nya möjligheter att välja – möjligheter man inte har haft tidigare.

Herr talman! Det finns några obesvarade frågor som det kanske finns anledning att kommentera en smula. Det finns en idé om att detta skulle vara ett orättvist förslag. Hur kan något som innebär utökade möjligheter vara orättvist? I dag är det så, och jag kan säga det ganska exakt, att end-

ast för dem som tjänar fyra gånger så mycket som den som utför en tjänst är det ekonomiskt rationellt att köpa tjänster. Om vi då tycker att den som ska ta hand om vissa ting i hushållet åtminstone ska ha en inkomst på 15 000 kronor innebär det att den som ska köpa tjänsten ska ha minst 60 000 i lön. Vi förstår, herr talman, att det inte är många som har en sådan lön. Tar vi däremot bort skattekillen, eller minskar den dramatiskt till låt säga 1,5, räcker det att den som köper tjänsten har 1,5 gånger 15 000 i lön. Det blir, om jag inte räknar fel, ungefär 22 500.

Helt plötsligt får väldigt många fler möjlighet att köpa en tjänst vitt. Hur kan man uppfatta detta som orättvist? Det begriper jag inte.

Herr talman! Det är en glädjens dag när vi äntligen i den här kammaren står beredda att fatta beslut om att införa möjlighet till skattemässiga avdrag för köp av vissa tjänster. Självklart är inte förslaget perfekt. Mycket kan göras bättre. Men det finns ingen anledning att vänta tills allt är perfekt, utan vi börjar med detta steg. Sedan utvecklar vi modellen vidare i den mån vi ser att den behöver utvecklas.

Jag vill bara slutligen säga grattis till regeringen Reinfeldt för det prov på klarsyn ni har visat med detta förslag. Tack, regeringen Reinfeldt, för det förslag ni har kommit med till Sveriges riksdag!

Anf. 91 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Anne-Marie Pålsson frågar varför det här är ett orättvist förslag. Jo, helt enkelt därför att den här skattesänkningen, precis som så många andra, främst kommer att gå till människor som redan tjänar mycket. Det är av naturen så att rika människor har råd att göra fler saker än fattiga människor. En av anledningarna till att vi vill ha en bra fördelningsspolitik är att det inte ska vara så stora klyftor.

Frågan är varför man vill att även de som tjänar mindre ska ha lika stora möjligheter som de som tjänar mycket att köpa hushållstjänster. Är det just hushållstjänster som utgör den viktigaste ekonomiska klyftan i samhället och som behöver jämnas till, eller behöver vi ett samlat grepp där vi överlag försöker att minska de ekonomiska klyftorna i samhället? Vad är det som gör just hushållstjänster så viktiga att alla ska ha råd, även om det kräver subventioner och även om det i slutänden innebär att det ändå bara blir de som är rika som har råd med det mesta?

Anne-Marie Pålsson säger också att man ska ha möjlighet att arbeta mer och köpa tjänster om man föredrar det. Det valet har man redan i dag. Det är ingen som på något sätt tvingar människor att jobba lite och avstå från att köpa tjänster. Man kan för sina pengar köpa vita tjänster i dag om man gör den prioriteringen. Frågan är varför vi ska uppmuntra människor att jobba ännu mer när vi redan ser att människor har problem med utbrändhet och känner sig stressade i stor utsträckning.

Det vi tar upp om arbetstiden handlar faktiskt om att vissa människor kanske hellre skulle vilja gå ned i arbetstid. Jag förstår inte varför vi då ensidigt ska propagera för att snarare gå upp i arbetstid. Det skulle väl vara det som Anne-Marie Pålsson tar upp, att det är bra att man kommer in i statistiken. Om man gör saker hemma syns det ju inte i statistiken, och det syns inte i bnp. Eftersom Moderaterna har som uttalat mål att bnp ska öka, oavsett hur, är det klart att det är bra om man får in människor i bnp.

Frågan är om samhället automatiskt blir lyckligare för att vi diskar åt varandra. Jag säger inte att det blir olyckligare, men jag tycker inte att det är nödvändigt att vi för sakens skull stuvlar in folk i bnp.

Anf. 92 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag vill ta åhörarnas tid i anspråk med att förklara ännu en gång varför vi inte tycker att detta är orättvist. Hur kan någonting vara orättvist som ger fler möjlighet att köpa en tjänst? Det är inte färre utan fler som får möjlighet att köpa detta. Individer med höga inkomster kan redan i dag köpa tjänsterna, och de köper dem sannolikt svart också. De här tjänsterna erbjuds mestadels svart. *That's the problem.*

Varför just hushållstjänster, herr talman? Det är viktiga tjänster. Det är vansinnigt viktiga tjänster. Faktum är att ungefär en tredjedel av det samlade arbete vi utför i landet – jag är faktiskt så vidsynt att jag tycker att även hemarbete är ett arbete – består av hemarbete. Hemarbetet ger enorm välfärd till människor i form av alla de känslor och det välmående som uppkommer av just det som finns i hemmet. Varför skulle inte hemarbete och den typen av tjänster det kan föra med sig skattemässigt behandlas på ett sådant sätt att fler kan köpa dessa tjänster.

För övrigt, herr talman, om det nu är så att man bara ska fokusera på dem som har de lägsta inkomsterna och inte tillåta sektorer växa fram som kanske tar sikte på andra segment i tillvaron, varför tillåter vi då att man producerar Volvo XC eller vad de heter, de här stora schabraken som vi ser på Östermalm? Det är bara rika som kan köpa dem. Varför kommer man inte från Miljöpartiet och säger att vi ska förbjuda produktionen av BMW, stora Volvobilar och allting annat som bara gynnar de rika? Det kan ju inte de fattiga köpa.

Herr talman! Varför ska vi arbeta mer? Jag säger inte att vi ska arbeta mer. Jag säger att vi ska kunna välja det vi arbetar med. Vi kanske vill arbeta lite mer på våra arbetsplatser och lite mindre i hemmet. Det vi gör mindre i hemmet låter vi någon annan göra i stället som får betalning, trygghet, pension och försäkring för detta arbete. *That's the point.*

Anf. 93 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Den stora skillnaden är ju att rika människor får köpa precis vad de vill redan i dag. Det har vi inte haft några invändningar mot, möjligtvis miljöaspekten på de där stora SUV:arna. Men det är en lite annan historia.

Däremot är frågan om vi ska skattesubventionera saker som vi vet att det i första hand är rika människor som utnyttjar. Trots allt är våra skattepengar begränsade. Väljer vi att subventionera hushållstjänster, som i första hand används av välavlönade, är ju det ett val. Vi tycker att det är orättvist, när regeringen redan har genomfört stora skattesänkningar för främst höginkomsttagare, att göra ytterligare en satsning på dem som redan har.

Givetvis är hemarbete jättebra och viktiga jobb, precis som till exempel jobb i offentlig sektor, som de här pengarna i stället skulle kunna användas till. Givetvis ska människor kunna välja att gå ned eller upp i arbetstid. Det kan man väl redan i dag i viss mån. Frågan är varför vi ska

Anf. 94 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Det finns en magi i ord. Ni har alltid pratat om skattesubvention. Men det här är egentligen ingen skattesubvention utan det är en skattereduktion. Vi minskar en skatt som i dag är så hög att den gör att det är omöjligt för de allra flesta att köpa tjänsten. Men det låter anorlunda när man går ut till allmänheten och säger att vi subventionerar de rika. Vi subventionerar inte de rika med detta, utan vi minskar en skatt som är avskräckande hög.

Det är precis lika mycket magi i ordet ”subvention”, som leder tanken fel, som i ordet ”pigarbete”. Med ”pigarbete” har man tagit till sig en föraktfull attityd till ett oerhört viktigt arbete som ger väldigt många mycket stor välfärd. När man väljer det sättet att argumentera blir det som det har blivit i Sverige. Det går år efter år och vi kommer inte vidare, samtidigt som man i det ena landet efter det andra i vår omvärld väljer att ta bort de här hindren för att göra vardagen lättare för väldigt många människor, inte bara för dem som har riktigt höga inkomster.

Herr talman! Jag tycker att det är det viktigaste man kan säga med detta. Vi breddar. Vi ökar möjligheten för många fler att få mer frihet och få större möjligheter att köpa tjänster för att göra vardagen lite lättare och pressen lite mindre. Min önskan hade naturligtvis varit att ännu flera skulle kunna få den möjligheten. Men då får man ta bort skattekillen helt och hållet. Kanske är vi där om några år. Det vet jag inte. Men i dag är vi inte där.

Anf. 95 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! I en bransch där kvinnor tidigare ofta har varit hänvisade till att vara arbetstagare inom den offentliga sektorn eller att jobba svart kommer det med dagens förslag att finnas förutsättningar för att starta och driva företag. Från och med den 1 juli blir det äntligen möjligt att göra skatteavdrag för hushållstjänster.

Redan nu, innan den är sjösatt, visar det sig att detta är en framgångsrik reform. Från och med årsskiftet och till och med första veckan i maj hade 488 företag tillkommit inom städbranschen. Det är en ökning med 37 procent jämfört med samma period förra året.

Framgången är dubbel. Dels har flera företag startats. Dels har merparten av de befintliga företagen startats av kvinnliga företagare och har kvinnliga företagsledare. För mig är det obegripligt att man kan kalla en reform som leder till ett större utbud av arbetsgivare, ökad efterfrågan, högre löner och fler kvinnliga företagare för hot, orättvisa, kvinnofälla eller hur man nu väljer att beskriva förslaget.

I dag är den vita marknaden för hushållstjänster mycket liten, ca 6 procent av den totala marknaden, enligt branschen. Den vita hemservicebranschen omsätter ca 200–250 miljoner kronor per år i dag och den svarta sektorn uppskattas till 3 miljarder kronor per år. Jämförelsen visar på vilken stor potential det finns för en vit marknad.

Förslaget kommer att leda till ökad sysselsättning. Konjunkturinstitutet har i en rapport från 2005 kommit fram till att sysselsättningen skulle kunna öka med 3 000–19 000 personer, beroende på vilka antaganden

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

som görs så klart. Utvärderingar i Finland, som redan har ett liknande system, visar att ca 42 procent av dem som i dag sysselsätts inom städbranschen tidigare var arbetslösa.

Anser socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att arbetslöshet och bidrag är bättre än ett jobb inom städbranschen? Det kan man ju fundera på efter dagens debatt och även efter tidigare debatter.

Argumentet mot skattesubventioner för hushållstjänster ekar dock alltmer ihåligt. Vi har flera socialdemokrater som sedan länge har insett detta. ”I dag subventionerar vi möjligheten att ha byggjobbare hemma som lägger golv. Varför ska det då inte vara ok med subventioner för att man har någon som bonar golvet?” sade Ulrica Messing för några år sedan. ”Som du vet är jag en av de få socialdemokrater som är för att sänka skatterna på hushållsnära tjänster. Jag har dock inte fått så stort gehör för min åsikt. Detta är inte den stora frågan men det ska bli intressant att väcka den igen som jämställdhetsfråga”, sade Mona Sahlin till Svenska Dagbladet 2003.

Det var med spänning som jag lyssnade till Fredrik Olovsson tidigare för att höra om den nya partiledaren hade fått gehör för sin inställning i frågan. Men det lät inte så.

Gång på gång får jag från oppositionen höra argumentet att detta är en kvinnofälla. Som ordförande i Sveriges största politiska kvinnoförbund anklagas jag då för att vilja försämra för kvinnor. Samtidigt vill Socialdemokraternas egen partiledare väcka detta som en jämställdhetsfråga. Var finns logiken?

Valet står mellan en stor svart marknad, där staten går miste om skattepengar i miljardklassen och där kvinnor hänvisas till svartjobb eller ett fåtal arbetsgivare med små möjligheter till en karriär, samtidigt som småbarnsföräldrar sliter för att få livspusslet att gå ihop, eller nya möjligheter att starta eget företag i en bransch som expanderar kraftigt. Det är fråga om att få möjlighet att jobba vitt med allt vad det innebär av försäkringar och trygghet, till och med möjlighet att tjäna pengar i en bransch som tidigare har varit synonym med låga löner. Det är fråga om att ge människor möjlighet att få hjälp med tvätt, disk, fönsterputsning eller städning. De får möjlighet att känna att tiden räcker till och att de faktiskt inte måste klara allt själv.

Mona Sahlin har uppenbarligen redan sett fördelarna med förslaget. När tänker resten av socialdemokraterna komma efter?

Anf. 96 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Mona Sahlin har också sett de negativa aspekterna, inte minst de fördelningspolitiska. Det går inte att komma runt detta. När vi tittar på länder med liknande system ser vi att det är de med de högsta inkomsterna som får ta del av subventionen. Ni kommer att hålla en dryg miljard rätt ned i knäet på dem som har de allra högsta inkomsterna. Det följer på den hink med pengar som de redan har fått i och med att förmögenhetsskatten har tagits bort och att jobbskatteavdraget ger framför allt dem med höga inkomster sänkt skatt. Du och jag med bra inkomster kan säkert köpa tjänster. Men det är inte så det blir för kommunalarbetaren eller den som är handelsanställd, trots att de får lite högre löner – väl förtjänt.

Jag blir lite förvånad över att Centerpartiet, som har många av sina väljare och kärntrupper på landsbygden, tycker att den här frågan är viktig. Vi vet från andra länder att det är de förmögna i storstädernas villaförorter som vinner medan småfolket i vanlig ordning får vara med och betala.

Prot. 2006/07:116
30 maj

Anf. 97 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Den allra viktigaste fördelningspolitiska frågan är inte förmögenhetskatten, Fredrik Olovsson. Den allra viktigaste fördelningspolitiska frågan i ett modernt samhälle handlar om dem som finns med i arbetslivet. Att ha ett arbete och egen försörjning är det absolut enskilt största fördelningspolitiska förslaget.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster handlar om att se till att skapa arbete där människor får en lön och kan försörja sig. Det är ett underligt argument att säga att det är de rika som får pengar tack vare det här förslaget. De har redan i dag råd att köpa städtjänster. Däremot kommer det att vara möjligt för fler med lägre inkomster att faktiskt ta del av denna möjlighet. Men fortfarande ska de som utför jobben ha bra betalt, rimliga löner och ersättningar. Vi sänker de skatter som har betalats in till staten.

Men det är klart att varje enskild människa får göra en prioritering mellan att köpa tjänsten eller hellre städa själv för att använda pengarna till något annat. Det är möjligheten som öppnas. Det enskilt största fördelningspolitiska förslaget som över huvud taget har diskuterats i riksdagen handlar om att ha jobb eller inte.

Anf. 98 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att jobb är den viktigaste frågan. I det här fallet handlar det om hur vi ska använda den dryga miljarden som står till kammarens förfogande i det beslut som ska fattas lite senare. Ska vi satsa den dryga miljarden på att skapa 3 000–4 000 jobb i hushållssektorn med hjälp av en skattesubvention, eller ska vi använda pengarna i vår gemensamma sektor för att förbättra äldreomsorgen, lägga pengarna på dagis eller kanske på fritids där vi vet att barngrupperna har ökat kraftigt? Där har vi ett val.

Ni väljer att ge pengarna till dem som redan är högavlönade, till de förmögnaste hushållen i Danderyd, Lidingö och Täby. Det är där man återigen kommer att vinna på regeringens politik. Men i Vingåker och Katrineholm och i Norrlands inland förlorar man som vanligt på den borgerliga politiken. Det är där vi har valet.

Jag tycker inte att man kan strunta i den ekonomiska fördelningspolitiken. Som det ser ut nu är det vissa grupper i samhället som har kunnat skära guld med täljkniv efter det att vi har fått en borgerlig regering. De har redan tagit emot tiotusentals kronor i sänkta skatter, och nu kommer ytterligare ett förslag. Det är inte märkligt att vi som tycker att rättvisa och solidaritet är viktigt blir upprörda.

Anf. 99 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Efter att ha tittat på statistik vet vi att klyftorna ökade under den socialdemokratiska regeringsperioden. Jag kan ge ett konkret exempel för att belysa ett av de största fördelningspolitiska förslagen som lades fram under tidigare mandatperioder om maxtaxan. Den hade precis den fördelningspolitiska effekten som du nu beskyller oss för att genomföra.

Det är de som har förmögenheter som får ta del av förmögenhetsskatten. Där var Socialdemokraterna redan tidigare inne och såg till att de som hade de allra högsta förmögenheterna skulle vara undantagna. Det haltar lite grann när Fredrik Olovsson är mäktat upprörd över denna politik.

Men sedan var det förslaget om jobbavdraget. Jag måste komma fram till att du säger att vi är överens om att det är viktigt att ha ett arbete. Det kan du säga från talarstolen, men om vi tittar på effekterna av regeringspolitiken under den förra mandatperioden visar inte utfallet att man tyckte så – även om man sade det i talarstolen.

Men det var frågan om miljarden i det här enskilda förslaget. Du kan titta på dem som eventuellt får avdrag och som får ta del av sänkningen, och jag kan titta på dem som faktiskt får ett jobb och kommer in i trygghetsystem och som får del av vita inkomster och kan tjäna pengar på detta. Vi kan välja vem som faktiskt får del av miljarden. Jag ser de kvinnor som städar, sliter och gör ett viktigt jobb och som kan bli företagare i stället för att vara arbetslösa. Det är skillnaden mellan din och min politik.

Anf. 100 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag är glad över att det här ärendet kommer upp i dag. Jag ser det som oerhört viktigt. Jag har också blivit förvånad när jag har lyssnat på debatten och hört er från vänstersidan säga att klyftorna kommer att öka, att det är de som har som kommer att få ännu mer. Var har ni ögonen och öronen för alla dem – oftast kvinnor – som kommer i det tysta, som inte finns, sätter nyckeln i en dörr, går in till ett hushåll, utför uppgifter och sedan tassar i väg hem? Det är de kvinnorna – det är oftast kvinnor – som aldrig kan få sjukpenning, aldrig omfattas av arbetsskadeförsäkring och aldrig får en ordentlig pension, vare sig allmän pension eller tjänstepension. Var finns era tankar för de personerna?

Jag står inte och fabulerar här, men arbetsuppgifterna utförs redan i dag. De utförs svart. 650 000 personer har köpt svarta tjänster. Det är 20 000 årsarbeten. Ni vill att dessa personer ska fortsätta att stå utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala trygghetsystem som finns för dem som kan utföra ett vitt arbete.

Jag är för jämställdhet, och jag vill se en möjlighet för alla att också kunna arbeta lagligt.

De argument som har framförts från vänstersidan rimmar illa ur ytterligare en infallsvinkel när det gäller jämställdhet. När jag har lyssnat på debatten om rotavdrag har argumenten som framförts varit att rotavdrag innebär att det blir fler arbetstillfällen, att männens företag inte behöver gå i konkurs, att professionella hantverkare kan fortsätta att arbeta och utveckla sina verksamheter. Nu handlar det om kvinnors arbetsmarknad, och det här förslaget gläder mig så otroligt mycket.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 101 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är väl lika bra att vi tar chansen och kör debatten ordentligt i botten i dag. Jag tänkte att jag skulle använda en replik till att vända mig till Margareta Cederfelt.

I mitt anförande, för säkert flera timmar sedan, tog jag upp möjligheten att göra avdrag för hushållstjänster köpta utomlands. Den som har en alpstuga i Österrike eller ett sommarhus på Franska rivieran har alltså möjlighet att också göra avdrag här i Sverige för tjänster köpta där. Det skapar knappast bättre förutsättningar för någon som jobbar i Sverige. Svartjobb i Sverige blir inte vita av det heller.

Frågan är varför man ska ha möjligheten att göra den här typen av avdrag om man redan har möjligheten att skaffa sig boende utomlands.

Anf. 102 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det här förslaget är alldeles utmärkt, som jag sade. Det finns en stor andel kvinnor som utför svart arbete i dag. Jag är helt övertygad om att Fredrik Olovsson är väl medveten om det.

Varför ska dessa kvinnor, som det oftast är, vara hänvisade till en svart arbetsmarknad, utan arbetsskadeförsäkring och utan pensionsgrundande inkomst? Vad finns det för jämställdhet i det perspektivet? Det är min motfråga. Jag har inte fått svar på den frågan, varför jag upprepar den.

Anf. 103 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att det är en viktig aspekt som Margareta tar upp både i sitt anförande och i repliken nu. Men det finns också ett problem med det här. Den som får avdrag för den här tjänsten kommer ändå att betala 140, 150 eller 160 kronor i timmen, om man tittar på de priser som gäller i dag. Vi vet att priset för en svart tjänst är 70, kanske 80, kronor i timmen. Det är en väldigt stor skillnad.

Frågan är om människor som i dag köper tjänsten svart för halva priset i någon större utsträckning är beredda att ge sig in i det kvittokaos och redovisningskrångel som det här förslaget innebär. Jag är skeptisk till att det kommer att bli så.

Det öppnar också möjligheten för en ny form av skattefusk. Det kommer inte att stå "trädbeskärning" på några fakturor framöver, utan det kommer att stå att man har klippt häcken.

Jag vill ändå återkomma till frågan om det verkligen är rimligt att den som har alpstugan i Österrike eller sommarhuset på Franska rivieran ska kunna göra stora avdrag för hushållstjänster som de har köpt där. Är det verkligen rimligt att de som har den typen av resurser att de kan ha det ska få ytterligare en skattesänkning? Det påverkar ju inte heller den svenska arbetsmarknaden på något sätt. Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Anf. 104 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Fredrik tog upp ett par frågor, och jag uppfattade att jag fick svar på någon fråga.

Fredrik sade att det blir ett nytt skattefusk. Följaktligen håller han med om att det förekommer skattefusk i dag. Då är det också viktigt att åtgärda det problemet speciellt för de personer som står utanför arbetsmarknaden, som jag sade.

När det sedan gäller Franska rivieran finns det säkert personer som anlitar städhjälp där också, precis som det finns här hemma. Det jag har fokuserat på är de 650 000 personer som har köpt tjänster i Sverige, de

20 000 årsarbeten som utförs här i Sverige helt svart utan tillgång till socialförsäkringssystemet. Jag ser fram emot att dessa tjänster, dessa arbetsuppgifter som utförs, nu kan utföras vitt och att en stor grupp, framför allt kvinnor, kan få arbeta inom ett socialt trygghetssystem.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

Anf. 105 KARIN GRANBOM (fp):

Herr talman! Jag har också anmält mig till debatten, för jag ville gå upp och säga: Äntligen! Jag talar för många som i dag är glada att se att det här förslaget nu blir verklighet.

Det kommer, som sagts många gånger i den här debatten, att hjälpa många familjer att få livet att gå ihop och särskilt underlätta för kvinnor med små barn. I dag yrkesarbetar kvinnor och tar samtidigt det största ansvaret för hem och familj. Många kvinnor upplever att de måste välja karriär eller familj och barn, och det är olyckligt. Det är många av dem som vägrar att välja som inte har någon fritid alls och ligger farligt nära utmattning.

De allra flesta har i dag inte råd att köpa hjälp. De vill inte köpa svart. Många har inte någon som de kan få hjälp av gratis.

Den här situationen är inte bra för samhället, och den är inte heller rättvis för individen.

Här hittar vi en viktig bit av förklaringen till att vi ser alltför få kvinnor på ledande positioner i samhället. Här har vi nu en lösning för att fler ska kunna få efterlängtat extra tid att nyttja på det sätt som olika människor har behov av. Det är bara fantasin som sätter gränser för vad det skulle kunna vara. Det kan vara att man vill få tid till en kvällskurs för att meritera sig till att byta jobb, motionera för att förebygga sjukdom eller kanske umgås med vänner och familj. Det är inte jag som ska ge förslagen – det finns så mycket, och det är bara fantasin som sätter gränser för det.

Den första förtjänsten med förslaget är att det underlättar för familjer, främst för kvinnor, att få vardagen att gå ihop och skapar mer frihet och valfrihet för individen.

Den andra förtjänsten med förslaget är att det ökar möjligheten för fler att få riktiga jobb. I dag är det svårt att erbjuda sina tjänster inom detta område eftersom utbudet av svarta tjänster är så stort och att de som kan betala vitt inte är särskilt många.

Redan nu ser vi att det kommer in många ansökningar om att registrera företag inom hushållstjänstbranschen och att existerande företag förbereder för expansion. Vi ser alltså redan nu att det kommer att bli fler företagare och anställda inom det här området.

Vi kommer förmodligen att se många olika typer av människor som vill utföra dessa tjänster. En fördel är att även de som inte har så lång utbildning och som inte är särskilt starka på arbetsmarknaden troligen kommer att kunna hävda sig väl när det gäller att få eller skapa dessa jobb.

En annan fördel, som inte har nämnts i dag, är att det går att starta ett företag inom denna sektor utan att ha ett särskilt stort kapital bakom sig.

Jag kan också tänka mig att många som vill ha deltidsjobb eller jobb under en kortare tid ser att hushållstjänster är ett möjligt jobb för dem. Att kunna utföra dessa tjänster på en vit marknad blir ett sätt att tjäna

pengar och att skapa meriter och arbetslivserfarenhet för till exempel en grupp som studenter under studietiden.

Det är bra att det här nu snart träder i kraft också i Sverige efter att systemet har funnits i ett antal länder. Jag vill skicka med några ord för framtiden.

Vårt system måste naturligtvis utvärderas inom en relativt snar framtid. Vi ska se till att det svenska systemet är minst lika bra som de många olika system med bland annat checkar som finns i andra delar av Europa. Det ska vara enkelt att köpa en hushållstjänst – det främjar både utbud och efterfrågan.

Och vi ska hålla ett öga på marknaden så att inte en oligopolsituation skapas utan vi ser till att främja tillkomsten av många egen- och småföretagare. Det ligger ett stort värde i att det finns många utförare att välja mellan, att det finns flera arbetsgivare och att det tillkommer många nya företag i branschen.

Anf. 106 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Att jag åter kommer upp här är föranlett av Fredrik Olovssons mycket konkreta fråga om varför det här gäller också tjänster i utlandet. Detta har utskottet utförligt behandlat på s. 14. Det är tvingande EU-regler.

Jag håller med om att det skulle vara konstigt om man bara såg att detta stimulerar sysselsättning utomlands.

Det finns särskilda villkor som Fredrik Olovsson väl känner till. Det framgick kanske inte för alla i kammaren. Det hela förutsätter att den som får det här avdraget betalar statlig eller kommunal skatt i Sverige eller fastighetsskatt eller förmögenhetsskatt. Under andra omständigheter kan man inte få det. Det har alltså helt och hållet att göra med EU:s regler.

Jag håller med Fredrik Olovsson om att det är en omständighet som ideologiskt inte är riktigt bra. Grunderna för hur systemet skulle fungera i Sverige gäller just sysselsättningsaspekten.

När det gäller skattereduktion för tjänster i förälders hushåll har dock ett krav på bosättning kunnat uppställas. Där strider det inte mot EU-reglerna.

Det är logiskt i förhållande till EU-reglerna, men det är inte så konsistent som man skulle önska när det gäller sysselsättningsaspekten i Sverige.

Anf. 107 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ju skönt för Gunnar Andrén att kunna skylla på EU. Det underlättar.

Jag antar att detta inte är prövat. Man har inte försökt att ha någon annan lösning än att tillåta avdrag för tjänster som man har köpt för ett hus som man kanske har i södra Frankrike eller någon annanstans i EES-området.

Min uppfattning är att detta tvång – som Gunnar Andrén uttrycker det, och som jag ifrågasätter – tillkommer för att man har valt att göra det möjligt att göra avdraget på andra fastigheter än sin permanentbostad. För det mesta har man sitt fritidshus någon annanstans. Eftersom man

öppnar för fritidshus i Sverige är frågan om det inte måste gälla även när man har fritidshus i andra länder.

Då kanske man börjar närma sig svaret på varför gränsen är 50 000 kronor, vilket är taket för avdraget. Det gör att det verkligen är höginkomsttagare som gynnas av förslaget. Om man har en villa i Djursholm, ett hus i skärgården och ett sommarhus på Franska rivieran vill det nog till att man har både städhjälp och en rejäl kassa.

Anf. 108 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! I motsats till min opponenter har jag ingen erfarenhet av att ha hus på Rivieran, så jag vet inte hur man har det där. Jag känner inte alls till det. Jag föreställer mig, att döma av filmer, att det är ungefär så som Fredrik Olovsson beskriver det. Jag vet ingenting om städförhållandena där nere.

Jag kan bara upprepa att jag inte tycker att det är bra att det är på det här sättet. Man skulle naturligtvis ha kunnat låta pröva detta i EU-domstolen. Ser man till andra motsvarande skatteregler säger logiken förmodligen att detta skulle omfattas här. Vi skulle från Sveriges sida inte ha framgång i att ha en särbestämmelse på detta område. Det har vi sett i andra sammanhang, när det gäller fastighetsskatt och så vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

10 § Skatt på trafikförsäkringspremier m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU16
Skatt på trafikförsäkringspremier m.m. (prop. 2006/07:96)

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 109 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Det borgerliga systemskiftet har börjat. Regeringen stöter bort en grupp från det generella välfärdssystemet – de trafikskadade. Den svenska modellen med ett solidariskt och rättvist system där vi tillsammans finansierar sjukförsäkringen efter förmåga och får ta del av den efter behov bryts upp.

Genom att vi alla är med i samma försäkring delar vi riskerna. Det gör att även den som aldrig skulle kunna få en försäkring hos ett försäkringsbolag får ett fullgott skydd och en skälig ersättning vid sjukdom.

Nu vill den borgerliga regeringen att de som råkar ut för en trafikolycka själva ska betala sin sjukpenning och sjukersättning. På sikt kan det bli ännu fler kostnader som överförs från den allmänna sjukförsäkringen till de privata försäkringsbolagen.

Försäkringsbolagen är, av förståeliga skäl, positiva till det här systemskiftet. Det här öppnar en jättemarknad för dem med chans till stora vinster. De hävdar med kraft ett en sådan här förändring måste vara

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Skattelättnader för
hushållstjänster, m.m.*

*Skatt på trafik-
försäkringspremier
m.m.*

långsiktig. Det är en stor förändring som innebär stora startkostnader för nya datasystem, nya bedömningar av riskgrupper, nya regelsystem och utbildning av personal. Om en så stor förändring ska ändras fram och tillbaka beroende på vilka partier som sitter vid regeringsmakten måste hela kostnaden tas ut på mycket kort tid. Vad skulle det kosta försäkringstagarna?

Trots det har regeringen tillsatt en enmansutredning som ska ta fram förslag till systemskifte. Där lämnas Sveriges största parti – Socialdemokraterna – och den övriga oppositionen utanför.

En så stor och långsiktig reform borde vara en överenskommelse över blockgränserna för att skapa hållbarhet och trygghet i systemet. Sådant är inte den borgerliga regeringen intresserad av.

Herr talman! Varför vill regeringen genomföra den här stora förändringen?

Vi kommer att få höra deras argument snart. Det som framgår av regeringens förslag är att de tror att ett sådant systemskifte kommer att minska skaderiskerna i trafiken. Det finns inga belägg för det.

I Finland som har det här systemet – något som brukar tas som exempel – visar det sig att man har fler olyckor per 100 000 fordon än vi har i Sverige. Det kommer min partivän Claes-Göran Brandin att utveckla mer.

I dagens allmänna sjukförsäkring får vi vård efter behov. När man måste prioritera mellan olika patienter kommer den med det största behovet först. Det är förvisso ett system som den borgerliga regeringen redan har tagit stora steg ifrån genom att tillåta utförsäljning av våra gemensamma sjukhus och genom att skapa gräddfiler i vården för den som har en privat sjukförsäkring.

Hur blir det när försäkringsbolagen ska prioritera bland sina kunder? Det finns en uppenbar risk att yrkesverksamme Johan som kostar försäkringsbolaget pengar genom sjukpenning får både snabbare och bättre rehabilitering än 82-åriga Linnea som inte har någon sjukpenning alls.

De borgerliga företrädarna kommer säkert att säga att vi inte ska ha några köer i vården i fortsättningen och att alla ska få vård direkt. Vi vet, både ni och jag, att det är en utopi om vi inte ska ha stora överresurser som står och väntar på att patienterna ska komma. Vi kanske ska kalla dem kunder i fortsättningen?

Herr talman! I avvaktan på att utredningen om systemskiftet i sjukförsäkringen ska bli klar hittar den borgerliga regeringen på en helt ny skatt, skatt på trafikförsäkringspremien – det ärende som vi ska behandla här i dag. 32 procent skatt på trafikförsäkringen ska försäkringsbolagen leverera in till staten. Det är en skatt som naturligtvis får betalas av oss försäkringstagare. Syftet med skatten är att ersätta kostnaderna för befintliga trafikskadade som har sjukpenning eller sjukersättning och de trafikskador som kan inträffa innan systemskiftet är genomfört.

Men det är redan betalt genom dagens arbetsgivaravgifter och inkomstskatter. Regeringen föreslår ingen skatteväxling i propositionen. Det här är ingenting annat än ytterligare ett sätt att föra över skatt från de rika till den stora allmänheten.

Den borgerliga regeringen räknar med att den nya skatten ska ge ca 3 miljarder kronor till statskassan. Som av en händelse är det exakt den summan som fattas i finansieringen av förmögenhetsskatten.

Vi socialdemokrater ville ha en hearing om konsekvenserna av förslaget till den nya skatten. Det ville – eller vågade – inte den borgerliga majoriteten i skatteutskottet, så vi fick ordna en egen. Resultatet av den hearingen blev, precis som remissvaren visade, att ingen är positiv till den nya skatten. Inte ens försäkringsbolagen, som är positiva till ett systemskifte, vill ha denna skatt under tiden. De menar att det blir alltför krångligt och dyrt att administrera det hela.

Försäkringsförbundet menar att denna skatt bara är ett sätt att stärka statens finanser.

Sveriges Lokaltrafikförbund menar att kollektivtrafiken hotas antingen genom höjda biljettpriser eller genom ett minskat utbud.

Motormännen anser att skatten är ett orättfärdigt förslag.

LRF menar att de små företagen i branschen redan har drabbats genom höjda arbetsgivaravgifter. Och denna skatt skulle bli ytterligare en pålaga.

Sveriges Motorcyklister har samlat in 53 000 namnunderskrifter som en protest mot förslaget.

Sveriges Åkeriföretag för fram att konkurrensen med åkare från andra länder försämras.

PRO rasar. Det är inte nog med att pensionärerna måste betala högre inkomstskatt än de yrkesverksamma med samma inkomster. Nu ska de också betala skatt på sin försäkringspremie trots att de inte kommer att få någon sjukpenning om de skulle trafikskadas.

Så här skulle jag kunna fortsätta hela dagen och räkna upp alla som är negativa till den borgerliga regeringens förslag om skatt på trafikförsäkringspremier; det ska jag inte göra. Men återigen vill jag upprepa att ingen remissinstans är för denna skatt.

Herr talman! Jag skulle vilja yrka på ett rungande avslag på denna proposition. Men budgetlagarna hindrar mig från det eftersom inkomsterna från denna skatt ingår i den budget som riksdagens borgerliga majoritet redan har beslutat om. Därför yrkar jag bifall till reservation 1 som innebär att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett nytt förslag där man under kommande år tar avstånd från denna orättfärdiga skatt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Birgitta Eriksson, Christin Hagberg, Michael Hagberg och Lars Johansson (alla s).

Anf. 110 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Det är så sant att detta är en skatt som jag inte tror att någon egentligen ville ha. Det var kanske någon i den långa remisslistan som var positiv till någon del i detta förslag.

Vi ser detta som ett medvetet steg från regeringen att vilja börja privatisera socialförsäkringssystemet.

Det aktuella förslaget är inte heller rätt väg att gå för att minska antalet trafikolyckor eller för att minska samhällets kostnader. Det finns en lång rad andra förslag som är viktigare i detta sammanhang. I stället är det ett sätt att påbörja systemskiftet inom försäkringsområdet och finansiera de skattesänkningar som regeringen har påbörjat under året.

Man kanske bryter lite ny mark här när det gäller att hitta nya speciallösningar för vissa grupper av försäkringstagare. Vad blir det närmast? Vi kanske ska hantera diabetiker och människor som är idrottsutövare på ett speciellt sätt försäkringsmässigt och lägga dem utanför det ordinarie trygghetssystem som vi har.

Grundstommen i det generella välfärdssystemet är att vi solidariskt ska dela på kostnaderna och därmed riskerna i samhället.

Sedan måste man också konstatera att alla inte använder alla tjänster lika mycket. Alla skattebetalare kanske inte besöker biblioteken, men de betalar ändå för biblioteken som en samhällstjänst. Och alla som via sin skattsedel betalar för vägarna kanske inte är bilägare och så vidare.

Något som har förvånat mig är att regeringen inte har tagit till sig den massiva kritiken i remissvaren. Laila Bjurling läste upp några av dem. Det hade jag också tänkt göra. Det kanske förstärker bilden lite grann. Jag vet inte om jag kommer att läsa upp samma sak.

Det är värt att notera att Svenskt Näringsliv säger att regeringen nu tar betalt två gånger för trafikskadorna.

Saco understryker att det är viktigt att de försäkringsmässiga principerna i socialavgifterna upprätthålls. Det är inte oviktigt.

Företagarna säger att detta förslag ska kompletteras med andra förslag om höjda arbetsgivaravgifter som de har varit utsatta för och menar att de i stället borde kompenseras med sänkta arbetsgivaravgifter.

LRF, Svenska Bussbranschens Riksförbund och Svenska Lokaltrafikföreningen menar att detta är en retroaktiv skatt på trafikskador som redan har skett. De tycker också att det är märkligt att framtida fordonsägare ska stå för kostnader för skador som de inte har haft möjlighet att påverka över huvud taget.

Motormännens Riksförbund och Sveriges Motorcyklister menar att detta drabbar yngre fordonsägare väldigt hårt.

Vägverket tar upp en intressant aspekt. Eftersom arbetslinjen hävdas menar man att människor kanske avstår från att fortsätta att äga en bil eller väntar med att skaffa en bil. I och för sig kan det finnas många goda klimatargument för att bete sig på det sättet. Å andra sidan vore det kanske i delar av landet bra om människor hade bil för att kunna vara rörliga bland annat på arbetsmarknaden. Det är värt att notera.

Sveriges Åkeriföretag menar att vi inte får snedvrida konkurrensen för den näringen gentemot övriga EU.

LRF hävdar framt att jordbrukets konkurrenskraft kommer att försämrats.

Det finns ytterligare förslag, men jag ska inte läsa upp något mer. Men med detta som grund yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 111 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Jag delar inte alls tidigare talares oro för att detta skulle vara någon form av smygprivatisering av socialförsäkringarna eller att de trafikskadade på något sätt skulle fara illa av detta. Tvärtom kan man titta på Finland, som har haft ett liknande system i 50 år, där rehabilitering av trafikskadade fungerar mycket bra. Det är också ganska rimligt att anta att om det är en instans som sköter rehabiliteringen slipper man det problem som många trafikskadade har i dag att de bollas mellan försäk-

ringsbolag och Försäkringskassan och kan få vänta i flera på att få ut sin ersättning.

Det finns också en rimlighet i att bilismen är med och betalar sina samhällskostnader inklusive trafikolyckor. Det kan man lösa antingen genom att man helt enkelt för över det ekonomiska ansvaret för trafikskadade till trafikförsäkringen eller genom att man, som vi diskuterar i dag, lägger på en skatt, precis som man till exempel har punktskatter på alkohol för att i någon mån täcka de samhällskostnader som alkoholen bidrar till.

Jag tycker också att det är bra att regeringen inser att det inte räcker att bara bygga nya motorvägar om man vill göra någonting åt trafiksäkerheten. Visserligen blir ett trafikosäkert beteende farligare på dåliga vägar. Men inte ens om vi gjorde hela Sverige till en motorväg skulle vi få bort de olyckor som orsakas av att människor kör för fort eller kör fulla. Om alla körde nyktra, använde bilbälte och respekterade hastighetsgränserna skulle antalet dödsolyckor kunna halveras. Om vi på allvar ska kunna minska antalet trafikolyckor måste vi göra någonting åt trafikbeteendet.

Ekonomiska styrmedel är generellt ett verkningfullt verktyg för att påverka människors beteende. Det borde också kunna utnyttjas på trafiksäkerhetsområdet. Den som kör onykter eller kör för fort borde alltså betala mer än den som kör laglydigt för att på så sätt få ett incitament att ändra sitt beteende. En skatt på trafikförsäkringspremier, rätt utformad, skulle alltså kunna vara ett sådant verktyg. Men för att ekonomiska styrmedel ska kunna påverka beteendet krävs det att de riktar in sig på faktorer som vi kan påverka, till exempel trafikbeteendet. Dit hör inte ålder och kön. Som det nu är baseras trafikförsäkringspremierna till stora delar just på ålder och kön, som det är lite svårt att göra någonting åt, även om man förvisso kan vänta på att man blir äldre. I och för sig är trafikförsäkringspremierna delvis differentierad redan i dag genom att den som har varit inblandad i en trafikolycka får högre premier. Däremot får den som bara kör vårdslöst utan att ännu ha orsakat någon olycka inte högre premier. Det innebär att den skatt som regeringen föreslår blir ett mycket trubbigt instrument. Den som har oturen att tillhöra en statistiskt sett olycksdrabbad grupp, framför allt unga män, kommer då att få betala höga premier oavsett hur man kör, medan den som statistiskt tillhör en mer trafiksäker grupp kommer att få köra lite hur som helst och ändå betala låga premier.

Om vi ska göra den här skatten till ett bra verktyg i trafiksäkerhetsarbetet krävs det att försäkringsbolagen får möjlighet att differentiera premien och därmed den skatt som läggs på premien så att den differentieras mer utifrån skaderisk.

Om man ger försäkringsbolagen insyn i Vägverkets vägtrafikregister kan den som har dömts för olika former av trafikförseelser – rattonykterhet eller hastighetsöverträdelser – få en högre premie och därmed högre skatt. Först då kan den föreslagna skatten på trafikförsäkringspremier bli ett bra och användbart verktyg i trafiksäkerhetsarbetet.

Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation 2.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Skatt på trafik-
försäkringspremier
m.m.*

Anf. 112 ANNICKA ENGBLOM (m):

Fru talman! Jag vill inleda mitt anförande med att rikta en fråga till Socialdemokraterna. I min hand har jag nämligen ett TT-telegram från kl. 10.45 där det hävdas att man i kammaren kommer att återremittera det här ärendet till civilutskottet. Men det är inte möjligt. Skatteutskottet kan återförvisa ett ärende för vidare behandling bara till skatteutskottet.

Jag är lite förvånad över att Laila Bjurling i sin inledning här inte fullföljt sin återremittering. Man har ju ändå skickat ut ett meddelande om detta till telegrambyrån. Jag förväntar mig en förklaring till detta här från talarstolen.

Fru talman! Sedan början av 1990-talet har det skett en oroväckande ökning av antalet trafikskador på vägarna – en utveckling som har fört, och som för, med sig mycket mänskligt lidande. Det är en tragedi för varje människa som varit med om en trafikolycka. Det sätter sina spår och ger i värsta fall men för livet både fysiskt och mentalt.

När vi i början av 1990-talet noterade omkring 35 000 anmälda personskador per år var det inte slutet utan snarare början på en eskalerande utveckling. Enligt försäkringsbolagens egen statistik är antalet personskador nu uppe i ca 60 000 per år – en siffra som bör föranleda både eftertanke och handling. I Sveriges riksdag har vi beslutat att nollvisionen ska vara styrande för trafiksäkerhetsarbetet. Sverige är väldigt ambitiöst på det här området. Ändå verkar målet om nollvisionen vara mycket svårt att nå enligt aktörerna inom trafiksäkerhetsområdet eftersom utvecklingen uppenbarligen går åt helt fel håll.

Vägförmyndighetens rapport från 2004 påvisar det oroväckande i att antalet förare som är onyktra eller drogpåverkade har ökat. Även antalet förare som överträder hastighetsgränserna har, som Helena här påpekat, ökat. Samtidigt har polisens resurser minskat. Detta är näppeligen nuvarande regering ansvarig för, utan det handlar om en långvarig nedmontering av polisväsendet som på många olika sätt får effekter. Samhällets kostnader för skadorna har följaktligen ökat.

För ett par år sedan kunde vi konstatera att trafikskadorna kostar vårt samhälle ca 8 miljarder kronor. Den siffran talar väl sitt tydliga språk. Kostnadsökningen har dessutom inte stannat upp sedan 2005 eftersom antalet trafikskador har ökat.

Vi har alltså allt att vinna på en minskning i olycksstatistiken. Vi måste vara beredda på att pröva ytterligare åtgärder.

Fru talman! En sådan åtgärd är att tydligare koppla skaderisken till kostnaden för att färdas i trafiken. Det är precis vad regeringen nu vill pröva med det här förslaget om att överföra statens kostnader för trafikolyckorna till trafikförsäkringen.

Erfarenheter från bland annat Finland visar att en högre trafikförsäkringspremie kopplad till faktorn högt trafikriskbeteende kan vara ett effektivt sätt att dämpa antalet trafikolyckor.

Jag vill framhålla det glädjande i att Miljöpartiet stöder denna proposition. Miljöpartiet är nämligen överens med regeringen om att de åtgärder som vidtagits av olika myndigheter, företag och andra aktörer inte har haft tillräcklig effekt, inte haft den effekt som man skulle önska. Därför måste vi pröva andra saker. Det förslag som regeringen lägger fram handlar i grund och botten om att även kunna påverka beteendet, om att öka riskmedvetandet.

Det finns saker som det inte går att ändra på. Vi blir äldre, får rynkor och så vidare – säger jag som snart är 40 år. Däremot kan vi påverka vår bilkörning. Vi kan göra justeringar i vårt beteende som förändrar risken för skador.

Främsta syftet med den reform som vi nu debatterar är att påverka beteendet så att regelverket om hastigheter och nykterhet efterlevs. Miljöpartiet har liksom alliansen insett betydelsen av detta.

Den som i dag drabbas av olycka i trafiken har tre aktörer att hantera: Försäkringskassan, försäkringsbolaget och arbetsgivaren. Det här medför många gånger samordningsproblem och även långa administrativa processer som kan medföra att den drabbade får vänta i flera år på ersättning. Detta är naturligtvis inte acceptabelt.

Med det nya förslaget blir det mer av enhetlighet över ett tidigare väldigt spretigt system, för läggs hela ansvaret för skador vid trafikolyckor över på försäkringsbolagen slipper den som drabbats att bli bollad mellan de olika instanserna. Det är något som branschorganisationen själv tycker och lyfter fram som någonting väldigt positivt.

Reformen innebär också rättvisa i trafikförsäkringshänseende – rättvisa därför att trafikanter som sköter sig och som bedöms ha ett lågriskbeteende inte behöver subventionera kostnader för trafikanter som tar stora risker i trafiken. Det finns sålunda en mängd faktorer som gör denna reform till en bra reform.

Fru talman! När allianspartierna förra året gick till val gjordes det ingen hemlighet av att denna reformering av trafikförsäkringspremien även var en finansieringsreform och att den skulle införas vid borgerlig valseger, precis som när det gäller a-kassan, försäljningen av statliga företag och de riktade skattelättnaderna, det vill säga jobbvdraget, till låg- och medelinkomsttagare.

Till skillnad från den förra regeringen tar alliansregeringen löftena till väljarna på fullaste allvar. Vi i alliansen står för det vi har lovat. Reformeringen av trafikförsäkringen var en del av ett helhetspaket. Alliansen fick stöd för denna åtgärd, och nu genomförs den. Det handlar om att visa respekt för väljarnas beslut.

Överföringen av kostnader för trafikolyckor till försäkringsbolagen kommer dock att föregås av en noggrann utredning med slutdatum i april nästa år. Till denna utredning kommer representanter från försäkringsbolagen, Försäkringskassan och Vägverket att knytas. Utredaren har även i uppdrag att samråda med berörda myndigheter och organisationer, det vill säga många av dem som har framfört kritik mot det nu liggande förslaget och som får möjlighet att påverka den här trafikförsäkringsreformen.

Som tidigare anförts här är det vi i dag har att ta ställning till steg ett – till införandet av en skatt på trafikförsäkringspremien och trafikförsäkringsavgiften, något som kanske kräver sin lilla förklaring för er som lyssnar.

Om man inte har betalat sin trafikförsäkringspremie får man en straffavgift. Den avgiften ska täcka statens utgifter för befintliga skador vid tidpunkten för skattens införande den 1 juli och fram till överföringen av trafikförsäkringen, om ett och ett halvt år. Man räknar med att den här reformen träder i kraft den 1 januari 2009.

*Skatt på trafikförsäkringspremier
m.m.*

Utgångspunkterna är flera, och förslaget har formats utifrån en vilja att genomföra en åtgärd som får positiva effekter såväl på det mänskliga planet som på det ekonomiska planet. Genom reformen frigörs medel. Det ger ett ökat utrymme bland annat för ytterligare skattesänkningar, främst riktade till den grupp som Socialdemokraterna glömde: de hårt arbetande svenska låginkomsttagarna.

Trots alla de positiva effekter av reformen som vi hoppas få genom det här förslaget och som vi väl ändå måste vara överens om behövs talar Socialdemokraterna och Vänstern om detta som vore det pestsmittat. De talar om ett systemskifte. Det är naturligtvis fel.

Det stora systemskifte som skett inom svensk politik var när Socialdemokraterna övergav arbetslinjen till förmån för ersättningslinjen, när man gav upp och lämnade walk over i jobbfrågan.

Fru talman! Detta är en proposition som är motiverad av såväl mänskliga som samhällsekonomiska och rättviseskäl. Den är ett led i ett arbete för säkrare vägar, rättvisare system och färre trafikskador.

Jag yrkar därför bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner.

Anf. 113 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Annicka Engblom är tämligen ny här i kammaren. Jag kan upplysningsvis tala om att det inte är TT-telegrammet som gäller, utan det är de yrkanden som framförs från talarstolen som gäller och som vi sedan går till beslut om. Och det är fler talare som deltar i debatten om den här frågan.

Det jag egentligen vill prata med Annicka Engblom om är att Moderaterna sedan länge är känt för att vara ett skattesänkarparti, åtminstone för den del av befolkningen som redan har det bra ställt. När det gäller den andra delen av befolkningen, de som vi brukar kalla för låg- och medelinkomsttagare, är det inte riktigt lika noga med skattesänkningarna. Visserligen har regeringen, som Annicka Engblom påpekade i sitt anförande, infört ett förvärvsavdrag. Det är dessutom högre för dem med hög inkomst. Men det har låginkomsttagarna själva fått betala redan nu genom den höjda a-kasseavgiften, slopad avdragsrätt för avgiften både till a-kassan och till fackföreningsavgiften.

Nu kommer ytterligare en pålaga som naturligtvis känns mest för dem med små marginaler. Det finns ingenting som tyder på att antalet trafikolyckor skulle minska eller att bilförare skulle bli nyktrare genom att man inför en skatt på trafikförsäkringspremien, tvärtom. Annicka Engblom, är det inte lika bra att erkänna att det här inte är någon trafiksäkerhetsfråga, att det är en ren och skär ersättning för att ni ska kunna finansiera borttagandet av förmögenhetsskatten?

Anf. 114 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! Det var ju bra att detta med TT-meddelanden klagjordes. Från Socialdemokraternas sida kanske man då ska vara lite försiktig med att skicka ut pressmeddelanden till TT innan man har bestämt sig för hur man ska yrka i kammaren.

Ett genomgående tema både i den förra debatten och i den nuvarande är vad Socialdemokraterna i debatten försöker framkalla, nämligen den stora bilden av att vi bara gynnar de rika.

När det gäller detta med att det drabbar de svaga grupperna undrar jag vilka man då menar. Låt oss ge någon som tillhör de svaga grupperna ett ansikte, nämligen den ensamstående tvåbarnsmamman med låg inkomst som vi har pratat om tidigare. Hon satt förfärligt hårt åt under er regering. Det är just till henne som vi riktar våra största skattesänkningar, just för att hon ska kunna stå på egna ben. Och hon är inte svag i sig själv utan ekonomiskt, och det är inte den nuvarande regeringens skuld.

Med våra skattesänkingsförslag jobbvdrag 1, jobbvdrag 2 och, om svensk ekonomi fortsätter att tuffa på i den takt som den gör nu, kanske till och med jobbvdrag 3, kommer hon – trots förändringarna i a-kassan och trots förändringarna i trafikförsäkringspremien, som dessutom har till största syfte att hon ska kunna åka mycket säkrare på vägarna med sina barn – att kunna behålla den extra tusenlapp som vi i alliansen, framför allt Moderaterna, utlovade i valrörelsen. Vi tar våra vallöften på allra största allvar.

Anf. 115 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Vid Socialdemokraternas hearing om skatten på trafikförsäkringspremien, som jag berättade om i mitt anförande, var alla deltagande organisationer negativa till denna skatt, precis som man också varit i remissvaren. Representanten från Bil Sweden fick en fråga om varför de har varit så tysta i opinionen mot detta. Hans svar var att de inte var vana att rikta blickarna mot Moderaterna när det gäller skattehöjningar. Men det pågår mycket ute i buskarna när man börjar uppmärksamma en ganska stor och oskäligen skatt. Så uttryckte han sig.

Ingen remissinstans och ingen deltagare vid vår hearing tycker att det här förslaget är bra. Annicka Engblom, tvivlar du aldrig på om den här skatten är riktigt rätt. Det blir stora administrativa kostnader för försäkringsbolagen. Ändå är det bara enligt er egen utsago en kort period som detta ska gälla, för sedan ska det bli ytterligare ett systemskifte för alla försäkringsbolag. Känner du inte att det kanske blev lite fel den här gången?

Anf. 116 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! Jag kunde vara med vid Socialdemokraternas hearing under den första timmen. Jag har gång på gång vänt mig till Socialdemokraternas kansli här i riksdagen och bett att få anteckningarna från hearingen, för jag ville verkligen följa debatten. Jag har inte fått dem, trots påtryckningar. Det är lite tråkigt när vi nu ska försöka ha en dialog att vi inte kunnat ta del av dem. Eftersom ni verkligen propsade på att ha hearingen vid en tidpunkt som inte passade hela utskottet hade det varit trevligt att få ta del av diskussionen där.

Givetvis har vi tagit intryck. I direktivet till utredningen, som redan har landsatts, står det att bedömningen av vem som ska vara ansvarig och ersätta den drabbade under tiden som orsaken till olyckan utreds och vem som har det slutliga ansvaret att precisera trafikförsäkringens ansvar för rehabilitering hela tiden ska ske med utgångspunkt från den trafikskadade. Det är det som är det allra viktigaste i hela förslaget. I detta arbete kommer även de instanser som har riktat kritik mot förslaget att kunna medverka och påverka.

Vid hearingen när Försäkringsförbundet besökte skatteutskottet i den här frågan och även på Socialdemokraternas egen hearing hörde vi just en oro för den politiska osäkerheten i förslaget och att man behöver investera i datakraft. Då kan jag säga att vi lätt kan komma undan den politiska osäkerheten om ni yrkar bifall till förslaget. Då har vi åtminstone två mandatperioder på oss om det inte händer något 2010. Annars kan jag meddela att vi har tänkt ställa upp i nästa val, 2010, och att vi litar på att Sveriges väljare även då kommer att fatta ett klokt beslut. Då har vi åtminstone åtta år på oss att jobba med det här.

Anf. 117 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Annicka Engblom pratar om möjligheten att påverka riskbeteenden, och kanske ligger det någonting i det. Delvis kan det vara på det sättet. Men så som ni från alliansen framför detta verkar det som att ni har en väldig övertro på just den möjligheten. Vi menar att om vi ska komma till rätta med trafikskadorna och trafikproblematiken är det så många andra åtgärder som måste till, till exempel information, sänkta hastigheter, minskning av alkoholförbrukning och så vidare.

Jag tror inte att Annicka Engblom och jag någonsin kommer att bli överens i synen på socialförsäkringssystemen och välfärdsfrågorna. Jag ser det lite grann som ett systemskifte, att man vill gå in och privatisera. Då undrar jag om man funderar på att göra likadant på andra områden när det gäller andra grupper. Finns det några sådana tankar? Man har ju tankar på att se över socialförsäkringssystemen över huvud taget.

Min andra fundering är om det inte är lite pinsamt för alliansens företrädare att läsa remissammanställningen. Här går LRF, Företagarna och Svenskt Näringsliv, den ena efter den andra, ut och riktigt sågar förslaget. Det är ju inte så att Näringsdepartementet precis har överöst marknaden med propositioner för att förbättra för företagarna, och här står ni med svidande kritik. Det måste väl ändå kännas lite märkligt för en alliansföreträdare.

Anf. 118 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Marie Engström för det halva erkännandet att det kan ligga någonting i premiesättningen och påverkan på trafikbeteendet. De exempel som vi bland annat har hämtat från Finland visar att premien faktiskt till och med har sjunkit för dem som har skött sig i trafiken jämfört med när de infördes.

Det här är ett nytt förslag. Vi måste pröva någonting nytt för att få ned den eskalerande trafikolycksstatistiken. Det handlar om människorna bakom som drabbas av detta. Man måste pröva någonting nytt. Så enkelt är det.

Marie Engström har helt rätt i att detta bara är en åtgärd. Det handlar om att satsa på polisväsendet, och det gör den här regeringen. Det handlar om att satsa på infrastruktur, och det kommer också när det tuffar på så bra som det gör i svensk ekonomi. Det handlar om flera olika områden.

Att pröva det här på någonting annat, det vill säga att ta ut skatt på något annat än det vi föreslår och diskuterar i dag, är en väldigt spekulativ fråga. Den får Marie Engström väldigt gärna ställa, men det är givet-

vis ingenting som jag kan svara på. Den här propositionen, det här betänkandet och den här debatten handlar inte om det.

När det gäller den kraftiga kritiken vill jag, för att vi ska veta vad vi pratar om, säga att det var 41 remissinstanser. Av dem har 2 tillstyrkt, 13 har inte tagit ställning och 26 har avstyrkt. Det är huvudsakligen intresseorganisationer som har avstyrkt. Svenskt Näringsliv är en lobbyorganisation som har som största intresse att hela tiden ligga på för sänkta arbetsgivaravgifter. Då är det klart att man framför det.

För att ge en aspekt på det här vill jag säga att det handlar om 700 kronor per år som den här skatten innebär. Det handlar om ungefär 58 kronor per månad som mest.

Anf. 119 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Visst kan man försöka förminska allt genom att säga att det bara handlar om 700 kronor per år eller något sådant, men uppenbarligen har väldigt många känslor rörts upp. Många har varit arga. Vi har blivit uppvaktade i utskottet och så vidare.

Jag ställde en fråga om man för någon diskussion om att gå vidare när det gäller själva socialförsäkringsfrågan. Vill man plocka ut någonting mer som man har gjort med den här frågan? Jag fick svaret att Annicka Engblom kanske kan tycka någonting och ha någon privat idé och diskutera det. Annicka Engblom kanske kan säga: Nej, hit men inte längre. Vi tänker inte gå vidare.

Eller är det här en väg som man tänker slå in på? Jag kan tänka mig att detta är en ideologisk diskussion som kanske förs i Annicka Engbloms parti.

Anf. 120 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! Jag tycker väldigt mycket. Det är därför jag står här och framför även vad många andra tycker. Jag tycker om det här förslaget, framför allt därför att jag tror att det fyller sina dubbla syften. Det premierar dem som sköter sig i trafiken, som installerar alkolås i sina bilar, som inte tar sig en sup innan de sätter sig bakom ratten och som faktiskt håller sig till 110 i stället för att köra 130. Detta är en höjning i ena änden, men man ska inte glömma det som ofta sker i de här debatterna, nämligen att det är en sänkning i andra änden. Det är även en finansieringsreform. Det är det andra syftet. Det handlar om de fortsatta jobbdragen som främst kommer att riktas till låg- och medelinkomsttagare.

Anf. 121 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att fru talman anade att det här egentligen inte är replik utan bara ett yrkande om bifall till reservationen eftersom det var lite oklart från presidiet om det kom med i det förra anförandet. Och gjorde det inte det så ska det med nu. I övrigt tror jag att vi kan gå ned om inte Annicka Engblom vill debattera detta.

Anf. 122 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Ett effektivt sätt att åstadkomma ett mjukare samhälle är att styra via ekonomiska parametrar. Det gör vi inom miljösektorn, kon-

sumtionssektorn och sjukvårdssektorn. Vi kan konstatera att skatteinstrumentet, rätt skött, är ett bra styrmedel.

Fru talman! Vi har alla en ambition att minska olyckorna på våra vägar. Nollvisionen är ett exempel på detta. Det handlar om att kraftfullt nedbringa antalet förolyckade och skadade i trafiken. Förslaget om en skatt på trafiksäkerhetspremierna ingår i en bred strategi, vid sidan av den fiskala, för att överföra statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning till trafikförsäkringen. Det är alltså en skatt som styr mot ökad trafiksäkerhet.

Det innebär samhällsekonomiska vinster och medverkar till att utveckla transportsystemen enligt de mål som riksdagen har antagit, för att citera trafikutskottets remissvar på den här frågan.

Fru talman! Nu finns givetvis kritik mot de här förändringarna. I mångas värld är det givetvis enklare om någon annan betalar notan och någon annan ges skulden för det som sker. Få är de som tydligt och klart tar ansvar och tydliggör vad olika saker kostar i samhället. Det här är givetvis svårt, och det är många som vill ge ärlighet och tydlighet en negativ framtoning i det här fallet. Vad man ofta glömmer är att i dagens system subventionerar lågrisktrafikanterna, exempelvis medelålders förare i glesbygd, till viss del trafikanter som tar stora risker i trafiken, som exempelvis unga män på sportmotorcyklar.

Vi i alliansen har betonat tydligheten, öppenheten och ansvaret. Det gäller ansvaret för dem som orsakat en olycka och därmed också ansvaret att betala för sig. Det ger bilisterna de ekonomiska incitamenten för att ta större hänsyn i trafiken.

Fru talman! Erfarenheter från Finland, som haft motsvarande system i några år, är positiva. Systemet är samhällsekonomiskt lönsamt. Sedan 2005 har trafikförsäkringen fullt ut kostnadsansvar även för sjukvårdskostnader i syfte att förbättra trafikskadepatienternas möjligheter att så snabbt som möjligt få vård och återkomma till arbetslivet. Trafikförsäkringsbolaget har också ansvar för rehabiliteringen av de trafikskadade. Det har inneburit att rehabiliteringen sker snabbare och effektivare än vad den gjorde tidigare. Den finska försäkringstagaren med lågt riskbeteende har premierats, vilket har dämpat skadefrekvensen samtidigt som premien hålls nere. Den är till och med lägre för många finska normalbilister än vad motsvarande premier är för svenskar i dag.

På sikt kan alltså såväl statskassan som bilisterna tjäna på att trafikskadeförsäkringen tar över ansvaret för skadekostnaden. Man kan alltså ana att de negativa farhågorna i dag är av övergående natur. Vinsterna i förändringen överväger alltså den negativa sidan.

Fru talman! En utredare kommer att fram till maj nästa år genomlysas regelverket för det nya systemet. I utredningsuppdraget finns delar som det är bra att lyfta fram och tydliggöra. I dag sker närmare 20 000 trafikolyckor med personskador. I de här olyckorna finns såväl döda som svårt och lindrigt skadade. Årligen anmäls i dag närmare 60 000 personskador till våra försäkringsbolag, och den summan är ständigt ökande.

Fru talman! I dagens försäkringssystem gör den som drabbas av en skada en inkomstförlust till följd av personskada då den inte är pensionsgrundande. I stället görs en beräkning vid uppnådd pensionsålder och en form av livränta utbetalas då i form av ett engångsbelopp. Det här är givetvis inte en bra situation. Därför är det positivt att den här föränd-

ringen förhoppningsvis kommer att innebära att man ändrar systemet så att en som blir trafikdrabbad också kommer att få den ersättning som man får invävt i pensionssystemet. Så är det alltså inte i dag.

Utredningen ska vidare göra en analys av hur denna skatts styrande effekter påverkar trafik och trafikflöden, val av transportmedel, människors mobilitet och yrkestrafik. Den analysen kommer att bli ett bra underlag för fortsatta diskussioner inom trafiksektorn.

Motionen från Miljöpartiet med ambitionen att koppla försäkringspremier till riskbeteenden kommer att vägas in i de kommande ställningstagandena från utredaren. Givetvis kommer vissa grupper att drabbas av höga premier då man har hög olycksfrekvens och en svår skadebild. Motorcykelfolket är en sådan grupp. Det är också en grupp som växer. Försäljningen av motorcyklar ökade med 20 procent förra året, och sett ur ett tioårsperspektiv har ökningen mer än femdubblats varje år.

Detta är en grupp som är olycksdrabbad. Det är en grupp som också är medveten om att man är olycksdrabbad och som aktivt verkar för att hjälpa de drabbade. Exempelvis hade man i helgen i mitt hemlän Västmanland en manifestation för rehabilitering av trafikskadade motorcyklister. Bidragen som samlades in under träffen gick till de rehabiliterande instanser vi har. Detta visar att denna grupp har insikt i problemet.

Nu gäller det att skapa ett system som dels blir bättre och effektivare än dagens system, dels ökar trafiksäkerheten på våra vägar. Jag är övertygad om att detta är en väg att gå. Detta är första steget, sedan kommer utredarens förslag som sagt att läggas om ett år. Till dess yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 123 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson pratade här om motorcyklisterna. 53 000 namn har Sveriges Motorcyklister samlat in som protest mot detta förslag om en skatt på trafikförsäkringspremien.

Jörgen Johansson sade också att det är små kostnader för trafikförsäkring i dag när lågriskgrupper subventionerar högriskgrupper. Jag skulle bara vilja säga så här: Fråga en ung man med motorcykel i storstaden om det stämmer!

I vår hearing om skatten på trafikförsäkringspremierna som jag nämnde förut var också LRF med. Deras representant berättade att Centerpartiet tydligen har övergett sina gamla kärntrupper, nämligen bönderna. Ökade sociala avgifter genom slopandet av den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna har slagit hårt mot de små företagen inom denna bransch, sade han.

Nu kommer nästa slag i form av skatt på trafikpremierna. Det gäller ju inte bara bondens bil utan också traktorn, lastbilen och de andra arbetsmaskinerna. Är detta Centerpartiets nya politik för lantbruket?

Anf. 124 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! 53 000 motorcyklister – ja, det är givet. Jag är inte alls förvånad över att man reagerar. Jag sade också i mitt inlägg att kritiken är omfattande. Däremot vet jag att motorcyklistgruppen har en insikt i den problematik som just motorcyklisterna har. Det är en drabbad grupp, och de har höga kostnader. Det är det som också slår igenom i försäkringeringen för unga motorcyklister. Unga människor med framför allt sport-

motorcyklar får en hög premie. Den premien är, trots att den är hög, inte täckande i relation till skadefrekvensen.

Vad gäller förändringar på det ekonomiska planet för företagare är det ingen hemlighet. I likhet med detta förslag gick vi till val på en förändring. Det Laila Bjurling tar upp är alltså den sänkning av arbetsgivaravgiften som skedde i och med en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet 1996 i syfte att skapa fler jobb. Det var en tillfällig historia. Riksrevisionen har tittat på den och kommit fram till att varje jobb kostade 1 ½ miljon. Man kunde alltså inte hantera de offentliga medlen på det vis som krävs om man ska föra en ansvarsfull politik. De pengar som detta krävde är nu omplacerade till företagssatsningar i de paket som alliansregeringen har antagit.

Vad gäller denna förändring är det ingen hemlighet från Centerpartiets sida att vi har haft en annan inställning till detta system. För ett år sedan gjorde vi en djupanalys av det svenska systemet. Vi konstaterade de positiva effekterna av detta, och därför har vi också ändrat uppfattning i och med att vi har sett att man har fått en bättre trafiksäkerhet i Finland. Man har fått lägre premier på trafikförsäkringen, och det har vi sett som positivt.

Anf. 125 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Jag är helt överens med Jörgen Johansson om att motorcyklisterna är väldigt väl medvetna om att de är en stor riskgrupp. Det ser de ju varje gång de ska betala sin trafikförsäkringspremie. Vi kan också se i deras propåer att de flesta olyckor som motorcyklisterna råkar ut för är orsakade av bilister. Ändå drabbar detta ur trafikförsäkringssynpunkt motorcyklisterna.

Jag vill vända tillbaka till politiken för lantbrukarna. Vi vill ju värna de små företagen på landsbygden. Det finns lite olika sätt att göra det på, och man kan diskutera hur många nya jobb det blev. Representanten för LRF menade att detta skulle sakta ned den ökning av arbeten i de små företagen på landsbygden som han kunde se hade pågått under en tid. Denna pålaga där man ska betala för både bilen, traktorn, lastbilen och arbetsmaskinerna kommer att göra det ännu dyrare för bönderna.

Vi var också inne på att ni har släppt tanken på att över huvud taget värna om dessa små lantbruksföretag. Jag kan inte se det på annat sätt. Trafikförsäkringspremien som finns i Finland har ju inte visat att de har lägre olyckstal än vad vi har i Sverige trots att de har detta system. Jag förstår inte varför Centerpartiet ändrade uppfattning på grund av det som har hänt i Finland.

Anf. 126 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Den skrivning jag har med en redovisning av det finska systemet är mycket tydlig med att detta har gett samhällsekonomiska vinster samtidigt som det har gett vinster i systemet som i sin tur har sänkt premierna för försäkringstagarna. Alltså har de ekonomiska incitamenten fungerat fullt ut.

Sedan är det givetvis inte så att vi medvetet går in och skapar svårare regelverk för företagarna. Tvärtom har vi medvetet arbetat för att förenkla för företagen. Vi har en klar ambition från Centerpartiet att vi ska ha en levande bygd. Men, Laila Bjurling, se helheten! Man kan inte ta ut

en liten bit och nagelfara den och säga att detta kommer att fälla allt företagande. Så är det inte, utan man måste ha en helhetssyn på alla åtgärder vi sätter in i samhället.

Jag är väl medveten om att det är klart att man inte jublar om man titlar specifikt på den här delen. Men, som sagt, se helhetsbilden! Gör man det ser man att det ändå är en positiv bild för småföretagandet.

Anf. 127 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Nej, Jörgen Johansson, jag tror inte att det är några småföretagare som jublar – framför allt inte på landsbygden!

Jag hade tänkt ta upp samma tema som Laila Bjurling gjorde, nämligen detta att många remissinstanser är kritiska. Det visar, tycker jag, att detta är ett förslag som kanske är fientligt just mot glesbygden och lantbruksföretagen.

Centerpartiet tycker jag i någon mening offrar dessa grupper för att använda de skatteintäkter man får där till att sänka skatten för höginkomsttagare. Förslagen i betänkandet handlar om att man i första hand ska finansiera olika skatteförändringar som ni gör i budgetpropositionen. Det är ju det vi pratar om. Sedan kan det ju finnas en täckmantel, till exempel att det handlar om trafikfrågor, minskade trafikskador och så vidare. Visst kan det kanske påverka riskbeteendet, som jag sade i mitt förra anförande, men inte så till den milda grad som ni hävdar.

Är det inte så att Centern nu står här och låter landsbygden och glesbygden vara med och finansiera skattesänkningar för höginkomsttagare?

Anf. 128 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! När jag hörde Marie Engströms inlägg fick jag en positiv känsla. Alliansregeringen bryter ny mark, för att citera Marie. Det låter som om vi nu verkligen är på rätt väg. Men den blev kortvarig, den glädjen.

Småföretagen jublar inte. Nja, jag är helt övertygad om att man jublar mer i dag än vad man gjorde under den tidigare regeringens tid. Nu har man i alla fall en framtidstro. Man ser att helhetsbilden för de små och medelstora företagen är positiv.

Vi offrar inga grupper. Vi försöker faktiskt se företagen som en utvecklingspotential oavsett om de ligger i Stockholm, storstaden, eller om de ligger i glesbygden.

Ser man då det här resonemanget i stort, även det vi tidigare behandlade – hushållsnära tjänster och så vidare – betonar man det här med att sänka skatten för höginkomsttagare. Det är tydligen det som är den bild som man försöker måla av alliansregeringen. Det är inte så. Man måste se syftet. Syftet är att rätta till den misslyckade arbetsmarknadspolitik som har bedrivits under de senaste tolv åren. Det är ju den vi måste bryta. Därför måste man kanske gå vägen via att ta bort förmögenhetsskatten och liknande. Jag är övertygad om att skulle det bli ett skifte om ett antal år så kommer man inte att göra någon återställare på det området – helt övertygad.

Anf. 129 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Ja, där ser man hur olika uttryck kan tolkas på olika sätt. ”Bryta ny mark” är kanske ett lite mer neutralt uttryck när jag använder det, men det uppfattades uppenbarligen på ett annat sätt av Jörgen Johansson.

Jag är inne på det här med vad ni gör för företagen och de mindre företagen i det här landet. Ni har ju pratat er riktigt varma från talarstolen under tidigare mandatperioder om allting ni ska göra. Här gör ni någonting konkret som små företag faktiskt helt enkelt blir riktigt förbaskade på.

Jag vill spetsa till det precis som jag gjorde förut: Det är de mindre företagen, de små jordbruksföretagen, som kanske via höjda skatter nu får vara med och finansiera någonting annat, och vad? Jo, sänkta kapitalskatter, helt enkelt. Ni reformerar fastighetsskatten och tar bort förmögenhetsskatten. Det är det som det handlar om. Och ingen av de skatterna har ju någonting att göra med arbetslinjen – definitivt inte fastighetsskatten. Det är någonting helt annat. Den lever sitt eget liv.

Det jag vill komma till är detta: Är det nu så som Jörgen Johansson säger att ni gör en hel del för mindre företag, varför kommer det då inga propositioner från Näringsdepartementet? Det ska vi i och för sig inte debattera här, men jag hörde en debatt häromdagen med näringsutskottet, där den frågan kom upp. Det är jätteviktigt, tycker jag, när man diskuterar den här frågan, och jag vill bestämt hävda att det ni gör nu är en fördelningspolitik som inte bara ökar klassklyftorna i det här samhället utan också ökar klyftorna mellan stad och land.

Anf. 130 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar inte den uppfattningen. Det finns i stället en aktiv ambition att skapa ett samhälle som lever i alla bygder.

Hela den här diskussionen är intressant. Vi har haft en ny regering i ett halvår, och man kräver att få se resultat med omedelbar verkan. Samtidigt kritiserar regeringen här i kammaren för att man kör för hårt, ginar, inte skickar remisser till Lagrådet och allt vad det nu är.

Vi måste kanske stanna upp och fundera lite grann. De aviserade åtgärder som ligger i röret och de åtgärder som är vidtagna vad gäller beslut på skatteområdet och så vidare – allt detta gynnar tillväxt i det här landet och gynnar skapande av nya jobb.

Vi fick, bara tre fyra anföranden tillbaka, en redovisning av hur många nya jobb vi har fått i Sverige sedan årsskiftet. Det är en helt annan utveckling än vad vi hade för bara ett år sedan. Vi är på rätt väg. Se helheten! Ge utvecklingen lite mer tid, och kräv inte att resultaten ska tas hem innan man över huvud taget lägger fram förslagen.

Anf. 131 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag har varit ute och kontrollerat: Finland ligger kvar. Finland finns fortfarande. Annars skulle man kunna tro att det efter fem decennier fullständigt hade upphört att finnas, men det ligger kvar fortfarande.

Den här frågan är inte alls lika ideologiskt laddad som den tidigare. Enligt mitt sätt att se kunde nästan vilken regering som helst ha lagt fram det här förslaget. Det handlar ytterst om vad premier på försäkringar ska omfatta.

Socialdemokrater som nu motsätter sig det här ska fundera på om man själv har infört motsvarande i socialförsäkringar. Hur är det till exempel med arbetsskadeförsäkringen? Arbetsskadeförsäkringen har exakt den konstruktion som nu föreslås. Jag tycker att det är bra. Jag stöder det. Det är jättebra.

Så här är det: Den princip som vi nu diskuterar handlar om detta: Vad ska en premie på en försäkring omfatta? Då måste man också ställa den andra frågan till Socialdemokraterna: Ska sjukförsäkringen ta kostnaderna för personskador och så vidare på trafiksidan också? Ja, svarar ni, och det kan man naturligtvis tycka att den ska göra. Men på andra områden kommer ni till andra resultat.

Jag kommer till det resultatet att jag tycker att det finländska systemet är ganska bra, nämligen att man renodlar vad som ska täckas av en viss försäkring. Därför tycker jag att det här är bra. Sedan kan man diskutera införandetakt och så vidare.

Nu ska det tillsättas en utredning som ska klara ut detta. Man kanske kan tycka att det borde ha skett tidigare. Problemet är ju det att på socialförsäkringsområdet skulle man ha trott att den tidigare regeringen skulle ha genomfört en massa olika reformer, men under de senaste åren har det förekommit utredningar som har gjorts av framför allt Riksförsäkringsverket och tidigare statsråd, men mycket lite har hänt. Det tycker jag är ett motiv som är gott nog för att man måste göra någonting.

När man diskuterar vad premien ska täcka måste man också ställa sig frågan: Är det rimligt att trafikolyckor och de skador på personer som de orsakar ska tränga ut annan sjukvård? Ja, svarar Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, men jag tycker inte det. Den här utträngningseffekten måste ni ta ställning till. Är det så att säga rimligt att trafikolyckornas offer ska konkurrera med till exempel hjärtkirurgi och vad det nu är för någonting? Så är det.

När det gäller vanliga försäkringar har vi många sådana. Jag har till exempel försäkringar för mina barn i Folksam. De är alldeles utmärkta. Om vi tar en vanlig sakförsäkring är det ingen som skulle komma på tanken att en villaägare ska betala för en bostadsrätt eller någonting annat, utan man har premier som är väl definierade. Därför undrar jag varför ni inte tycker det.

Om man däremot blir sjuk har vi en socialförsäkring som klarar det. Vi har en sjukvårdsavgift som vi alla solidariskt finansierar eftersom vi inte vet vem som kan bli sjuk. Det är den stora skillnaden.

På en del områden kan man räkna fram skaderisker. Jag tycker att den nuvarande regeringen gör klokt i att säga att vi behöver fundera på om socialförsäkringssystemet är väl konstruerat. Jag för min del tror att många nu upplever detta som en direkt skattehöjning. Det kan jag förstå. Samtidigt finns det många som tycker att jobbvdraget är väldigt bra, och man vill ha det kvar.

Propositionen har, precis som Annicka Engblom sade tidigare, ett dubbelt syfte. Där finns ett dubbelt syfte. Man vill styra mot ökad trafik-säkerhet. Vi vet inte säkert om det blir så. Det kan man inte vara tvärsäker på. De exempel som Jörgen Johansson gav från Finland tyder dock på att det blivit resultatet, och det är ju inte dumt. Varför ska man mot-sätta sig det? Men man vill även ha omfattande jobsatsningar. På den punkten förstår jag att Socialdemokraterna yrkar avslag för de vill ha ett annat system, med mer pengar till Ams som ska klara det. Jag tror att det även här behövs nytänkande. Man måste också fundera på hur sjukvårds-kostnaderna ska finansieras, om det är rimligt att den allmänna sjukför-säkringsavgiften ska omfatta alla kostnader på detta område.

Fru talman! Det har talats om att denna omläggning leder till fördy-ringar för hushåll och näringsliv. Motorcyklisterna får onekligen fördy-ringar, det är jag ganska övertygad om, men det finns också en annan aspekt på detta. Man kommer att ha ökade möjligheter att påverka sitt beteende. Det är inte säkert att beteendet är likadant för alla. Det kanske allra viktigaste med att vi har försäkringar är att man kan påverka sitt eget beteende. Man behöver inte köra motorcykel på ett sådant sätt att man orsakar skador eller tränger ut andra, angelägna ändamål i sjukvår-den.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 maj

NU11 Vissa energipolitiska frågor

Punkt 1 (Allmänna bioenergifrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 1

14 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd

För res. 1: 19 v

Avstod: 14 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Energieffektivisering och miljöteknik)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (s)

3. motiveringen i res. 7 (mp)

Förberedande votering:

116 för res. 5

14 för res. 7

175 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

158 för utskottet

116 för res. 5

32 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd

För res. 5: 116 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 8 (Vindkraft)

1. utskottet

2. res. 12 (s)

Votering:

156 för utskottet

116 för res. 12

34 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 24 c, 20 fp, 21 kd

För res. 12: 116 s

Avstod: 1 c, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 4 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU14 Vissa konkurrenspolitiska frågor

Punkt 2 (Om- och avregleringar)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 1: 116 s, 19 v

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 5 (Lanthandelsanpassad grossiströrelse)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

282 för utskottet

20 för res. 2

2 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 91 m, 25 c, 20 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 2: 1 s, 19 v

Avstod: 1 s, 1 c

Frånvarande: 16 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Johan Löfstrand (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

Punkt 1 (En fristående kronofogdemyndighet m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 1: 116 s, 19 v

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU13 Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken

Punkt 1 (Jobb- och utvecklingsgarantin m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

149 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 20 fp, 21 kd

För res. 1: 116 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Avslag på propositionen såvitt avser vissa förändringar i arbetslöshetsförsäkringen)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

148 för res. 3

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd

För res. 3: 115 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 4 (Skyldighet att anmäla plats till den offentliga arbetsförmedlingen)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

3. res. 5 (v)

Förberedande votering:

116 för res. 4

20 för res. 5

170 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

172 för utskottet

116 för res. 4

19 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd, 14 mp
För res. 4: 116 s
Avstod: 19 v
Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 7 (Den nya myndigheten Arbetsförmedlingen)

1. utskottet

2. res. 8 (s)

Votering:

191 för utskottet

116 för res. 8

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd, 19 v, 14 mp

För res. 8: 116 s

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 15 (Arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar)

1. utskottet

2. res. 12 (s)

Votering:

171 för utskottet

117 för res. 12

18 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 20 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 12: 116 s, 1 v

Avstod: 18 v

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 16 (Pendlingsstöd)

1. utskottet

2. res. 14 (s, v)

Votering:

171 för utskottet

134 för res. 14

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 14: 115 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU15 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

Punkt 1 (Skattelättnader för hushållstjänster)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

138 för res. 1

15 för res. 2

152 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

158 för utskottet

135 för res. 1

14 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 20 fp, 21 kd

För res. 1: 116 s, 19 v

Avstod: 14 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 8 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § (forts. från 10 §) Skatt på trafikförsäkringspremier m.m. (forts. SkU16)

Prot. 2006/07:116

30 maj

Skatt på trafikförsäkringspremier m.m.

Anf. 132 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Det blir lite märkligt att komma med repliker så här en lång stund efter det att man har hört ett anförande, men vi får försöka i alla fall.

Jag vill påminna om att Gunnar Andrén i sitt anförande sade att arbetsskadeförsäkringen är uppbyggd på samma sätt som den borgerliga majoriteten tänker sig att trafikskadeförsäkringen ska bli. Det är fel. Den är uppbyggd på det sätt som trafikskadeförsäkringen är i dag, inte enligt det borgerliga förslaget.

Den borgerliga regeringen har nu med Moderaterna i spetsen påbörjat sitt systemskifte utan att kalla det för sitt rätta namn. Den generella välfärden som är finansierad av oss allesammans efter förmåga och där vi garanteras vård och omsorg efter behov har varit en nagel i ögat på Moderaterna så länge jag har varit politiskt medveten.

Däremot är detta inte min bild av folkpartisterna historiskt sett, Gunnar Andrén. Det gör mig lite förvånad att Folkpartiet nu sällar sig till systemskiftarna. Gunnar Andrén ställde frågan i sitt anförande: Är det rimligt att trafikskadade ska tränga undan annan sjukvård? Frågan kan ställas om mycket annat också. Är det rimligt att idrottsskador ska trycka undan annan sjukvård? Är det rimligt att de som röker eller de som är överviktiga ska trycka undan annan sjukvård? Är det rimligt att de som

är ute och cyklar omkull ska göra det? Det sista är väl i och för sig en trafikskada. Det finns massor med exempel – grupp efter grupp.

Jag vill ställa en fråga till Gunnar Andrén. Trafikskadade är den första gruppen som inte ska ingå i den generella välfärdspolitiken. Vilken är nästa grupp som ska bli undantagen?

Anf. 133 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Först vill jag be om ursäkt för att jag uttryckte mig lite otydligt på den första punkten, om arbetsskadeförsäkringen. Jag håller med Laila Bjurling om att det var mindre väl genomtänkt.

Däremot tycker jag inte att detta handlar om något systemskifte. Jag tycker att de försäkringar som jag tog upp är ett bra exempel på det. Där fyller man ut sjukförsäkringen med över 80 procent, men det står inte i grundlagen att det ska vara just 80 procent.

Jag menar att man alltid måste skilja på finansieringsform och vård efter behov. Det har ni socialdemokrater svårt att göra. Vi ska alltid se till att det är vård efter behov som gäller; det är den viktiga principen. Där är det inte fråga om något systemskifte. Jag menar att inte ens Moderaterna står för något sådant – absolut inte.

Men frågan är hur vi ska finansiera vården. Om ni aldrig någonsin gör några förändringar på området så får man acceptera detta. Men jag menar att ni har genomfört en lång rad förändringar under årens lopp på området. Det har varit goda syften med det. Jag menar att det gäller att ta sig en ordentlig funderare på detta. Det kan vara relevant att tänka på om idrottsmän alltid ska ha samma behandling som till exempel vanliga hjärtsjuka. Det är en inte oväsentlig fråga.

Principen måste vara vård efter behov. Därför kan man verkligen fråga sig om det är rimligt att de som kör dåligt och orsakar andra personers skador alltid ska finansieras av andra som kör bra. Det ska finnas vård efter behov till dem som är skadade. Men vem ska finansiera den? Det är en annan fråga. Den tycker jag att också ni måste fundera på. Har ni tänkt färdigt på den frågan?

Anf. 134 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Visst är det ett systemskifte, Gunnar Andrén. Det handlar inte om ifall det ska vara vård efter behov, utan det handlar om ifall vi ska ha generell välfärdspolitik eller inte.

Ska vi ha en generell välfärd där vi gemensamt delar på alla riskerna eller en privatisering där var och en får stå för sin egen risk? Det är ett systemskifte och ingenting annat.

Förr hade Folkpartiet en socialliberal ideologi och framtoning. Vi socialdemokrater och folkpartister var ofta överens om den generella välfärdspolitiken. Det är en politik som går ut på att vi delar riskerna och på det sättet får låga avgifter, där var och en bidrar efter förmåga och får efter behov.

Men den linjen har nu Folkpartiet lämnat i och med det här systemskiftet. Folkpartiet tycks numera anser att välfärden gott kan säkras genom privata försäkringsbolag, i alla fall för den som har råd. Hur det går för de andra – det vet jag inte. Det gör mig milt sagt bekymrad.

Anf. 135 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är väldigt svårt att försvara sig mot beskrivningen av att vi skulle ha gått in för ett systemskifte när vi inte har det. Grunden är just den som jag beskriver, nämligen vård efter behov. Det finns inte ett enda exempel där vi har gått ifrån detta. Däremot har vi diskuterat finansieringen av sjukvården i olika delar, och det menar jag att man måste göra. Det handlar ju inte om samma sorts sjukdomar och orsaker. Det är skillnad mellan att få en badmintonkada och att bli påkörd på en landsväg. Det är olika saker. Varför ska det alltid finansieras utan att någon behöver ta någon som helst risk? Varför har vi i så fall över huvud taget en trafikförsäkring? Det är ju meningslöst om man solidariskt ska finansiera allting.

Det är rimligt att de som finns i trafiken svarar för en del av kostnaderna. Jag förstår inte hur det kan ha något med vård efter behov att göra. Bli man påkörd ska man ha vård. Men vem som ska betala den är en annan fråga.

Anf. 136 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Från kristdemokraternas sida ber jag att få yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 16 och samtidigt avslag på samtliga motioner.

Ett viktigt mål med detta nya lagförslag är att tydligare relatera trafikens skaderisker till kostnaden för att använda fordon och färdas i trafiken. Detta är en proposition och en reform för att påverka trafikbeteendet i rätt riktning.

Den finländska trafikförsäkringen har stått modell för denna proposition. Erfarenheterna i vårt östra grannland är goda. Socialdemokraterna har ingått i den finländska regeringen. I Finland har samtliga personskadekostnader i samband med trafikolyckor förts över till trafikförsäkringen.

Sambanden är tydliga. Nu knyts ekonomin till beteendet. Detta har i Finland lett till en större medvetenhet om sambandet mellan det egna uppträdandet i trafiken och vårdkostnaderna efter en olycka. Ett viktigt återhållande incitament som uppmuntrar det individuella ansvaret har skapats. Den enskilde bilförarens personliga ansvar och riskbeteende ska inte offras på kollektivets bekostnad, utan ansvar ska belönas och ge lägre kostnader.

På sikt bedömer man att detta kan ge stora samhällsekonomiska vinster. Vi säger inte att det sker direkt, men vi menar att det skapar tydligare samband på sikt. Ekonomin och beteende knyts samman.

Fru talman! Trafikförsäkringen är obligatorisk, och den ger ersättning vid vissa typer av skador i trafiken. Alla som skadas i en olycka med det försäkrade fordonet får ersättning. Om den skadade har medverkat till skadan genom uppsåt, grov vårdslöshet eller annan vårdslöshet i samband med rattfylleri kan ersättningen minska.

Samhällets kostnader för trafikskadades skador, sjukpenning och sjukersättning har ökat dramatiskt de senaste tio åren. Detta är en viktig utgångspunkt för den proposition som är framlagd och som kammaren i dag diskuterar. De ökade trafikskadekostnaderna de senaste tio åren har lett till i motsvarande grad ökade kostnader för skattebetalarna men också för den privata trafikförsäkringen.

Så sent som 2002 tvingades försäkringsbolagen göra en större premi-
ejustering för att täcka ökade kostnader. Precis som i socialförsäkringar-
na är det framför allt kostnaderna för sjuk- och aktivitetsersättning till
skadedrabbade som har ökat.

Fru talman! Det är inte alltid populärt att införa ett nytt slags beskatt-
ning. Det kan vi gå i god för. Många berörda har hört av sig. Kritik har
framförts, och den kan i ett kort perspektiv vara förståelig. Men vi från
Allians för Sverige vill ha ett system som tydligare knyter samman an-
svar och låga kostnader inom trafiken. På lång sikt tror jag att både en
bredare allmänhet och oppositionen kan dela denna inställning.

Ingen av oss kan väl ärligt talat förneka att det finns ett samband mel-
lan personligt ansvar och kostnaderna inom trafikförsäkringen. Varför
ska vi då inte föra in incitament som är starkare i den riktningen? Varför
ska vi inte föra in incitament mot ansvarslöshet i trafiken?

Utifrån detta anser vi att detta är ett framåtsyftande lagförslag och i
det långa loppet också rättvist. Visst finns det de som menar att utveck-
lingen kommer att gå åt ett annat håll. Jag vill inte kalla dem olyckskor-
par, men jag menar att ingenting talar för att den modell som nu prövas i
Finland och som vi inför i Sverige skulle leda åt fel håll – tvärtom.

Fru talman! Vi i Allians för Sverige bedömer att en reform som denna
stärker ansvarstagandet och kan ge stora samhällsekonomiska vinster på
sikt i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade
skadekostnader. Vi menar att propositionen har dubbla syften. Det första
syftet är att styra mot en ökad trafiksäkerhet, och det har jag talat en hel
del om här. Det andra syftet, och det ska vi erkänna och tillstå öppet, är
att denna reform har gett ett bidrag till finansieringen av de omfattande
jobbsatsningar som påbörjades i och med regeringsskiftet hösten 2006.
Där är jobbskatteavdraget ett viktigt och grundläggande element.

Den skatt vi nu inför ingår som ett led i en reformering av trafikför-
säkringen i syfte att skapa en tydligare koppling mellan skaderisken och
kostnaderna för att färdas i trafiken. Detta, menar vi, kan uppnås genom
att vissa kostnader som staten i dag svarar för genom socialförsäkrings-
systemet i stället får finansieras inom trafikförsäkringen.

Bakgrunden till reformbehovet är alltså att samhällets kostnader för
ersättning till trafikskadade har ökat de senaste tio åren, och det kan vi
inte förneka. En reformering av trafikförsäkringen på angivet sätt bör
kunna bidra till att bryta denna negativa trend.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag från kristdemokratisk sida säga
följande: Det är enligt vår uppfattning synnerligen betydelsefullt med
åtgärder som kan öka trafiksäkerheten och belöna ett trafiksäkert bete-
ende från trafikanterna. Erfarenheterna från andra länder talar i den rikt-
ningen. Det finländska exemplet är väl värt att pröva även i Sverige.

Anf. 137 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! I valrörelsen pratade Kristdemokraterna ofta och gärna
om allt gott de skulle göra för pensionärerna. Det är gott och väl att ni,
precis som vi socialdemokrater, vill landets pensionärer väl. Men Lennart
Sacrédeus tycks ha hamnat i dåligt sällskap.

Den borgerliga regeringen har redan sett till att pensionärerna får be-
tala en högre skatt än de som arbetar, även om de har lika höga inkom-
ster. Nu kommer nästa smäll. Pensionärerna ska vara med och betala en

skatt på trafikförsäkringen som egentligen tycks vara till för att finansiera en sänkt förmögenhetsskatt. Är det rättvist, Lennart Sacrédeus?

Prot. 2006/07:116
30 maj

Anf. 138 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Frågan var om det var rättvist att pensionärer som inte får jobbavdraget – det låg väl implicit i Laila Bjurlings fråga – får vara med och betala en höjd premie avseende trafikförsäkringen.

Mitt svar är att detta inte gynnar pensionärerna som kollektiv i och med att jobbskatteavdraget inte gäller dem. Men pensionärer kan också förstå sambandet mellan en försäkring som premierar ett gott trafikbeteende och inte ett oklokt riskbeteende. Jag tror alltså att man från pensionärskollektivets sida tänker vidare än sin egen grupp.

Jag vet att det finns ett stort patos och engagemang för rättvisefrågor hos Socialdemokraterna. Jag vill påstå, utan att Laila Bjurling blir överraskad, att det finns ett rättvisetänkande hos alla partier i riksdagen och självklart hos Kristdemokraterna också, men vi kommer till andra slutsatser. Vårt rättvisetänkande bygger på följande.

Är det rättvist att människor som har ett osunt och oklokt beteende i trafiken ska kunna gödsla över sina kostnader till andra grupper, inklusive pensionärer som har bil och som kör försiktigt och klokt? Detta är också en rättvisaspekt.

Det konkreta svaret på Laila Bjurlings fråga är: Pensionärerna har inte fått jobbskatteavdraget. De får vara med och bära höjda kostnader här. Men vi kristdemokrater och Allians för Sverige har den synen på pensionärskollektivet att de inte bara tänker på den egna gruppen utan tänker på samhället som helhet och ett beteendemönster som är gynnsamt för totaliteten i samhällsekonomin.

Anf. 139 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Är det rättvist att en med, vad sade Lennart Sacrédeus, ett osunt leverne i trafiken ska övervältra kostnader på någon annan? Tror Lennart Sacrédeus att en låg premie gör att jag inte tycker att det spelar så stor roll om jag råkar skadas i trafiken eller kör ihjäl någon annan och att om premien blir högre kommer jag att bli försiktigare? Nu tror jag inte att jag vill köra ihjäl någon för premien blir lite för dyr. Så funkar det naturligtvis inte alls.

De som kör onyktra i trafiken eller orsakar olyckor genom sitt slarv blir inte mindre slarviga eller mindre onyktra för att de får betala en högre trafikförsäkringspremie. I det här fallet pratar vi om en skatt. Den skatten ska ju vara till för att betala de trafikskadades sjukpenning, dem som redan är trafikskadade, inte dem som kommer att bli utan dem som redan är. Pensionärerna får ju ingen sjukpenning. De får bara vara med och betala en högre premie för dem som redan är skadade i trafiken. Skatten påverkar inte kommande eventuell försäkring, som ska utredas. Vad den innehåller får vi se sedan.

Jag undrar, Lennart Sacrédeus, om du har funderat på konsekvenserna av att föra över kostnaderna för trafikskadade till trafikförsäkringen. Jag tror inte att det kommer att ändra något beteende över huvud taget, som jag har sagt tidigare. Och vem kommer att få rehabilitering först efter en olycka, den yrkesarbetande Johan, som jag pratade om i mitt an-

*Skatt på trafik-
försäkringspremier
m.m.*

förande, som förorsakar försäkringsbolagen stora kostnader för sjukpenningen, eller 82-åriga Linnea, som inte har någon sjukpenning alls?

Anf. 140 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Vad gäller vem som ska få rehabilitering först utgår jag från att det tänkande som finns runt solidaritet, rättvisa och alla människors lika värde gör att bägge får vård i tid. Jag vill inte tro, det tror jag inte heller att Laila Bjurling har som uppfattning, att Sverige präglas av den människosynen att den ena människan sorteras bort på den andras bekostnad.

Om det är så att man sorterar människor på det sättet har människosynen fullständigt underminerats under lång tid i det svenska samhället. Jag vill tro att bägge får vård och att bägge prioriteras. Det är det svenska samhället, och det är den människosyn med kristna, humanistiska rötter som ska prägla det här samhället. Därför ska ingen rangordnas före den andra i vården.

Vad gäller riskbeteende i trafiken delar jag Laila Bjurlings åsikt. Jag ber om ursäkt om jag var så otydlig i mitt anförande att det kunde tolkas in att människor i dag skulle önska andra trafikskador därför att det är låga premier. Det var nog inte min tanke. Har jag varit så otydlig får jag verkligen ta det på mig. Det jag vill säga är att sambandet ändå blir tydligare med premiebetalningen.

Sedan finns det människor i vårt samhälle, tyvärr alltför många, som inte bryr sig, som inte bryr sig om det gemensamma, som inte bryr sig om medmänniskor. De får se på sin avi att det kostar mer. Kan det hjälpa dem att bry sig en aning mer om sina medtrafikanter vore det härligt.

Anf. 141 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Det ligger på min lott att se på den här frågan ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Den borgerliga regeringen tror att den som betalar höga trafikförsäkringspremier kör försiktigare, och därför skulle trafiksäkerheten öka, enligt alliansen. Bara själva risken att utsätta sig för en krock med en annan trafikant kommer att gräva stora hål i plånboken. På det viset tror regeringen att man kommer att köra långsammare och försiktigare än förut. De som redan i dag betalar höga trafikförsäkringspremier, till exempel ungdomar och mc-förare med nytaget körkort, ska betala ännu mer om det här förslaget genomförs.

Men regeringen övertygar ingen mer än sig själv. Varenda remissinstans har invändningar mot resonemanget att skatt på trafikförsäkringen skulle öka säkerheten i trafiken och att folk skulle köra försiktigare.

Svensk åkerinäring är orolig för de nya skatterna. Moderaterna har varit ett parti som hela tiden under förra mandatperioden har förfäktat att man ska se över kostnaderna för åkerinäringen. De har i olika debatter i trafikutskottet sagt att man måste genomföra förslag som gör det lättare för åkerinäringen. När detta nu blir aktuellt, när man har släppt cabotaget fritt i Sverige, ska åkerierna bedriva verksamhet med samma konkurrens som de utländska åkarna.

Vi har ingenting emot att det kommer polska, lettiska och litauiska långtradare till Sverige, absolut inte. Men vi ska konkurrera på lika villkor. Med det här förslaget kommer vi inte att konkurrera på lika villkor.

De svenska åkerierna kommer att få högre avgifter och skatter på sin verksamhet. Det var liksom inte det som var meningen med detta. Därför ska det bli väldigt intressant att få vara med och debattera hur åkerierna ska fungera på den svenska marknaden i framtiden. Med det här förslaget har inte de svenska åkerierna någon konkurrensmöjlighet.

Marianne Spetz på Motormännen sade till exempel så här på en utfrågning som Socialdemokraterna i skatteutskottet ordnade nu i maj: "Förslaget motverkar trafiksäkerheten genom att betalningssvaga grupper inte försäkras sina fordon eller behåller sina mindre trafiksäkra fordon och fortsätter att köra omkring i dem."

En dyr premie kommer inte att leda till en förnyring av den svenska bilparken så att vi på det sättet får fler säkra bilar på våra vägar. Det är ju det vi vill allihop, för miljöns skull. En dyr premie kommer inte heller att sortera ut de farliga bilförarna ur trafiken. Däremot kommer fler att köra i gamla fordon, och andelen oförsäkrade bilar kommer att öka.

Finlands trafiksäkerhetslösning används ofta i diskussionen. Har så gjort också här i dag. Men i Finland är olycksstatistiken sämre än i Sverige, och antal trafikdödade per invånare har minskat fortare i Sverige än i Finland. Det visar det europeiska åtgärdsprogrammet för trafiksäkerhet från 2006. Detta trots att de har mycket höga böter för fortkörning jämfört med de svenska.

I själva verket är kopplingen mellan ökad trafiksäkerhet å ena sidan och höjd trafiksäkerhetspremie å den andra väldigt svag. Det finns helt enkelt inget samband. Nollvisionen, det vill säga visionen om noll döda och svårt skadade i trafiken som vi socialdemokrater lade grunden till, har lett till en rad åtgärder som har visat sig mer framgångsrika i fråga om att minska antalet dödade och skadade i trafiken.

Ökad trafiksäkerhet uppnås genom bättre vägunderhåll och att nya vägar utformas på ett säkert sätt. Andra viktiga trafiksäkerhetsåtgärder är att arbeta för att få alla bilister att hålla hastighetsgränserna, att använda bilbälte, att få bort alkoholen från våra vägar och vår trafik och att hela tiden fortsätta att informera om trafiksäkerhet för alla.

Lite mer ärlighet från den borgerliga alliansens sida vore på sin plats. Är det inte så att den här propositionen är ett sätt att försöka delfinansiera regeringens skattesänkningar för dem som redan har det bra? Eller är den ett uttryck för regeringens tafatta miljöpolitik? När färre människor har råd att köra bil blir det mindre av miljöfarliga utsläpp ... Nej, säg som det är! Skatt på trafikförsäkringspremier har inget med förbättrad trafiksäkerhet att göra.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

I detta anförande instämde Christin Hagberg (s).

Anf. 142 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! Claes-Göran Brandin försöker här misstänkliggöra någonting som står i propositionens inledning, som klart och tydligt vid ett antal tillfällen har deklarerats här från talarstolen och som alls inte är någon hemlighet, nämligen att det här skatteförslaget har två syften.

Det ena syftet är att vara ett instrument för ökad trafiksäkerhet genom att de som sköter sig premieras.

Det andra syftet är att delfinansiera jobbskatteavdraget för att neutralisera den, som ni säger, chockhöjning av trafikförsäkringspremien som de facto i medeltal handlar om 58 kronor per månad och som kommer att vägas upp av de skatteavdrag som detta syftar till att delfinansiera.

Claes-Göran Brandin lyfter fram nollvisionen. Det gjorde också jag i mitt anförande. Nollvisionen är bra, och den står vi alla här i riksdagen bakom. Men det hjälper ju inte. Ökningen under 15 år från 35 000 skador till 60 000 skador talar väl ändå sitt tydliga språk. Vi måste försöka med andra åtgärder. Vi ska därför också pröva den här åtgärden.

Vidare lyfter Claes-Göran Brandin fram frågan om den ökade trafik-säkerheten på vägar. Men alla de 50 miljarder kronor som bland annat bilägare varje år bidrar till har uppenbarligen inte gått till vägar. Det är bara att titta runt husknuten för att se det.

Vore det då inte på sin plats, Claes-Göran Brandin, att kanske redogöra för vad Socialdemokraterna vill? Hur ska ni kunna åstadkomma en bättre trafiksäkerhet? Sådant lyser fullkomligt med sin frånvaro i den motion som har lagts fram.

Anf. 143 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Hur ska vi socialdemokrater göra för att få en bättre trafiksäkerhet? Ja, det är bara att konstatera att under de senaste åren har antalet dödade och svårt skadade i trafiken minskat. Det är bara att läsa innantill i statistiken så ser man att så är det.

Du säger att bilisterna inte via bättre vägsatsningar får tillbaka de pengar som de redan i dag betalar in via sin avgift. Okej, jag håller med om det. Men nu ska ni lägga ännu mer pålagor på bilisterna. Får de tillbaka de pengarna? Det tror inte jag. Eftersom detta ska finansiera jobbskatteavdraget, som du själv säger, kommer pengar inte att gå tillbaka till vägstandard, något som – det kan jag också hålla med om – är en del av detta med att få ett trafiksäkrare samhälle.

Det du säger håller inte. Det här ska ju finansiera andra saker!

Anf. 144 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Fru talman! De jobbskatteavdrag som genomförts i steg ett och som genomförs i steg två och förhoppningsvis också – med den goda utveckling som svensk ekonomi har – i steg tre kommer mycket väl att kunna kompensera för bland annat den här höjningen av trafikförsäkringspremien. Det har jag ett antal gånger klart påpekat, och det kan jag gärna fortsätta att påpeka. Det handlar alltså om ett pluskonto. En tusenlapp har vi lovat. Vi gör allvar av våra vallöften till skillnad från vad den förra majoriteten gjorde.

Man kan säga vad man vill med statistik. Uppenbarligen har vi inte tillgång till samma statistik. Jag har tittat i försäkringsbolagens egen statistik. De borde väl ha ganska bra koll på hur många de trafikskadade är. Försäkringsbolagens statistik säger 60 000 personer – en ökning från 35 000 i början av 90-talet till 60 000. Jag tycker att det är en oerhört allvarlig ökning som man inte kan bortse från och som vi alla måste känna ett ansvar för och en oro inför. Därför måste vi pröva olika åtgärder för att tillsammans åstadkomma det vi här talar om.

Vi får pröva den här vägen. De som sköter sig i trafiken kommer att premieras. Precis som föregående talare här i dag klart har påvisat, bland annat utifrån uppgifter från Finland, har premierna till och med sjunkit för dem som skött sig i trafiken.

Återigen, Claes-Göran Brandin, eftersom du inte svarat på min fråga: Vilken lösning har Socialdemokraterna för att åstadkomma förbättringar vad gäller de trafikskadade? Jag går faktiskt, med all respekt för annat, efter försäkringsbolagens egen statistik i det här fallet.

Anf. 145 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! När det gäller information har Socialdemokraterna polycyn att farliga vägar och hinder vid sidan av vägarna ska byggas bort, alltså att göra så att det blir bättre när det gäller att köra på våra vägar. Det är ett sätt att kunna vara med och minska antalet skadade och dödade på våra vägar. Jag håller med om att antalet är för högt.

Precis som jag sade inledningsvis är vi också ute efter en bättre information på skolor och överallt där det finns människor. Vi ska vara med och informera om hur vi ska bete oss i trafiken. Sedan måste vi alla gemensamt se till att färre som inmundigat alkohol vistas på våra vägar. Det är sådant som hjälper till att få ned antalet dödade och skadade.

Flera andra länder har faktiskt tittat på den svenska modellen för att få ned antalet dödade och svårt skadade och har efterapat den svenska modellen. Det är faktiskt på det viset. Sedan får du läsa vilken statistik du vill.

Spring inte ut och säg att Finland har lägre trafikavgifter än Sverige! Gå in på deras hemsida! Det står också på svenska där, så man behöver inte vara kunnig i finska språket. Det står att avgifterna beträffande de finska och de svenska premierna är ungefär lika, så kom inte och säg att avgifterna är lägre i Finland!

Vi står fast vid vår nollvision och ska jobba vidare med den och på det viset se till att det blir färre skadade och dödade i trafiken.

Anf. 146 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Jag konstaterar att det vi har debatterat verkar vara ett förslag som egentligen ingen gillar. Det blir nästan lite pinsamt när det konstateras att nästan samtliga remissinstanser tycker att förslaget är dåligt. Det blir också nästan pinsamt när man inser att utskottet inte ens vågade ha en hearing. Jag kan inte påminna mig om att jag, när jag varit utskottsordförande, har nekat oppositionen möjligheten att ha en hearing i en viktig fråga.

Detta är en viktig fråga och en principiell, ideologisk, fråga. Det är obegripligt att man inte klarar av detta. Jag kan möjligtvis förstå att statsrådet Anders Borg inte är närvarande när vi har den här debatten. Det kanske underlättar hans förutsättningar att backa från frågan när utredningen så småningom kör fast, vilket jag predestinerar att den kommer att göra.

Socialdemokraterna har haft en egen hearing som var väldigt tydlig. Remissinstanserna talade tydligt om vad förslaget går ut på och om varför de är emot det.

Det var Saco, LO, TCO och, som någon nämnde, lobbyorganisationen Svenskt Näringsliv, det vill säga den organisation som företräder de flesta arbetsgivarna.

Det var även LRF och många andra men också försäkringsbranschen som tidigare lobbade hårt för att få en ökad privatisering av försäkringar – inte i hela branschen men i delar av den – och som nu ser att det förslag de fått i knäet definitivt inte är vad de vill ha.

De oroar sig mycket över de ökade administrativa kostnader som de kommer att få. Framför allt inser de att det helt plötsligt är försäkringsbranschen och de bolagen som ska gå in och avgöra om sjukintyg från och med den första dagen. Det är de som ska se till att man får sin inkomstförlust täckt från första dagen. För att alla ska förstå skillnaden ska vi komma ihåg att inkomstförluster i dag ersätts genom den gemensamma sjukförsäkringen. I de fall trafikförsäkringen går in sker det en prövning där man kan få pengar en–fem veckor efteråt.

Det är inte den enskilde medborgarens inkomststandard som äventyras. Så kommer det att bli framöver om detta så småningom förs över till försäkringsbolagen. Det kommer att kräva en fantastisk, gigantisk, administration av försäkringsbolagen, som dessutom inte kommer att samordna den utan göra den bolag för bolag. De ska kontrollera om olyckan är orsakad av trafiken eller eget slarv, om man var skadad innan – man kanske till och med var sjukskriven. Då har man en direkt en lång diskussion om vem som ska bära kostnaden, om det är trafikförsäkringen eller sjukförsäkringen. Det här kommer inte att prövas i de förvaltningsrättsliga domstolarna, utan det kommer att bli civilrättsliga ärenden om inte någon annan ordning tas fram. Det blir alltså advokatkostnader och administrativa kostnader.

Dessutom ska det avgöras om det är en trafikskada eller en degenerativ förändring. Den ryggskada som du fick i den där bilolyckan för något år sedan, är det inte så att det egentligen är fråga om att du hade ett slit-samt arbete? Då bör skadan bekostas av den allmänna sjukförsäkringen. Så kommer resonemangen att gå. Det är ett av de avgörande skälen till att vi väljer att inte ha privatiserat delar av våra försäkringssystem. Det är också detta som gör att försäkringsbranschen börjar backa från förslaget. Det är också det som gör att regeringens utredare inte kommer att gå i mål med förslaget. Kvar blir en beskattning av trafikförsäkringspremierna.

Allvarligt är dock att detta bereder vägen för en privatisering av försäkringarna. Det sker i ett läge när regeringen filar på direktiven till en socialförsäkringsutredning. Regeringen vill söka stöd för breda överenskommelser om socialförsäkringarna. Men medan Cristina Husmark Pehrsson skriver på direktiven, och förhandlar dem inom regeringen, går Finansdepartementet och Anders Borg fram och delprivatiserar redan i förväg. Det är klart att det inte väcker respekt att göra så inför ett brett parlamentariskt arbete, som regeringen säger sig söka.

Man ska också komma ihåg att det här definitivt inte handlar om trafiken. Hade det här handlat om trafiksäkerhet hade argumentationen varit helt annorlunda. Vi vet att frågan om privatiseringen av trafikförsäkringen och privatiseringen av arbetsskadeförsäkringen länge har drivits av lobbygrupper. Timbro och andra organisationer har under tolv års tid med oss socialdemokrater motarbetat och uppvaktat oss. De har med allehanda olika skäl lagt fram den typen av förslag. Vi har avslagit dem. Jag noterar att i princip alla andra borgerliga partier utom Moderaterna också har avslagit sådana förslag på sina stämmor.

Frågan är nu, när man har kommit så långt i lobbyvärlden att det har kommit ett förslag om trafikförsäkringen, vilka andra områden som ska privatiseras framöver. Jag ska ta upp något av det som de borgerliga ledamöterna har sagt i debatten. De har sagt att vars och ens beteende ska påverka premien. Ansvar och kostnader ska knytas samman. De som sköter sig ska premieras.

Okej! Låt oss översätta detta till idrotten, till rökningen, till alkoholen och till fetman. Allvarligt talat: Vad är den principiella och ideologiska skillnaden mellan beteendet i trafiken och de kostnader skadorna föranleder sjukförsäkringen och beteendet när det gäller vår hälsa, vårt idrottande, alkohol, fetma eller rökning? Det här är också delar som föranleder kostnader i vår gemensamma sjukförsäkring. Förbereder ni i de borgerliga partierna en långtgående privatisering även av dessa förslag? Jag vet att det finns förslag om att privatisera arbetsskadeförsäkringen. Det har tidigare avvisats men är nu tydligen på gång.

Vad som händer är att vi går från riskutjämning, från en gemensam social försäkring med en gemensam riskutjämning, den sociala försäkringen, till riskgruppsdifferentiering, till det som sakförsäkringar har, vare sig det är hemförsäkring eller bilförsäkring. Vi har det på sakförsäkringsområdet, inte på personförsäkringsområdet. Nu kommer vi att få en sådan utveckling. Det vore att backa tillbaka. Det är tack vare att vi byggde upp gemensamma sociala försäkringar under 40–70-talen som vi har kommit undan detta.

Min principiella fråga gäller snarare om de borgerliga partierna verkligen vill ha in en riskdifferentiering i sjukförsäkringen. Är det den utvecklingen vi ser framöver? I så fall är det strid på kniven. Jag kan inte påminna mig att något annat borgerligt parti, mer än möjligtvis Moderaterna, har haft detta uppe på sina stämmor. Är det ett sådant samhälle vi vill ha? Ska vi börja räkna riskerna på individerna i salen? Han har diabetes, taskig hälsa, kör motorcykel, röker, idrottar.

Jag vill inte ha ett sådant samhälle. Vi har inte velat ha det i Sverige. Vi vill ha en gemensam försäkring där vi gemensamt betalar dessutom låga, enhetliga avgifter och har låga administrativa kostnader. Vi delar på riskerna. Vi kan inte avgöra om det är du, jag eller någon annan som vid något tillfälle får en allvarlig sjukdom. Effekten av detta är en riskutjämning på 29 miljarder kronor. Ni kan se i delhäfte 5 i Anna Hedborgs socialförsäkringsutredning. Där får ni det väl beskrivet för er. Vi kan konstatera att vi lämnar den grundläggande principen om riskutjämning.

Min predestination är att utredningen kommer att köra huvudet i väggen och att de borgerliga riksdagsledamöter som i kammaren i dag har försökt försvara detta kommer att få stå till svars för att bara ha bidragit

till att lägga en skatt på trafiken och på trafikanterna men inte i någon mening ha utvecklat eller förändrat försäkringssystemen.

I detta anförande instämde Christin Hagberg (s).

Anf. 147 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Först och främst är det viktigt att vi utreder sanningen bakom saker och ting. Det gäller formerna för hearingen som Socialdemokraterna genomförde. Man föreslog ett datum som inte passade. Det var kort varsel. Vi vägrade inte en hearing utan endast att den skulle hållas just det datumet. Sedan har Socialdemokraterna gång på gång försökt pådyvla oss detta. Det här kan omöjligtvis Tomas Eneroth som inte sitter i skatteutskottet lastas för, men icke desto mindre måste sanningen komma fram.

Tomas Eneroth tar upp frågan om försäkringsbolagen. Jag uppfattar det som ett slags misstänkliggörande av försäkringsbolagen, det vill säga att när den totala kostnaden överförs dit kommer folk att hamna i kläm. Då kommer de minsann inte att åtnjuta någon rättssäkerhet eller få full täckning för inkomstbortfall.

Jag ska be att få räkna upp några av punkterna i direktiven till utredaren. Där framgår vem som ska vara ansvarig för att ersätta de drabbade under den tid orsaken till olyckan utreds, vem som har det slutliga ansvaret mellan försäkringsbolagen och den allmänna försäkringen, trafikförsäkringens ansvar för rehabilitering, att möjligheten att även omfatta eftersökning av trafikskadat vilt ska ses över – också intressant – och privat-offentlig samverkan samt dessutom även personlig integritet. Man ska titta på att den trafikskadade inte ska få ett sämre utfall än med dagens försäkringslösning. Det framgår tydligt.

Vad gäller andra områden i socialförsäkringen känner Tomas Eneroth till dem bättre. Men vad har socialförsäkringsutskottet för tankar för att få ned antalet olycksdrabbade i statistiken?

Anf. 148 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Annicka Engblom i detta fall tycker att det borde ha varit en hearing men att det var en fråga om datumet. Det låter underligt. Vi brukar alltid kunna komma överens om datum. Men jag tolkar det också som att det uppenbarligen är intressant för ärendet att ha en hearing. Är det nu intressant att ha en hearing om trafikförsäkringen? Kan vi få ett svar i kammaren i dag och se om utskottet är berett att nu ha en hearing om den framtida förändringen av trafikförsäkringen?

När det gäller överförandet till försäkringsbolagen kan man undra om det blir civilrättsligt eller förvaltningsrättsligt. Det är den grundläggande skillnaden. En prövning av ett bilärende i dag är civilrättsligt. Är det så det kommer att bli även i sjukförsäkringen? Jag förväntar mig ett svar även på den frågan. Direktiven täcker inte detta. Men Annicka Engblom kan ha svar på den frågan.

Har socialförsäkringsutskottet några synpunkter på hur trafiken ska hanteras? Nej, det har vi inte. Det är till och med så att den borgerliga majoriteten i socialförsäkringsutskottet väljer att inte ens kommentera några effekter för trafiksäkerheten. Man säger att man inte kan bedöma detta. Det förstår jag.

Det vi kan bedöma inom socialförsäkringsutskottet är att detta leder till kraftiga förändringar i de grundläggande principerna som rör våra försäkringar. Vill ni ha riskdifferentiering i våra försäkringar? Är det så att samma argumentation som Annicka Engblom har fört fram om trafiken också ska gälla för rökning, idrottsskador, fetma, alkohol eller för arbetsskador? Om inte, vad är den principiella skillnaden när argumentationen lyder att man måste ta ansvar för sitt beteende, att det måste kosta om man inte sköter sig, inte tar ansvar för sin hälsa eller sitt trafikbeteende? Det ska bli mycket intressant att få höra.

Anf. 149 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Vad gäller en ny hearing får vi väl återkomma till det, framför allt när utredningen om den framtida överföringen av kostnaderna till trafikförsäkringen kommer tillbaka. Det kan vi näppeligen göra just nu, för det här ska vi ju förhoppningsvis avgöra i morgon.

Vad gäller andra områden har jag tidigare svarat att det vi har att diskutera här i dag är på förekommen anledning. Olycksstatistiken är oroväckande och fortsätter att öka. Någonting måste vi göra. Nollvisionen fungerar inte. Det fungerar inte med de åtgärder som har vidtagits under de tidigare socialdemokratiska regeringarna, eftersom ökningen fortsätter.

Tomas Eneroth och jag kommer aldrig att bli överens, för vi har skilda synsätt i fråga om det egna ansvaret. Det egna ansvaret var också incitamentet för försäkringsbolagen att överta rehabiliteringsansvaret för dem som har blivit drabbade i trafiken. Där tror vi också på ett mer effektivt system och framför allt att den olycksdrabbade inte ska bollas mellan de olika systemen utan ska kunna koncentrera sig på att bli frisk och komma tillbaka till ett normalt liv igen.

Jag kan givetvis inte tala för hela utskottet. Jag var på Socialdemokraternas hearing – åtminstone första timmen, sedan kunde jag inte följa så mycket mer – och den var väldigt bra på många sätt och vis.

Jag har noterat att Tomas Eneroth inte tycker om riskdifferentiering. Då kan vi konstatera det. Vi tycker om riskdifferentiering, och jag tror att det här förslaget definitivt kommer att få en efterlängtd effekt vad det gäller att få ned olycksstatistiken. Det är nog både du och jag väldigt intresserade av.

Anf. 150 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Annicka Engblom har inte möjlighet att svara nu, men det kanske finns någon annan borgerlig ledamot som kan göra det.

Jag ställde frågan om hearing, och det var en öppning här för att man skulle vara intresserad av detta. Varför inte ta en hearing nu, när utredningen precis ska börja? Det finns en hel kader med remissinstanser som längtar efter att få lämna sina synpunkter i ett tidigt skede. Det kan vara intressant för utredaren att på ett tidigt stadium få höra hela den remissopinion som vi som var på hearingen tog till oss.

Min fråga till de borgerliga ledamöterna är: Kör ni i gång en hearing? Det är väl rimligt att utskottet tar ansvar för att tidigt komma in i ett beredningsskede. Det är så det heter att vi ska arbeta här i riksdagen. Nu har ni den möjligheten.

Jag noterar att jag inte fick svar på frågan huruvida det var civilrättsligt eller förvaltningsrättsligt. Det återstår att se om någon annan borgerlig ledamot har en aning om detta.

Jag konstaterar dessutom att om man nu argumenterar att införandet av riskdifferentiering och olika riskpremier ger en efterlängtd effekt på trafikbeteendet antar jag att det i så fall skulle ge en efterlängtd effekt även när det gäller rökning, fetma och alkohol. Men återigen: Det återstår väl att se om de förslagen kommer från den borgerliga regeringen.

Anf. 151 CARINA MOBERG (s):

Herr talman! Som fjärde socialdemokratisk talare undrar jag om det finns så mycket mer att tillägga i denna debatt. Det framgår klart och tydligt att vi från vår sida har mycket starka invändningar mot förslaget i sak, tillvägagångssättet och genomförandet. Men vi har tyvärr också anledning att kritisera själva hanteringen av denna fråga och att belysa brister i den demokratiska processen. Detta är en ideologiskt viktig fråga, och vi har ett oerhört starkt stöd bland svenska folket för vår linje.

Det här vet den borgerliga regeringen, de borgerliga ledamöterna i allmänhet och den borgerliga majoriteten i riksdagens civilutskott i synnerhet. Utifrån den vetskapen har man valt olika strategier, som alla går ut på att tala så tyst som möjligt om denna fråga, i alla sammanhang. Det trista är att en del av denna strategi också har inneburit att man har valt att slarva med demokratin. Det är verkligen inte en utveckling som någon kan se positivt på.

Skatteutskottet gav, om än motvilligt och med hjälp av minoritetsskydd, flera utskott möjlighet att yttra sig i denna fråga för att få in ett relevant underlag med synpunkter från olika håll. Civilutskottet fanns naturligtvis med bland dessa, då nästa steg i detta systemskifte skulle innebära att den lag som bereds av oss, trafikskadelagen, kommer att förändras i mycket stor omfattning.

Man skulle kunna tro att det under sådana förhållanden var självklart att minoriteten fick föra fram sin – visserligen välkända – kritik på ett tidigt stadium i processen. Men icke! En knapp majoritet väljer att förvägra en stor minoritet att tillmötesgå skatteutskottets önskemål på den här punkten. Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna ansåg inte att det fanns någon som helst anledning för civilutskottet att avge yttrande i denna fråga – detta trots den oerhört tydliga kopplingen.

Av propositionen framgår tydligt att frågan inte ska ses som en enskild, isolerad händelse utan hänger ihop med ett omfattande systemskifte i sjukförsäkringen. Nu inleds detta arbete. Försäkringsförbundets tillförordnade vd Anders Beskow talar exempelvis om en ”enorm systemförändring”. Det är alltså inte bara vi från oppositionen här i kammaren som uttrycker oss så.

Tvårsäkra borgerliga representanter för det svenska folket – inte alla med så stor erfarenhet från arbetet här i Sveriges riksdag – tillåter sig alltså att vägra en stor minoritet att uttrycka sin mening. Det är anmärkningsvärt. Under alla mina år i riksdagen – det är ganska lång tid nu, nästan 13 år – har jag aldrig varit med om något liknande.

Vi socialdemokrater accepterar inte att minoriteten behandlas på detta sätt. Vi reserverade oss mot att vi inte fick yttra oss. Vi har tillskrivit

talmannen för att låta undersöka hur minoritetens skydd kan förstärkas vid yttranden till andra utskott. Vi tar oss nu friheten att tala från riksdagens talarstol.

Herr talman! Vid den hearing som vi socialdemokrater genomförde, som ni redan har talat en hel del om här i dag, och som var välbesökt framkom en rad intressanta uppgifter.

Jag ser exempelvis stora risker med att detta förslag leder till att försäkringsbolagen kräver ökad makt över enskilda trafikskadades rehabilitering och sjukskrivning. Inget talar för att försäkringsbolagen skulle acceptera att betala kostnader för sjukskrivning utan att samtidigt ha en ökad makt över formerna för densamma. Vinstintresse hos privata aktörer är faktiskt något helt annat än en gemensamt finansierad offentlig sjukförsäkring. Det kommer vi aldrig ifrån.

Jag tror att vi kommer att få se många exempel på tvister om vad som egentligen har orsakat behovet av rehabilitering. Ta exempelvis en 55-årig kvinna med förslitningsskador i nacken efter ett långt arbetsliv som dessutom råkar ut för en trafikolycka med skadlig utgång. I dag tillhör hon förmodligen en lågriskgrupp – det är en gissning.

Ett försäkringsbolag som vill minimera sina kostnader vill förmodligen ha ökad kontroll över både sjukskrivning och rehabiliteringskostnader. Det är ganska logiskt.

Jag ställde utifrån detta exempel en fråga till representanterna för försäkringsbolagen: Anser man det troligt att de riskgrupper som vi i dag känner till kommer att förändras, och kan det bli så att försäkringsbolagen kommer att definiera om högriskgrupper utifrån den utvidgade uppgift som de kan komma att få?

Svaren var inte upplyftande. Försäkringsbolagen svarade att det är självklart att den kvinna som togs som ett exempel kommer att få problem den dag hon anmäler skadan. Försäkringsbolaget tittar ju på den medicinska bakgrunden, och det blir då en helt ny situation. Så blir det när man inför nya gränssnitt på det här sättet.

Man svarade också: Självklart blir det så att det definieras nya riskgrupper. Det är klart att den grupp som är mer drabbad kommer att få premier som är mycket högre än vad de är i dag. Faran är, tillade man, att det blir som i det amerikanska systemet, att vissa personer helt enkelt inte har någon möjlighet att teckna en försäkring.

Det här tycker Annicka Engblom, Moderaterna, är rättvist och bra.

Herr talman! Med anledning av min beskrivning av hur illa hanteringen av denna mycket viktiga fråga har skötts och att man från civilutskottets borgerliga majoritet vägrat att ta vara på möjligheten att avge ett yttrande genom att köra över minoriteten utan saklig grund yrkar jag att kammaren återförvisar ärendet till skatteutskottet för ytterligare beredning. Det gör jag och Socialdemokraterna med stöd i riksdagsordningens 4 kap. 10 §.

I detta anförande instämde Laila Bjurling, Claes-Göran Brandin, Tomas Eneroth, Birgitta Eriksson, Christin Hagberg, Lars Johansson, Fredrik Olovsson, Christina Oskarsson och Raimo Pärssinen (alla s).

*Skatt på trafik-
försäkringspremier
m.m.*

Anf. 152 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Då kom det, fast inte som väntat från förstetalaren från Socialdemokraterna utan givetvis från civilutskottet som har känt sig förfördelat i detta.

Låt oss då stanna en stund vid ärendegången. Skatteutskottet har att ta ställning till skattefrågor. Man beredde trafikutskottet, socialförsäkringsutskottet och civilutskottet möjlighet att yttra sig i frågan. Trafikutskottet och socialförsäkringsutskottet har inkommit med yttranden i frågan. Civilutskottets majoritet ansåg inte att det här ligger inom civilrättens ramar utan att det är en skattefråga. Därför har man valt att inte lämna något yttrande.

När Socialdemokraterna via Carina Moberg nu vill återförvisa ärendet så här blir jag faktiskt oerhört förvånad. Vilken brist på respekt för den demokratiska processen som Carina Moberg visar i det här fallet. Att civilutskottet har bedömt att det här inte ligger inom det civilrättsliga området och väljer att inte lämna något yttrande får väl respekteras, men icke.

Låt mig nu tala om vad som händer med denna kioskvältare. Den återförvisas med en tredjedels majoritet här i kammaren till skatteutskottet som har att ta ställning till detta på fredag. Jag antar att man kommer att göra samma bedömning som civilutskottet tidigare har gjort, att det inte finns någon anledning för civilutskottet att yttra sig. Så kommer det att förlängas en vecka, och vi kommer att vara här i debatt om en-två veckor igen. Vad vill oppositionen med det här egentligen?

Anf. 153 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Man tror nästan inte sina öron. Du må vara ursäktad, Annicka Engblom. Du gör väl också din första mandatperiod här. Jag hoppas verkligen innerligt att några av dina partivänner som har varit i den här kammaren och vet hur det fungerar och dessutom har erfarenhet av att sitta i minoritet kan ta ett samtal med dig efter den här debatten. Jag tror att det behövs.

Menar du att det inte finns någon anledning att respektera en sådan stor minoritet? Det är sju mandat som skiljer majoriteten från minoriteten i den här kammaren. Du visar noll respekt för det. Det är anmärkningsvärt.

Jag föreställer mig att du har pratat med dina partivänner och övriga borgerliga kolleger i civilutskottet och fått klart för dig att man inte över huvud taget gav oss några som helst argument för att vi i minoriteten i utskottet skulle få en möjlighet att framföra vår kritik i sakfrågan i det här ärendet. Även om det är en skatt som vi diskuterar i dag innebär nästa steg, om du inte förnekar det, att vi med en borgerlig majoritet i den här kammaren kommer att genomföra stora, genomgripande förändringar av trafikskadeförsäkringen.

Jag hoppas verkligen att du har klart för dig hur tanken med att först inrätta en skatt – för övrigt en bakvänd ordning – för att sedan kunna genomföra en privatisering kommer att drabba människor som har mindre ekonomiskt utrymme. I slutänden kommer många kanske inte ens att ha råd att framföra sitt fordon. Vi pratar inte om 700 kronor om året. Högriskgrupper av i dag, unga killar i Stockholmsregionen och Norrbotten till exempel, betalar redan i dag 7 000 kronor i trafikförsäkringspre-

mie varje år. De kommer att få en fördubbling av den. Jag hoppas att de kommer att höra av sig till dig med sitt missnöje.

Prot. 2006/07:116
30 maj

Anf. 154 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Det var andra gången jag fick mig skrivet på näsan att jag är ny. Den här härskartekniken kommer från ett parti som säger sig verka för jämställdhet och kvinnofrågor. Jag tycker att det är anmärkningsvärt och respektlöst att bete sig på det här sättet. Jag hade förväntat mig ett annorlunda beteende från gamla garvade ledamöter. Jag hade förväntat mig att man visade större respekt.

Carina Mobergs beskrivning av försäkringsbolagen ger dubbla budskap. Först stod Carina Moberg i talarstolen och hänvisade till Försäkringsförbundets ordförande Beskows – jag har glömt hans förnamn, och det får han ursäktas för – kritik, stöd och synpunkter. Han kommer förresten att medverka i den utredning som har startat och som kommer att lämna sitt betänkande under våren nästa år. Sedan fullkomligt schavoterade Carina Moberg hela försäkringssystemet. Hon sade att man inte kommer att ha möjlighet att teckna försäkring därför att det kommer att bli så dyrt eller att man kommer att hamna mellan stolarna och bli orättvist behandlad. Men då är Carina Moberg oerhört dåligt påläst. Jag vill be Carina Moberg att titta på utredningsdirektiven. Där kan man se vilka som är inbjudna och som kommer att ha möjlighet att påverka den här överföringen av trafikförsäkringskostnaden till trafikförsäkringspremier.

Carina Moberg må förlåta mig, men jag har faktiskt stort förtroende för en bransch som visar ett väldigt stort ansvarstagande och stor professionalism vad gäller att tillgodose de trafikskadade på bästa möjliga sätt. Men där kanske vi aldrig möts.

Anf. 155 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag noterar att Annicka Engblom väljer att inte kommentera mitt påstående från talarstolen att hon tycker att det här kommer att bli ett rättvist och bra system. Det är någonting som jag däremot kommer att komma ihåg och ha med mig när jag diskuterar de här frågorna med människor som ger oss ett starkt stöd i vår uppfattning i den här frågan. Det är bättre om vi även bibehåller trafikförsäkringen i en solidarisk sjukförsäkring. Det är trots allt det detta handlar om. Jag hävdar att människor kommer att råka illa ut när man har varit med om en trafikolycka och kanske behöver vara sjukskriven och få rehabilitering.

Jag kommer inte ihåg hur du uttryckte dig, men jag tyckte att du sade att jag utövar maktmissbruk även om du kanske inte använde det ordet. Om du hade haft möjlighet att svara mig en gång till hade jag velat fråga dig om inte det är precis det som dina partivänner och övriga borgerliga ledamöter utövar eller har utövat i civilutskottet genom att inte låta en stor minoritet ge uttryck för sin uppfattning i en sådan här stor och övergripande fråga.

Nu tar vi första steget på en väg mot en privatisering av trafikförsäkringssystemet genom att ta ut en extra skatt som för övrigt inte ens kommer att kunna öronmärkas för att användas för det ändamål som Annicka Engblom pläderar för. Man kan nämligen inte öronmärka skatter för ett visst ändamål på det sätt som ni försöker ge sken av att ni ska göra.

*Skatt på trafik-
försäkringspremier
m.m.*

Jag konstaterar än en gång att Annicka Engblom, Moderaterna och övriga i majoriteten anser att den här förändringen är rättvis och bra.

Anf. 156 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag har följt den här debatten under hela dagen. Gunnar Andrén sammanfattade tidigare i dag den här skattefrågan så att det var ingenting som var bra för alliansen. Det är väl uppenbart att det finns en klar majoritet emot den här frågan, men skatteutskottet har fått i uppgift att laborera med skatteintäkterna. Man har gjort det till en skattefråga. Under dagen har det framkommit att det helt klart finns andra utskott som borde ha ansvar för att bereda den här frågan om en eventuell förändring av trafikförsäkringen.

Jag är ledamot i civilutskottet, och innan jag glömmer att yrka bifall vill jag göra det till reservation nr 1 och naturligtvis också till Carina Mobergs återförvisningsyrkande.

När det gäller förslaget som kom upp om en gemensam hearing angående detta ärende vore det väl ypperligt att socialförsäkringsutskottet, civilutskottet, trafikutskottet och skatteutskottet har en gemensam hearing och verkligen får en ordentlig beredning och genomlysning av vad detta får för konsekvenser.

Annicka Engblom har på ett energiskt sätt här under dagen försvarat detta förslag som ni i skatteutskottet har fått i uppgift att transportera så här långt i riksdagen – kanske mot er egen vilja, men ni driver det ändå.

Tomas Eneroth redovisade på ett förträffligt sätt hur mycket civilrättsliga frågor som detta ärende bär med sig. Det är på grund av att det är civilutskottet i riksdagen som har att bereda försäkringsavtalsrätt och skadeståndsrätt som vi från civilutskottet begär rätten att yttra oss.

Det är inte Annicka Engblom som ska försvara varför den borgerliga majoriteten i civilutskottet inte bereder oss rätten att yttra oss. Det ska de ju egentligen vara här och göra själva. Inger René må vara förlåten, för vi vet att hon ville det. Den övriga borgerliga majoriteten i civilutskottet borde vara här och försvara varför vi inte får yttra oss. Men det är de inte, och därför får ni dra lasset. Det är beklagligt.

Gunnar Andrén ställde också frågan vad som ska ingå i en trafikpremie. Det är precis den frågan som vi ska belysa. Hur ska vi utforma sakförsäkringar? Hur ska vi utforma våra personskadeförsäkringar? Det är detta civilutskottet har inom ett av sina beredningsområden att yttra sig om. Därför är det rimligt att civilutskottet faktiskt bereds möjlighet att yttra sig som ett av fackutskotten som har inom sitt beredningsområde att ha uppfattningar och åsikter till exempel inom det civilrättsliga området när det gäller vilka konsekvenser denna nya försäkringsutformning kan få.

Därför är det också naturligtvis rimligt att ärendet återförvisas till skatteutskottet och att skatteutskottet än en gång låter civilutskottet yttra sig. Det är också rimligt att den borgerliga majoriteten här på ett fint sätt talar om för majoriteten i civilutskottet att ni faktiskt vill att civilutskottet ska yttra sig eftersom detta i allra högsta grad berör civilutskottet.

Anf. 157 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag kommer att beröra frågan utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv eftersom jag är ledamot i trafikutskottet.

Jag ser detta skatteförslag som ett komplement för att uppnå nollvisionen och arbeta aktivt för att sänka antalet allvarligt skadade och döda i trafiken. Det är säkert bekant för alla här att under senare år – förra året och året dessförinnan – har antalet skadade och dödade ökat. Vårt uppdrag som politiker är ju faktiskt att arbeta för att uppnå de transportpolitiska målen. Där ingår som en viktig uppgift att minska dödligheten.

Vad gör vi från majoriteten? Vi vidtar åtgärder på flera områden. En gäller satsningar på infrastruktur. Vi satsar resurser på vägbyggnationer, inte minst på underhåll. Vi tillför 200 miljoner till enskilda vägar som är mycket eftersatta. Vi satsar också på mitträcken, två-plus-ett-vägar och så vidare.

Vi har även vidtagit en annan åtgärd som vi beslutade om i förra veckan i riksdagen. Det gällde ändrade hastigheter på vägarna för att anpassa hastigheten efter vägens standard. Det är en viktig del.

Sedan har vi förstås detta med piska och morot. Vi vill ha mer övervakning, fler poliser ute på vägarna och bötesbeloppen ändrade. Även det tyckte ni var fel och sade nej, vill jag påminna om.

När det gäller trafikförsäkringen vill vi ha en tydlig koppling mellan risktagande och ett trafiksäkert beteende. Detta ser jag som oerhört viktiga frågor för att uppnå nollvisionen och göra vägarna i Sverige säkrare så att fler personer ska våga köra och komma fram med hälsan i behåll.

Sedan finns det ytterligare andra perspektiv jag vill ta upp. Det rör den hearing som Socialdemokraterna arrangerade. Jag lyssnade på den. Flera inslag var intressanta, men det som slog mig var att flera av de personer som talade kom från rörelser som är nära allierade med socialdemokratin, däribland LO. Men ni är ju fria att bjuda in vem ni vill.

Vad som inte har berörts så mycket här men som jag ändå vill kommentera – och det har inte med trafikutskottet att göra – är att jag har träffat patientorganisationer som just belyser problemen för personer som är skadade. De hamnar i kläm mellan Försäkringskassan som ska ta ställning till sjukpension och eventuell sjukpenning och försäkringsbolaget. Försäkringskassan bollar, försäkringsbolaget bollar och däremellan finns en person som inte har några pengar. Så ska det ju inte vara. Där tycker jag att det är utmärkt att det blir *en* huvudman.

Sedan har jag suttit och lyssnat och blivit väldigt förvånad. Carina Moberg! Det har varit ett val; väljarna har sagt sitt; efter tolv år har det blivit en ny majoritet i Sveriges riksdag. Självklart är vi många som är nya, precis som flera socialdemokrater och även företrädare för andra partier har lämnat riksdagen. Men det är ju så en demokrati ska fungera, eller hur? Sedan får du stå ut med att debattera med oss som är nya, men vi har ju faktiskt blivit invalda av väljarna.

Jag anser att det förslag som finns här är mycket bra och stöder det. Jag yrkar bifall till skatteutskottets förslag till beslut.

Anf. 158 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Det frestar lite grann att köra i gång en trafikpolitisk debatt, men jag tänker inte göra det.

Margareta Cederfelt säger att de som var på hearingen står nära Socialdemokraterna, och så nämnde hon LO. Det stämmer, och det skäms vi inte för! Men det var det enda exemplet du kunde komma på. Jag kan hjälpa dig med ett till. Det var Folksam, om vi nu ska tänka på det viset.

Det var nog de enda. De andra var fristående från borgerliga partier, Socialdemokraterna eller något annat parti.

De förde fram sina medlemmars intressen, och de synpunkter och funderingar som deras medlemmar och deras organisationer har i denna fråga. Det är väl inte så konstigt. Jag tycker att det var hedrande att det var en besk kritik mot hela detta förslag. Det får man väl leva med om man lägger fram ett förslag i denna kammare som inte är genomtänkt alls utan bara ser till att förändra synsättet för vanligt folk på hur man ska hantera detta ekonomiskt.

Jag vill ställa frågan som jag ställde i talarstolen: Vad tänker Moderaterna göra för åkeribranschen? Vad tänker alliansen göra för åkeribranschen? Det är viktigt. Åkeribranschen var med på hearingen, och man hade många synpunkter på detta på grund av att man lägger till ökade kostnader för en bransch som redan har problem med konkurrensen med utländska åkare som kör i landet.

Det var som jag sade tidigare också: De ska få finnas i det här landet och köra, men vi ska konkurrera på lika villkor. Jag trodde att vi var eniga i den frågan, men det verkar inte så.

Anf. 159 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Hearingen var, som jag sade, intressant, men där fanns också med socialdemokratin nära lierade förbund och verksamheter. Jag sade också att det inte är speciellt konstigt.

När det gäller genomförandet kommer det att genomföras en utvärdering där det finns goda möjligheter att lämna synpunkter.

Men vad som är viktigt här – nu är vi tillbaka vid trafiksäkerheten – är att uppnå nollvisionen, det vill säga att minska antalet svårt skadade och dödade i trafiken, och det här är en oerhört angelägen fråga eftersom siffrorna faktiskt stiger, och bakom varje siffra döljer det sig en människa.

Vår uppgift är att arbeta för att uppnå nollvisionen, och här nämnde jag tidigare – jag ska inte upprepa mig – flera olika arenor som vi arbetar på. Det handlar om lagstiftning, det handlar om tillskott av ekonomiska resurser, och det handlar om morot och piska. Trafikförsäkringen är ett av de instrument som påverkar människors körförmåga, vilja att köra laglydigt och därmed också köra trafiksäkert.

Åkerinäringen är oerhört viktig. Det är också en fråga som kommer att återkomma inom både trafikutskottet och näringsutskottet, men jag vill inte gå in och debattera den frågan här, utan jag debatterar ur nollvisionens perspektiv.

Anf. 160 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Jag vill inte debattera, säger Margareta Cederfelt. Nej, men det är ändå en av de organisationer som var mest kritiska till den hearing som vi hade i Andrakammarsalen och förde fram de här synpunkterna. Det är de synpunkter som vi har fört fram här i dag. Jag tycker också att åkerinäringen är en viktig del i svenskt näringsliv när det gäller frakt, och åkerierna tål inte mer pålagor, som ni nu håller på och lägger på dem.

När det gäller nollvisionen är vi ganska överens om att vi med alla medel inom de ramar vi har måste genomföra åtgärder för bättre vägar

och mer information, se till att vi får ned alkoholkonsumtionen i samband med bilkörning och andra saker. Polisen gör där stora insatser. Det är den vägen vi måste gå. Vi måste se till att folk använder säkerhetsbälte, vi måste vara ute på skolor och propagera för de här sakerna och vi måste se till att vi bygger bort mycket av det här farliga i vårt vägnät. Det är de bitarna vi ska jobba med för att få ned olycksstatistiken, och det har också gett resultat. Vi har haft ett år som förra året, då vi inte riktigt nådde upp till det vi ska göra, men nu pekar allt återigen på att vi är på väg ned i olycksstatistiken och också när det gäller dödade i trafiken.

Det är på det viset som jag tror att vi förhoppningsvis ska ha en bred politisk enighet kring att driva de här frågorna, men inte det här med att vi ska höja försäkringspremierna. Risken är ju på det här viset att vi får mer trafikfarliga bilar ute på våra vägar och folk som inte har råd med annat på grund av att man lägger mer pålagor på bilisterna. Jag trodde att det fanns andra partier som sysslade med sådant.

Därför blir man ganska fundersam när Moderaterna ställer sig i spetsen för det här att lägga på mer pålagor. Man skulle egentligen gå igenom alla gamla protokoll för att se vad ni har sagt tidigare. Det tänker jag nog göra, för de kan vara bra att ha i framtida debatter.

Anf. 161 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Jag förmodar att Claes-Göran Brandin har lyssnat på den debatt som tidigare fördes här i dag när det gällde arbetsmarknadspolitiska frågor. Där finns väldigt tydligt de satsningar vi gör för att näringslivet ska fungera bättre och få bättre förutsättningar att klara sig, satsningar på en ändrad arbetsmarknad, en förbättrad arbetsmarknad och fler i arbete. Detta omfattar också åkerinäringen. Arbetet pågår på flera plan. Det gäller arbetsmarknaden, näringslivspolitikerna och naturligtvis även vägfrågor. Här finns ytterligare en fråga: vägstandarden. Den är oerhört viktig, och vi jobbar med den också.

Men det jag vill knyta an till är nollvisionen. Jag ser fram emot ett samarbete med Socialdemokraterna i den frågan, men hittills har det inte varit någon större omfattning på det. Jag har inte uppfattat att vi kunde enas när det gällde hastighetsfrågan. När vi tidigare hade en trafikpolitisk debatt här var avståndet likaså väldigt stort. Men jag ser fram emot att arbeta för att uppnå nollvisionen och fler som inte blir skadade och inte heller dör i trafiken.

Anf. 162 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag begärde ordet därför att jag tycker att det har varit en väldigt intressant debatt här under eftermiddagen. Väldigt många av de frågor som vi från Socialdemokraternas sida tyckte att vi skulle få belysta i samband med hearingen den 10 maj har återigen blivit belysta under den här kammardebatten, bland annat på grund av just representanter från andra utskott som är starkt berörda av det förslag som regeringen har lagt fram om skatt på trafikförsäkringspremierna.

Jag vill gärna säga att när vi arrangerade hearingen – det har ju ifrågasatts lite här – så var det faktiskt efter att vi först hade beslutat i utskottet att vi skulle ha en hearing. Sedan kom ordföranden tillbaka och sade, efter att vi hade överlämnat frågan om att genomföra en hearing den 10 maj till skatteutskottets kansli, att man hade svårigheter på den borgerliga

kanten att prioritera detta arrangemang som skulle vara den 10 maj. Då gjorde vi den enda förändringen att vi bytte lokal från Förstakammarsalen till Andrakammarsalen. I övrigt genomförde vi en hearing, precis sådan som den skulle ha blivit om det hade varit en hearing som skatteutskottet hade genomfört eftersom vi gick efter den lista över organisationer som hade varit remissinstanser. Det var de som bjöds in – inga andra. Därför var det inget socialdemokratiskt arrangemang i den meningen, utan vi ville ha en så bred debatt som möjligt.

Skatteutskottet har fått ärendet därför att det gäller en skatt på trafikförsäkringspremier. Men i det här förslaget ligger ju en annan del som går lite längre än vad som normalt är en fråga för skatteutskottet att behandla och som till exempel civilutskottet tar ansvar för, eller socialförsäkringsutskottet när det gäller socialförsäkringssystem. Det är ju den andra frågan i regeringens proposition, och det handlar om den utredning som är tillsatt. Det är en enmansutredning i stället för en parlamentarisk utredning som vore det enda rimliga när man vill gå in och göra stora förändringar i vårt socialförsäkringssystem.

Därför tycker jag att frågan fortfarande är aktuell: Hur ska den här frågan drivas vidare? Det var också något som väldigt många remissinstanser lyfte fram. Det är en viss skillnad på en enmansutredning och en parlamentarisk utredning. I en parlamentarisk utredning, där alla partier är med, där blir också de olika intresseorganisationerna hörda på ett annat sätt av olika partier. Nu blir det bara enmansutredaren som tar till sig synpunkter, och övriga partier är inte med i själva processen utan kommer först i fråga när resultatet kommer på riksdagens bord. Då vet vi ju, vi som tillhör oppositionen, att vi har väldigt små möjligheter att påverka.

Därför är det demokratiska samtalet under själva processen i form av hearingar eller parlamentariska utredningar väldigt viktigt när man ska genomföra stora samhällsförändringar. På den här punkten har den borgerliga majoriteten avvisat oss socialdemokrater, och även andra partier för övrigt, vilket jag beklagar ur demokratisk synpunkt. Jag tycker att det är trist att man använder sig av majoritetsbeslut för att förvägra oppositionen att komma till tals.

Mot den bakgrunden tycker jag fortfarande, med tanke på det samtal som fördes mellan Tomas Eneroth och Annicka Engblom, att det finns anledning att diskutera om man inte ska ha en hearing ånyo om den här frågan, det som handlar om den bredare frågan. I själva skattefrågan om de tre miljarderna är vi sådana realister att vi inser – det har riksdagen redan fattat beslut om – att de pengarna ska in. Men det är nästa steg som är så viktigt att diskutera, alltså hur det ska se ut i framtiden. Tomas Eneroth med flera har också påtalat att det handlar om stora och viktiga frågor, med viktiga avgränsningar.

Mot den bakgrunden yrkar även jag på återremiss i samband med behandlingen i kammaren.

Anf. 163 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Annicka Engblom har genom sin argumentation på ett utmärkt sätt visat hur orimligt ett återremissyrkande är. Låt mig ändå, eftersom hennes argumentation ifrågasattes utifrån att hon var ny leda-

mot, göra några klarlägganden då jag har ganska lång erfarenhet av riksdagsarbetet.

Inledningsvis vill jag påtala att vi från skatteutskottets sida varit generösa med att remittera det här ärendet till alla utskott där det ställts yrkande om remiss. Det vet alla som sitter i kammaren. Vi har fått ett par yttranden, men civilutskottet har gjort bedömningen att det i det här skedet är en skattefråga. I ett senare skede kommer civilutskottet naturligtvis i hög grad in.

Man kan ha synpunkter på om civilutskottet borde ha yttrat sig till oss. Utifrån den debatt som förs kan man naturligtvis säga att det väl inte hade varit direkt fel om vi fått ett yttrande där de utvecklat sina synpunkter om att de har anledning att komma tillbaka när utredningsförslaget och den proposition som anger den slutliga färdriktningen föreligger. Det är den som berör civilutskottet. När den propositionen kommer kan det säkert vara av stort intresse att också ha exempelvis en hearing där inte minst civilutskottet deltar.

Nu ställs förslag om en återremiss till skatteutskottet. Det är, som alla vet, en fullständigt meningslös åtgärd. Socialdemokraterna, som suttit i majoritet under en följd av år, har ibland också mötts av återremissyrkanden från den dåvarande oppositionen. Och alla vet hur det går. Det hålls ett snabbt utskottssammanträde och därefter ytterligare ett snabbt utskottssammanträde då man justerar det oförändrade betänkandet. Det enda som sker är att det blir en viss fördröjning av ärendet.

Detta återremissyrkande läggs fram vid en sådan tidpunkt att man de facto, som alla vet, kommer att fördröja ärendet ytterligare på grund av schemalaggningskommande vecka. Det kan då inte fattas något nytt beslut i kammaren. Men om återremissyrkandet går igenom i morgon, och det kommer det att göra om minoriteten står fast vid det hela, får det ske i form av ett utskottssammanträde kl. 08.30 på fredag morgon innan plenum börjar. Sedan har vi det ordinarie utskottssammanträdet direkt efter voteringen på fredag.

Herr talman! I den mån kammaren bestämmer att det här ärendet ska återförvisas hemställer jag om att talmannen kallar skatteutskottet till sammanträde kl. 08.30 på fredag.

Anf. 164 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Lennart Hedquist säger att det är orimligt att begära återförvisning i ärendet, men det sker för att det i betänkandet inte är angivet och specificerat varför civilutskottet inte fått yttra sig och ge sina synpunkter. Redan detta är skäl nog för återförvisning. Det behövs alltså en klar komplettering.

Vi yrkade i utskottet något så enkelt som att utskottet skulle bestämma sig för att man ansåg att det var en skattefråga. Man hade bara behövt göra det. Man hade kunnat behandla civilutskottets minoritet på ett sjyst sätt genom att bereda dem möjlighet att komma med sina synpunkter om att detta faktiskt är betydligt mer än en skattefråga. Men vi fick inte ens göra det. Därför är det mycket märkligt att det i skatteutskottets betänkande står att civilutskottet, socialförsäkringsutskottet och trafikutskottet beretts tillfälle att yttra sig över propositionen och motionerna till skatteutskottet. Och sedan finns yttrandena från socialförsäkringsutskottet och trafikutskottet med där.

Däremot står det inte ett ord om varför civilutskottet inte yttrat sig, trots att det av hela denna debatt i dag tydligt framgår att mängder med civilrättsliga frågor påverkas. Det gäller alla typer av försäkringsfrågor, även trafikförsäkringsfrågor, liksom trafikförsäkringspremiens utformning, som kommer att leda till ökade civilrättsliga problem. Det gäller också andra lagstiftningsfrågor som rör civilrättens område, såsom skadeståndsfrågor. Vi vet att man i större utsträckning till exempel kommer att behöva använda sig av advokathjälp för att få sin rätt prövad i civilrättsliga mål.

Vi vill ha en förvaltningsrättslig tradition i Sverige. Vi vill inte ha en civilrättslig tradition på trafikpremiens område, och inte på andra områden heller för den delen.

Anf. 165 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag har redan sagt att det finns goda skäl för civilutskottet att yttra sig när nästa proposition kommer. Men civilutskottets majoritet har uppenbarligen gjort den bedömningen att de kan vänta med de civilrättsliga aspekterna tills det förslaget föreligger. Det är ju först då som de har möjlighet att göra en bedömning av de aspekter som ligger under civilutskottets domvärjo.

Det här är nu en ren skattefråga. Jag kan väl själv tycka att visst hade de kunnat göra ett kortfattat yttrande också till oss. Nu vet vi att oppositionen åstadkommer detta. De har möjlighet att begära återremiss och därmed kasta lite grus i maskineriet.

Egon Frid är ju relativt ny i riksdagen, och jag tror därför att han kunde vara hjälpt av att någon av de övriga ledamöterna gav ett enda exempel på när en återremiss lett till att majoriteten skrivit om ett betänkande eller begärt ytterligare remisser. Så är det ju inte. Varje gång det under tidigare mandatperioder blivit en återremiss har det varit fråga om tur och retur till kammaren. Så kommer det att bli även nu.

Det här är ren demonstrationspolitik. Vi vet varför civilutskottet inte har yttrat sig, och vi vet varför oppositionen försöker kasta grus i maskineriet. Jag har redan angivit hur den fortsatta handläggningen kommer att ske.

Anf. 166 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Det är inte lätt att vara ny, antingen man är kille eller tjej. Vi drabbas uppenbarligen av samma metoder, Annicka Engblom.

Min fromma förhoppning som ny ledamot av Sveriges riksdag är att den nuvarande majoriteten inte ska behöva återupprepa ett tidigare eventuellt dåligt beteende från majoritetens sida mot minoriteten. Jag tycker att det vore hederligt av den nya majoriteten att i avgörande frågor respektera en stor minoritet. Det handlar om behandlingen av den stora minoriteten. Dessutom handlar det om hur man behandlar alla de människor som blir starkt berörda av de lagförslag som läggs fram i riksdagen. Denna fromma förhoppning har jag fortfarande efter sex månader som ledamot av riksdagen.

Det är hedersamt av Lennart Hedquist att säga att det finns, och har funnits, goda skäl för civilutskottet att yttra sig. Jag hoppas att Lennart Hedquist medverkar till att civilutskottet bereds möjlighet att redan i det

här stadiet yttra sig, för detta är ju ett första steg i införandet av nästa steg vad gäller ändringen av trafikpremien.

Nu försöker Lennart Hedquist reducera det hela till att enbart vara en skattefråga, men om han hade följt hela debatten i dag – vilket han kanske gjort – är det helt klart att detta är betydligt mer än en skattefråga. Hela argumentationen kring varför man vill införa den nya utformningen har i dag redovisats som en trafiksäkerhetsfråga. Många andra skäl har också getts. Därför måste man se det som ett första steg och också se på vilka konsekvenser det kommer att få för den fortsatta utredningen inför nästa steg. Man bör alltså redan nu titta på det ur civilrättslig synvinkel och bereda civilutskottet möjlighet att yttra sig, detta trots att skatteutskottet fått ansvaret för att taxera in miljonerna till en underfinansierad borgerlig budget.

Anf. 167 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag har redan angivit att det uppenbarligen hade förenklat hanteringen här i kammaren om civilutskottet yttrat sig. Men jag kan respektera civilutskottets majoritet när de gör åtskillnaden att det i det här skedet enbart är en skattefråga. I nästa skede blir det en försäkringslagstiftningsfråga som ligger på civilutskottet. Då är det väl förmodligen så att den propositionen helt enkelt hamnar på civilutskottets bord. Vi får väl se om de då underremitterar det till skatteutskottet av någon anledning. Men då är det kanske inte någon skattefråga.

Jag tycker att det är en lite konstig situation vi står mitt uppe i. Alla vet att det är av vikt att beslutet fattas så snart som möjligt, eftersom det ska gå i gång den första juli. Många vill se riksdagsbeslutet i tryck. Det enda ni åstadkommer nu är att det tryckförfarandet skjuts framåt, kanske tio dagar, på grund av att kammaren inte hinner fatta beslutet nästa vecka heller på grund av arbetsplaneringen här.

Jag menar att debatten blir konstig när ni försöker kasta grus i maskineriet på det här sättet. När vi under tidigare mandatperioder bland annat från borgerligt håll har yrkat återremiss har ärendet kunnat gå tur och retur på en dag. I det här läget kan det tyvärr inte göra det, eftersom voteringen inte sker i dag heller. Annars hade vi kanske kunnat ha ärendet på nytt på fredagen. Men nu är det som det är.

Jag säger än en gång att jag tycker att ni kan respektera att det här är en skattefråga och att civilutskottet har fullgoda möjligheter att sedan bedöma det förslag som kommer från regeringen när det är en försäkringsfråga.

Anf. 168 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill bara påminna skatteutskottets ordförande om att jag har varit med om att återremittera ett ärende tidigare under den här mandatperioden. Det var i december. Det var ett så kallat utskottsinitiativ som den borgerliga majoriteten då ville driva igenom väldigt snabbt. Det var en förändring som handlade om a-kassan. Då handlade det inte alls om att det var viktigt att det skedde alldeles inpå jul. Man kunde mycket väl göra det och skapa nya förutsättningar för människor. Det återförvisades av kammaren, och det skedde faktiskt en ändring i det utskottsinitiativet, så det var ett annat förslag som sedan kom tillbaka till kammaren.

Därför vill jag bara säga att man inte ska vara för säker, Lennart Hedquist. Det kan faktiskt hända att man kan göra förändringar när man återremitterar ett ärende. Jag har gjort det en gång förut, och då blev det en förändring. Det är i så fall andra gången under det här riksdagsåret jag är med om en återförvisning av ett ärende. Det kan ju faktiskt innebära att det blir en förändring.

Jag vill nog hävda att det är viktigt att man tar till sig av synpunkterna i den diskussion vi har haft här i dag. Det gäller inte frågan om de 3 miljarderna, för vi är alla klara över att de måste till för att finansiera budgeten. Vi ogillar den åtgärden, men det är den andra delen i förslaget som är problemet. Där har faktiskt skatteutskottet inte kompetens. Det är andra utskott som har kompetens. Då måste man ta till sig det. Det finns möjligheter att vidta åtgärder som gör att de som har sakområdet får vara med i den fortsatta diskussionen. Därmed menar jag att det också finns utrymme att dela på ärendet.

Anf. 169 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att när Lars Johansson ska återerinra sig någon gång när majoriteten under hans långa riksdagsperiod har varit lyhörd och gjort någon förändring i anslutning till en återremiss är det just när den nuvarande majoriteten har visat sig ta fasta på vad oppositionen har kommit med. Men, som sagt, det har nog enligt vad jag kan påminna mig aldrig förekommit under den socialdemokratiska regeringstiden. Jag gör en reservation; det kan ha varit någon enstaka gång även då.

Anledningen till att jag tycker att den här återremissen blir konstig är att det enda argument vi känner är att civilutskottet borde ha yttrat sig – trots att majoriteten i civilutskottet har sagt att de inte önskar yttra sig över en skattefråga utan vill vänta tills det blir en försäkringsfråga. Vad ska skatteutskottet göra? Vi kan naturligtvis konstatera att vi har berett civilutskottet tillfälle att yttra sig. Vårt ärende är fullständigt berett för vår del. Då kommer ärendet att gå i retur till kammaren. Det enda ni åstadkommer är alltså en förskjutning av själva riksdagsbeslutet med ungefär tio dagar.

Anf. 170 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Men det är också en viktig markering till riksdagen att man inte ska behandla en minoritet på det sätt som har skett i det här fallet. Det tycker jag också är något som ni på den borgerliga kanten måste betänka. Ska man behandla ärenden av den här typen, som har så stor betydelse för samhället och där flera olika utskott faktiskt är berörda, bör man också tillse att alla utskott ges möjlighet att delta i själva beredningen i riksdagen. Frågan om hearingen var ju ett exempel. Det andra exemplet handlar om att utskottet ska ges möjlighet att yttra sig. Det tycker jag är någonting som bör gälla utan att man hänvisa till minoritetsskydd.

Anf. 171 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Lars Johansson påtalar betydelsen av att man i majoritetsställning ska lyssna bättre på vad minoriteten säger. Det kan naturligtvis ha en poäng i den meningen att det är något som vi har framfört

under åtskilliga debatter, inte minst när vi har yrkat återremiss. Men lyhördheten för våra synpunkter i det avseendet har varit mer eller mindre noll, trots att det då inte har legat någon tidspress på ärendet. I det här fallet väljer ni att så att säga vädja till oss att låta beredningsprocessen pågå ytterligare, trots att ni vet att det är många som nu väntar på det riksdagsbeslut som ändå måste komma i det här fallet. Därför tycker jag att det var illa valt att begära återremiss just på ett sådant här ärende.

Sedan kan jag som sagt hålla med Lars Johansson om att vi i riksdagen kanske ska vara lite generösare gentemot den opposition som begär kompletterande upplysningar eller ytterligare beredning. Det är i så fall väldigt intressant om Socialdemokraterna också i regeringsställning kommer att ha åsikten att man ska hantera frågorna så.

Anf. 172 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hoppas att en socialdemokratisk regering kommer att vara mer lyhörd än vad den nuvarande regeringen är i alla fall.

Det handlar faktiskt, som jag påtalat vid ett antal tillfällen, om viktiga och stora frågor. Om det bara hade handlat om skattefrågan hade det varit en annan sak. Men nu är det inte det. Det är det som vi har påtalat hela tiden. Hela debatten har handlat om den frågan. Det är stora förändringar som det är fråga om. Därför finns de två argumenten. Det är ett annat förslag, som inte bara handlar om skattefrågan, utan om hur socialförsäkringssystemen ska se ut i framtiden.

Därför måste oppositionen och även övriga riksdagsledamöter från andra utskott, vill jag nog ändå påstå, ges möjlighet att vara med i den beredningen på ett tydligt sätt. Det är skälet till att vi hade velat ha en hearing via utskottet, där alla riksdagsledamöter hade känt sig mer välkomna att vara med. Nu blev det inte så, och därför vill vi att ärendet återremitteras, därför att vi ändå tycker att det ska göras en tydlig markering samt därför att det finns en möjlighet för majoriteten att göra vissa korrigeringar i det förslag som föreligger för riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 31 maj.)

14 § Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU18

Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen (prop. 2006/07:99 delvis och prop. 2006/07:105).

Anf. 173 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Det här lär inte bli en lika hetsig debatt som de två tidigare och inte heller lika lång eftersom vi i stort är ganska eniga i utskottet.

*Konkurrens på
lika villkor i
kontantbranschen*

Betänkandet *Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen* handlar om skattefusk och skattekontroll. Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation i betänkandet.

I februari 2004 tillsatte den s-regering som fanns då en särskild utredare med uppdrag att utreda möjlighet att införa krav på att näringsidkare som säljer varor och tjänster till allmänheten mot kontant betalning ska hålla ett tekniskt system som möjliggör en tillförlitlig efterhandskontroll av omsättningen. I uppdraget ingick också att utreda hur skattebrottsenheter ska effektiviseras.

Vi vet att svartarbete och skattebrott kostar staten många miljarder per år. Jag såg en siffra häromdagen som sade att det handlar om 150 miljarder som undanhålls.

Riksdagen beslöt i juni 2006 att anta regeringens förslag om en ny lag om särskild skattekontroll i vissa branscher genom att det infördes en skyldighet för näringsidkare inom restaurang- och frisörbranscherna att införa personalliggare, något som visat sig framgångsrikt.

I vår reservation föreslår vi att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i sekretesslagen och ändring i alkohollagen men antar utskottets förslag i bil. 3 i betänkandet om ändring i sekretesslagen samt tillkännager för regeringen vad som anförts i reservationen om vissa ändringar i regeringens förslag om kassaregister, utvärdering av lagens tillämpningsområde samt ansökan om medel för små näringsidkare.

Vi har inget att invända mot att regeringen nu lagt fram en proposition om krav på kassaregister i kontantbranschen. Tvärtom var det något som den förra regeringen hade långt framskridna planer på att göra.

Vi anser först och främst i likhet med Skatteverket att alkohollagens kassaregisterkrav ska bibehållas eftersom ett borttagande kan komma att försvåra arbetet med kommunernas alkoholtillsyn.

När det gäller kassaregister bör sådana omedelbart omcertifieras vid ägarbyte. I annat fall kan det bli svårt att avgöra om det är den gamle eller den nye ägaren som bär ansvar för fel eller otillåtna åtgärder i kassaregistret.

Vi anser att det är viktigt att kassaregistren genomgår en teknisk kontroll innan de avyttras. Den synpunkten delas av Skatteverket och Sveriges hotell- och restaurangföretagare.

När det sedan gäller betalning med kort tycker vi att det för att öka tillförlitligheten i kontrollen och minska möjligheterna till fusk i lagen ska införas krav på anslutning eller integrering av kortläsare.

Det är vidare angeläget att det görs en utvärdering av de grupper som enligt förslaget ska undantas från det nya tillämpningsområdet. Utvärderingen bör göras senast två år efter lagens ikraftträdande och omfatta konkurrens med de från lagen undantagna grupperna och de kassaregisterpliktiga samt konkurrens inom själva grupperna.

Skulle det visa sig att undantagen utnyttjas för illojal konkurrens och så kallad svart verksamhet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till ändringar om lagens tillämpningsområden.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas torg- och marknadshandeln. Där kan det ifrågasättas om det inte borde räcka med att regeringen i enskilda fall kommer att kunna medge undantag från lagens skyldighet i situationer då det av tekniska orsaker är oskäligt att kräva att registrering i kassaregister sker.

Slutligen anser vi att den nya lagstiftningen med de ändringar som vi nu föreslagit måste följas av pengar till de små näringsidkarna. Det föreslog vi också i vår budget i höstas för att de skulle kunna införa kassaregister.

När det gäller skattekontroll och skattefusk hade vi föreslagit extra pengar till just Skatteverket i vår budget i höstas. Det förslaget föll. Det gjorde vi för att pengar skulle avsättas för information om vad det innebär med skattefusk men också för en bättre kontrollmöjlighet.

För att det ska bli så rättvist som möjligt vidhåller vi att de små näringsidkarna bör få bidrag under en treårsperiod för att införa kassaregister. Jag yrkar bifall till reservationen.

I detta anförande instämde Birgitta Eriksson och Christin Hagberg (båda s).

Anf. 174 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tycker att det är en bra proposition. Det känns skönt att kunna säga det och att vi också har en sådan debatt att vi säger att det är någonting som är bra.

Syftet med alltihop är att skydda seriösa företagare. Det tror jag att vi alla egentligen vill göra. Det är den största konkurrensnackdelen i dag om företagare kan tillskansa sig svarta inkomster. De slår lätt ut andra företag inom samma bransch. Det har vi sett många exempel på.

Den förra regeringen hade rätt långt framskridna planer på att lägga fram förslaget. Men beredningsläget var sådant att det helt enkelt inte hanns med, utan det kommer nu.

Tillsammans med Socialdemokraterna står Vänsterpartiet bakom den reservation som finns i betänkandet. Nu har Britta Rådström redogjort för och nästan läst upp innehållet i reservationen. Det är nästan onödigt att jag gör precis samma sak. Det är nu bekant för alla som lyssnar vad reservationen går ut på.

Vi skulle vilja se ett stöd till de mindre företagen för att kunna skaffa sitt nya kassaregister. Jag kan nog tycka att allianspartierna är lite väl snåla. De skulle ha kunnat släppa till medel. Jag ser hur ni har motiverat er i betänkandetexten. Man måste ändå göra investeringen och återkommande göra nyinvesteringar.

Jag tycker ändå att det känns lite snålt för att komma från partier som ut i fingerspetsarna alltid vill stå bakom och stödja de mindre företagen.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 175 ULF BERG (m):

Herr talman! Man blir nästan lite rörd efter de två tidigare debatterna. Det känns som att här har i varje fall alliansen hittat någonting som kan fungera. Det är mycket riktigt ett ärende som även har förberetts av tidigare regering. Sedan har vi lite olika uppfattningar.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i skatteutskottets betänkande nr 18 om konkurrens på lika villkor i kontantbranschen och avslag på samtliga motioner.

Det är mycket tydligt att man måste ha klara spelregler i en marknadsekonomi och kontroll av att alla spelar efter dessa gemensamma regler. Nu tror jag att alla vet att så inte är fallet. Det har tidigare talare berört.

Flera rapporter pekar också på att den svarta marknaden ökar. Naturligtvis är ett högt skattetryck en orsak eftersom förtjänsten av att betala skatt ökar. Men ibland är det också så att tillfället gör tjuven, så att säga.

Jag tror inte att det räcker att man bara tittar på skattetryck och liknande. Här är det en balansgång som alliansen och regeringen går för att få in ökade intäkter och inte krångla till det för företagare.

När det införs nya kassaregister i kontantbranschen beräknar staten att det ska ge intäkter på ca 1,5 miljarder. Förslaget beräknas omfatta drygt 100 000 näringsidkare. En del uppfyller redan kraven, en del har kassaregister men måste se till att byta ut dem, och en del har inte några alls.

I betänkandet har man från majoritetens sida konstaterat att man ändå bedömer att kostnaderna är rimliga att ta med tanke på de intäkter som förhoppningsvis kommer in till staten. Kassaregistret beräknas kosta 10 000 kronor och en årlig kontroll ungefär 1 000 kronor per år.

Här ska vän av ordning påminna sig om att alliansen mycket tydligt har sagt att man vill minska kostnader och byråkrati med 25 procent. Förslaget går i vissa delar i motsatt riktning; det råder det ingen tvekan om. När företag inte kan konkurrera på lika villkor och ärliga företagare riskerar att duka under för att de inte klarar konkurrensen med en svart marknad så måste åtgärder vidtas.

Herr talman! I betänkandet finns en motion som utskottsmajoriteten yrkar avslag på. Motionen innebär att man går ytterligare ett steg i kontrollsyste och att kortbetalningarna ska integreras i registret. Alliansen bedömer att kravet inte är försvarbart för de ökade kostnader som kan uppstå. Vid en kortbetalning finns ju också tekniska möjligheter till kontroller i efterhand. Men när det endast är kontanter som byter ägare är det naturligtvis svårt, för att inte säga omöjligt, att göra en kontroll i efterhand.

Vi måste komma ihåg att kassaapparatslösningen faktiskt inte är lösningen på alla problem. Det gäller att alla transaktioner slås in och att kunderna får och behåller sina kvitton.

För oss moderater och alliansen är det mycket viktigt att företaget underlättas och att konkurrensen sker mellan företag på ett sätt som håller sig till de regler som finns. Här behövs tyvärr ökade kontrollmöjligheter. Därför läggs detta förslag fram – för att få in företaget på rätt sida om rågången.

Herr talman! Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har tidigare i dag i kammaren visat på många morötter för att människor ska få jobb. Det finns många morötter i alliansens företagspolitik. Men jag kan konstatera att vi ibland måste gallra bort morötter som inte är bra. Detta är ett sådant förslag. Men resultatet blir att de morötter som blir kvar förhoppningsvis blir desto godare.

Med denna argumentering hoppas jag att riksdagen ger grönt ljus för förslaget som förhoppningsvis minskar den svarta marknaden och ökar den vita.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Konkurrens på
lika villkor i
kontantbranschen*

Anf. 176 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! I ett friskt samhälle tar alla ansvar för sig själva och sina medmänniskor. Det innebär också att vi solidariskt ska betala skatt efter de givna normer som finns. Vi kan konstatera att det synsättet inte är självklart i dagens Sverige. På område efter område sker nu en genomlysning och en sanering av de svarta sektorer som finns. Införande av avdrag för hushållsnära tjänster var en del i det arbetet. Utvecklingen av det systemet till att också innefatta rot blir nästa steg.

Herr talman! Under perioden 1990–2004 ökade den svarta ekonomin från 3,8 procent till 6,5 procent av bruttonationalprodukten enligt Riksbanken. Det innebär att mer än två tredjedelar av kontanthandlingen kan förväntas vara svart. 2 av 3 kronor i den kontanta handeln beräknas alltså vara svarta. Man kan med fog fråga sig var ansvaret, solidariteten och medmänskligheten finns bland dem som hanterar den svarta sektorn.

Herr talman! Betänkandet om konkurrens på lika villkor i kontantbranschen är ett steg i riktning mot att komma till rätta med den svarta sektorn. Förslaget, kombinerat med en aktiv uppföljning från samhällets sida, ska undanröja svartjobben och därmed öka intäkterna till den gemensamma sektorn.

Målet med betänkandet är också att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från dem som skaffar sig konkurrensfördelar genom att inte ta sitt samhällsansvar och betala skatt.

Jag blev glatt överraskad över Marie Engströms positiva kommentar till förslaget. Den avvägning som regeringen har gjort i ärendet vad gäller mål och kostnader för systemet ser vi som rimlig. Mot den bakgrunden yrkar även jag bifall till utskottet förslag till beslut.

Anf. 177 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Även jag vill sälla mig till den skara som tycker att det är huvudsakligen väldigt bra förslag som kommer fram. Det här har utretts väl från början.

Likväl får man inte överskatta betydelsen av att man tillskapar nya kontrollåtgärder som den här. Någonstans måste vi också förlita oss på att människor är hederliga. Jag vill hoppas att det är så, herr talman, att den lagstiftning som nu kommer att omfatta mellan 110 000 och 130 000 näringsidkare kommer att leda till att konkurrenssnedvridande effekter minskas. Men jag tror att det förutsätter stor medverkan både från konsumenter och från de olika förbund som organiserar olika företagare och fackliga organisationer. Utan det mänskliga ögat som iakttar vad som händer kan nog även certifierade kassaregister komma till korta när det är alltför långfingrade och klåfingriga personer i farten.

Med detta yrkar även jag bifall till detta förslag.

Anf. 178 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Från kristdemokratisk sida ber jag att få yrka bifall till skatteutskottets betänkande 18 om konkurrens på lika villkor i kontantbranschen och avslag på reservationen.

Kontantbranschen behöver gemensamma spelregler och förutsättningar. Det är med denna ambition vi nu behandlar utskottsbetänkandet som innebär en ny lag om kassaregister. Seriösa företagare som också är positiva till det gemensamma samhällsprojektet behöver denna lagstiftning. De behöver värnas och skyddas mot illojal konkurrens. Det är en av våra viktigaste uppgifter som lagstiftare.

Herr talman! Det övergripande syftet med den föreslagna lagen är tvåfaldigt. Det gäller för det första att minska skatteundandragandet och för det andra att skydda seriösa företagare mot illojal konkurrens från företagare som skaffar sig konkurrensfördelar genom att inte betala skatter och avgifter.

Samtidigt har vi från skatteutskottets sida gemensamt betonat att vi utgår från att regeringen noga kommer att följa utvecklingen inom branschen. I den mån denna lagstiftning som vi här föreslår inte skulle vara tillräcklig utgår vi från att regeringen återkommer till riksdagen med eventuella ändringar av lagens tillämpningsområde för att uppnå det syfte som lagen ytterst har.

En väl fungerande marknadsekonomi förutsätter ordning och regler. Socialdemokraterna talar gärna i termer av ordning och reda. Jag sade ordning och regler, men det går väl också att tala om ordning och reda. Ytterst bygger detta på en specifik människosyn och en gemensam värdegrund i vårt samhälle.

Vi vill att framgångsrik handel och affärsverksamhet ska vara beroende av en god etik och böttna i en sådan. Att medvetet ljuga i en affärsuppgörelse, att bryta avtal eller luras om kvalitet och prestanda förstör det ömsesidiga förtroende som är en förutsättning för en fungerande handel. Det går inte att bedriva handel med personer som man inte har tillit till. Det blir ingen affärsuppgörelse.

På samma sätt behövs en god etik för att det goda samhället ska kunna uppnås. Det kräver i sin tur att vi solidariskt finansierar gemensamma angelägenheter. Det handlar om demokratiska och rättsliga institutioner men också om infrastruktur, skola, hälso- och sjukvård, äldreomsorg och andra grundläggande verksamheter.

Herr talman! Skatter motiveras av det gemensamma bästa. Men för att rättvisa ska skipas mellan alla aktörer måste förutsättningarna vara desamma. Det betyder konkurrensneutralitet. Det är inget snärtigt ord, men det är ett viktigt, långt och centralt ord i all handel – konkurrensneutralitet baserad på god etik.

Rättvisa betyder inte lika utfall utan lika förutsättningar. Det är inte orättvist att någon får mer som arbetar mer och faktiskt gör något bättre än en annan. Men det är djupt orättvist om någon får mer för att han eller hon inte följer de gemensamma spelreglerna.

Därför har vi i stor endräkt här i Sveriges rikets lagstiftande kammare behandlat denna fråga.

Anf. 179 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! I motsats till det förslag som vi debatterat åtskilliga timmar i dag har vi här ett utmärkt exempel på ett bra sätt att minska svartarbete. Oroa er inte – jag ska absolut inte dra den mastodontdebatten igen, utan jag ska fatta mig mycket kort.

Det här är ett bra förslag. Man kan givetvis diskutera vissa detaljer såsom Socialdemokraterna och Vänsterpartiet gör. Men jag bedömer ändå att regeringen har gjort en rimlig avvägning i det här fallet. Man får givetvis se till att följa upp det, och visar det sig sedan med facit i hand att det är någon avvägning som kunde ha gjorts bättre så får man helt enkelt återkomma med det då.

I dagsläget vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 31 maj.)

Prot. 2006/07:116

30 maj

*Konkurrens på
lika villkor i
kontantbranschen*

15 § Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU13

Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan (prop. 2006/07:69).

*Förbättrad ordning,
trygghet och studiero
i skolan*

Anf. 180 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Tryggheten i skolan och studieron i klassrummen är av största vikt. I en skola där eleverna känner sig trygga, och där man upplever arbetsro och studiero i klassrummet fungerar också lärandet bättre. När eleverna trivs i skolan och har en bra arbetsmiljö är vår övertygelse att det också är mycket lättare att ta till sig den kunskap och det lärande som skolan är till för.

I en skola som är otrygg och där det inte råder studiero i klassrummet blir allt detta mycket svårare. Det finns många vittnesmål från elever som genom åren har berättat om hur svårt det är att ta till sig undervisningen när det är alldeles för bullrigt eller väldigt otryggt i skolorna. Detta är ingenting nytt. I en miljö där det dagligdags vistas närmare 1,2 miljoner ungdomar, elever och barn, och där vi har ungefär en kvarts miljon anställda är det ofrånkomligt att det ibland händer saker.

Ambitionen att skapa trygghet i skolorna och studiero i klassrummen är därför oerhört viktig. Vi har genom åren vidtagit ett flertal åtgärder för att just skapa trygghet i skolorna och förbättra studieron i klassrummen. Skolverket använder sig sedan några år av en attitydundersökning där man frågar runt 5 000 elever om hur de upplever sin arbetsmiljö i skolan, sina lärare och sin attityd till skolan. I den senaste undersökningen uppger glädjande nog eleverna i Sverige i allt högre grad att de trivs med sin skola. Närmare 80 procent uppger att de trivs bra i skolan, och närmare 90 procent uppger att de dessutom trivs och kommer väldigt bra överens med sina lärare och har en bra relation till dem.

Detta är naturligtvis en kraftig ökning sedan den senaste attitydundersökningen som gjordes av Skolverket, och det är naturligtvis väldigt glädjande att se att många av de åtgärder som under åren har genomförts, allt från det värdegrundsarbete som med kraft sjuösettes i mitten och slutet av 90-talet till många av de åtgärder som handlat om att stärka personaltåhetheten och också förtydliga behovet av ordningsregler i skolorna, har burit frukt.

Medan man kan glädja sig över den positiva utvecklingen finns det naturligtvis även anledning till oro. När vi pratar om att 80 procent av

eleverna trivs bra i skolan, och 90 procent trivs bra med sina lärare handlar det ju inte om 80 respektive 90 procent i varenda skola och i vartenda klassrum runt om i vårt land. I väldigt många skolor skulle jag tro att de allra flesta, näst intill alla, elever känner denna trivsel och denna glädje över att vara i skolan, och de trivs bra med sina lärare. Men det finns även alltför många skolor, visserligen en liten minoritet, där eleverna inte känner någon studiero, där det kan vara stökigt, och där det kan behövas ytterligare åtgärder för att förbättra situationen.

Därför är det viktigt att det här arbetet får fortsätta, och det ska vi diskutera här i dag. För oss socialdemokrater är tydliga befogenheter och också ett tydligt ansvar självklarheter i den svenska skolan. Detta kombinerat med ett stärkt föräldra- och elevinflytande tror vi kan bidra till att förbättra trivseln, tryggheten och studieron.

Dock är vi något bekymrade över att den borgerliga majoriteten, både högerregeringen och majoriteten i utskottet, väljer att plocka ut ett fåtal små förändringar som visserligen har ett symboliskt värde men som i sig inte kommer att lösa de problem de är satta att lösa. I vissa extrema situationer kan det naturligtvis vara bra, men vi hade helst sett dessa förändringar i ett större sammanhang där man också hade knutit ihop dem med just ett förstärkt elevinflytande. Vi tror nämligen att ett paket bestående av förstärkt elevinflytande kombinerat med mer resurser i form av både elevhälsopersonal och fler lärare och i det här fallet tydligt ansvar och tydliga befogenheter hade varit betydligt mer kraftfullt än de små förändringar som majoriteten nu väljer att gå fram med.

Det är att beklaga. Vi beklagar inte förändringarna i sig, för som bekant är dessa förslag mer eller mindre hämtade från det förslag till skollagsproposition som den förra regeringen förberedde. Men vi beklagar att man tar det ur sitt sammanhang och hyser så stor tilltro till att det ska lösa de bekymmer med tryggheten och studieron som man kan se i vissa skolor. Jag tror som sagt att detta behov kan finnas i vissa specifika situationer, men det är naivt att tro att detta som en generell åtgärd löser alla problem. Det tror inte vi.

Man kan mycket väl göra detta, men en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att åstadkomma en trygg situation i skolan och studiero i klassrummen är att göra elever och också föräldrar delaktiga. Det är också att förbättra ledarskapet i skolan. Jag har under de senaste åren besökt närmare 150 skolor. Jag kan konstatera att i de skolor där eleverna trivs bra, och där det är tryggt och lugnt, har det ofta funnits ett tydligt ledarskap där rektorn tillsammans med lärarna, eleverna och ibland också föräldrarna gått igenom vad man får och inte får göra i skolan. Hur ska det se ut? Hur ska vi behandla varandra med respekt? Dessa frågor behöver också förbättras, och jag hade gärna sett att det hade kommit i ett och samma sammanhang. Nu sker inte det.

I stället ser vi att den borgerliga majoriteten koncentrerar sig på förändringar som väldigt mycket handlar om några få, symboliska saker. Jag kan bara beklaga att partier som tidigare har sett sammanhanget med elevinflytande, ledarskap och värderingar nu har lagt sig platta. Ta bara Kristdemokraterna som ju ofta har diskuterat grundläggande värderingar i skolan och pratat om etik och moral! Detta prat om etik och moral har bytts ut mot Folkpartiets batong och piska i något slags tilltro till att det ska leda till en bättre skola. Ta bara Centerpartiets vurmande för elev-

och föräldrainflytande! Det har vi naturligtvis delat, men detta har man helt övergett till förmån för Moderaternas tro på auktoritära lösningar. Detta är att beklaga, men jag är inte förvånad. Det här kan vi se på område efter område.

Herr talman! Jag kan konstatera att dessa förändringar är något vi socialdemokrater kommer att stötta. Dock hade vi gärna sett dem i ett helt annat sammanhang. Därför har vi också lämnat in en text med ett helt annat motiv för detta betänkande.

Jag vill slutligen yrka bifall till våra två reservationer för en annan motivtext för detta betänkande.

Anf. 181 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Den här debatten handlar inte om ifall elever ska få känna sig trygga i skolan eller inte. Den handlar inte heller om ifall eleverna ska ha arbetsro i skolan eller inte. Den här debatten handlar i hög grad om bilden av skolan.

Alla elever har rätt till arbetsro. En lösning är att ge resurser till mindre grupper. För det behövs det fler lärare men också olika typer av pedagoger. Vi behöver rektorer som inte har i uppdrag att göra tusen och en saker, utan som kan ägna sig åt att fullgöra sitt uppdrag att vara ledare för den pedagogiska verksamheten i skolan.

Det behövs också en utvecklad elevdemokrati. Det är inte vi i riksdagen som ska sitta och bestämma vilka ordningsregler som ska gälla i skolan. Det är något som ska utformas gemensamt av elever, lärare och rektorer på respektive skola. Diskussionen om vilka ordningsregler som ska gälla ska vara levande. Det är bara så som man kan skapa en bred förankring och en bra efterlevnad.

I sin iver att visa handlingskraft drar regeringen till med enkla lösningar på svåra problem. Samtidigt för man bort skolan från det demokratiska arbetssätt som vi länge strävat efter och tar tillbaka disciplinskolan, en omodern skola som lärare, elever och hela samhället förlorar på.

Regeringen målar upp en bild av den svenska skolan som ett slagfält där ett krig mellan elever och lärare utkämpas. Ett av de största och mest akuta problemen tycks enligt regeringen vara att elever tar med sig föremål till skolan i syfte att störa verksamheten. Det är anledningen till att denna ändring av skollagen genomförs nu och inte i samband med den mer genomgripande förändring som tidigare aviserats.

Jag håller inte med om den skildringen av skolan. Det är inte den bild jag får när jag är ute på skolor. Det är inte heller den bild jag får när jag talar med lärare och elever. Den senaste attitydundersökningen från Skolverket, som Ibrahim Baylan också hänvisade till, målar inte heller upp en sådan bild. Tvärtom visar den att allt fler elever är engagerade och trivs med skolarbetet och att elever och lärare känner allt större tillit till varandra.

Till skillnad från högerregeringen ser vi inte eleverna som ett problem. Vi ser inte heller elever och lärare som rivaler. Skolan är till för att ge elever kunskap och ska anpassas efter deras förutsättningar, behov och intressen. Det synsättet har präglat utvecklingen av den svenska skolan sedan 1950-talet, och dess funktion som uppfostringsanstalt för att disciplinera arbetarklassen har därför tonats ned mer och mer.

På de flesta skolor samarbetar elever och lärare för att nå gemensamma målsättningar. Regeringens skolpolitik innebär tyvärr en återgång till en gammaldags syn på skolan med mindre tilltro till och tolerans för elevernas initiativförmåga, med ökad auktoritetstro och ett ökat tvång.

Regeringens verklighetsbeskrivning och motiv för de föreslagna åtgärderna saknar dessutom stöd. Varken propositionen eller betänkandet innehåller någon som helst beskrivning av hur ofta det förekommer att elever har med sig föremål och använder dem på ett sätt som är störande för verksamheten. Det finns heller ingen analys av hur det påverkar tryggheten och studieron och i vilken omfattning det sker. Det är därför svårt att bedöma vilket behov det finns av en lagstiftning som ger rektorer och lärare rätt att beslagta elevers egendom.

Men i sann borgerlig anda är det väl inte intressant att besvara sådana frågor, eftersom man redan bestämt sig. Om det är de här verktygen som skolan är i behov av eller inte är mindre viktigt. Det den borgerliga majoriteten här i riksdagen gör är inte att stifta lag som är till nytta för skolan. Det är att lagstifta för att stilla fördomarna om skolan som man själv har bidragit med att måla upp och på så sätt visa sina muskler.

Regeringen påstår att lagförslaget leder till ökad tydlighet. Jag kan inte se den klarheten, utan vill nog hävda att den nuvarande lagstiftningen är tydligare. Med den föreslagna lagen kommer det i vissa situationer att vara tillåtet att omhänderta ett föremål medan andra situationer inte medger ett omhändertagande. Om en elev till exempel motsätter sig ett omhändertagande fysiskt måste det avbrytas. I praktiken kommer det att uppstå gränsdragningsproblem som det lämnas till den enskilda rektorn eller läraren att lösa.

Herr talman! Vänsterpartiet är också kritiskt mot förslaget att det ska bli möjligt att flytta en elev från den skola han eller hon är placerad i utan vårdnadshavarens tillstånd. För att komma till rätta med de problem som kan föranleda en förflyttning av en elev är det en nödvändig förutsättning att elevens vårdnadshavare medverkar. Det är också allvarligt att regeringen på det här sättet utpekar eleverna som ensamt ansvariga.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever är det i själva verket skolan som har en skyldighet att stoppa och förhindra mobbning, diskriminering och annan kränkande behandling. Förekomsten av den lagen innebär dessutom att det är tveksamt om det verkligen behövs ett utökat tvång i skolan.

Erfarenheter från både skolan och andra områden visar att ökad användning av tvång kan leda till större motsättningar och ökat antal konflikter, vilket knappast får gynnsamma effekter på den trygghet och studiero som regeringen säger sig vilja värna. När utbildningsutskottet hade en offentlig utfrågning om mobbning var det ingen av de inbjudna och föredragande som lyfte fram behovet av att lättare kunna flytta elever från skolan, därför att mobbning sällan eller aldrig är en isolerad händelse som enbart utförs av en elev.

Det man i stället påtalade var vikten av att våga se och ta tag i problemen när de börjar yttra sig och inte vänta ut och sedan flytta problemet någon annanstans. En av de förutsättningar som man lyfte fram var en väl utbyggd elevhälsovård med skolläkare, skolsköterska, kurator och psykolog men också specialpedagoger och fritidspedagoger.

Den borgerliga regeringen väljer att införa kraftiga tvångsåtgärder som svar på problem som de blåser upp. Därmed undviker de att diskutera de verkliga problemen i skolan med ökade klasskillnader och bristande likvärdighet, vilket givetvis får återverkningar på arbetsmiljön i skolan.

Det här orsakas inte av att lärarna saknar befogenheter och tvångsmedel, utan det är en följd av marknadstänkande, segregation, för lite resurser och felaktig fördelning av befintliga resurser samt bristande skoldemokrati och inflytande för elever. Vänsterpartiet anser att de hårdare tag som regeringen föreslår inte kommer att leda till ett bättre klimat i skolan eller skapa förtroendefulla relationer mellan elever och lärare som är en viktig ingrediens i lärandet.

Jag vill därmed yrka bifall till reservation 1 och 4 i det här betänkandet.

Anf. 182 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! I dag ska vi diskutera ordning, trygghet och studiero, dock utan att veta vad studiero egentligen är, i alla fall inte om man läser propositionen. Där finns inga som helst förklaringar till det begreppet, förutom att det råkar nämnas två gånger som sin egen beteckning. Det är också en anledning till att Miljöpartiet tycker att den föreliggande propositionen bör kompletteras med vissa saker.

För oss miljöpartister är inte frågan om att beslagta mobiler den stora frågan. I Skollagskommittén, som jag satt i tillsammans med nuvarande skolministern Jan Björklund, var vi rörande överens om att man ska kunna beslagta föremål. Även Jan Björklund tyckte det de få gånger han var närvarande. Han hade den högsta frånvarokvoten av alla ledamöterna i den kommittén.

Det viktiga här är egentligen att fråga vad dessa två förslag som vi diskuterar, att beslagta mobiler och flytta mobbarna, tillför skolan i dag. Vi har en debatt i Sverige där skolan lyfts fram som en av de viktigaste platserna i samhället, och det är helt rätt. Den fostran och den möjlighetskapande verksamhet som finns i skolan är oerhört viktig. Men det handlar också om att hitta ett regelverk som fungerar för vår personal, alltså för lärarna, för rektorer och för elever, och att utgå från verkligheten i klassrummet. Det är naturligtvis inte fel att ge lärarna rätten att beslagta störande föremål. Visst kan vi göra det. Inga problem.

Sedan borde det finnas, som vi i Miljöpartiet har anmärkt, en överklaganderätt. Utifrån ett strikt juridiskt perspektiv är det viktigt att elever också kan överklaga saker och få saker och ting prövade. Men det är lite grann den här regeringens signatur att elever inte har något värde i skolan, inte någon egen talan, så jag är inte förvånad över att det saknas.

Men det viktiga här är också att fråga: Återspeglar dessa två förslag verkligheten i klassrummet? Jag tyckte att man fick en väldigt bra förklaring till och svar på detta i ett inlägg i Aktuellt när propositionen presenterades för femtioelfte gången som nyhet. Läraren, som var från Huddinge, sade ungefär så här: Det är ju bra, men den lärare som behöver denna lag för att genomföra detta i skolan ska helst låta bli, för han är i så fall en dålig pedagog.

Det här har lärare gjort i årtionden, alltid sedan skolan startade. Varande lärare själv måste jag säga att jag skulle akta mig. Om jag inte

vågar beslagta den där mobilen som stör hela undervisningen i dag skulle jag inte vilja göra det när den här lagen har trätt i kraft. Att komma till en elev och kräva att få beslagta en mobil och eleven inte går med på det innebär att man försätter sig i en ohållbar situation.

Metta Fjelkner, ordförande i Lärarnas Riksförbund, har jag ett antal gånger hört beskriva det här väldigt bra. Vad gör man som lärare när eleven sitter med mobilen i handen? Man går fram, och då stoppar eleven mobilen i fickan och säger: Nej, du får inte min mobil. Då är man körd som lärare. Att då säga att du får gå ut ur klassrummet eller något sådant hjälper inte. Man har förlorat auktoriteten inför klassen.

Vi har inte yrkat avslag på detta. Vi säger att propositionen måste kompletteras. Men för pedagoger ute på fältet är det här inte av betydelse. Av betydelse är snarare att vi får bra, välutbildade pedagoger som kan hantera dessa situationer i klassrummet. Det är sådant som jag tycker att regeringen borde ägna sig åt. Jag menar att det är okej att lägga fram den här propositionen, men det är *no big deal*. Gör inte så stor affär av det. Gå i stället till verkligheten. Använd till exempel några av de resurser som nu ska satsas på skattesänkningar till att förstärka personalresurserna ute på skolorna. Det skulle välkomnas i alla skolor. Man skapar svåra lösningar på enkla problem.

Det är samma sak med att flytta mobbare. Naturligtvis är det i slutändan inget fel att försöka göra det. Vi försökte i timmar i Skollagskommittén att förklara för Jan Björklund att pedagoger och rektorer alltid har hanterat dessa situationer i svenska skolor. Man behöver inte dessa lagtexter, man har hanterat det genom en specialklass, ett rum, en särskild undervisningsgrupp, vad vet jag vad man kallar det. Det är inget fel att i slutändan kunna flytta mobbarna, men det handlar om rättssäkerhet, och frågan är om det behövs.

Jag minns inte om det var i DN eller i Svenskan de hade tillfråga ett antal rektorer i Stockholms stad som alla sade: Det är väl inget direkt fel, men vi kommer aldrig att behöva använda det här, för vi klarar situationen redan i dag.

Det är inget direkt fel i dessa propositioner, men lägg inte denna energi på dessa frågor för de är inte värda det om vi ser på verkligheten ute i klassrummen. Ta tag i de verkliga problemen! Dem ser vi om vi till exempel tittar i alliansens skyltfönster, Stockholms stad, där löneförhandlingarna med lärarfacken har brutit ihop för att man inte vill ge skolorna tillräckliga medel. Där har vi riktiga problem, men inte i detta.

Som jag har sagt flera gånger tycker Miljöpartiet att man i princip inte kan säga nej till de här båda förslagen. Däremot borde de kompletteras. Därför vill jag för tids vinnande yrka bifall till reservation 5. Vi står bakom båda våra reservationer men väljer att yrka bifall till reservation 5.

Anf. 183 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Svenska elevers kunskaper sjunker i både nationella och internationella mätningar. Många elever uppger visserligen att de trivs bra i skolan, men det innebär ju inte att de lär sig något för den sakens skull. Våra elever räknar sämre, de läser sämre och de är sämre i naturvetenskap än de har varit tidigare. Men på ett område leder vi i undersökningarna. Vi är nämligen bäst på att vara sämst. Sen ankomst, ogiltig

frånvaro och skolk från enstaka lektioner förekommer två tre gånger så ofta i våra skolor som i skolorna i de övriga länder som ingår i undersökningarna. Vem kan lära sig någonting i kaos, och vem kan lära sig någonting på de lektioner som hela tiden är stökiga?

Det är därför vi nu lägger fram detta betänkande med förslag till två åtgärder, båda för att få till bättre studiero på våra skolor.

Vi har en skollag som borde ha varit omskriven för länge sedan, men den förra regeringen förmådde inte skapa majoritet för det. I den finns inget stöd för att omhänderta – inte beslagta – störande föremål som mobiltelefoner, mp3-spelare och fyrverkeripjäser. Vi måste skärpa lagstiftningen så att den ger skolpersonal tydligare regelverk och förutsättningar för att skapa en lugn och trygg studiemiljö.

Varje dag blir 100 000 elever och barn mobbade på våra skolor. Det är det största folkhälsoproblemet för våra skolelever. I en miljö där vi vuxna tvingar dem att vara blir de kränkta, utsatta och förnedrade. Vi moderater har länge betonat vikten av att ha mobbningsplaner som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. Hemmasnickrade planer kan göra mer skada än nytta. Kampen mot mobbningen måste drivas av alla, på alla skolor. Den tar inte slut. Om en skola inte har bekymmer med mobbningen i dag kan problemet mycket väl uppstå i morgon igen. Regeringen avsätter nu varje år pengar för att ta fram program och utbilda personal i den viktiga kampen mot mobbningen.

Men det kan finnas tillfällen då personal har gjort allt och ingenting hjälper. Det är ca 50 000 mobbare som varje dag är i gång med att mobba sina kamrater. Hur går det för dem senare i livet? Många undersökningar visar att det inte alls går bra för dem. De är överrepresenterade avseende våld på fritiden, kriminalitet och drogmissbruk. Det är även för deras skull som mobbningen måste upphöra.

Som en yttersta åtgärd vill vi därför lagstifta om att skolan ska få flytta en mobbare – också mot dennes vilja. I den bästa av världar hade vårdnadsgivare alltid varit med på detta, men så är det tyvärr inte. Därför måste man ibland göra det mot deras vilja. Kommunen får naturligtvis fatta ett sådant beslut bara om det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers trygghet och studiero.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 184 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag har reagerat på två saker i Margareta Pålssons anförande.

Nog för att det finns länder som är bättre än Sverige i internationella jämförelser. Det kan jag hålla med om. Men att hävda att vi är bäst på att vara sämst visar snarare på en stor brist på omvärldsbevakning. Vilken bild har Margareta Pålsson av svensk skola? Jag möter samtidigt pedagoger och politiker från andra länder som med stort intresse fortfarande vallfärdar hit. De brukar åka till Sverige och Finland. Det finns olika bitar som länderna är bättre på. Vi tittar mycket på Finland – det är helt rätt – eftersom vi vill lära oss mycket av vad de är bättre på än hos oss. Men det finns mycket som andra länder tittar på hos oss också. Om vi är bäst på att vara sämst när det gäller internationella jämförelser, undrar jag vad Moderaterna har för bild av svensk skola – särskilt med tanke på vad Ibrahim Baylan beskrev tidigare.

Visst ska mobbare i sista läget flyttas, men jag undrar om vi inte ger föräldrarna till mobbade en felaktig bild av att saker ska ske fort. Mobbning är en oerhört svår process som bör tas på största allvar. Det går inte att komma med enkla lösningar. Som jag har sagt tidigare är det rätt att det ska ske, men vi måste varna för att processen är lång och svår. Det finns inga enkla lösningar för mobbningsfall i skolorna.

Anf. 185 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag sade att vi var bäst på att vara sämst när det gäller sen ankomst, skolk från enstaka lektioner och ogiltig frånvaro. Det kanske inte framgick riktigt tydligt, men så var det. Det går bra att kontrollera det.

Mats Pertoft säger att vi måste ta mobbning på största allvar. Det är det vi gör. Det är därför vi inte väntar tills hela skollagen är omskriven och förändrad utan vi lyfter ut vissa bitar för att fatta beslut tidigare. För de 100 000 barn som varje dag blir mobbade är det på största allvar. För de 50 000 som mobbar är det på största allvar. Det är därför vi gör något.

Mats Pertoft sade i sitt anförande att vi inte skulle göra så stor affär av att omhänderta föremål. Vad tycker Mats Pertoft om den elev som bar en morakniv i riksdagen i går? Är det inte tillräckligt allvarligt?

Anf. 186 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag börjar i slutet. Självklart är det allvarligt att bryta mot vapenlagen. Något annat vore konstigt. Men jag förstår inte vad det har med mobbningsituationer eller skolan att göra. Kanske hans lärare borde ha informerat honom, men det kan jag inte uttala mig om.

Jag menar fortfarande att det är allvarligt hur vi politiskt målar upp bilden av vår skola. Jag tänker inte minst på debattartikeln på Brännpunkt i går där Sveriges Skolledarförbund tydligt varnade för att vi skapar en negativ bild och gör skolan sämre än vad den vanligtvis är. Vi är inte heller verklighetstroga. Det är vad jag såg skymta i Margareta Pålssons anförande. Jag kan hålla med om att jag kanske inte lyssnade helt noga, men det finns en allvarlig underton i detta – särskilt för ett parti som bär fram regeringen.

Det är samma sak i fråga om mobbare. Det är en oerhört komplicerad process som speglas i att tillfrågade skolledare i Stockholm enhälligt säger att de inte behöver denna lag. Det är okej att den finns, men den kommer antagligen inte att behövas i verkligheten. Varför satsar inte regeringen på andra saker som har med verkligheten i skolorna att göra i stället för att förespegla – vilket jag tror är risken – föräldrar att det finns snabba och enkla lösningar? De finns inte.

Anf. 187 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag vill tala om för Mats Pertoft att vi tänker göra mer än detta, men vi kan inte vänta och göra allt i slutet av mandatperioden. Vi vill verkligen visa våra väljare att vi tar det mandat vi fick av dem för att förändra den svenska skolan på största allvar. Vi har en hel palett med åtgärder. Om Mats Pertoft vill se allt vi ska göra kan jag skicka över vårt alliansprogram där det mesta finns med.

Jag tror inte att det är en risk att vi målar upp en bild av att den svenska skolan är sämre än den är. Vi talar ofta om de olika saker vi ser i

skolorna. Vissa skolor är jättebra, där mål uppfylls och arbetsro råder. Men vi berättar också om de andra skolorna där det är stökigt och bråkigt och där de flesta eleverna kan vittna om en arbetsmiljö som inte är som de skulle önska.

Jag kan lugna dig med att vi tar frågan på största allvar, och vi kommer att göra mycket mer.

Anf. 188 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Herr talman! Jag beklagar att den svenska skolpolitiska debatten har gått i stå. De borgerliga skolföreträdarna låter som en repig skiva som går om och om igen. De upprepar sig återigen.

Margareta Pålsson säger att den svenska skolan är bäst på att vara sämst. Sedan har hon försökt att förtydliga vad det handlar om. Sedan säger hon att det råder kaos i den svenska skolan och dessutom att 100 000 elever är mobbade i den svenska skolan.

Exakt vilken skola har Margareta Pålsson besökt där det är kaos? I hur många skolor är det kaos, Margareta Pålsson? Jag vill ha en exakt siffra. Att svepande formulera och beskriva den svenska skolan som ett kaos duger inte. Det tar heder och ära av de hundratusentals människor som varje dag gör ett ypperligt arbete i den svenska skolan. Att det finns utmaningar och brister kan vi vara överens om och att de ska tas om hand kan vi vara överens om. Men att på detta svepande sätt ta heder och ära av alla dessa rektorer, lärare, elever och den personal som jobbar där är inte särskilt sjyst. Jag vill veta exakt vilka skolor det är fråga om.

Skolverkets senaste attitydundersökning visar att det finns problem med mobbning. Verket beskriver det som att ungefär 4 procent av eleverna uppger att de känner sig mobbade. Det är en alltför hög siffra, men långt ifrån de 100 000 som Margareta Pålsson tycks ha hittat.

Om jag vore Margareta Pålsson, företrädare för Moderaterna, skulle jag inte slå mig så mycket för bröstet om de resurssatsningar som görs på skolan. De 40 miljoner ni satsar mot mobbning motsvarar ca 30–35 kronor per elev. Det är inte särskilt mycket. När kommer de massiva satsningarna som ni lovade i valrörelsen, de 7 miljarder som Moderaterna lovade i valrörelsen som skulle satsas på skolan? När kommer de?

Anf. 189 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Ibrahim Baylan säger att den skolpolitiska debatten har gått i stå. I så fall beror det inte på oss. Vi debatterar allt vad vi kan. Vi hörde just Mats Pertoft klaga på att det vi debatterar i dag för femtioelfte gången har varit i nyheterna. Det tyckte han uppenbarligen var för mycket, vilket han får skylla medierna för och inte Jan Björklund.

Den skolpolitiska debatten har verkligen inte gått i stå från alliansens sida, men det är kanske annorlunda från Socialdemokraternas sida. Vi har läst hur utskottets vice ordförande vill ha bort flumstämpeln från er politik.

Er partiledare Mona Sahlin skriver att det finns en tendens att överbetona skolans omsorgsuppgift och värdegrund på bekostnad av skolans kunskapsuppdrag och fostrande uppdrag. Det kanske är mer på er sida än på vår som man behöver hitta på en ny politik.

När det gäller exakt vilka skolor som det är kaos i, är det märkligt att en före detta skolminister kan tro att jag skulle stå i Sveriges riksdag och peka ut de skolor som jag vet har problem med ordningen. Det skulle jag inte drömma om.

Det finns väldigt många skolor i Sverige. Jag har besökt väldigt många skolor, precis som Ibrahim Baylan tydligen har gjort. Det finns många skolor som är bra, och det finns många skolor som är dåliga, men jag skulle inte drömma om att namnge dem, verkligen inte.

Anf. 190 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Det var två frågor som Margareta Pålsson inte svarade på. I vintras när vi debatterade budgeten frågade jag Margareta Pålsson vart de fagra löftena från valrörelsen om resurser till skolan tog vägen. Moderaterna lovade i valrörelsen att 7 miljarder kronor per år skulle satsas på den svenska skolan. Nu sitter ni i regeringsställning. Ni dominerar regeringen fullständigt – ni har alla de tunga posterna, också Finansdepartementet.

Då svarade Margareta Pålsson: Ibrahim Baylan får ge sig till tåls. Vi har inte hunnit med allt vi ska göra. Det kommer. Det sade du då. Min fråga är: När kommer det?

Vi har sett en vårbudget med massiva skattesänkningar för de rikaste men inga satsningar på skolan, i alla fall inga 7 miljarder. Min fråga är: När kommer det?

Den andra frågan handlade om mobbningen och de siffror som Margareta Pålsson nu rör sig med.

Fru talman! Definitionen av ”gå i stå” är just att någonting upprepas gång efter gång efter gång. Jag kan konstatera att det är väldigt sällan man har hört något nytt från en borgerlig företrädare. Oavsett vilken person det är låter det på ungefär samma sätt: Det är kaos i skolan. Den svartmålas, och detta används sedan för att försöka skicka skolan 40, 50 eller kanske 60 år tillbaka i tiden.

Till skillnad från den borgerliga alliansen är vi socialdemokrater ödmjuka nog att inse att vi inte alltid har rätt och inte alltid har tänkt bäst. Det måste man som parti göra. Man måste självkritiskt granska sin politik och komma fram till att man i vissa lägen kan förbättra det som är bra och kanske också göra någonting åt det som inte har varit bra. Den typen av ödmjukhet kanske också Margareta Pålsson och hennes partikamrater borde ta till sig.

För oss är det en självklarhet att vi allteftersom samhället och också skolan förändras alltid kommer att omvärdera vår politik.

Anf. 191 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi har genomfört massiva skattesänkningar för att få i gång jobben i detta land. Vi har sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare. Äntligen har vi en regering som bryr sig om dem som tjänar minst i landet. Det har kostat pengar.

Vi har suttit i regeringen i åtta månader, och på åtta månader kan man faktiskt inte infria alla vallöften. Det kan ingen regering göra, inte ens en gång vår.

I varje budget kommer det mer och mer av våra vallöften. Om bara Baylan ger sig till tåls ska han få se på satsningar även på skolans område.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Förbättrad ordning,
trygghet och studiero
i skolan*

Anf. 192 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Först vill jag kommentera den rapport som ofta tas upp av de borgerliga företrädarna, Timssrapporten. Det är en ganska undermålig rapport. Det som Margareta Pålsson tog upp här är frågor som baseras på upplevelsen bland rektorerna när det gäller bland annat skolk eller sen ankomst.

Sverige ligger under det genomsnitt som presenteras. Men hur förhållandet ser ut i de övriga 20 länderna uppges inte i den rapporten. Därför går det inte att säga att Sverige ligger sist på den listan. Det är ganska grundläggande när man lär sig statistik att man kan läsa den ordentligt.

Det jag tog upp var om den viktigaste åtgärden för att komma åt mobbningen är att möjliggöra att lättare flytta på en elev. Ingen av de föredragande som var med på den offentliga utfrågningen om mobbning nämnde det som en viktig åtgärd. Det nämndes att det kan vara en krisåtgärd, och den möjligheten finns redan i dag.

Varför valde regeringen att inte ta upp ändringar i skollagen som har en verklig betydelse för mobbningsarbetet? Skolverket nämnde att det behövs en bättre koppling mellan skollagen och den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling. Barnombudsmanen menade att det bör skrivas in i skollagen att det ska finnas skolläkare, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog vid varje skolenhet.

Anf. 193 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Rossana Dinamarca frågar om den viktigaste åtgärden är att lagstifta om att kunna flytta mobbare. Nej, det är det inte. Den viktigaste åtgärden är att se till att mobbningsplanerna ute i skolorna byggs på forskning och beprövad erfarenhet, och inte tillåts vara en hemmasnickrad sort. Det har vi redan gjort, men det räcker inte. Detta kommer inte heller att räcka.

Det är mycket som måste göras, men Rossana vet också att om det kom fram några bra förslag på vår hearing om mobbningen som vi inte hade med i våra planer beror det på att man inte på en månad kan få fram dem för beslut. Det måste till en annan planering för det.

Det är lätt att kritisera det vi gör, i synnerhet om man sitter i opposition. Vänstern har ofta som svar på alla problem att det ska vara mer resurser och mer elevdemokrati. Jag skulle vilja fråga Rossana: Vad har ni gjort under era tolv år som stödparti till den förra regeringen? Har ni fått bukt med mobbningen på skolan genom ert samarbete?

Anf. 194 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Vi genomförde bland annat en sak senast förra året, och det var just lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Det var också någonting som lyftes fram på hearingen som en väldigt bra lag – en skarp lag, tror jag till och med att en av formuleringarna var.

Trodde man före hearingen att det här var lösningen, att kunna flytta på en elev? Eller varför var det så bråttom med att införa det just nu, i

stället för att invänta den kommande revideringen, eller om det nu blir en helt ny skollag som kommer senare? Kommer vi att kunna se en starkare koppling mellan skollagen och den nya lag som genomfördes förra året?

Tycker Margareta Pålsson att det vore bra att inom skollagen också garantera en bra skolhälsovård, enligt det som jag tidigare läste upp?

Anf. 195 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Det hände i en skånsk kommun för en del år sedan att en pojke blev utsatt för sexuella trakasserier och rena övergrepp av två andra pojkar. Den utsatte pojken orkade efter några veckor inte längre möta sina antagonister, och skolan försökte på frivillig väg att få dem att byta skola. Det vägrade de. Deras vårdnadshavare, i detta fall deras föräldrar, vägrade också.

Vad tycker Rossana? Tycker Rossana att det var rätt gentemot den utsatte pojken?

Det är ett sådant exempel där det enligt min mening är helt rätt att flytta dem som har gjort en sådan här sak och, mer än så, låta den mobbade eleven gå kvar.

Anf. 196 PER LODENIUS (c):

Fru talman! Det förslag till ändring i skollagen som vi i dag debatterar syftar till förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan. Det är bara ett par av flera åtgärder som behövs. Detta är två åtgärder som kan behöva användas när det förebyggande arbetet inte riktigt har nått fram.

I lärarummet i skolan där jag tidigare jobbade hände det att diskussionen om vad man som lärare får göra och inte göra kom upp. Det handlade om att man inte visste hur man skulle hantera elever som man kände hade gått över en gräns. Bland kollegerna fanns det många bra och kreativa lösningar på hur man kunde arbeta och lösa olika situationer som uppkom både med klasser och med enskilda elever.

Något man dock saknade var riktlinjer för hur man skulle agera och hur man fick agera när det uppstod situationer där de goda råden och de bra idéerna inte riktigt räckte till. Det kunde vara en elev som inte förstod, eller kanske inte ville förstå, att det störde klassen när mobiltelefonen användes i klassrummet.

Ett återkommande problem var vilka gränser man kunde sätta när det gällde sådana föremål som mobiltelefoner och mp3-spelare. Det var lätt att sätta upp regler tillsammans med eleverna i klassen, men det kunde ändå uppstå situationer där enstaka elever inte ville rätta sig efter de regler man satte upp för klassens skull. Jag vill inte påstå att det var vanligt förekommande, men det förekom situationer där elever använde mobiltelefoner på ett störande sätt på lektionen fast man uttryckligen bett eleven att stänga av densamma. Den plockades kanske undan när läraren sade till, men den var strax framme igen.

Här ger det nya lagförslaget vägledning i hur man som lärare får agera när det gäller att frånta eleven till exempel mobiltelefonen i exemplet jag just gett. Det jag också ser som en viktig del i förslaget är den begränsning av omhändertagandet som finns. Mobiltelefonen, mp3-spelaren eller vad det nu kan vara ska återlämnas efter skoldagens slut eller, vid särskilda skäl, senast inom fyra dagar. Det är viktigt att eleven

har denna rättighet. Det ger också en tydlighet när det gäller lärarens och rektorns befogenhet.

Jag skulle kunna fortsätta att ge exempel på situationer där det finns behov av den föreslagna lagen om omhändertagande av föremål. Olika föremål som eleverna kan ha med sig kanske inte bara stör studieron i klassrummet utan de kan också användas till att kränka andra elever. En kamerabil som används på ett visst sätt kan faktiskt vara väldigt kränkande. Det är kanske inte alltid medvetet från användarens sida, men dock. Återigen ger det nya lagförslaget en möjlighet för lärare och rektor att agera.

Något som också kunde komma upp i lärarummet var hur man skulle kunna hjälpa elever som var bråkiga och utagerande och kunde vara en fara för både andra elever, personalen och sig själva eller elever som mobbade och kränkte andra. När det gäller kränkning och mobbning är det viktigt att arbeta förebyggande. Det görs mycket förebyggande arbete på skolorna och i kommunerna i dag, men mer kan och måste göras. Mer stöd kan ges till det förebyggande arbetet.

I mitt jobb som controller för elevstöd och tidigare som lärare hade jag möjlighet att jobba med och få ta del av många olika, ofta lyckosamma, metoder för att stävja mobbningstendenser i skolan. Trots de här insatserna uppstod det situationer där det arbete vi lade ned inte var tillräckligt.

Alliansen ger tydliga incitament till det förebyggande arbetet med flera förslag och beslut som redan tagits fram. Det har satsats 40 miljoner kronor på ett forskningsprogram mot mobbning. Vidare handlar det om en satsning på fortbildning för lärare, tidiga insatser för de elever som verkligen behöver extra stöd och ett återinförande av speciallärarutbildningen.

Men trots allt detta kommer det att uppstå situationer där de här insatserna inte är tillräckliga, där det regelverk som finns i dag inte räcker till. Det kan uppstå, och det uppstår, lägen där det blir nödvändigt att flytta en elev med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Det kan bero på mobbning eller annan kränkande behandling.

Jag har själv i mitt arbete varit i den situationen att det bästa för både elever och personal på skolan, när olika möjligheter redan använts och inte lyckats, skulle ha varit att flytta på en enskild elev. Jag poängterar återigen att det skulle ha varit den sista lösningen när man har försökt med massor av olika metoder. Det skulle också ha kunnat vara en hjälp för eleven själv, men regelverket gjorde det inte möjligt då föräldrarna inte gick med på det. Att flytta en elev mot vårdnadshavarens vilja, som förslaget som vi debatterar i dag går ut på, ska tillämpas, och kommer att tillämpas, restriktivt. Det vill jag poängtera.

Nu ger vi skolan en utväg när man har prövat alla andra. Det handlar om en möjlighet för elever att få en studiemiljö som präglas av ordning och trygghet och en möjlighet för personalen på skolan att skapa en trygg miljö för eleverna. Det utgår ifrån eleverna och elevernas situation och ger också en möjlighet till en trygg miljö för personalen.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Förbättrad ordning,
trygghet och studiero
i skolan*

Anf. 197 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Ofta i debatterna redogör vi alla för olika upplevelser och berättelser från skolvärlden. I morgon ska vi stifta lagar här i riksdagen. Då tycker jag att det behövs ett bättre underlag än det som vi har i dag. Jag vill därför fråga Per Lodenius hur omfattande det här problemet med störande föremål är. Hur ofta förekommer det att elever har med sig föremål och använder dem på ett sätt som är störande för verksamheten?

Anf. 198 PER LODENIUS (c) replik:

Fru talman! Det finns inga siffror på hur ofta det förekommer, men det finns uttalanden från flera olika skolor. Det har säker Rossana Dinamarca också hört när hon har varit ute i skolorna, men det beror också på vad man lyssnar på. Jag har själv jobbat väldigt mycket inom skolans värld i olika typer av skolor, och det här kommer fram, men jag kan inte ge några siffror här i kammaren. Jag hade kanske kunnat hitta några siffror, men det har jag inte gjort. Men det här finns. Gå ut i skolorna och fråga! Det här finns. Jag har själv varit med om det, och jag vet också andra som har varit med om det. Men jag kan inte ge några siffror.

Anf. 199 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Det är just det som jag tycker är en brist. Man vill genomföra en lagförändring utan att egentligen ha någonting på fötterna förutom enstaka berättelser och enstaka erfarenheter. Jag tycker att det måste vara väl underbyggt när vi stiftar lagar här i Sveriges riksdag, men så är det dessvärre inte nu. Det hade varit bättre om vi hade kunnat se hur omfattande det här är. Det hade varit bättre om vi hade haft en analys av om detta finns och om det finns något samband.

Anf. 200 PER LODENIUS (c) replik:

Fru talman! Det finns ett behov av detta, Rossana. Det kan man se ute i skolan. Vi får inte göra för stor affär av just den här lagen. Det handlar om att kunna ge lärare denna möjlighet och om att kunna ge tydliga direktiv för hur man får agera. Det har vi inte haft tidigare. Här visar vi hur man kan agera när de här situationerna uppstår. Det är så man ska kunna använda de här lagarna. Jag tycker att det är en viktig bit i den här lagen, men vi ska inte göra för stor affär av den här lagen. Den är ett viktigt komplement till de övriga incitamenten som vi lägger in i det förebyggande arbetet. Det här är någonting vi ska använda när arbetet inte har nått ända fram.

Anf. 201 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! I dag debatterar vi och tar ställning till utbildningsutskottets betänkande nr 13 som behandlar propositionen 2006/07:69 *Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan*. Den här propositionen och det här betänkandet handlar i grund och botten om två konkreta förändringar. Den första är att lärare och skolledare ges befogenheter att omhänderta störande föremål i skolan om så krävs. En skolledning ges också möjlighet att flytta en mobbare till en annan skola om detta anses nödvändigt för att värna och ta hänsyn till andra elevers trygghet och studiero.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande i dess helhet och avslag på de sex reservationer som finns.

Det har sagts en del klokt här i talarstolen före mig och en del kanske lite mindre klokt, men man ska ändå ha respekt för det. Jag ser ingen anledning att upprepa allt en gång till, men några saker kan ändå poängteras.

Detta betänkande berör ordningsproblemen i den svenska skolan. Det beskrivs ofta härifrån talarstolen som om detta bara skulle handla om repressiva åtgärder eller hårdare tag. I Vänsterpartiets reservation kan man läsa att regeringens verklighetsbild saknar stöd. Miljöpartiet hävdar i sin reservation att man tror att problemen med störande föremål i skolan egentligen inte är särskilt vanliga.

Folkpartiets och regeringens politik på utbildningsområdet handlar inte om hårdare tag. Vad det handlar om är att upprätthålla arbetsro och respekt i skolan. Det är i *dagens* skola på många håll runt om i Sverige som det är hårda tag.

Vi har alla besökt skolor som har en fantastisk miljö med engagerade elever och lärare, där mobbning är ett marginellt fenomen, där betygen är höga och där söktrycket från elever som vill börja där om det är en gymnasieskola ofta är väldigt högt. Vi har sett de här skolorna, men vi har också sett skolor där situationen närmast är den omvända.

Jag besökte för några veckor sedan en skola i norra Sverige där varannan elev i årskurs åtta om de inte höjer sina betyg kommer att sakna gymnasiebehörighet. Varannan elev! Skolledningen har i dag avdelat mer än en tjänst på den skolan bara till att gå runt och hitta elever som skolkar och att få dem att komma tillbaka till lektionerna igen.

Det är lätt för skolpolitiker att romantisera bilden av skolan och att inte se att väldigt många elever far illa i dag när det inte finns lugn och ro och miljön är väldigt hård och rå både verbalt och fysiskt. Det är just därför de här förändringarna behövs.

Dessa förändringar som regeringen nu föreslår är inte några ad hoc-förändringar som är tagna helt ur sitt sammanhang, utan om man tittar på den breda arsenal av förslag som har lanserats och som nu genomförs från Utbildningsdepartementets och skolministerns sida ser man att det finns mycket annat som ligger i linje med och som kommer att förstärka detta.

Till exempel satsas det nu 10 miljoner per år – det blir 40 miljoner på en mandatperiod – på att inventera vilka olika forskningsbaserade metoder som finns för att åtgärda mobbning. Det handlar också om att utbilda människor inom detta och ta reda på vad empirin säger om dessa program.

Vi satsar också på flera andra förändringar, till exempel tidigare utvärderingar, stora satsningar på lärarfortbildning och framför allt, vilket vi inte heller ska glömma bort, den allt starkare fokusering på lugn och ro i skolan som finns i den övergripande, stora skolpolitiska debatten. Den bidrar också till att förändra attityder, förbättra situationen i den svenska skolan och att kunna ge fler elever den hjälp de behöver.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att det är lite intressant att se oppositionens hållning i dessa betänkanden. Det gäller inte bara detta betänkande utan ganska många andra också. Det går inte att undgå att se den splittring som finns inom oppositionen, inte minst när det gäller

skolpolitiken. Det är ju inte det enda området, som sagt, där Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lite olika uppfattning. Det är klart att detta kommer att bli allt tydligare för väljarna. Vi kommer inte bara att se det i denna sal, utan tids nog kommer väljarna att se det också.

I detta betänkande får vi inga svar på dessa frågor från oppositionen. Vänsterpartiet anser att en skolledning inte ska ha rätt att flytta en elev som mobbar och förstör för andra. Miljöpartiet anser däremot att en mobbare ska kunna flyttas, men bara, nota bene, om det sker av hänsyn till övriga elevers trygghet. En skolledning får däremot inte enligt Miljöpartiet flytta en elev av hänsyn till andra elevers studiero. Det är tydligen inte lika viktigt.

Socialdemokraterna reserverar sig genom en så kallad motivreservation, vilket jag inte sedan jag kom in i riksdagen har stött på förrän i dag. Detta innebär i sak, har jag förstått, att partiet stöder den borgerliga regeringen men att man vill vänta i tre år innan förslagen genomförs med hänvisning till att förändringarna ska inkluderas i en ny skollag.

Detta bekräftades också av Ibrahim Baylan i detta reningsbad av självkritik i självkritikens badkar som utfördes under det förra replikskiftet. Det blir förstås lite rörigt för väljarna. Vad vill egentligen oppositionen? En röst på Socialdemokraterna innebär att skolan ska kunna flytta en elev som mobbar och förstör. Vänsterpartiet tycker dock det rakt motsatta, och Miljöpartiet tycker att man ska kunna flytta en mobbare så länge det inte sker för att andra elever ska få studiero.

Fru talman! Samma sak gäller den andra delen av betänkandet, den som handlar om rätten för lärare och rektorer att omhänderta störande föremål. Vänsterpartiet anser enligt reservationen att nuvarande lagstiftning är tydligare. Det tror jag däremot inte att särskilt många lärare och skolledare instämmer i. Samtidigt skriver Vänsterpartiet i sin reservation: "Vänsterpartiet ställer sig också mycket tveksamt till att personal utan utbildning ska omhänderta föremål som kan utgöra en fara för säkerheten, såsom sprängämnen och använda kanyler."

Det må så vara. Självklart ska ingen lärare behöva smittas av hepatit C, hiv eller bli sprängd i luften. Men det säger väl någonting om att det finns vissa ordningsproblem om elever har med sig kanyler till skolan och injicerar heroin i lokalerna eller om de har med sig sprängämnen! Det är klart att detta måste säga något. Det blir en självmotsägelse i detta.

Det kan väl ändå inte vara så att just detta faktum motiverar att vi ska avslå förslaget i betänkandet! Det måste ju snarare vara så att om detta är en del av miljön i skolan på vissa håll borde vi intensifiera arbetet genom att bifalla förslaget. Dessutom kan det ju inte vara bättre om elever som kanske är 15–16 år gamla har sprängmedel med sig än att personalen beslagtar den.

Med dessa ord, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 202 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! I gårdagens Svenska Dagbladet kunde man läsa en vädjan från Skolledarnas ordförande om att riksdagen inte ska generalisera och vulgarisera skoldebatten eller bilden av skolan. Detsamma har också sagts tidigare av företrädare för Lärarförbundet.

Därför tycker jag att det är bekymmersamt när man inte får svar från majoriteten på vad det är ni bygger era lagförslag på. Bara på känsla? Jag tycker att det är ganska allvarligt om vi kommer att se den typen av arbete med nya lagar i Sveriges riksdag.

Jag måste också korrigera Fredrik Malm. Vi har inte sagt att man inte ska kunna flytta en elev. Det är fullt möjligt i dag, men vi tycker att det är viktigt att även vårdnadshavaren är med. Det är det som är skillnaden mellan vår ståndpunkt och det förslag som ni lägger fram här och nu.

Det jag återigen efterfrågar från Fredrik Malm som företrädare för majoriteten är på vilket sätt ni har underbyggt detta lagförslag. Vilka siffror har ni använt? Vi kan ju inte veta hur omfattande problemet är om vi inte får se siffror. Därför kan vi inte heller veta hur stort behovet är av denna typ av lagändringar om att kunna beslagta mobiltelefoner och så vidare. Det kan egentligen inte riktigt omsättas i handling, för vad blir skillnaden från i dag? Om eleven inte vill ge ifrån sig sin mobiltelefon, mp3-spelare eller vad det nu kan vara går det inte att ta den ifrån eleven.

På tal om beskrivningar av skolan minns jag en reklam från höstens val där man beskrev skolan med elever som körde moped i klassrummet och hade med sig hönor. Det är inte heller en beskrivning av skolan som jag känner igen.

Anf. 203 FREDRIK MALM (fp) replik:

Fru talman! Det var en reklam på TV8 som Folkpartiet hade i valrörelsen. Det är i den kanalen man får ha politisk reklam i Sverige. Det är bra att den blev så pass uppmärksammas att den diskuteras ännu i dag.

Jag tror, fru talman, att det i grund och botten är så att utvecklingen i svenskt skolväsende har gått i en riktning där det går bra för väldigt många elever och där vi ser många skolor där eleverna trivs, precis som jag nämnde i mitt anförande tidigare, och dit många elever söker sig. Skolmiljön är bra, lärarna och eleverna är engagerade och så vidare.

Sedan finns det ett antal skolor där situationen i det närmaste är den omvända. Jag tror till och med att Vänsterpartiet i sin reservation också nämner det faktum att likvärdigheten sätts ur spel.

Likvärdigheten handlar inte bara om likvärdigheten i en bedömning av ett nationellt prov eller så, även om vi givetvis tycker att det också är viktigt, eftersom vi ger möjlighet till fler nationella prov. Men det handlar också om likvärdigheten i att alla elever någonstans omfattas av likvärdigheten i skolan och att man faktiskt befinner sig i en skolmiljö som är rimlig, att man kan gå på toaletten och det finns papper där utan att det är nedproppat i toaletten och att man kan komma ut från lektionen och gå till sitt skåp utan att det är helt insparkat.

Då kan man fråga: Var är siffrorna på detta? Jo, siffrorna på detta är en sammantaget bred uppfattning, som i och för sig också bekräftas av flera studier, som Rossana Dinamarca själv underkänner. Summan är summan av hela den förändring som skett under lång tid i Sverige, där man på något sätt urlakat skolans värdegrund av respekt och omtänksamhet om varandra, så att det har blivit som hela havet stormar på en del håll. Det är det som leder till att vi också lägger fram sådana här förslag för att steg för steg försöka vända den här trenden.

Anf. 204 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja höra Fredrik Malm exemplifiera på något sätt. Vilka skolor är det som hela havet stormar på?

Jag nämnde de här rapporterna. Tycker Fredrik Malm att det är bra rapporter, när de bygger på rektorers upplevelser och där man har gjort jämförelser med ett genomsnitt av 20 andra länder och jämfört med var Sverige ligger? Det presenteras inte någonstans i rapporten hur motsvarande siffror för vart och ett av de andra 20 länderna ser ut. Ändå använder ni er av den undersökningen och säger att Sverige ligger sämst. Det vet vi inte. Det ligger under genomsnittet, men vi vet ju inte om det ligger sämst till, eller ens var på skalan det ligger.

Visst kan jag också se att det finns problem i skolan, även om jag inte håller med om den bild som ni beskriver av ett totalt kaos ute i skolorna. Men för att kunna komma åt problemen i skolan säger vi och många lärare också att lärarna behöver verktyg i form av mindre grupper, fler lärare och fler andra pedagoger. Man behöver en väl utbyggd elevhälsovård, och man behöver rektorer, som vi kunde läsa i går, som faktiskt har tid att vara pedagogiska ledare för sin verksamhet. Det är vad som behövs i skolan, inte repressiva åtgärder i den form som vi ser här och som är väldigt dåligt underbyggda, om de ens är underbyggda över huvud taget.

Anf. 205 FREDRIK MALM (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att både-och behövs. Det är det som vi i alliansregeringen och här i riksdagen också arbetar för. Det har anslagits extra pengar i budgetpropositionen för att stärka studievägledarna i skolan exempelvis. Det har satsats extra pengar på en fördubbling av anslagen, tror jag, enligt budgetpropositionen i höstas, till den statliga rektorsutbildning som alla ska kunna genomgå. Det görs stora satsningar på att hela Utbildnings-Sverige ska stärkas.

Nu var det ju så att vi satt i opposition i tolv år och såg i vilken riktning utvecklingen steg för steg gick. Det såg även Ibrahim Baylan, som satt här tidigare. När han tog över som skolminister, i alla fall en bit in på hans period, började man ju att steg för steg försöka justera den socialdemokratiska skolpolitiken en aning, vilket man inte hade mycket för eftersom väljarna redan hade så att säga kastat den överbord.

Det finns även inom oppositionen, tycker jag, vissa korn av förståelse för den politik som vi för, så jag tycker att du, Rossana Dinamarca, borde begära repliker och ställa samma frågor som du ställer till mig även till socialdemokrater, så att man får se hur oppositionen agerar i de frågorna.

Jag vill avslutningsvis säga, fru talman, att det ju är så att skolan i Sverige i grund och botten handlar om andra saker än rätten att omhänderta föremål. Det är klart att den gör det. Det handlar ju om hela skolans grundläggande kunskapsuppdrag. Men det vi menar här, något som jag tror att väldigt många människor i Sverige har förståelse för, är att de åtgärder vi nu genomför ökar möjligheten för många elever att också kunna tillgodogöra sig den kunskap som de har rätt till i skolan. Det handlar om att förstärka den enskilda elevens rätt till kunskap och utbildning.

Anf. 206 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Fredrik Malm diskuterar här på ett väldigt intressant sätt. Han diskuterar sprängmedel, han diskuterar att hämta eleverna till lektionerna och lite andra sådana saker. Men märkligt nog har detta ingenting med propositionen att göra. Propositionen handlar om att flytta elever i mobbningsituationer och att beslagta mobiler. Jag tycker att vi ska hålla oss till det. Samtidigt är det ju märkligt att det parti som skolministern tillhör verkar sakna all tilltro till den svenska skolan och målar upp en domedagsbild av Sveriges skola. Det är över huvud taget märkligt att oppositionen ska bära fram en existerande skola, när riksdagsmajoriteten verkar göra sitt bästa för att svartmåla den.

Jag har en konkret fråga. Fredrik Malm tolkade det där med studiero, som vi har skrivit i vår reservation, på ett märkligt sätt. Det Miljöpartiet kräver är att begreppet studiero definieras. Det är vad vi säger i vår reservation. Det nämns nämligen som ett fast begrepp, som en konstant verklighet. Då är ju frågan: Vad är studiero, om det inte definieras?

Det är ju ett begrepp som är väldigt subjektivt. Det finns människor som säger att de arbetar jättebra med hög musik på och att det är jättebra när många pratar runt omkring en, och det finns de som vill ha det helt lugnt och stilla. Det är lite märkligt att ett sådant begrepp bara nämns i en proposition utan någon som helst definition – inga förtexter, ingenting. Hur i all sin dar ska detta behandlas, om det verkligen kommer till att flytta en mobbare på grund av bristande studiero? Vi försöker alltså konstruktivt bidra till att propositionen blir bättre. Vi har inte sagt nej till den. Ändå går Fredrik Malm till frontalangrepp. Jag undrar om han ens har läst Miljöpartiets reservation.

Anf. 207 FREDRIK MALM (fp) replik:

Fru talman! Det är ju så att det finns många ord som är värdeladdade, kan vara lite diffusa eller som man kan lägga olika värderingar i. Det är klart att om till exempel jag och Mats Pertoft talar om frihet så kan vi lägga olika saker i begreppet. Detsamma gäller rättvisa, jämlikhet och annat, och alla ord måste definieras.

Men det är ju inte så att det här är det enda ord där det kan uppstå tolkningar, prejudikat eller någon sorts praxis. Så är det med annat också. Vad är en skälig avgift? Vad är en alternativ pedagogik? Om studiero är svårt att definiera, vad är då trygghet och så vidare? Det är klart att vi som politiker alltid ställs inför de avvägningarna, men det kan inte för den sakens skull hindra oss från att försöka driva en aktiv politik också för att alla elever ska kunna känna sig trygga i skolan.

Jag vill bara påpeka att det inte var några domedagsbeskrivningar som jag kom med av svensk skola. Jag höll mig också helt och hållet till propositionen och betänkandet. Det jag gjorde var helt enkelt att jag läste från Vänsterpartiets reservation, där man skrev om sprängmedel och kanyler. Det var ingenting som så att säga var hämtat ur luften eller från någon tidigare proposition i något annat utskott som kanske rörde pyrotekniska produkter eller något annat.

Anf. 208 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Nu är det ju så att vi inte diskuterar diffusa, värdeladdade ord här. Vi diskuterar en framtida lagtext. Då är det väldigt viktigt att den

definieras på så sätt att hanteringen av den i verkligheten får en vägledning så att tolkningen kan göras konkret. Där är det så att begreppet studiero inte definieras någonstans. Det har vi från Miljöpartiets sida anmärkt på och menar att man måste definiera vad studiero är. Är det den enskilde elevens studiero, är det klassens studiero, är det lärarens uppfattning som är allenarådande, eller vad handlar detta om? Detta är en konkret fråga som jag förutsätter att Folkpartiet kan svara på eftersom ni ändå måste ha varit delaktiga i att skriva fram den här propositionen på något sätt.

Vi har inte från Miljöpartiets sida sagt att man inte behöver studiero, men man behöver också en definition av vilken studiero det är.

Sedan kan man lägga till angående de övriga kommentarerna att om man diskuterar att lärarna ska hämta eleverna till lektionerna så är det någonting som i alla fall inte jag har hittat i reservationerna till den här propositionen. Men det var ändå det som Fredrik Malm var inne på.

Men min huvudfråga gäller alltså begreppet studiero. Det definieras de facto inte någonstans i propositionen. Vad innebär detta? Hur ska framtida beslutsfattare definiera det? Kan jag få ett svar på det?

Anf. 209 FREDRIK MALM (fp) replik:

Fru talman! Detta närmar sig semantiskt ordvrängeri. Betänkandet och propositionen heter *Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan*. Då borde den rimliga utgångspunkten vara att om det inte finns studiero i skolan får man titta på hur det svenska skolväsendet ser ut. Man kommer ganska snabbt fram till att studieron på många håll är jättebra, men det finns stora brister på andra håll. Det vill vi göra något åt.

Miljöpartiet säger att även de skulle kunna tänka sig att göra något åt det, men sedan står och faller allt på hur ordet studiero definieras. Det finns ju allmänt vedertagna begrepp. Med Mats Pertofts argumentation skulle man i så fall inte heller kunna ställa upp på förbättrad ordning, för vad innebär det att någonting förbättras? Och vad innebär ordning? Är det ordning om en stol står lite snett, eller är det inte ordning? Vad är oordning? Vad är ordning? Med samma argumentation kan man angripa allt.

I grund och botten handlar vårt förslag om att ifall en elev i skolan konsekvent och under lång tid på olika sätt trakasserar andra elever, mobbar andra och stör lektionerna, och alla andra möjligheter att förbättra situationen gått förlorade, ska skolledningen ha rätt att, som en sista åtgärd, flytta den eleven. Då säger Rossana Dinamarca att det kan man göra ändå. Ja, ett skyddsombud kan i dag stänga en hel skola, men det är svårt att flytta mobbare. Vi vill göra det möjligt, även om föräldrarna tycker att just deras son inte gjort något fel. Så är det med den saken.

Anf. 210 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag tänkte börja med att vända mig till Rossana Dinamarca, som ihärdigt efterlyst underlag som visar på behovet av att omhänderta föremål samt hur det ser ut. Jag trodde att Rossana Dinamarca var påläst i den frågan. Det finns en hel skollagsutredning. Den tillsattes 1999 och lämnade förslag till den tidigare regeringen, som hade stöd av Vänsterpartiet. I det förslaget var denna fråga utredd. En hel skollagsut-

redning har alltså utrett frågan, och ni var med då. Det visste dock inte Rossana, och därför berättar jag det nu. Det är därifrån vi hämtat förslaget, det förslag som Socialdemokraterna ville lägga fram men inte klarade av eftersom Vänsterpartiet sade nej.

Fru talman! Trygghet och studiero är en förutsättning för kunskap. En trygg skolmiljö där alla känner sig sedda och respekterade är nödvändig för att eleverna ska nå skolans mål. Tyvärr är verkligheten alltför ofta en annan – inte alltid, men alltför ofta. I alltför många skolor präglas vardagen av stök och bråk. Kränkande tillmälen ropas i korridorerna, och respekt visas bara för den som är störst och starkast. I en undersökning från Lärarförbundet 2005 konstateras att 43 procent av lärarna varje dag måste ägna en betydande del av lektionstiden åt att skapa trygghet och studiero. 43 procent, mina vänner i kammaren!

Dessutom förekommer mobbning i en omfattning som aldrig skulle accepteras i en miljö som domineras av vuxna. I Brottsförebyggande rådets undersökningar säger mer än var tionde elev att de ibland eller ofta utsätts för mobbning. Det är skrämmande siffror. Dem måste vi ta till oss.

Fru talman! Återigen: Trygghet och studiero är en förutsättning för kunskap. Arbetsro och god ordning, liksom frånvaro av mobbning och trakasserier, är nödvändigt för att skapa en trygg arbetsmiljö. När stök och oordning dominerar vardagen i skolan är det framför allt de elever som har svårast att lära och behöver mest stöd för att nå skolans mål som drabbas. I dag har vi kunnat läsa i Göteborgs-Posten att Lärarförbundet i Göteborg efterlyser ännu större befogenheter än de som finns i dag, trots att regeringen gör en ansats i den frågan.

Vi kristdemokrater menar att elever och lärare förtjänar något bättre. De är värda en skola där arbetsro och ordning råder. Jag skulle vilja påminna om den gamla gyllene regeln som säger att vi ska behandla andra som vi själva vill bli behandlade. Vi tycker att den borde putsas upp och sättas som devis över varenda skola. För att ett samhälle ska fungera krävs att det finns vissa grundläggande etiska värden som delas av alla. Det är dessa värden som utgör spelreglerna för vår samvaro med varandra, och det är med dessa värden som grund som vi skapar lagar och regler i samhället.

Fru talman! De förslag vi behandlar i dag är, som Socialdemokraterna påpekar, otillräckliga. Ingen har heller påstått något annat. Men dessa förslag är bara första steget i arbetet med att ta fram en ny skollag där frågan om trygghet och arbetsro kommer att få en framträdande roll. De två förändringar av skollagen som finns i det betänkande vi nu behandlar ska skapa möjligheter för skolorna att kunna hantera de mest akuta situationerna. Det är ett första steg.

Att ge skolor rätt att omhänderta störande föremål och flytta elever som utgör en fara för andra elever är inte en lösning på lång sikt, men de kan vara nödvändiga åtgärder i en akut situation. För att skapa trygghet och arbetsro krävs långsiktiga, förebyggande åtgärder som bygger på respekt mellan lärare och elever. I en akut situation måste det dock vara möjligt att även kunna vidta kraftiga direkta åtgärder. Utskottsmajoriteten och Allians för Sverige är mycket tydliga med att dessa åtgärder ska kunna vidtas när alla andra vägar är provade. Det är inget man tar till som en första ansats, utan det ska tas till när allt annat är provat.

Socialdemokraterna beklagar att regeringen i och med denna proposition brutit ut dessa frågor från helheten i en ny skollag. Det är intressant att den majoritet som på fyra år inte lyckades få fram en ny skollag nu förväntar sig att den nya regeringen ska lyckas med det på sju åtta månader. Jag kan dock lugna socialdemokrater och andra. En ny skollag kommer att komma, och då kommer de förslag vi behandlar i dag att sättas in i en helhet.

Alliansregeringen och Kristdemokraterna kommer att ta ansvar för att skapa den nya skollag som skolan så väl behöver. Till skillnad från oppositionspartierna har vi nämligen en gemensam vision för skolan. Vi har ett gemensamt mål. Betänkandet, med de reservationer som finns, och dagens debatt visar tydligt den totala splittringen hos oppositionen.

Socialdemokraterna skriver i reservationen att de ville lägga fram ett förslag. Men de mäktade inte med det politiskt. Därför borde de i dag vara glada över att denna proposition finns. De ville lägga fram den men förmådde inte. Alltså borde de egentligen vara glada. Det är Vänsterpartiet som säger nej. Miljöpartiet argumenterar mot sig självt i kväll, vilket jag tycker är ganska så spännande.

Kristdemokraterna och kamraterna i alliansen strävar alla i samma riktning, mot samma mål. Det är vår styrka. Det är mer än man kan säga om Socialdemokraterna och deras allierade.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 211 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Gunilla Tjernberg hänvisar till skollagsutredningen men talar inte om för oss hur omfattande problemet med mobiltelefoner och mp3-spelare är. Kan hon vara vänlig och upplysa mig om det, för jag har inte sett det? Det nämns inte i propositionen. Ni i utskottet har inte bemött det här i betänkandet heller, trots att vi efterfrågar det i vår motion.

Anf. 212 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Betänkandet tar upp frågan. Inledningsvis beskriver det tydligt att Skollagskommittén i sitt betänkande har med detta i sitt förslag. Det går väldigt bra för Rossana Dinamarca att gå hem till sin kammare, läsa Skollagskommitténs betänkande och där få svar på alla frågor som finns.

Det är också så att Socialdemokraterna under den förra regeringsperioden fann att Skollagskommitténs betänkande väl svarade på de här frågorna. Det har regeringen och Allians för Sverige också gjort. Det har Kristdemokraterna gjort. Det var ett omfattande utredningsarbete som tog flera år. Det här är väl underbyggt.

Rossana Dinamarca! Gå hem och läs betänkandet i din kammare!

Anf. 213 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Nu frågar jag Gunilla Tjernberg här i kammaren därför att jag är väldigt intresserad av om ni vet vad ni bygger era nya lagar på. Jag frågar Gunilla Tjernberg: Hur omfattande är det här problemet?

Anf. 214 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Det är oerhört intressant, Rossana Dinamarca. När man har brist på egen politik väljer man att haka upp sig på en fråga.

Ett utredningsarbete kostar pengar. De pengarna sätte förra regeringen av för att ett stort antal ledamöter skulle beskriva situationen, bland annat behovet av en ny skollag. Man lägger inte fram förslag om något som är ett ringa problem. Man lägger fram förslag om problem som man har uppfattat som omfattande. Gå inte in på siffror. Jag har läst Skollagskommitténs betänkande. Gå hem och läs det på din kammare! Man skriver att det är omfattande problem där de här situationerna uppstår. Det är då det är ett problem. Det har Skollagskommittén tittat på mycket noga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 31 maj.)

*Förbättrad ordning,
trygghet och studiero
i skolan*

16 § Vissa skolfrågor

Vissa skolfrågor

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU14

Vissa skolfrågor (prop. 2006/07:86).

Anf. 215 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Nu övergår vi till att debattera betänkande UbU14 om regeringens proposition *Vissa skolfrågor*, som det heter.

Jag kan förstå om någon som lyssnar på debatten inte omedelbart, enbart med ledning av rubriken, kan förstå vad som kommer att diskuteras i dag. I betänkandet kan man läsa följande sammanfattning: ”I propositionen föreslår regeringen att tidigare s.k. riksdagsbindningar hävs dels vad gäller avstämningstillfällen i grundskolan, dels vad gäller skriftlig information om elevers skolgång i grundskolan och motsvarande skolformer. Regeringen redovisar också vissa bedömningar i fråga om avstämningstillfällen i grundskolan.”

Inte heller detta är kanske ett under av tydlighet och klargörande för den intresserade lyssnaren. Jag hade väl kanske hoppats att skolminister Jan Björklund hade varit med i kammaren och diskuterat frågan, inte minst mot bakgrund av den betydelse han ofta tillmäter dessa frågor i den skolpolitiska debatten. Jag gissar att fler hade varit intresserade av debatten om rubriken på propositionen i stället hade varit *Betygsliknande omdömen redan från första klass m.m.* eller något sådant.

Jag kan i och för sig förstå att Jan Björklund och de borgerliga partierna har en vilja att ludda till rubriken lite grann, eftersom väldigt få svenska föräldrar och elever tycker att deras förslag på den här punkten, som egentligen är att öppna upp för att betygssätta sjuåringar, är särskilt vettigt och klokt. Vi socialdemokrater är principiella motståndare till att betygssätta små barn. De första åren i skolan borde präglas av nyfikenhet och lust, av beröm och uppmuntran, inte av sortering och stämpling.

Däremot är det viktigt att följa varje enskilt barns kunskapsutveckling redan från första dagen i skolan, inte vänta tre år. Föräldrar och elever har rätt att få veta hur det går för barnen i skolan. Därför infördes den 1 januari 2006 ett krav på att alla barn ska ha rätt till individuell utveckl-

ingsplan. Utvecklingsplanerna ska vara av framtidsytande karaktär. Lärare, elever och föräldrar ska i samverkan sätta upp mål för eleven för att jobba vidare.

Förslaget har i den här delen fått en del kritik från lärarorganisationer som har ställt sig frågan vad det egentligen är för skillnad på betyg och betygsliknande omdömen. Det är viktigt att reda ut de frågorna. Lärarförbundet har varit väldigt negativt och sagt att elever och föräldrar måste få veta hur det går i skolan, men att ingen information blir bättre av att den förenklas. Ingen sjuåring blir bättre av att bli stämplad som underkänd. Det som avgör och hjälper barnen är de insatser och stöd som sätts in. Det är väldigt klokt sagt.

Det finns fler frågor i den här lilla propositionen som jag vill kommentera. Det handlar egentligen om synen på skolan och utveckling. Vi socialdemokrater vill värna om den pedagogiska mångfalden i den svenska skolan, den kreativitet och frihet som finns att utforma undervisningen, tänka nytt och fritt och bedriva undervisning på det sätt som man själv tror ger väldigt bra resultat. Det ska inte centralstyras från riksdagens talarstol eller från Rosenbad. Vi tror på kraften som både lärare och rektorer besitter att utforma frågan om hur man ska bedriva undervisningen, inte exakt vad, men hur man ska bedriva undervisningen.

Jag kan oro mig lite grann för den väldigt stela och centralistiska synen på nationella prov som redovisas i propositionen. Man säger att nationella prov för årskurs 3 nu ska införas, trots att man på något sätt erkänner att det kommer att begränsa den pedagogiska mångfalden. Det har funnits en bred politisk konsensus i Sveriges riksdag om att man ska kunna välja olika pedagogiska vägar och modeller för att nå samma mål i skolan. Därför blev jag väldigt överraskad över att man inte ens diskuterar ett undantag för till exempel Waldorfpedagogiken i den svenska skolan, något som vi socialdemokrater alltid har sett som självklart att diskutera och ge möjlighet till, därför att det ger en ökad pedagogisk mångfald. Om man har den här synen på skolan, att allt ska centralstyras av skolministern eller i riksdagen, sätter man stopp för pedagogisk utveckling i skolan. Det tror jag vore olyckligt.

Om man kopplar ihop förslagen kan man fundera över om det här görs för att man rättvist ska kunna betygssätta små barn. Är det grunden för förslaget? Det vore extra allvarligt.

Jag yrkar sammanfattningsvis bifall till de socialdemokratiska och miljöpartistiska gemensamma reservationerna 1 och 3.

Jag vill avsluta med att säga att vi socialdemokrater faktiskt anser att betygssystemet ska vara likvärdigt och långsiktigt. Vi beklagar att de borgerliga partierna i dag vill bryta upp det samförstånd som tidigare har funnits kring att inte ge de minsta barnen betyg eller betygsliknande omdömen.

Anf. 216 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Här har vi ytterligare ett exempel på hur regeringen vill visa sig handlingskraftig, men återigen blir det bara en fråga om symbolpolitik. Man kan ju fråga sig vad det är som brådskar så mycket att man inte kan ta detta samtidigt som regeringen ska lägga fram sitt förslag till ny skollag. Anledningen torde vara att man vill rädda skinnet på de

kommuner som annars kommer att bryta mot gällande skollag när de inför betygslänkande omdömen till hösten.

Den andra frågan jag ställer mig är vilket syfte det här ska tjäna. Om man vill hjälpa de barn som har det svårt i skolan behövs mer resurser, något som regeringen vägrar ge. Man måste ha tid att arbeta med barnen varje dag. Ett annat argument som förs fram i debatten är att föräldrarna i ett tidigt skede ska veta hur det går för deras barn i skolan. Men att komma med ett omdöme en gång per termin hjälper inte. Här behövs en bra och kontinuerlig kommunikation mellan hem och skola. Ett bättre verktyg är utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna, något som också skolorna hävdar.

Vänsterpartiet anser att regeringens förslag sänker elevernas motivation, ökar stressen och skapar en sortering av eleverna utifrån deras bakgrund, vilket leder till ökad social snedrekrytering till fortsatta studier och förstärkta klasskillnader i samhället.

Regeringen menar att syftet med att införa tidigare ämnesprov är att upptäcka elever med behov av stöd tidigare och att de därmed kan få den hjälp de behöver. Syftet kan tyckas vara gott, men regeringens politik bygger dessvärre på den felaktiga och illa underbyggda tesen att det saknas tillräcklig information och kännedom om elevernas kunskaper och att det är därför elever inte når målen. I själva verket har de lärare som undervisar i grundskolans tidigare år en mycket god kännedom om elevernas kunskapsutveckling och vet vilka elever som behöver mer stöd och hur detta stöd bör utformas.

Jag har här ett exempel. Det är ett brev från Noltorpsskolan i Alingsås som riktar sig till deras skolpolitiker, där den borgerliga majoriteten beslutat om nedskärningar som får till konsekvens att åtta lärare måste bort.

De spaltar här upp hur deras situation ser ut i dag:

- 77 av 275 elever i årskurs 1–6 är i behov av lässtöd.
- 55 elever har åtgärdsprogram.
- 55 har ett annat modersmål än svenska.
- De ekonomiska kostnaderna för assistenthjälp överstiger de bidrag skolan erhåller för detta ändamål.
- 12 av 63 elever i årskurs 5 har inte nått målen i svenska, 18 har inte nått målen i matematik och sju har inte nått målen i engelska.
- Den så kallade Lilla gruppen, som är en grupp för barn med väldigt särskilda behov, har hand om fyra barn, men behovet är större. Det är viktig men resurskrävande verksamhet. Ofta krävs en vuxen per elev.
- Fritids har i dag 42 barn och 2 anställda som personal i en grupp. Det går inte att erbjuda en bra fritidsverksamhet eller trygghet för barnen.

Det är vad lärarna på Noltorpsskolan i Alingsås skriver.

Trots detta hävdar regeringen att lärarna saknar dessa kunskaper och underkänner med andra ord en hel yrkeskår.

Orsaken till att eleverna inte når målen är att de aldrig får den hjälp och stimulans som de har behov av – och har rätt till. Trots att lärarna vet vilka åtgärder som behöver vidtas har de ingen möjlighet att fatta beslut

på enbart pedagogiska grunder, eftersom de inte har tillräckliga resurser till sitt förfogande.

Skolverkets inspektioner visar att det i många kommuner råder brister i likvärdigheten och att de måste förbättra sina insatser med att ge särskilt stöd. Stadsrevisionen i Göteborg har nyligen riktat skarp kritik mot skolorna i den egna kommunen för otillräckliga insatser för elever som inte har nått målen i årskurs 9. Endast i 20 procent av fallen har skolorna genomfört de insatser som lagen kräver.

Det är tydligt att det behövs mer resurser till skolan och framför allt till fler lärare. Skolverkets utvärdering av statsbidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem visar också att kommunerna har prioriterat att ge stöd till de elever som har störst behov. Detta talar också för att det finns kännedom om vilka elever som behöver stöd, men att det dessvärre är en ekonomisk fråga om de ska få hjälp.

Regeringen vidtar inga åtgärder för att förbättra skolornas ekonomiska förutsättningar att ge eleverna mer stöd och stimulans för att nå målen. I stället fattar den beslut som ytterligare försämrar för eleverna. Genom att till exempel sänka kvaliteten på lärarutbildning med inriktning mot grundskolans tidigare år kommer lärarna att få sämre förutsättningar att utföra sitt uppdrag i skolan.

Vänsterpartiet har även principiella invändningar mot en ökad användning av nationella prov. I en decentraliserad, målstyrd skola måste utvärderingarna ske lokalt och sammanställas nationellt. Nationella prov förutsätter att alla elever lär sig samma saker och riskerar att styra undervisningen med dess innehåll på samma sätt och betygen gör. Det motverkar utvecklingen mot pedagogiskt nytänkande och mångfald som i dag sker lokalt ute på skolorna.

Det blir mycket svårare för lärarna att ta hänsyn till elevernas individuella kunskapsutveckling, som kan skilja oerhört mycket i tidiga år. Undervisningen styrs mot några få mål, vilket ger eleverna färre kunskaper och en sämre bildning. Den stress som många elever redan i årskurs 5 känner inför de nationella proven flyttas nedåt i åldrarna. Det är givetvis negativt för lärandet, men kan också medverka till en sämre hälsa på längre sikt. Vår slutsats är därför att de nationella proven måste användas mycket sparsamt.

Jag yrkar därmed bifall till reservation 2, men står givetvis även bakom våra andra reservationer i det här betänkandet.

Anf. 217 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Vi ska diskutera ännu en proposition. Jag tänkte börja med att göra ett påpekande. Det är flera talare som nämnt Skollagskommitténs betänkande. Eftersom jag är den enda här i salen som satt i Skollagskommittén kan det vara på sin plats att påminna lite om vad kommittén kom fram till. Jag var för min del väldigt nöjd med väldigt mycket av det som kommittén föreslog.

Det fanns bland annat politisk konsensus om en sak. Det var att snarare avreglera än reglera. Det gällde framför allt att skapa utrymme för mer pedagogisk mångfald i såväl den kommunala skolan som fristående skolor. Alla partier, även alla borgerliga, stod bakom detta. Det var väldigt tydligt att man skulle arbeta för det.

Det fanns till och med diskussioner som gick väldigt långt om att kunna arbeta enligt alternativa läroplaner i kommunala skolor såvida de var godkända av Skolverket. Det glädde mig. Jag tycker inte att man i svensk lagstiftning ska behandla fristående skolor som någonting som katten har släpat in.

Man kunde hitta gemensamma föresatser. Kommittén gjorde mer eller mindre uppror mot tjänstemännen vid ett tillfälle när vi var ganska nära slutpunkten för att poängtera att vi ville ha en gemensam lagstiftning som ska spänna över hela bredden.

Det gör mig väldigt bedrövad när alliansen på detta sätt för fram förslaget om obligatoriska nationella prov i årskurs 3 utan möjlighet till undantag, åtminstone enligt vad skolministern själv svarat mig i en interpellationsdebatt där han absolut avfärdade sådana frågor.

Man tydliggör att man inte är beredd att släppa fram alternativa vägar till samma mål. Det är väldigt tydligt. Alliansen vill att många aktörer ska göra exakt samma saker i den svenska skolan. Men de ska inte få göra olika saker för att nå samma mål. Det är väldigt tydligt att den här regeringens mål är enfald i stället för mångfald, såvida man inte tänker ändra sig.

Det mest konkreta exemplet är Waldorfskolorna, även om det känns lite tjatigt för mig som Waldorflärare att alltid föra fram det. Det finns en egen läroplan som är godkänd av Skolverket där Waldorffederationen mycket tydligt uttalar att det inte går att kombinera denna med de av Skolverket nu publicerade förslagen till nationella mål i årskurs 3. Det krävs klara undantag.

Min konkreta fråga till alliansen är: Är man beredd att bevilja dessa undantag eller inte? Är man beredd att bevilja fortsatt mångfald? Eller finns det inte mångfald i alliansens skolvärld? Är det så att alla ska tycka samma sak? Det är inte vad Skollagskommittén föreslog. Jag hoppas att jag kan få svar på de frågorna i kväll.

En annan punkt som jag tycker är intressant eller beklaglig är demokrati frågan. För ungefär ett år sedan KU-anmälde Sten Tolgfors från Moderaterna Ibrahim Baylan för att han försökte undvika riksdagsdebatt i skolfrågor och flyttade skolfrågor till regeringssammanträden.

Det är precis det som propositionen handlar om. Den här regeringen och den här majoriteten vill förhindra att vi i fortsättningen diskuterar nationella avstämmningar i riksdagen. Man vill förhindra att vi diskuterar nationella prov och andra saker som faktiskt är intressanta ur demokratisk synpunkt. I stället ska det här dras undan och hamna bakom dolda agendor i regeringssammanträden på torsdagar där man eventuellt får veta vilka rubrikerna är dagen innan.

Det här är precis det som ni för ett år sedan var upprörda över. Precis det genomför ni nu. Det är ganska odemokratiskt, skulle jag vilja säga. Jag undrar hur ni kan försvara ett sådant agerande. Varför ska det här inte längre debatteras i riksdagen? Skolfrågan är ju en av de viktigaste frågorna för svenska folket. Det är en väldigt viktig fråga för många. Att ni sedan har majoritet i riksdagen och kan rösta igenom vad ni vill är det ingen som betvivlar. Det har väljarna bestämt.

Men varför ska inte dessa frågor längre debatteras i riksdagen? Det undrar jag. Det är ju det som det här handlar om – att flytta ett helt batteri frågor som berör många invånare i det här landet till dolda regerings-

sammanträden på torsdagar där man får veta resultatet först efteråt och där man inte vet hur man kan påverka det hela.

Jag vill ta upp en tredje sak, nämligen det här med betygsliknande omdömen. Begreppet låter lite märkligt. Antingen är det omdöme eller betyg. Så trodde man ju, ända till dess att Nacka gjorde experimentet och använde begreppet omdöme så att det blev väldigt likt betyg. Om jag minns rätt var det Skolverket som gjorde bedömningen att det här inte stämde och att det stred mot de förordningar som fanns. Men den enda anledningen till att Skolverket inte kunde agera var att det inte fanns några straffsatser utmätta.

Nu har Miljöpartiet och allianspartierna under förra mandatperioden tagit initiativ till att Skolverket ska kunna döma ut vite. Det var Skollagskommittén också överens om – alla partier – just med anledning av det som hade skett i Nacka.

Men här verkar man ha glömt bort allt det här. Nu ska omdöme och betyg blandas ihop hipp som happ. Det är det som vi i Miljöpartiet också är oroliga för. Vi vill inte ha betyg i de tidiga åldrarna. Vi vill inte ha betygsliknande omdömen så tidigt. Ett omdöme är något annat. Att plötsligt säga att betygsliknande omdömen är okej är egentligen just att ta det där steget och blanda ihop begreppen. Det gör att vi ifrågasätter detta. Vi tycker att små barn är för små för att mätas på det sättet.

Därför yrkar jag från Miljöpartiets sida bifall till reservation 1 och 3 som vi har gemensamt med Socialdemokraterna. Jag hoppas att propositionen får avslag både på grund av demokratifrågorna och på grund av de pedagogiska mångfaldsfrågorna och även på grund av sammanblandningen av betygsliknande omdömen. Det är en definitionsfråga, och man bör hålla isär det här. Problemet är ju att man ger en negativ klang åt omdömen, som vi från Miljöpartiet egentligen vill utveckla mycket mer – kanske till och med till att bli ett alternativ till betyg. Men det verkar ju inte vara alliansens intresse i detta.

Jag vill lägga till en sista sak. Som en stor anledning till de ökade nationella proven har lyfts fram att vi har så stora skillnader i våra skolor i landet. Jag undrar vad man bygger detta på eftersom Sverige i nationella jämförelser tillsammans med våra grannländer rankas allra högst, åtminstone enligt Pisa 2003. Var finns analysen?

Anf. 218 SOFIA LARSEN (c):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Det är ett betänkande som jag anser fortsatt visar på regeringens tydliga arbete med att stärka skolan och framför allt arbetet med att stärka skolan i de tidiga åren. Det är just detta – att satsa på alla elever de första åren i skolan – som är så oerhört avgörande för elevens fortsatta skolgång och om hon eller han kommer att lyckas eller inte.

Det är också oerhört avgörande om vi kan styra skolan till att satsa tidigt för att minska det utanförskap som finns i dag och för att minska den kunskapssegregering som vi har i den svenska skolan. Vi gör dessa insatser för att regeringen är övertygad om att det är just de tidiga delarna som är viktiga. Det är då vi ska lägga stor kraft på individuell stimulans och lärande, men också på en bra utvärdering som gör att eleverna lyckas.

Alla elever ska ha en ärlig chans att lyckas i vår skola, och det här är några delar för att stärka det. Då behöver vi både insatser och utvärde-

ringar. De ska gå parallellt. Bara en av dem uttryckt ur sitt sammanhang ger inte samma styrka som när de går hand i hand.

Betänkandet handlar om hävande av riksdagsbindningar i två delar, kan man säga. Den ena handlar om avstämningstillfällen i grundskolan och den andra om möjligheterna till betygslänkande skriftliga omdömen.

Den första delen är att kunna ha hållplatser eller kontrollstationer under skoltiden. Det gör att vi får betydligt fler som får en möjlighet och en stötning under skoltiden. Detta visar på att vi också kan bygga och stötta en mer likvärdig skola i landet.

Enligt de bedömningar som Skolverket har gjort vet vi att likvärdigheten haltar. Vi vet att den haltar både mellan skolor och inom skolor. Detta har varit något som jag tror att alla partier har varit överens om; likvärdigheten är viktig att ta fatt. Det handlar om alla elevers rättigheter och möjligheter.

Därför finns det ett stort behov av avstämningstillfällen. Då kan vi på ett bättre sätt säkerställa att eleverna de första åren får med sig att kunna läsa, skriva och räkna. Det öppnar dörrarna för resten av skoltiden om man får med sig den stora blomning som skolan har. En hållplats i trean skulle definitivt stötta de här eleverna. Det gäller speciellt de elever som har behov av extra stöd och de som inte riktigt hänger med.

Jag skulle vilja påstå att detta att sätta upp mål i tidigare åldrar, också kopplat till stödinsatser, är helt centrala delar för att vi ska lyckas förbättra skolan och stärka den enskilda elevens möjligheter och sätta dem i fokus. Motsätter man sig det vill jag säga att man också motsätter sig bättre stödinsatser och möjligheter för eleverna, speciellt för de svagaste som har extra behov.

För att eleven och skolan ska lyckas krävs som sagt både insatser och utvärderingar och att dessa ska gå hand i hand.

Jag tycker att det är lite spännande att läsa de reservationer som finns. Vi kan titta på motionerna först. Socialdemokraterna skriver så här i sin motion: Nationella prov i tidigare åldrar kan innebära en alltför tidig sortering av elever, och det riskerar att hämma barns utveckling i stället för att främja den. Man skriver också på ett annat ställe att regeringens skolpolitik riskerar att sortera elever i stället för att satsa på kunskap.

Jag tänkte göra en ganska enkel analys av Socialdemokraternas skolpolitik. Det är en analys som man kanske kan ha med sig i den skolgrupp där man själv säger att man ska komma till rätta med sin egen flummiga skolpolitik. Den analysen har tre delar, kan man säga.

För det första: I Socialdemokraternas skola har kunskapsresultaten minskat kraftigt, och elever som inte har de grundläggande baskunskaperna har ökat.

För det andra: I Socialdemokraternas skola har likvärdigheten krackelerat.

För det tredje: I Socialdemokraternas skola har det de själva kallar för sortering ökat markant, och det är framför allt de svaga eleverna som kommit i kläm.

Detta är den tidigare regeringens skolpolitik.

Det är klart att man kan försöka övertyga några sista anhängare om den politiken och fortsätta att laga och lappa med efterhandslösningar, men retoriken ekar ganska tom. Det har även er nya partiledare insett.

Det är därför hon kallar er politik dålig och småttig och har satt till en ny skolgrupp som ska ändra politikens inriktning.

Det är också ganska spännande att Socialdemokraterna nu så tydligt pratar om pedagogikens mångfald. Det är bra. Jag kan tänka mig att det är Miljöpartiets förtjänst att Socialdemokraterna är med på banan. Det är bra att vi blir fler i den klubben, men det blir ju ändå lite långsökt. Socialdemokraterna försöker greppa alla halmstrån för att vara emot regeringens förslag, men man förstår att de egentligen är för.

Fru talman! Den andra delen i betänkandet handlar om att ta bort riksdagsbindningar när det gäller skriftliga, betygslänkande omdömen. Anledningen till att vi vill införa dessa omdömen är att föräldrar ska ha rätt att veta hur det går för deras barn. Elever och föräldrar måste ha rätt till bra och tydlig information om elevens utveckling i skolan, och det är också viktigt att som förälder veta hur man på bästa möjliga sätt kan stötta sitt barn. Föräldrar vill ju inget hellre.

Varför ska man ha ett skriftligt omdöme? Det finns flera orsaker. En tydlig orsak är att man ska kunna ha ett gemensamt diskussionsunderlag och ett dokument som man kan utgå från vid de tillfällen som man träffas. Det är väldigt viktigt att man har just det gemensamma underlaget.

I dag finns det flera redskap i skolan som är bra. Vi har utvecklingsamtalen och de individuella utvecklingsplanerna. Det är viktiga redskap, och de ska vara kvar. Men i utvecklingsplanerna kan man inte titta både framåt och bakåt, och det vill vi lägga till och öppna för. Både elever, föräldrar och lärare gynnas av att kunna se vart eleven är på väg, vilka olika typer av insatser som behövs, hur det har gått tidigare och hur man kan gå vidare.

Många skolor arbetar så här redan i dag. Om man bestämmer att man ska ha skriftliga omdömen är det nästan omöjligt att inte göra dem betygslänkande. Det är i dag alldeles för många lärare som inte lyder lagen utan använder sig av det. Men det är ju för att man vill ha en tydligare kommunikation med hemmet på det sättet.

Regeringen satsar stort på skolan. Man gör många olika saker. I dag har vi diskuterat två delar i hela det batteri som nu läggs fram på bordet – tidiga insatser för eleverna.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 219 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Fru talman! Sofia Larsen säger först något självklart: Man vill satsa på de tidiga åren och hitta problemen för att kunna sätta in åtgärder. Sedan kommer ingenting och ingenting. Jo, man vill ha ett nationellt prov i årskurs 3, men jag hoppas innerligt att den borgerliga alliansen inte vill vänta i tre år med att utvärdera barnen för att se vilket stöd och vilka behov de har.

Först behöver man kontrollstationer och sedan stödinsatser. Vilka stödinsatser föreslår ni då? Vilka stödinsatser har ni föreslagit, förutom att ni ska börja utbilda specialpedagoger som kan komma ut om fyra fem år. Ni har fortbildning av lärare för de yngre åldersgrupperna som är hälften så stor som den fortbildningsinsatsning riktad till de yngre lärarna som vi gör. Är det de stora insatserna för att ge de yngre barnen stöd och hjälp? Att bara utvärdera hjälper ju inte ett enda barn. Att ha fler hållplat-

ser och kontrollstationer hjälper ju inte alls om man inte också sätter in insatser. Det har båda lärarförbunden pekat på.

Jag tycker att Sofia Larsen gör det väldigt enkelt för sig när hon skyl- ler allting på den förra regeringen. Nu handlar det om vilken politik ni ska bedriva och vilka åtgärder ni sätter in.

Jag vill avsluta med att ställa en fråga. Sofia Larsen kanske förstår skillnaden mellan betygslänkande omdömen och betyg. Men tror Sofia Larsen verkligen att en sjuårig tjej förstår skillnaden mellan ett betyg och ett omdöme om hon blir Icke godkänd i skolan när hon är sju år?

Anf. 220 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Mikael Damberg om han och Soci- aldemokraterna tycker att det är viktigt att föräldrarna får en tydlig in- formation om hur det går för deras barn. Vi tycker det, och vi vill att alla möjliga redskap ska kunna användas för det.

Bestämmer man sig då för att man vill ha en skriftlig information är det helt omöjligt att göra en sådan som inte är betygslänkande. Problemet i dag är att all skriftlig information mer eller mindre har klassats som betygslänkande.

När man arbetar i skolan och vill underlätta inför utvecklingssamtalen för en elev som har många lärare gör man en skriftlig information och säger att så här ligger eleven till. Ska man då säga att lärarna i skolan inte följer lagen? Vi vill att alla vägar ska vara möjliga för den informationen. Det är väldigt viktigt.

När det handlar om insatser i skolan är det kanske lite magstarkt av Socialdemokraterna, som själva har satt den svenska skolan och eleverna i den situation man är i i dag, att säga att det inte händer något från rege- ringens sida. Det händer otroligt mycket mer än den nolla som den förra regeringen kunde leverera i slutet. Vi har den stora fortbildningssatsning- en, speciallärarna och så de viktiga målen i år 3. Självfallet ska stödinsat- ser kunna sättas in tidigare, men en hållplats där man tydligt kan se vad som kan sättas in ytterligare är viktig. Det är inte den enda delen, men det är en extra tydlig och viktig del.

Anf. 221 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Fru talman! Sofia Larsen påstår att ingenting hände under den förra regeringen, men vi fick 15 000 fler lärare i de svenska skolorna. Jag tror att det påverkar ganska mycket. I Skolverkets utvärderingar säger man att de elever som är i störst behov av stöd och hjälp har hjälpts extra mycket av dessa extra lärare i skolan. Detta är kanske det absolut viktigaste.

Man kan inte bara säga "kontrollstationer". Sådana inför ni, men se- dan flummade du på, och det kom inga stödåtgärder. Det är det vi kritise- rar. Det finns ingen politik för tidiga stödåtgärder. Vi har dubbelt så mycket till fortbildning för lärare för de yngre åren. Lärarna behöver mer fortbildning för att kunna hantera de här frågorna.

Jag sade redan i min inledning att det är självklart att man måste kunna följa upp barnen från dag ett i skolan. Jag har mina barn i försko- lan, och jag går på individuella utvecklingssamtal nu. Jag har individu- ella utvecklingsplaner för mina barn redan i förskolan. Har ni besökt skolor? Har ni tagit del av en individuell utvecklingsplan? Är det ingen skriftlig information i dem? Jag har fått skriftlig information i individu-

ella utvecklingsplaner. Det är ett verktyg som elev och lärare ska ha tillsammans med föräldrarna just för att sätta upp mål för framtiden.

När ni luddar till begreppen och säger att det är okej att de är betygsliknande måste Sofia Larsen kunna förklara skillnaden mellan betygsliknande omdömen och betyg för den sjuåriga tjejen och även förklara vad det betyder när hon blir Icke godkänd vid sju års ålder. Underlättar det inläringen i skolan eller kan det till och med försvåra inläringen och kunskapsutvecklingen för den lilla tjejen?

Den principiella frågan är stor, och vi har inte diskuterat den tillräckligt mycket i Sverige. Men det är ett ansvar ni får ta om ni vill införa betygsliknande omdömen. Lärarförbunden säger att det här måste vi reda ut. Ni vet väl om att lärarna för de yngre årskurserna inte ens är utbildade i att sätta betyg, men betygsliknande omdömen ska de enligt er regering vara helt kapabla att avge. Det blir intressant att se era förklaringar till sjuåriga tjejer och killar!

Anf. 222 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Mikael Damberg klargör ju i sitt inlägg att han menar att majoriteten av de svenska lärarna i dag gör fel, när de använder sig just av de skriftliga delarna. Han säger också att han gärna vill ta ifrån föräldrarna rättigheten att få ytterligare information, även skriftlig, om barnen.

Problemet med den skriftliga information som inte har fått vara betygsliknande är att så fort du har skrivit något som liknar att eleven ligger si eller så har det varit betygsliknande.

Det är därför vi väljer att ta bort det och säger: Varsågod, en extra insats, ett extra redskap för lärarna och också för föräldrarna att kunna ha i en kommunikation. De allra flesta lärare och föräldrar vill ju ha det. Vi säger varsågod och ser till att man får göra det också.

Sedan kan man fundera lite. När det gäller den fortbildningssatsning för lärarna som Mikael Damberg tar upp – man säger att man storsatsar på de tidiga åren – så har man ju bara ungefär hälften av de pengar som regeringen lägger. Då kan man ju säga att man satsar på den delen. Vi satsar på helheten, vilket vi också tycker är viktigt.

Det handlar om de tidiga åren men också om att man ska kunna få fortbildning för de äldre eleverna.

Anf. 223 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Man kan diskutera betygsliknande omdömen väldigt länge. Om man vill se något som inte liknar betyg kan jag rekommendera Waldorfskolorna. De har skriftliga omdömen, från årskurs 1, och de liknar inte betyg. Ett studiebesök anbefalles.

Men jag ville fråga Sofia Larsen om två andra saker som jag tog upp, fru talman. Den första frågan är: Vilken är anledningen till att alliansen inte vill att riksdagen ska debattera avstämningstillfällena och skriftliga omdömen längre? Varför ska dessa debatter, om debatter, ske på samordningskansliet, i Regeringskansliet eller på regeringssammanträden i stället för i Sveriges riksdag? Vad är det ni vill dölja? Tror ni att ni inte får igenom era beslut i riksdagen? Det är min första fråga.

Sedan har jag också en fråga när det gäller mångfalden, eftersom den här propositionen med största sannolikhet går igenom i morgon. Tänker du bidra till att det kommer att finnas undantag för alternativa godkända

kursplaner så att eleverna som undervisas enligt dem utvärderas i nationella prov enligt sina kursplaner, enligt vad de har lärt sig i stället för att de utvärderas efter en kursplan som de inte har lärt sig efter och som inte stämmer med det de har undervisats i? I årskurs 3 och årskurs 9 har de nått samma mål.

Kommer du att bidra till det, eller har Centerpartiet övergett sin gamla tradition att värna om alternativa pedagogiker? Miljöministern är Waldorflärare av gammal tradition. Hans pappa skrev Waldorfskolans läroplan. Så det finns en tradition att falla tillbaka på.

Anf. 224 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! När det gäller att slopa riksdagsbindningarna så står det i propositionen att det kommer att komma en skollag till riksdagen som man får diskutera. Vi fick också på utskottet senast lyssna till den utredning som var kring mål i skolan som också kommer att fortsätta att diskuteras och fattas beslut om.

Vad gäller mål i år 3, nationella prov och eventuella undantag har jag funderat och problematiserat kring just detta. Den pedagogiska mångfalden är oerhört viktig, men vi måste också ha en likvärdig utvärdering, på alla skolor, tycker jag. Hur ska den då utformas? Bäst är ändå det som vi har kommit fram till, att i år 3 kunna ha nationella prov där man ser hur långt eleverna har kommit. Jag har landat i att den utvärderingen bör gälla lika för alla elever, oavsett om de går i en fristående skola eller om de går i den kommunala skolan.

Men vägen dit, hur man kommer dit, ska vara fri. Det är väldigt viktigt att den är det, för den pedagogiska mångfalden är viktig. Men själva utvärderingen är just för elevens skull ändå viktig. Sedan är det föräldrars val som det ofta är om man börjar från år 1 i skolan att kunna välja en typ av pedagogik som man anser är viktig.

Om vi börjar att se på vilka dispenser vi ska ha blir det lite klurigt om vi ser att vissa kommunala skolor eller klasser har olika typer av inriktningar. Var ska dispensgränsen gå? Hur ska vi göra för att komma vidare? Mångfalden är jätteviktig men med en likvärdig utvärdering för elevens skull.

Anf. 225 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! När det gäller riksdagsbindning svarar inte Sofia Larsen på min fråga angående avstämningstillfällen. Jag förutsätter naturligtvis att skollagen kommer till riksdagen. Däremot upphäver man riksdagsbindningen när det gäller avstämningstillfällen. Det är ett faktum. Det är inte demokrati.

När det gäller pedagogisk mångfald finns det ett väldigt enkelt sätt att avgränsa detta. Man tar de läroplaner som är godkända av Skolverket. Där finns det undantag. Ni säger att barn ska testas enligt en kursplan som de inte har följt. De har lärt sig saker i annorlunda ordning. Ni säger att barn ska testas på saker de inte har lärt sig. Skolverket har inte i sitt uppdrag att ta fram de här målen fått något som helst direktiv att ta hänsyn till Waldorfskolans läroplan. Det hade varit ett alternativ, men det tänkte ni inte på.

Ni måste sätta ned foten. Är ni i Centern villiga att stå fast vid era gamla traditioner om pedagogisk mångfald i Sverige, vid alternativa kursplaner och så vidare som ni har en stolt tradition med? Eller inordnar ni er i den här mer militaristiska där alla ska vara likadana, nya skoltraditionen i Sverige som inte handlar om pedagogisk mångfald utan om pedagogisk likriktning? Avstämningstillfällen kan vi diskutera, men nu pratar vi egentligen om en mycket mer grundläggande pedagogisk fråga, nämligen den om det ska vara enfald eller mångfald i Sveriges pedagogiska landskap.

Anf. 226 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Det viktigaste att alltid komma ihåg, tycker jag, när man diskuterar skolan är att vi ska stå på elevens sida. Det handlar om elevens rättigheter, elevens möjligheter och elevens ärliga chans att kunna lyckas i skolan. Det är ju det som regeringen nu i flera olika steg lägger fram på riksdagens bord som vi också kommer att återkomma till under mandatperioden.

En av dessa saker är att vi ska ha en likvärdig utvärdering. Det säger ju inte att vi kväver eller tar bort den pedagogiska mångfalden. För det är fortfarande viktigt. Det finns många typer av inriktningar och pedagogiker som ska finnas kvar, absolut. Men vi måste också ha en tydlig utvärdering för att kunna stärka eleven.

Om vi ska komma bort från den skola där för många elever slinker igenom de nio år som vi har, om vi ska komma bort från den gymnasieskola där det individuella programmet är ett av de största programmen så måste vi sätta till åtgärder. Det är det som den tidigare regeringen inte lyckades med. Det är det som vi vill göra nu, allt för att eleven ska få en ärlig chans att lyckas. Dörrarna för fortsatt lärande, också ute i arbetslivet, ska vara öppna och inte stängas för så många elever som det görs i dag.

Anf. 227 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! När man argumenterar för betygslänkande omdömen och nationella prov i trean talar man om att föräldrarna ska kunna få information om var deras barn ligger och att lärarna ska få veta hur eleverna ligger och om de behöver stöd. Det finns ingenting i dag som inte möjliggör det. Föräldrarna vet det mycket väl. De får genom utvecklingssamtal veta hur deras barn ligger till, och om de vill kan de också få det skriftligt. Lärarna vet mycket väl var eleverna ligger någonstans eller vilken typ av stöd de skulle behöva.

Jag tog upp ett exempel i mitt anförande där man tydligt kan sätta upp ett antal elever som behöver stöd och vilken typ av stöd de behöver. Noltorpsskolan kan spalta upp de behov de har. De blir av med åtta lärare till hösten. Hur ska de kunna ha möjlighet att ge de eleverna det stöd de behöver när de mister åtta lärare?

Företrädare för lärarfacken hävdar att det handlar om att kunna skapa mindre grupper, och för det behövs fler lärare. De vet vilken typ av resurser man behöver i skolan, men de får inte det. Och ni har fortfarande inte kommit med några förslag för att kunna stärka de delar som gäller fler lärare, fritidspedagoger, specialpedagoger och så vidare.

Anf. 228 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Vi tänker inte bestämma hur stora grupper eller hur många grupper det ska vara i varje skola, som Rossana verkar vara inne på. Tanken är ju att ge lärarna redskapen, dels för att kunna utveckla sig själva i den stora fortbildningsinsats som vi gör, dels för att kunna se till att det kommer speciallärare till skolorna så att det som Rossana Dinamarca efterfrågar kan möjliggöras för de grupperna. Det är just det som är viktigt.

Sedan diskuterar Rossana kommunikationen med hemmet och att den är viktig. Jag håller med om det. Den är oerhört viktig för att man som förälder ska kunna vara en aktiv part i sitt barns utveckling. Hon säger också att ingenting i dag hindrar detta. Jo, det är ju det som det gör. De här skriftliga omdömena, om man nu vill ha dem som ett komplement till utvecklingssamtalen, blir oftast klassade som betygslänkande eftersom det står att eleven är på väg i den eller den riktningen. Det är det som har varit det stora diskussionsämnet, och vi har sagt att alldeles för många lärare och skolor gör fel i detta. Då måste vi ju underlätta deras arbete och ge lärarna redskap. Det är just därför som de här förslagen läggs fram.

Anf. 229 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Sofia Larsen undviker att svara på frågan. Lärarna i dag är inte i behov av verktyget att kunna ge betygslänkande omdömen. De vet ju var eleverna ligger, men de får inte de resurser de behöver för att kunna ge eleverna stöd. Vad är det för mening med att inrätta betyg tidigare, betygslänkande omdömen och nationella prov i trean om man ändå inte får de resurser man behöver för att kunna sätta in stöd för de elever som behöver det. Lärarna vet redan i dag vilka elever som behöver stöd och vilken typ av stöd de behöver.

Sofia Larsen säger att vi inte ska bestämma här hur stora grupperna ska vara. Jag säger inte att vi ska bestämma antalet, men det som krävs från lärarhåll och från lärarfacken är ju att grupperna ska bli mindre. Nu diskuterar vi inte fritids, men det är inte rimligt att det på fritids finns 42 barn och 2 personal. Hur bygger man en bra fritidsverksamhet på det sättet? Hur hjälper man de 77 eleverna på Noltorpsskolan som är i behov av lässtöd när man tar bort åtta lärare på skolan?

Det är det här som är problemet. Problemet är inte att det saknas mätinstrument. Man saknar resurserna för att kunna göra någonting åt det man redan vet i dag.

När det gäller de skriftliga omdömena tog Mats Pertoft tidigare i sitt replikskifte upp att det är klart att det går att göra utan att det behöver vara betygslänkande. Det är på samma sätt som att vi som föräldrar när vi har utvecklingssamtal kan ta del av de papper som lärarna har skrivit angående våra barn. Det är ingen skillnad i det. Det är inte betygslänkande. Det beskriver skriftligt hur barnets utveckling har varit.

Anf. 230 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Det finns väl ingen, förutom kanske Rossana Dinamarca och några av hennes kamrater, som tvivlar på regeringens intresse, regeringens insatser och de stora delar som regeringen kommer att komma med under mandatperioden vad gäller skolpolitiken. Ett av de stora om-

råden som regeringen satsar på och lägger kraft på är just skol- och utbildningspolitiken, därför att den har varit eftersatt alldeles för länge, bland annat med Vänsterpartiets medverkan. Det är därför det nu radas upp förslag som på ett pärlband som ska kunna ge ytterligare redskap, ytterligare resurser också till de lärare som finns ute på skolorna.

Det blir något märkligt när Vänsterpartiet säger att det behövs helt andra saker, när ni har haft tolv år på er att kunna genomföra dem men inte alls har lyckats, och det nu kommer en regering som radar upp förslag på hur man ska kunna ge skolan och eleven bättre förutsättningar att lyckas.

Rossana Dinamarca säger att det inte finns något behov av betygslänkande omdömen i skolan. Men det är just det som det gör. Det är ju det man gör hela tiden. Man ger ju det man inte får. Då måste vi försöka ändra på lagen vad gäller just den principen. Eller också får vi säga att de inte får göra något över huvud taget. De får bara prata.

Vill vi ha skriftliga omdömen måste de också få vara betygslänkande, annars kan vi inte ha dem. Det får man bestämma sig för. Då får man också bestämma sig för att föräldrarna inte kan få dessa omdömen. Föräldrarna efterfrågar dem i dag. Mycket av det lärarna gör när de arbetar jämsides med varandra är att använda sig av sådana skriftliga underlag. Det är viktigt att kunna ha det som ett av flera redskap i skolan.

Anf. 231 MARGARETA PÅLSSON (m):

Fru talman! Det finns ett radioprogram som heter Kaliber och som går i radions P 1. Det handlade i söndags om betygsskillnader i allmänhet och i synnerhet mellan kommunala och fristående skolor. När man tränger in i betygssättningens villkor, i mål, i läroplaner och i kursplaner kan man lätt förstå att det närmast är ett under om betygssättningen blir likvärdig i vårt land.

Nationella prov ska vara *en* faktor i betygssättningen, men eftersom de inte är obligatoriska förrän i årskurs 9 sätts en hel del betyg utan att lärarna har nationella prov till sin hjälp. Leif Davidsson har i sin utredning, som han presenterade för oss i utskottet häromdagen, visat det som vi moderater länge har påpekat, nämligen att vi har alldeles för många och ibland motstridiga mål i skolan. Vi har mål att uppnå och vi har mål att sträva efter. Vi har en läroplan som dåligt hänger ihop med kursplaner, och vi har betygskriterier som är utfärdade av Skolverket. Kriterierna för Godkänd finns inte i samma dokument som kriterierna för Väl godkänd och Mycket väl godkänd, och lärarna har inte fått tillräcklig utbildning i de nya kursplanerna. Det finns vissa lärare som inte ens har fått utbildning i att sätta betyg, trots att de undervisar i de årskurser där betyg ges.

Att sätta betyg är en allvarlig sak. Det är myndighetsutövning, och lärarna behöver betydande utbildning och hjälpmedel för att kunna sätta rättvisa betyg. Programmet Kaliber kunde konstatera att möjligheten att få högre betyg är större för elever i friskolor, men vad det beror på är svårare att fastställa. Friskolor har en högre andel elever som är mer intresserade av skolarbetet. Friskolor har fler föräldrar med egna högre studier bakom sig. Men det är nog inte hela förklaringen.

Kaliber undersökte bland annat två skolor i min grannkommun, Ängelholm. Speciellt den ena, en kommunal skola, har jag ganska god kän-

nedom om. Att problemet enbart skulle vara, vilket man försökte att påpeka i programmet, att lärarna där är snåla med betygen – det var en elev som påstod det – vill jag bestämt dementera. Problemet i den skolan har i mångt och mycket varit en ledningsfråga.

Vi allianspartier gick till val på att vi ska ha regelbundna, obligatoriska kunskapskontroller och nationella prov redan i årskurs 3. Vi ska ha betyg tidigare och i flera steg. Betyg ska införas i årskurs 6, men inte tidigare än så i kommunala skolor. Dessutom ska alla skolor inspekteras vart tredje år och inte som nu enbart vart sjätte år. Eleverna ska kunna kräva hjälp om de inte uppnår målen.

Det betygssystem som finns i dag, tillsammans med utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner, ger inte tillräcklig information om elevernas kunskapsutveckling. De nationella styrsystemen för vad som ska krävas för ett visst betyg är luddiga. Informationen som ges i samband med utvecklingssamtalen upplevs ofta som otydlig, och därför ser vi fram emot att samtalen kan kompletteras med ett skriftligt omdöme. Ett skriftligt omdöme måste naturligtvis få lov att vara betygsliknande, annars kan det inte ges. Det har vi hört här tidigare i kväll.

En nödvändighet för vår allianspolitik är att vi fattar beslut enligt förslaget i betänkandet, det vill säga att vi tar bort de tidigare riksdagsbindningarna om avstämningstillfällen i grundskolan.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 232 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Fru talman! Det var intressant att Margareta Pålsson tog upp Kalibers granskning. Den visar att frågorna är komplexa. Att dessa skillnader finns trots nationella prov visar att vi måste titta på dessa frågor ytterligare och se vad det kan bero på. Det finns en risk att det finns en betygsinflation i det svenska skolsystemet, att olika skolor konkurrerar om elever genom att ge bra betyg för att därmed få fler elever i framtiden. Det är klart att det är en viktig fråga.

Jag har två frågor till Margareta efter hennes inlägg. Den första gäller det nationella provet i årskurs 3. Hur stor vikt anser Margareta Pålsson att det ska ha i betygssättningen i åttan och nian?

Den andra frågan gäller om ni kan förklara hur det går ihop att lärarna i dag, enligt uppgift från er, inte är kapabla att skriva individuella utvecklingsplaner som inte är betygsliknande. Det klarar de inte av. Lärarna är inte kompetenta att göra det i dag. Men däremot är de kompetenta att fastställa betygsliknande omdömen, trots att de inte har utbildning för det. Jag får inte det att gå ihop. Kan du förklara det?

Anf. 233 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Mikael Damberg pratar om betygsinflation och konkurrens mellan skolor. Det kan säkert vara så. Men när jag har studerat betygssättning har jag insett vilket stort problem det är att sätta betyg när det inte finns tydliga kriterier och det är så många mål att förhålla sig till.

En lärare i Skanör eller en lärare i Kiruna kan ha lite olika kriterier för att sätta sina betyg. Därför är det viktigt att de har ett nationellt styrinstrument att förhålla sig till.

Mikael Damberg frågade vilken vikt de nationella proven i årskurs 3 ska ha för betygssättningen i åttan och nian. Ingen alls. Det är inte därför

vi vill ha nationella prov i årskurs 3. Vi vill ha nationella prov för att tydliggöra vilka elever som inte har nått upp till målen. Då kan de fångas upp och få den hjälp de har rätt till. Kommunerna ska tvingas ge dem den hjälpen, och vi ska se vilka det är. Även speciallärare ska utbildas som har kompetens att ge eleverna vad de behöver.

Jag har svårt att svara på den andra frågan. Det var nog något misstag med de individuella utvecklingsplanerna. Jag tror att Mikael Damberg faktiskt rörde till det.

Anf. 234 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Herr talman! Det är bra att Margareta Pålsson säger att det är viktigt att se över målen och kriterierna för betygssättning. Det är viktigt. Där har vi nog en samsyn. Det är också bra att man är överens med mig, och oss, om att det nationella provet i årskurs 3 inte ska vara styrande för betygssättningen längre fram. Det är bra att vi reder ut det eftersom det kan skapa en viss förvirring.

Sedan säger Margareta att kommunerna kommer att bli tvingade att ge eleverna hjälp. Bra. Men det finns inga sådana förslag på bordet. Det kostar pengar. Det handlar om miljardbelopp. Det är en spännande tanke, men vi har inte sett något av detta från regeringen. Jag har i en tidigare debatt visat att våra satsningar mot de yngre åldrarna är större än regeringens satsningar mot de yngre åldrarna. Man ger inte förutsättningar, och det tycker jag är svagt.

Jag vill återkomma till den andra frågan. Det var över huvud taget inte förvirrat. Ni har konstaterat att lärarna i dag inte är kapabla att skriva individuella utvecklingsplaner och omdömen som inte är betygslänkande. Det klarar, enligt er uppgift, lärarna i dag inte av. Men enligt er uppgift ska samma lärare vara kapabla att skriva betygslänkande omdömen på ett rättvist och likvärdigt sätt, trots att de inte har utbildning i betygssättning. Det är fantastiskt att lärarna kan vara så inkompetenta å ena sidan men vara så fruktansvärt kompetenta å den andra sidan.

Jag undrar om Margareta kan svara på den fråga jag tidigare ställde till Sofia Larsen. Hur ska en tjej på sju år förstå skillnaden på omdöme och betyg samt vad det betyder att bli Icke godkänd i skolan?

Anf. 235 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Det är tråkigt om man först nu inser att lärarna behöver kompetensutvecklas. Varför har man inte insett det under de tidigare tolv åren? Jag har lite svårt att läsa ut summorna i er budgetmotion, med tanke på att era satsningar på de yngre åldrarna ska vara dubbelt så stora som de vi gör. Men om det är så är det bra att ni vill satsa dubbelt så mycket. Jag hade inte heller haft något emot den satsningen från vår sida. Men vi tycker att det är viktigt att också ge de andra lärarna fortbildning, bland annat i att sätta betyg och för att fördjupa sina ämneskunskaper. Det finns dessutom en stor skara lärare, inte bara för de lägre åldrarna, tvärtom även för elever i de högre åldrarna, som inte har någon pedagogisk utbildning alls. Dem vill vi också satsa på. Det behövs verkligen en satsning på hela lärarkåren.

Det är skillnad på att ge ett skriftligt omdöme och att sätta betyg. Det är inte samma sak. Ett skriftligt omdöme kan vara till exempel till en flicka: Lisa har en god läsförmåga, och hon förstår vad hon läser. Men

hon skriver sämre och har svårt att forma bokstäver. Det kan vara något i den stilen. Det är ett betygslignande omdöme, och det får man enligt Skolverket inte skriva i dag. Men det är inte samma sak som att sätta betyg. Det är kanske svaret på den andra frågan.

Prot. 2006/07:116

30 maj

Vissa skolfrågor

Anf. 236 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag fortsätter att vara lika envis och långtråkig genom att upprepa mina frågor. Jag uppehåller mig vid två punkter.

Margareta Pålsson nämnde i sitt anförande, vilket förvånade mig, att det var nödvändigt för alliansens politik att häva riksdagsbindningen i frågorna som propositionen handlar om. Det är märkligt att alliansens politik verkar vara beroende av att inte debatteras i riksdagen. Det var i alla fall vad du sade.

Jag anmärkte i mitt inledningsanförande att för ungefär ett år sedan, den 21 april 2006, anmälde Sten Tolgfors den dåvarande skolministern Ibrahim Baylan till KU för att han hade flyttat frågor till regeringen som Sten Tolgfors tyckte borde hamna på riksdagens bord. Varför gör ni samma sak? Varför är alliansens politik beroende av detta? Det är ganska odemokratiskt.

Har Moderaterna övergivit den pedagogiska mångfalden i Sverige? Det sade ni aldrig i valrörelsen. Barnen ska alltså testas på ämnen som de inte har gått igenom enligt en viss läroplan, till exempel Waldorfskolans läroplan. Som en konsekvens borde Skolverket upphäva godkännandet av Waldorfskolans läroplan eftersom mål kommer att fastställas för årskurs 3. Jag undrar vad Margareta Pålsson anser om detta. Har Moderaterna slutat stödja pedagogisk mångfald och stöder enbart enhetlighet eller enfald?

Anf. 237 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Det är väl lite magstarkt att påstå att vi har övergett vårt mål om den pedagogiska mångfalden. Utan Moderaterna i regeringen år 1992 hade det knappast blivit en friskolereform.

Varför säger jag att det är nödvändigt för vår politik? Riksdagsbindningarna innebär bland annat att nationella prov inte får vara obligatoriska från årskurs 9.

Vi ska nu lägga fram förslag om att vi vill ha obligatoriska nationella prov i årskurs 3 och i årskurs 6. Det är väl naturligt att vi inte lägger fram ett förslag som strider mot de så kallade riksdagsbindningarna.

Det tredje gällde vad Sten Tolgfors tyckte och tänkte då. Jag samarbetade visserligen med Sten då, och jag träffar honom ibland nu, men mitt minne är inte så gott att jag kan uttala mig om hur han tänkte då. Det får Mats Pertoft ursäkta.

Anf. 238 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Margareta Pålsson inte svarar på frågan hur man ska förhålla sig på landets Waldorfskolor. Ska deras elever testas på sådana saker som de inte har lärt sig enligt den kursplan som är godkänd av Skolverket? Är kursplanen ogiltig i och med detta? Eller tänker Moderaterna verka för att de kan få till exempel nationella prov utifrån den kursplan som de är godkända på? Det är ett fullt möjligt al-

ternativ. Det är inte något som jag tycker är fantastiskt – det tycker inte heller Waldorfskolefederationen – men det är ändå fullt möjligt.

Jag skulle gärna vilja ha ett konkret svar. Det handlar om pedagogisk mångfald. Det är den mest annorlunda pedagogik vi har i Sverige. Den är godkänd av Skolverket. Jag undrar: Kommer den att vara det vidare i alliansens Sverige?

Sedan undrar jag om vi diskuterar olika saker när vi pratar om riksdagsbindning. Som jag har förstått det kommer dessa frågor inte längre att diskuteras i Sveriges riksdag. Vi kan ändå fatta beslut om hur många nationella prov som helst som regeringen vill föreslå. Men i och med att man nu upphäver riksdagsbindningen kommer dessa beslut inte längre att fattas i riksdagen. Det är det som är alliansens odemokratiska förflyttning av ärenden till regeringsammanträden.

Då bör Margareta Pålsson svara på den frågan, och inte hänvisa till att nationella prov blir obligatoriska. Vi kan diskutera hur många nationella prov som helst som regeringen föreslår, men jag vill att diskussionen försiggår här i kammaren och inte bakom lyckta dörrar på regeringsammanträden.

Anf. 239 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Man kan knappast påstå att det inte är demokrati i vår regering. I det demokratiska styrelseskick vi har i landet har vi genom allmänna val utsett denna riksdag och därmed sedan också vår regering. Den är demokratisk i allra högsta grad.

När det gäller diskussionen om nationella prov är jag övertygad om och säker på att de kommer att diskuteras mycket här i kammaren. Om oppositionen inte är beredd är vi alla beredda att diskutera dem länge och mycket eftersom vi tycker att de är bra och viktiga.

När det gäller Waldorfskolor är detta naturligtvis ett problem. Vi har inga planer på att säga att deras kursplan, som vi har varit med om att göra tillåten, är ogiltig. Det är ett litet problem, som vi säkert kan lösa. Ärligt och uppriktigt vet jag inte hur, och jag vet inte vad svaret blir. Vi är alla flitigt uppvaktade av människor som jobbar och driver Waldorfskolor.

Vårt mål med de nationella proven i årskurs 3 är återigen att barnen tidigt ska lära sig att läsa, skriva och räkna. Målet är att de som inte lyckas ska upptäckas i tid, att de ska få det stöd och den hjälp som de behöver och som de har rätt till. Det gäller naturligtvis också barnen i Waldorfskolan. Jag är övertygad om att vi kommer fram till en bra lösning på deras problem.

Anf. 240 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Jag har träffat rätt många grundskoleelever som säger att det första betyget i åttan kom som en väldigt obehaglig överraskning. Jag pratade nyligen med en kille som sade: Varför talade ingen om för mig att jag var så dålig i matte? Hade jag vetat det hade jag jobbat mer.

Om vi ser tillbaka några år går det en gräns någon gång i början av 70-talet, då vi delvis fick en ny skolideologi i Sverige som har dominerat fram till nu. Det har väldigt länge i den officiella skolpolitiken varit fullt och gammalmodigt att tala om kunskaper. I stället för att tala om vad eleverna ska lära sig har man talat mycket mer om *hur* de ska lära sig.

Processen har varit viktigare än målet. Det har funnits ett ideologiskt motstånd, särskilt från dem som nu är oppositionspartier här, mot att mäta kunskap och utvärdera skolans resultat.

Nu ser vi facit av tolv års socialdemokratisk, vänsterpartistisk och miljöpartistisk skolpolitik. Var tionde elev som går ut årskurs 9 har inte godkända betyg i svenska, engelska och matte. Var tredje 20-åring har inte en godkänd gymnasieutbildning. Många av dessa elever har varit efter sedan tvåan och trean.

Det är därför alliansregeringen nu på bred front, inte bara med detta beslut i dag, utlovar en politik med tydliga kunskapsmål, tidigare betyg, tidigare nationella prov och stöd tidigt.

Protester hörs från oppositionen. Ni säger mer eller mindre att det är elakt att ge klara besked till elever och föräldrar. Vi menar tvärtom: Det är mer elakt att sopa problemen under mattan och upptäcka dem tio år senare.

Svenska elever får betyg i skolan senare än nästan alla elever i hela världen. Vi är faktiskt inte bäst i världen med våra skolresultat – långt därifrån. I Sverige får man betyg först i åttan, och ofta kommer då det första betyget som en obehaglig överraskning. Ibland är det inte så, för ibland har utvecklingssamtalen fungerat bra. Men de gör det inte alltid.

En poäng med att sätta betyg tidigt och göra utvärderingar tidigt är att politiker, skolledare och ekonomer som bestämmer kommunens ekonomi inte kan blunda för att elever behöver stöd. En annan poäng är att eleven får mer tid att försöka komma i kapp.

Som jag ser det, och som statistiken visar, är det de elever som har störst behov av stöd och hjälp i skolan som riskerar att bli utan om de inte blir upptäckta.

I dag ska vi, herr talman, som sagt var besluta att ta bort två gamla riksdagsbeslut, så kallade riksdagsbindningar. Det är dels att nationella prov inte får vara obligatoriska före årskurs 9, dels att skriftliga omdömen inte får delas ut om inte föräldrarna har begärt det och att de dessutom inte får vara betygslänkande.

Regeringen ska få rätt att utarbeta nya förordningar, och så småningom ska de här reglerna inarbetas i skollagsarbetet. Förutom att man kan väcka motioner i riksdagen kommer de här sakerna att diskuteras när vi tar ställning till den nya skollag som regeringen kommer att föreslå riksdagen 2009 enligt beräkningarna.

Samtidigt har regeringen väldigt tydligt visat vilken väg man vill gå med bättre utvärdering och tydligare information i skolan. Skolverket har redan, vid sidan om det vi diskuterar i dag, fått i uppdrag att utarbeta tydliga mål för årskurs 3 och dessutom börja förbereda nationella prov i svenska och matte. Regeringen har även aviserat att man ganska snart tänker fatta beslut om att nationella prov ska bli obligatoriska också i årskurs 6 och 9 och dessutom i fler ämnen.

De senaste dagarnas betygsdebatt visar att betyg fortfarande inte sätts på likvärdiga grunder, och inte heller på rättvisa grunder. Det har även visat sig tidigare, i till exempel Skolverkets utvärdering, att inom en kommun kan betygskriterierna variera kraftigt. Det är också en poäng med att använda nationella prov i sexan och nian. Egentligen debatterar vi inte det i dag, men det är också en poäng att ha nationella prov i fler ämnen, vilket är på gång. Det berör betygsdiskussionen.

Utvecklingssamtalen är väldigt viktiga, som många har talat om här, men de behöver kompletteras med skriftlig information. Vi människor är sådana att det inte är så lätt att ta till sig lite jobbiga budskap, och risken är att dessa samtal blir otydliga och missförstås.

Jag har själv varit med om det som förälder. Jag har träffat lärare som haft utmärkta utvecklingssamtal, men andra lärare har helt enkelt inte orkat med att ge negativ information i den meningen att ”din pojke har svårt för det här och är verkligen efter”. Både min pojke inte minst och skolan själv hade haft glädje av att få den informationen.

Det är inte så att nationella prov och skriftliga omdömen ska användas för att trycka ned och stressa elever. Det är tvärtom så att de ska ge möjligheter för skolan att planera för extra stöd, fler timmar och så vidare.

Man har försökt med skriftliga omdömen i årskurser där man inte sätter betyg i olika delar av Sverige, bland annat här i Stockholm och i Nacka. När man för några år sedan frågade eleverna i Stockholm om de ville ha skriftliga omdömen svarade nästan alla ja. Föräldrar vill veta hur det går för barnen i skolan. Föräldrar vill veta hur de ska hjälpa till med skolarbetet och med läxor. Föräldrar vill veta om deras barn har problem.

Men med de gamla reglerna blev det, som ni kanske kommer ihåg, en närmast parodisk diskussion om skolan bröt mot lagen när de formulerade de här skriftliga omdömena. Fick man skriva: Eva har svårt med engelskan? Fick man däremot inte skriva: I engelska har Eva mindre goda kunskaper? Var det för betygsliknande? Den typen av parodiska diskussioner ska vi inte behöva ha. Jag vill påpeka att det som regeringen planerar inte är något tvång att skriftliga omdömen ska vara betygsliknande. Det är inte ens ett tvång att sätta betygsliknande omdömen. Det får kommuner, skolhuvudmän och skolor tillsammans bestämma lokalt, men vi öppnar för möjligheten för att slippa de här löjliga diskussionerna som vi hade då om hur de ska formuleras.

Låt oss avslutningsvis titta lite på reservationerna. Det är ganska tydligt vad partierna vill. Vänsterpartiet säger helt tydligt, som de har sagt i många år, att det inte är någon diskussion. De vill avskaffa betygen i grundskolan och ersätta dem med ett intyg. De vill naturligtvis inte ha fler nationella prov.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna har två gemensamma reservationer. De är tydligt inte bara emot dagens beslut om riksdagsbindningar, utan de är emot nationella prov och emot förslag om utökade möjligheter till skriftlig information.

Det är rätt intressant att se. Den förra riksdagsperioden hade de här tre partierna väldigt svårt att komma överens om skolpolitiken, men nu verkar de mer eller mindre helt överens om att fortsätta i samma hjulspår som har lett till de försämrade resultat som Sverige har.

I sin eftervalsanalys har Socialdemokraterna kommit fram till att det var skolpolitiken som bidrog till valförlusten. Skolpolitiken uppfattades som för lite kunskapsinriktad, säger Socialdemokraterna bland annat. Därför har man satt ihop en grupp som ska föreslå förändringar av skolpolitiken i partiet. Frågan är bara när vi får se några tecken på en ny skolpolitik från Socialdemokraterna. I dag ser vi bara samma motstånd som tidigare, motstånd till kunskapsmål och motsats till tydlighet.

Herr talman! Med dagens förslag till beslut tar vi några viktiga första steg mot en kunskapsinriktad skola med tydliga mål, bättre utvärdering och bättre stöd till dem som behöver det. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Prot. 2006/07:116

30 maj

Vissa skolfrågor

Anf. 241 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! När jag hör Ulf Nilsson börjar jag fundera på varför vi ska ha en professionell och utbildad lärarkår om vi inte ska lyssna på den. Ni underkänner lärarnas kompetens när ni inte vill lyssna på vilka behov de har och vilka resurser de behöver. De har tydligt sagt att de inte behöver fler mätinstrument. De vet vad deras elever ligger någonstans. De vet vilka behov eleverna har, men de kan inte ge dem det stöd de har rätt till därför att resurser saknas och därför att det pågår nedskärningar. Här kan ni inte frita er från ansvar. Ni har styrt, och styr fortfarande, i många kommuner. Ni slår undan benen för de här lärarna som tydligt visar vilken bedömning de gör av vad olika elever behöver utifrån den pedagogiska kompetens som de har. Ni förvägrar dem det.

Inte ens nu när ni har regeringsmakten kan ni presentera att ni kommer att ge ökade resurser till skolan för att man ska kunna ha mindre grupper, anställa fler specialpedagoger, fritidspedagoger och så vidare.

Anf. 242 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Det måste vara något missförstånd här. Det pågår inga nedskärningar enligt den borgerliga budget som gäller just nu. Tvärtom har kommunerna inte haft så god ekonomi som nu på många år. Det finns vissa förändringar som man alltid kan diskutera. Det finns vissa öronmärkta bidrag som lades in i kommunbidraget och så vidare. Men som helhet kan man inte säga att det pågår några nedskärningar av resurserna till skolan eller till kommunerna.

När det gäller att lyssna på en professionell lärarkår vill jag säga att det finns många olika uppfattningar bland lärarna. Jag vet inte om Rossana Dinamarca har gjort någon form av gallupundersökning eller opinionsundersökning som säger att en majoritet av lärarna vill det eller det. Någon sådan har inte jag sett i alla fall. Däremot vet jag att det förs en debatt och att det finns delvis olika åsikter i olika lärarförbund och bland olika enskilda lärare.

Det är klart att det vore väldigt bra om vi alltid kan öka resurserna till skolan. Jag, som skolpolitiker, arbetar naturligtvis inom vår egen regeringsallians för att få mer resurser. Det gör man ju alltid för det man brinner för. Men faktum är att Sverige har en väldigt lärartät skola. Vi har en väldigt dyr skola per elev. Man har satsat mycket på skolan genom åren. Det är bra. Det är bra att även Socialdemokraterna har satsat mycket på skolan. Felet är att de har använt pengarna fel. I stället för att sätta in åtgärder tidigt när det både är mänskligt och billigt har man satt in dem sent när det är jobbigt för eleven och dyrt.

Jag tycker att Rossana Dinamarca fokuserar på fel saker. Resurser är naturligtvis viktiga, men det allra viktigaste i det här läget är hur vi använder resurserna. Jag håller, som sagt var, inte med om att det pågår några nedskärningar för tillfället – tvärtom.

Anf. 243 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Ulf Nilsson säger att det inte pågår några nedskärningar. Säg det till lärarna på Noltorpsskolan i Alingsås! Åtta lärare ska bort. Vad är det? Är det en tillökning? Minus brukar innebära att man tar bort saker. I det här fallet är det åtta lärare som ska bort, trots att man visar vilka behov man har. Man har stora behov. Det är en skola där det finns väldigt stora behov, bland annat på grund av att många har ett annat modersmål än svenska. Jag talade om att det finns flera där som har behov av lässtöd. Andelen elever där som inte har uppnått målen i svenska, matte och engelska är betydligt större än vad den är på de andra skolorna. Trots det ska åtta lärare bort. Är det rimligt? Är inte det nedskärningar?

Folkpartiet brukar ofta hävda att vi har en lärartät skola. Ni brukar säga att vi har världens mest personaltäta skola. Både Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet säger att man behöver göra mindre grupper, och för att man ska kunna göra mindre grupper i skolan behövs det fler lärare. Eller ska en mindre grupp vara utan lärare?

Anf. 244 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Det riktigt stora och akuta problemet som Rossana Dinamarcas parti och den regering som ni stödde inte har gjort någonting åt på tolv år är att det inte finns tillräckligt många lärare. 20 procent av lärarna som är tillsvidareanställda är inte färdigutbildade lärare. Det är en verklig utmaning som jag hoppas att vi kan visa att vi gör någonting åt de närmaste åren.

Jag känner tyvärr inte till den här skolan i Alingsås. Jag vet inte om det har fattats några dumma beslut där. Jag kan inte veta om det fattas dumma beslut och om det görs felaktiga nedskärningar på olika håll i kommunerna i Sverige. Jag menade bara att Rossana Dinamarca har helt fel om hon påstår att vi i majoriteten i riksdagen har gjort nedskärningar i Sveriges kommuner och skolor. Det har vi inte gjort.

Anf. 245 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag vill fortsätta att koncentrera mig på mina två frågor som jag även vill ställa till Folkpartiet. Alla ska ha rätt att få svara, tycker jag.

Allteftersom kvällen fortskrider ser jag att det verkar finnas en okunnighet inom alliansen som jag tycker är väldigt beklaglig. Okunnigheten verkar till viss del handla om vad begreppet upphävande av riksdagsbindning innebär. Beslutet, som det är formulerat, innebär att dessa frågor som berörs i propositionen i princip inte ska diskuteras i kammaren längre. Det måste väl allianspartierna vara medvetna om!

Vi ska inte diskutera omställningstillfällen. Vi ska inte diskutera skriftliga omdömen. Man kan i sak ha olika uppfattningar, men är det så att ni är oroliga att förlora voteringar i framtiden? Är det därför vi inte ska diskutera frågorna? Jag menar att det är odemokratiskt att flytta dessa beslut bakom regeringssammanträdenas lyckta dörrar.

Lika okunnig verkar man vara när det gäller frågan om pedagogisk mångfald och vad dessa nationella prov innebär för alternativ pedagogik. Man verkar inte ha förstått att alternativ pedagogik finns. Jag trodde faktiskt att de borgerliga partierna som Miljöpartiet ju har samarbetat

med i många frågor just kring friskolor och alternativ pedagogik visste om det.

Är det så att enbart Miljöpartiet har kompetens i denna fråga? Vi kan naturligtvis låna ut vår kompetens om ni behöver råd och stöd.

Står Folkpartiet verkligen fast vid att avskaffa Waldorfskolans läroplan? Jag fick ett ganska bra svar av Margareta Pålsson nyss. Hon var åtminstone beredd att tänka över saken. Jag undrar var Ulf Nilsson och Folkpartiet står.

Prot. 2006/07:116

30 maj

Vissa skolfrågor

Anf. 246 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller den första frågan om riksdagsbindningen tycker jag att Mats Pertoft tar till väldigt stora ord när han talar om demokrati. Vi har ju vissa saker där regeringen har bemyndigande att fatta beslut genom förordningar och annat. När det gäller till exempel läroplan och kursplaner beslutar riksdagen om kärnämnen medan regeringen efter Skolverkets förslag får besluta om fördelningen av karaktärsämnen och så vidare. Den här uppdelningen finns alltså ständigt.

Fram till början av 90-talet beslutade regeringen om antalet avstämningstillfällen, eller i varje fall om antalet nationella prov. Sedan ändrades det av någon anledning som jag inte känner till. Jag tycker inte att det är någon dramatisk fråga, särskilt inte då Mats Pertoft har alla möjligheter att föra upp frågan om avstämningstillfällen till debatt genom att skriva motioner och genom att argumentera så bra att han kan få en majoritet för de motionerna. Det kan alltså verkligen förekomma riksdagsdebatter om detta även i framtiden om vi vill det!

När det gäller mångfalden öppnar vi i dag för – och det vet vi, även om vi inte beslutar om det formellt – att det ska bli obligatoriska nationella prov redan i årskurs 3. Bakom det beslutet ligger det som mängden av läsforskare menar, nämligen att det är väldigt viktigt att knäcka läskoden tidigt, helst före åtta nio års ålder. Det är mot bakgrund av det som vi säger att det är väldigt viktigt att utvärdera hur det har gått med läskunskaperna för elever i årskurs 3.

Därför är jag helt enkelt inte beredd – det kan jag frankt säga – att göra något undantag för Waldorfskolorna. Vad det får för konsekvens för Waldorfskolorna är nästan omöjligt att diskutera i dag, men jag är beredd att fortsätta att diskutera det och se vad som händer. Ett generellt undantag för en viss skola tycker jag dock är väldigt svårt att utlova.

Anf. 247 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Uppdelningen är, som Ulf Nilsson påpekar, när det gäller riksdagsbindningen att riksdagen fattar vissa beslut och regeringen fattar vissa beslut. Nu är det dock så att denna proposition handlar om att ändra på den uppdelningen och flytta ämnen från riksdagen till regeringens bord. Det tycker jag är principiellt felaktigt eftersom det är ett faktum i dag att dessa frågor ligger på riksdagens bord.

När det sedan gäller de nationella proven sade jag tidigare i talarstolen att man visst kan tänka sig nationella prov som utgår från vederbörande pedagogiks kursplan. Problemet är att ni aldrig gav Skolverket uppdraget att ta hänsyn till sådana frågor. Ni har antagligen inte vetat om eller tänkt på att det finns andra kursplaner som Skolverket kunde ta med

i betänkandet när de nu lade fram sina förslag till nationella mål i årskurs 3.

Det är det jag finner så beklagligt, och det är där jag tycker att det vore bra om regeringen kunde agera och värna om den pedagogiska mångfalden. Nu har man i alla fall glömt bort den totalt. Det är illavarslande när det är en regering som annars pratar väldigt mycket om mångfald på alla möjliga håll och kanter men när det kommer till kritan visar att man varken verkar ha kompetens eller verkar tänka på saken.

Anf. 248 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Först vill jag kommentera detta med riksdagsbindningar. Sådana beslut – att vi ibland förändrar vad regeringen ska besluta och vad riksdagen ska besluta – fattar vi ju ständigt oavsett vilket regering det är. Jag ser dock inte problemet i det. Det kommer med i skollagen, som jag sagt tidigare, och då kommer hela detta paket att diskuteras. Det finns möjlighet att yrka avslag på de delar som handlar om nationella prov, för det kommer att beröras i skollagen. Dessutom kan man motionera om det och ta upp det på så vis. Det kan alltså verkligen debatteras här i riksdagen om man vill det.

Nationella prov har ju den egenheten att de ska utvärdera sådant som staten med hjälp av skolforskare, experter, lärare och så vidare fastställer är allmängiltiga mål att nå. Staten lägger sig inte i hur man når de målen, men meningen är att de ska nås.

Man gör bedömningen på grundval av vad våra läs- och språkforskare säger, nämligen att det är väldigt viktigt att barn lär sig läsa tidigt i skolan. Vi fattar inget beslut här och regeringen tänker inte fatta något beslut om att stänga Waldorfskolorna, men när denna utvärdering görs kommer det naturligtvis att bli en diskussion om vad det beror på att det är så här i Waldorfskolorna. Jag vet inte vad det kommer att ge för resultat.

Det kommer också att bli en diskussion två år senare om hur det ser ut i Waldorfskolorna, om det går bra då och så vidare. Det öppnar ju för en diskussion, men det finns ingen anledning att i detta skede fatta ett beslut om ett generellt undantag för Waldorfskolorna. Det övergripande är att det är väldigt viktigt att våra barn tidigt knäcker läskoden. Det är de allra flesta överens om.

Anf. 249 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte faktiskt inte begära en replik, men när det for i väg lite grann kände jag att jag kanske måste göra det.

Jag tror att Socialdemokraterna kommer att ha en ordentlig eftervalsdiskussion. Vi är inne i det, och vi kommer att ompröva, tänka nytt och fundera över vad vi ska gå till val på 2010. Jag tror dock inte att Socialdemokraterna är det enda partiet som behöver en eftervalsdebatt. Folkpartiet halverades i förra valrörelsen, så jag hoppas för er egen skull att ni också kanske tar en funderare på vad som gick snett i förra valrörelsen.

Ulf Nilsson försöker dock påstå ett antal saker om socialdemokratisk politik som inte stämmer överens med verkligheten. Jag har här sagt att nationella prov är viktiga, att de behövs och att de är viktiga inte minst för likvärdigheten i betygssättningen. Jag har sagt att skriftliga omdömen kan vara viktiga om man vill ha det och att det är viktigt att lärarna kan utforma dem. Jag har sagt att tidig uppföljning är helt centralt för att

fånga upp de elever som har behov av tidiga stödinsatser. Jag har sagt att jag inte tycker att man ska vänta tre år i skolan på tidiga uppföljningar. Jag tycker att man ska ha det i årskurs 1 för att man ska veta hur barnen har det och vilka stödinsatser man kan sätta in.

Däremot kan man fundera på vilket stöd och vilken hjälp ni är beredda att ge. Där är ni svaret skyldiga. Vi har i denna debatt konstaterat att ni har färre satsningar på de mindre barnen än vad vi har.

Jag vill i alla fall återkomma till den sista frågan som på något sätt är skiljelinjen i debatten. Den handlar om att ni bryter upp mot en svensk tradition om att vi faktiskt inte ska införa betygslänkande omdömen eller betyg för väldigt små barn. Det är ju det denna debatt handlar om! Det är det ni öppnar för.

Jag har ställt denna fråga tre gånger här i debatten: Hur ska en tjej på sju år förstå skillnaden mellan omdöme och betyg om hon får Icke godkänd?

Varför säger jag då Icke godkänd? Jo, för att skolministern har sagt att det är okej i detta kommande system att skriva Icke godkänd när det gäller en sjuårig tjej eller kille. Varför är det så viktigt att skriva Icke godkänd när det gäller en elev som är sju år? På vilket sätt gynnar det kunskapsutvecklingen i skolan?

Anf. 250 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Det är ju lite flytande vid vilken tidpunkt någonting blir tradition. Mikael Damberg talar om att det är tradition att inte ha skriftliga omdömen. Vi satte betyg i årskurs 3 så sent som omkring år 1975, vilket jag inte tycker att man ska göra. Det är alltså ingen särskilt lång tradition att inte ha några tydliga omdömen i de åldrarna.

Eftervälsdebatt har vi i Folkpartiet, men vi har inte direkt känt något större behov av en eftervälsdebatt om skol- och utbildningspolitiken, för den känner vi att vi har ett väldigt starkt stöd för.

Jag väntar med spänning på när Socialdemokraterna ska börja visa en kunskapsinriktad politik. Mikael Damberg säger att det är bra med nationella prov men vill inte ha dem förrän i årskurs 9. Mikael Damberg säger att det är bra med skriftliga omdömen men vill ha kvar den här parodiska diskussionen om hur de ska formuleras – om en formulering som ”mindre goda kunskaper” ska vara betygslänkande eller inte, och den löjliga diskussion som han förde kring Nackaomdömena till exempel. Han vill ha tidiga uppföljningar men vill inte ha obligatoriska tidiga uppföljningar.

Vill man som rikspolitiker se till att skolorna ska sätta upp mål och utvärdera tidigt så måste man ju bestämma det på något sätt, och ni säger i och med beslutet i dag tydligt nej till alla de förslag som finns just nu i den riktningen.

Sedan har vi ju en rad förslag som både på kort sikt och på lång sikt kommer att förändra skolan. Det vi diskuterat i dag är en del i det. Vi sätter i gång en enorm fortbildningssatsning på lärare, till exempel en ny speciallärarutbildning. Vi jobbar fram nya och tydliga mål i grundskolan. Vi får en ny och förbättrad lärarutbildning. Det händer väldigt mycket på skolområdet. Det händer inte mycket de senaste tolv åren, Mikael Damberg.

Anf. 251 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Herr talman! Man noterar att det kallas för löjliga formuleringar – det är liksom en töntig diskussion om formuleringar, det här att betygssätta små barn.

Min dotter är fem och ett halvt år, och hon kommer att börja i förskoleklass här till hösten. För mig är det inte några löjliga formuleringar om det ska bli tillåtet att sätta Icke godkänd på henne när hon går sitt första år i skolan. Det har skolministern sagt. Med det här systemet vill man öppna för att, när man är sju år och går i skolan, säga: Du är icke godkänd!

Tror man att det leder till kunskapsutveckling i den svenska skolan så ska man stå för det och säga det.

Jag tycker att det i alla fall är en nutida tradition i svensk skolutveckling att ha den syn jag talade om på barn och kunskap. Däremot har vi inte olika uppfattningar om tidiga uppföljningar och de nationella provens betydelse. Vi kan diskutera i många olika sammanhang.

Men det är ju inte så att den borgerliga regeringen för några samtal om stora, övergripande, gemensamma projekt för den svenska skolpolitiken. Det handlar ju bara om att få igenom ert alliansprogram, som ni totade ihop inför valet. Det finns ju inget intresse för att hitta långsiktiga och smarta lösningar som vi är involverade i på något sätt. Här kommer ni med era förslag, och de är dåligt underbyggda och leder i helt fel riktning.

Jag kan skriva under på Ulf Nilssons beskrivning av att det kommer att läggas fram en rad förslag som förändrar svensk skola – ja, åt fel håll. Det som vi diskuterar nu är ett sådant förslag. Förslaget om att de språkval man gör redan i sexan kommer att avgöra vilka möjligheter man har att komma in på universitet är ett annat sådant förslag. Förslaget om att ta bort 25:4-regeln för att komma in på högskola är ett sådant förslag. Att dela upp gymnasieskolan och sänka kunskapskraven för hälften av gymnasiegrupperingarna är ett annat sådant förslag.

Det är klart att ni genomför ett antal förslag som förändrar den svenska skolan – tyvärr inte till det bättre utan till det sämre.

Anf. 252 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag använde inte uttrycket löjliga formuleringar, men jag sade att det blir en löjlig diskussion för de människor som helt odramatiskt och seriöst försöker skriva skriftliga omdömen som information till föräldrarna. Då är lagstiftningen i dag, innan vi fattar det här beslutet, så tråkigt formulerad att tjänstemän och andra fastnar i den här diskussionen: Har jag nu skrivit fel? Är det olagligt att säga ”mindre godkänd nivå” eller ”har inte riktigt nått målen än”? Var går gränsen?

Den gränsen slipper man fundera över nu. Men det sägs ju väldigt tydligt här att det inte är betyg. Det ska alla vara medvetna om. Detta är inte betyg.

Ni har haft chansen i dag att visa genom någon formulering att ni vill ha nationella prov tidigare, att ni vill ha fler avstämningsstillfällen och så vidare, men det har ni inte visat.

Allt det andra Mikael Damberg räknar upp hinner vi inte med nu – att vi satsar på en bättre yrkesutbildning och kvalitet i högskolan till exempel. Högskolan debatterar vi nästa vecka, så det kanske blir tillfälle då.

Jag kan konstatera att vi får en väldig massa frågor från Socialdemokraterna, men hittills inga förslag. Det föreligger inga konkreta förslag om hur vi ska nå målen i en kunskapsinriktad skola – inga nya förslag från Socialdemokraterna. Men det kanske kommer.

Prot. 2006/07:116

30 maj

Vissa skolfrågor

Anf. 253 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Skolans viktigaste uppgift är att ge varje elev de kunskaper som är nödvändiga för att leva och verka i ett modernt samhälle. Att eleverna når kunskapsmålen måste därför vara den självklara och främsta målsättningen för skolan och skolpolitiken.

Enligt Skolverkets rapport 04–05 är det i dag 30 000 elever som lämnar grundskolan utan godkända betyg, och det måste ju ses som ett misslyckande, ingenting annat. Samma rapport visar att det har skett en successiv ökning sedan 2001, alltså under Socialdemokraternas och stödpartiernas regeringsinnehav. Jag utgår ifrån att vi är överens om att det här måste ses som ett misslyckande.

Herr talman! Jag förväntade mig det kanske inte, men tänkte ändå att det nästan var dags för en replik från Mikael Damberg när Rossana Dinamarca höll sitt anförande, när hon så tydligt klagade på anledningen till att eleverna inte uppnådde målen. Det var ju därför att de aldrig fick det stöd och den hjälp som de hade rätt till. Det saknades resurser. Det var en kraftig kritik mot Socialdemokraternas skolpolitik.

Herr talman! Det måste vara vår primära uppgift och vårt primära ansvar att tillsammans med lärare, elever och skolledare göra allt som står i vår makt för att söka vända den negativa trenden. Vi kan inte, och vi får inte, stillatigande se på när årskull efter årskull lämnar grundskolan, utan att göra något för att vända den negativa trenden.

Jag vill faktiskt hålla med Ulf Nilsson. Inte ett konkret förslag har jag hört – jag har lyssnat mycket noga på den här debatten – från Socialdemokraterna, från Vänsterpartiet eller från Miljöpartiet om vad man vill göra åt denna negativa situation. Det handlar alltså om 30 000 som lämnade grundskolan utan godkända betyg 2004–2005.

Elever med svårigheter får aldrig, herr talman, ses som hopplösa fall. För de allra flesta är det möjligt att nå skolans mål, men en förutsättning är att skolan tidigt uppmärksammar och ger de elever som så behöver det stöd som de har rätt till.

När vi nu i Allians för Sverige häver vissa riksdagsbindningar gör vi det möjligt för regeringen att sätta in effektiva åtgärder för att tidigt uppmärksamma elever som riskerar att inte nå målen. Det handlar inte om att sortera elever utan om att ge varje elev en rimlig chans. Det är vår utgångspunkt: Eleven står i centrum. Det handlar om att se till att varje elev får ett tillräckligt stöd för att nå målen.

I vänsterns retorik framställs förslagen som ett hot mot den jämlika skolan. Enligt Socialdemokraterna är syftet med nationella prov och skriftliga omdömen – det kan man läsa i reservationen – att jämföra eleverna med varandra, vilket riskerar att leda till en utslagning av elever. Det är starka ord, och min fråga blir: Är det inte en lika stor risk för utslagning i årskurs 9, eftersom man där vill ha det och inte tidigare, enligt vad jag har kunnat uttolka av debatten?

Frågan som med automatik infinner sig är följande: Är Socialdemokraterna emot att vi ska ha nationella prov och skriftliga omdömen i

skolan, eller är det bara i vissa åldrar som det anses vara en utslagningsmekanism?

Vilka förslag vill man ha i stället? Jag kan inte hitta några sådana. Däremot har jag hört den nuvarande partiledaren Mona Sahlin säga att hon mycket väl kan tänka sig kontrollstationer i tidigare åldrar än vad som är fallet i dag. Det är mycket välkommet och mycket bra.

Herr talman! Eleverna ska inte jämföras med varandra utan med de mål som vi är överens om att eleverna ska nå. Det handlar om att garantera elevernas rätt till kunskap, att tydliggöra skolornas skyldighet och att ge stöd i lärandet, ingenting annat.

Forskning visar, herr talman, att föräldrars intresse för deras barns skolgång är avgörande för hur barnen trivs och lyckas i skolan efter de förutsättningar de har. Föräldrar ska ha möjlighet att vara insatta i sina barns vardag och ha rätt att få fortlöpande information om hur deras barn ligger till i skolan. Utvecklingssamtalen är ett viktigt område för att utveckla samarbetet mellan föräldrar och skola. Vi kristdemokrater är också positiva till att man vid utvecklingssamtalen lägger fast en utvecklingsplan för varje elev.

Till skillnad från Socialdemokraterna anser vi att utvecklingsplanerna inte enbart kan vara framåtsyftande. En beskrivning av elevens resultat, det vill säga en form av skriftligt omdöme, kan, men måste inte, vara betygslignande. Det måste vara utgångspunkten för att komma överens om åtgärder för framtiden. Det har Socialdemokraterna förbjudit skolorna att göra. När vi nu häver dessa riksdagsbindningar blir det möjligt.

Kristdemokraterna vill dessutom ytterligare tydliggöra elevens, lärarens och föräldrarnas gemensamma ansvar för elevens utveckling. Därför vill vi att den individuella utvecklingsplanen ska mynna ut i ett så kallat ansvarskontrakt som vi gärna vill diskutera. I kontraktet skulle man årligen skriftligt konkretisera vilket ansvar varje part – skolan, eleven och naturligtvis föräldrarna – har för elevens lärande.

Nationella prov och skriftliga omdömen är ett litet steg på vägen mot att fler elever ska nå målen i skolan. Det är ingen lösning men ett hjälpmedel för lärare, elever och föräldrar att tydligt få veta vilket stöd som behövs och när. Tillsammans med andra insatser kan det skapa nya möjligheter för en likvärdig skola som ger varje elev möjlighet att utvecklas och nå sin fulla potential.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 254 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag tror att den här debatten väldigt tydligt visat att regeringen mer och mer går mot en centralisering av skolan. Det hörde man inte i debatten under valrörelsen. Jag ska återkomma till det.

Regeringen föreslår i propositionen att upphäva riksdagsbindningen vid avstämningstillfällena, när eleverna ska uppnå viss kunskap, samt den om skriftlig information om elevernas skolgång i grundskolan. Med andra ord: Det har funnits en demokratisk möjlighet för oss förtroendevalda att styra skolan i vissa frågor. Den demokratiska möjligheten vill regeringen nu ta bort.

Regeringens avsikt är, som vi hört, att få fria tyglar att göra stora förändringar i grundskolan utan att behöva komma till riksdagen för beslut.

På vilket sätt kommer denna centralisering, genom att man tar bort riksdagsbindningen som jag beskrev ovan, att vara till gagn för elevens utveckling och för demokratin? Ni svarar inte på den frågan.

När det sedan gäller frågan om att öka kunskapen hos våra elever tror majoriteten att om alla årskurs 3-elever i hela landet gjorde samma prov, alltså de nationella proven, skulle det leda till någon form av ökad kunskap. Tror ni på allvar att elevernas motivation för lärandet ökar genom att införa de nationella proven i årskurs 3?

Vi vet att det inte finns några forskningsresultat som pekar i den riktningen. Vi vet också att nio av tio elever trivs med sina lärare och att de allra flesta trivs med sitt skolarbete. Detta togs upp på Brännpunkt i Svenska Dagbladet i går, och några har också refererat till det. Det Sveriges Skolledarförbund trycker på är inte det som regeringen lägger fram i sin proposition. De tycker att skolan är mycket bättre än vi tror. Om man sätter en krisstämpel på skolan, vilket vi hört talas om i dagens debatt, gynnar det varken eleverna eller de lärare som arbetar i skolan. Det Skolledarförbundet i stället trycker på är att lärarutbildningen ses över, att arbetsron i skolan behöver förbättras och att själva ledarskapet inom skolan bör ses över. Det är vad de trycker på, ingenting annat.

Det vi också vet är att förslagen kommer att försvåra för de pedagogiska alternativen samt individualiseringen av undervisningen i de lägre årskurserna. Det är just i de årskurserna som individualiseringen av undervisningen är som störst.

Förslaget innebär att arbetsbördan för lärarna inom de lägre årskurserna kommer att öka markant jämfört med hur det är i dag. En översyn av lärarnas totala arbetsbelastning vore därför önskvärd innan ett sådant förslag läggs på riksdagens bord. Det propositionen säger är att man inte riktigt litar på lärarnas kompetens när de ska bedöma elevernas kunskapsnivå, utan det behövs nationella instrument.

Detta är i sak fel. Lärarna i de tidiga årskurserna har en mycket bra bild av vad deras elever kan och inte kan efter att ha undervisat dem i cirka tre år. Lärarna i de lägre årskurserna prövar och mäter elevernas kunskaper kontinuerligt under terminen. Att instrumentet med nationella prov för nioåringar skulle öka motivationen för skolarbetet och att eleverna därmed skulle få ökade kunskaper är, som jag sade tidigare, inte sant.

När man ska uppnå en viss nivå och är nio år betyder det i sak att regeringen tvingar samtliga lågstadielärare till en likriktning. Det bidrar inte till mångfald och en positiv utveckling för eleven. Att elever och föräldrar ska få tydlig information är naturligtvis självklart, men det kan ske genom att utveckla de individuella utvecklingsplanerna.

För knappt två år sedan började man arbetet med att upprätta de individuella utvecklingsplanerna. Syftet var att ge föräldrar tydlig och utförlig information om hur det går för eleven i skolan. Planen ska vara framåtsyftande och tydliggöra vad eleven ska göra för att uppnå målen. Arbetet med individuella utvecklingsplaner har nyligen kommit i gång och behöver få tid att sätta sig och utvecklas innan nya direktiv kommer.

Med det yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 3.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 31 maj.)

17 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan

Föredrogs
sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2006/07:UFöU3
Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (prop. 2006/07:83).

Anf. 255 HANS LINDE (v):

Herr talman, riksdagsledamöter, åskådare, åhörare och samlad världspress! I snart 30 år har Afghanistan härjats av krig. Gång på gång har detta utfattiga land gjorts till slagfält för olika globala och regionala stormakters ekonomiska och säkerhetspolitiska ambitioner. De som fått betala det högsta priset genom ett ofattbart mänskligt lidande är det afghanska folket.

Medellivslängden ligger i dag på 46 år enligt UNDP. Spädbarnsdödligheten är den högsta i världen. Vart femte barn kommer aldrig att få uppleva sin femårsdag. Utvecklingen går åt fel håll. Under 2006 stod 100 000 afghanska barn som året innan gått i skolan utan skolgång. Den humanitära och mänskliga katastrof vi ser i Afghanistan kan på inget sätt överdrivas. Det lidande vi ser i dag kommer under många år framöver att utgöra ett allvarligt hinder för utveckling och demokratisering även om en fredlig lösning skulle uppnås.

Afghanistan är i dag ett land långt ifrån ett tillstånd som kan beskrivas som fred, och för varje dag som går blir freden i Afghanistan alltmer avlägsen. I dag eskalerar våldet, den brokiga motståndsrörelsen växer och blir alltmer effektiv, och våldet sprider sig till allt större delar av landet. Mellan 2005 och 2006 ökade antalet självmordsbombare med 400 procent. Även i norra Afghanistan, där de svenska trupperna är stationerade, ser vi hur våldet och attackerna ökar.

Säkerhetssituationen förvärras inte *trots* de internationella insatserna, utan till del också *på grund av* Operation Enduring Freedom, OEF. Denna USA-ledda koalition har genom sin krigföring bedrivit ett kontraproduktivt arbete som underlättat nyrekryteringen till talibanerna. Talibanerna står i dag starkare än de gjort sedan 2001. OEF har ett stort ansvar för det.

Vi som har varit kritiska mot insatsen har fått rätt. Vi kommer inte att kunna främja fred i Afghanistan genom en ensidig konfrontativ och militär strategi. Det är hög tid att vi omprövar Sveriges engagemang för Afghanistan.

Herr talman! När ISAF:s mandat utökades 2006 till att omfatta hela Afghanistan var Vänsterpartiet starkt kritiskt till den ökade sammanblandningen mellan den krigförande och USA-ledda Operation Enduring Freedom å ena sidan och ISAF-styrkorna å den andra. Sedan dess har sammanblandningen ökat på område efter område. Gränsdragningen mellan de båda insatserna har steg för steg suddats ut.

I dag står ISAF under befäl av generalen Dan K. McNeill, tidigare befälhavare för USA:s War on Terror i Afghanistan. Soldater från OEF har gått över till ISAF. De har bara bytt emblem på sina uniformer. Sammanlagt har 13 000 man från stridande förband i OEF förts över till ISAF. Historien har lärt oss att det uppstår problem när stridande trupp över en

natt plötsligt ska gå över till att främja fred. Man kan byta emblem på uniformerna, men attityder och förhållningssätt som skapats under krigföringen kvarstår.

Den 5 oktober 2006 övertog ISAF-styrkan ansvaret för säkerheten i hela Afghanistan från OEF. I praktiken har de delar av ISAF som är stationerade i de södra delarna av Afghanistan ärvt OEF:s misslyckade militära strategi och tagit över USA:s roll som aktiv krigförande part i konflikten.

Mandaten skiljer sig formellt åt mellan ISAF och OEF, men det blir alltmer en teoretisk fråga. Den centrala frågeställningen är om civila afghaner i dag ser skillnad på de båda insatserna, om insatserna i det reella arbetet på marken skiljer sig åt.

I en interpellationsdebatt den 26 mars kunde till och med försvarsmministern tillstå följande: ”Naturligtvis kan man hävda att en genomsnittlig afghan har svårt att se skillnad på utländska trupper och varifrån de kommer. Så är det förvisso.” Men problemet för utskottsmajoriteten, som i dag säger att ISAF och OEF även fortsättningsvis ska vara två distinkt skilda insatser, är att det finns en verklighet i Afghanistan, att det finns fakta på marken i Afghanistan bortom retoriken. Där är de två insatserna inte distinkt skilda åt. Men utskottsmajoriteten väljer att inte se några problem med ISAF. Man vill inte höra om några problem med ISAF, och man vill inte diskutera problemen med ISAF.

Herr talman! Man kan fråga sig om denna sammanblandning är något problem. De fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna tycks ju inte se några problem som behöver åtgärdas. Men det finns ett fundamentalt problem: Hur ska ISAF kunna främja fred i Afghanistan om man i allt högre utsträckning sammanblandas med en insats som har det rakt motsatta uppdraget? OEF:s uppdrag är i dag inte att främja fred i Afghanistan. OEF:s uppdrag är att föra krig.

Det andra stora problemet är att OEF genom sina omfattande övergrepp, kränkningar och brott mot de mänskliga rättigheterna bränt sitt förtroende bland afghanerna. Man har kommit att i allt större utsträckning uppfattas som en ockupationsmakt, i afghanernas ögon inte olik den sovjetiska. I afghanernas ögon har OEF förlorat all legitimitet. I takt med att gränsen suddas ut mellan ISAF och OEF ökar risken för att legitimiteten undergrävs även för ISAF.

Det sägs att vårt deltagande i ISAF syftar till att möjliggöra återuppbyggnads- och utvecklingsarbete i Afghanistan. Men samtidigt som de militära utgifterna nu ökar kraftigt, till över 700 miljoner kronor, ligger biståndet kvar på i genomsnitt 350 miljoner kronor per år. Totalt utgör biståndet till Afghanistan en bråkdel av kostnaderna för den militära insatsen. Man missar därigenom att angripa konfliktens grundorsaker: fattigdom, hopplöshet och bristande framtidstro.

I betänkandet talas det om samverkan mellan de militära och civila insatserna. Det finns betydande risker med en ökad integrering mellan bistånd och militära insatser. Om vårt utvecklingsarbete ska bibehålla det starka stöd det åtnjuter bland afghanerna i dag är det avgörande att rollerna är glasklara och att biståndets integritet bibehålls. Risken är annars att vårt utvecklingsarbete äventyras.

Herr talman! Den 12 september genomfördes en anfallsoperation mot byn Boka utanför Mazar-i-Sharif. Under svenskt befäl gick svenska,

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan*

amerikanska och afghanska trupper med sammanlagt ett 20-tal fordon in i byn. I byn utbröt en två timmars eldstrid, där över 1 000 skott avlossades. Frågetecknen är många runt denna anfallsoperation. Var de svenska truppernas svar på beskjutningen proportionell? Varför fanns amerikanska soldater med i insatsen, och vilken typ av amerikanska styrkor deltog?

Operationen i Boka slutade med att en man dog: Matou Nematullah, som hade kopplingar till den islamistiska rörelsen Hezb-e Islami. Även runt hans död finns det i dag en rad frågetecken. Striderna i Boka var de mest omfattande som svensk trupp deltagit i sedan insatsen i Kongo på 60-talet. För vårt lands trovärdighets skull behöver korten läggas på bordet. Frågetecknen är för många för att kunna ignoreras, och därför vill Vänsterpartiet se en grundlig utredning av händelserna.

Herr talman! Det har sagts, och det kommer säkert att sägas igen under denna debatt, att Vänsterpartiet sviker Afghanistans folk. Jag vill hävda att det är precis tvärtom. Att fortsätta med dagens ensidiga militära och konfrontativa strategi, utan att ta intryck av de alltmer omfattande problem som finns med ISAF-insatsen – det är om något att svika Afghanistans folk.

Afghanistans historia visar att det inte finns några militära lösningar på landets problem. Fred kommer bara att kunna byggas genom en inkluderande och bred freds- och försoningsprocess. Det kommer inte att vara enkelt att bygga fred och frihet i Afghanistan, men alternativen är så mycket värre.

Sverige har ett långt engagemang i Afghanistan genom vårt utvecklings- och samarbete. Det är ett engagemang som vi vill ta till vara. Vänsterpartiet vill att ett svenskt militärt tillbakadragande kombineras med att regeringen tar initiativ till en FN-konferens om Afghanistans framtid med syfte att få till stånd en bred och inkluderande freds- och försoningsprocess. Det skulle vara att stå upp för Afghanistans folk.

Jag vill därmed yrka bifall till reservationerna 1 och 6.

Anf. 256 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Afghanistan är ett av världens allra fattigaste länder. Över två decenniers inbördeskrig har söndrat ett redan tidigare utsatt land. Stor fattigdom råder, och det är stor brist på mat och rent vatten. Det afghanska folkets umbärande har berört svenska folket under en lång rad år. Miljöpartiet anser att det har varit riktigt att sända svensk trupp med FN-mandat till Afghanistan. Vår bedömning av säkerhetsläget i landet under de senaste åren är att internationellt väpnad personal med stöd av ett FN-mandat behövs för skydd av civilbefolkningen och för uppbyggnadsarbetet.

Men detta skydd måste åstadkommas genom ett helhetsperspektiv som syftar till att skapa långsiktig och hållbar fred. Därför är det viktigt att respekten för mänskliga rättigheter är grundläggande hos alla internationella parter som finns i landet. Den får ej underordnas säkerhetsåtgärder.

Fred handlar om att skapa förtroende hos lokalbefolkningen och att stärka återuppbyggnaden av landet, inte bara återuppbyggnaden av infrastruktur och demokratiska institutioner, utan också återskapandet av förtroendet människor emellan genom bland annat försoningsarbete och

återuppbyggnad av civilsamhället. Detta har inte fungerat, eftersom säkerhetsläget har försvårat biståndsverksamheten. Det beror framför allt på den USA-ledda Operation Enduring Freedom, OEF, som bedriver ett krig mot terrorismen och talibangerillan i landets södra och östra delar samtidigt som FN och Nato försöker bedriva fredsbevarande verksamhet i landet i övrigt.

USA:s krigföring är problematisk på flera sätt. Det är svårt eller omöjligt för civilbefolkningen att särskilja FN:s soldater med civila uppdrag och krigande styrkor. Risken för detta har ökat under 2006 då en amerikanisering av ISAF har skett.

Stridande förband inom Operation Enduring Freedom, det vill säga OEF, har förts över till ISAF. Högsta befäl för ISAF-styrkorna är den tidigare amerikanske befälhavaren för Operation Enduring Freedom. Dessutom ser vi att ISAF och OEF samordnas alltmer.

Den senaste tiden har vi nåtts av en rad rapporter om en eskalerande våldsspiral i Afghanistan. Talibanerna växer i styrka. Den USA-ledda krigföringen skördar mängder av civila offer och den FN-sanktionerade ISAF-styrkan dras alltmer in i krigförande operationer.

För sex år sedan föll talibanerna, vilket välkomnades av en stor afghansk majoritet. Men i det efterföljande kriget har den USA-ledda koalitionen gjort sig skyldig till oproportionerligt övervåld med många civila dödsfall och en mängd människorättsbrott som följd.

På grund av detta har USA:s militära närvaro av många afghaner kommit att uppfattas som en ockupation. USA:s strategi har tveklöst misslyckats. Talibanerna växer åter i styrka, och vi ser allt fler självmordsbombningar, dödsskjutningar och kidnappningar.

Det regelbundet förnyade FN-mandatet som styr ISAF har i ökad utsträckning betonat samordning med OEF. De regler som styr ISAF-soldaternas våldsanvändning i fält har blivit mer tillåtande gentemot offensiva militära operationer.

I praktiken har detta inneburit att ISAF har tagit över alltmer av den krigföring som tidigare enbart OEF bedrivit. Risken är nu att ISAF:s insatser blir lika kontraproduktiva som den amerikanska krigföringen. Om det svenska stridsflygplanet JAS 39 Gripen sätts in i Afghanistan skulle det ytterligare förstärka intrycket av en sådan utveckling.

Regeringen måste nu ta initiativ som gör en bättre utveckling möjlig. Regeringen måste kräva av FN, Nato och de truppbidragande länderna att ISAF:s roll som säkerhetsfrämjande styrka omedelbart förtydligas och att den offensiva krigföringen och amerikaniseringen av styrkan upphör.

Det måste tydliggöras att ISAF-truppenas uppgift ska vara att främja fred och säkerhet samt att skapa förutsättningar för återuppbyggnad och utveckling. Vi ser först och främst hotbilden för svensk personal komma från det faktum att det är mycket svårt att bedriva fredsbevarande insatser när USA för ett krig i landet.

Den svenska regeringens svar är att skicka mer svensk trupp för att öka säkerheten. Risken är då stor att säkerheten blir ett självändamål.

Herr talman! Det ska bli spännande att se om den svenska regeringen är redo att på allvar stå upp för den afghanska befolkningen genom att aktivt agera för en förändring av ISAF. Eller kommer vi att se hur Sverige och världen återigen sviker den afghanska befolkningen?

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 6.

Anf. 257 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Afghanistan är, precis som Peter Rådberg sade, ett av världens absolut fattigaste länder. Det är söndertrasat efter årtionden av krig och ockupationer, talibanvälde och narkotikahandel. Dess befolkning har utstått ofantligt mycket lidande.

Det är ett land som Sverige har varit engagerat i sedan länge med utvecklingsarbete, framför allt genom Svenska Afghanistankommittén. Det är ett land som FN ända sedan år 2001 har valt att stödja genom att sända en internationell säkerhetsstyrka som har vad som kallas ett kapitel 7-uppdrag.

Sverige har deltagit i det uppdraget sedan tidigt år 2002. Det är ett svårt uppdrag, det är ett angeläget uppdrag och det är ett riskfyllt uppdrag. Det är ett uppdrag som Sverige ska fortsätta att delta i. Det är den grundläggande socialdemokratiska inställningen.

Nu när riksdagen står inför att fatta ett nytt beslut som möjliggör ett fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan, ISAF, har vi socialdemokrater haft ett antal krav för att kunna ställa oss bakom beslutet.

Det är krav som på ett tillfredsställande sätt har tillgodosetts av den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet. Det är bra att ett så viktigt beslut kan fattas med en sådan bred majoritet.

Det bästa hade naturligtvis varit om det hade varit en totalt enig riksdag som stod bakom beslutet att sända ut svensk militär på ett mycket riskfyllt uppdrag.

De krav som vi socialdemokrater ställt i vår motion är bland annat att längden för mandatet ska vara kortare än det regeringen föreslagit. Vi vill helt enkelt att den här frågan ska komma tillbaka till riksdagen för en ny prövning snabbare.

Socialdemokraterna tycker att det är mycket viktigt att det görs tydlig skillnad mellan de två olika internationella styrkorna OEF respektive ISAF. En sammanblandning riskerar den svenska personalens säkerhet.

Vi vill också att Sverige ska ha en bred och långsiktig strategi för Sveriges engagemang i Afghanistan. Det är också viktigt med ett fortsatt svenskt stöd till den civila säkerhetssektorn. Det gäller rättsväsendet och EU:s polisinsats.

På ett tillfredsställande sätt har den borgerliga majoriteten i det sammansatta utskottet ställt sig bakom texter i betänkandet som reflekterar de kraven.

Trots att problemen är många och stora i Afghanistan har utvecklingen också gått framåt under de senaste åren. Allmänna och fria val hölls år 2005. I dag går fem och en halv miljon barn i skolan att jämföra med 500 000 barn under talibanernas styre. Ändå är det fortfarande mindre än hälften av alla barn som går i skola.

I dag har nära 90 procent av befolkningen tillgång till enkel sjukvård. Ändå drabbas afghanska kvinnor av världens högsta mödradödlighet. Säkerhetsläget är alltigenom avgörande i nuläget. Men långsiktigt är perspektivet humanitär hjälp, bistånd och demokratisering. Det är vad som långsiktigt kan skapa en hållbar lösning. För att det ska bli möjligt måste det finnas en fungerande säkerhetssituation.

Kort sagt finns det mycket mer att uppnå i Afghanistan. Det internationella samfundet måste fortsätta att ta sitt ansvar i Afghanistan. ISAF måste fortsätta sitt arbete. Sverige måste fortsätta sitt deltagande i ISAF. Samtidigt ska vi vara klara över riskerna.

I november 2005 miste två svenska soldater livet i Afghanistan. Samtidigt skadades två varav en allvarligt. Nya förluster och nya skadade kan inte uteslutas. Vi hoppas naturligtvis att det inte ska bli så. Framför allt ska vi se till att den svenska personalen är väl förberedd, väl utrustad och väl informerad.

Den afghanska befolkningen har stora förhoppningar om vad ISAF ska uträtta. Det är där svensk trupp ingår och ska fortsätta att ingå. Det är den truppen som har ett fredsfrämjande mandat från FN:s säkerhetsråd.

Utan ISAF och utan svenskt deltagande i ISAF skulle Afghanistan bli ett ännu farligare land att leva i och definitivt ett land med en brant kurs utför.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande nr 3.

I detta anförande instämde Peter Jeppsson och Åsa Lindestam (båda s).

Anf. 258 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag är fullt medveten om att man kanske inte kommer att vinna något pris som månadens riksdagsledamot genom att begära repliker vid den här tidpunkten på dygnet. Men jag tycker att det är viktigt att denna avgörande fråga får debatteras grundligt och genomgående här i riksdagen.

Jag tror inte att fred kan tvingas fram med våld. Fredsansträngningar måste som jag ser det vara obefläckade, det vill säga fränkopplade från våld och dödande, om freden ska bli långsiktig. Olof Palme sade ofta att användandet av våld bara trappar upp våld. Så skrev den tidigare socialdemokratiska försvarsministern Thage G. Peterson i Expressen i februari. Jag tror att vi är många som undrar vad ditt svar blir till Thage G. Peterson, Kenneth G Forslund.

Anf. 259 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Framför allt är mitt svar till Hans Linde att jag tror att det är ett allvarligt misstag att tro att det går att undgå ansvar för det som händer i Afghanistan genom att lämna ISAF-styrkan där 37 olika länder ingår. Man har ett ansvar även när man vänder ryggen till det som händer i Afghanistan.

Att med våld tvinga fram fred, fredsuppgörelser och säkerhet är självfallet en svår balansgång. Men det är ett medel som FN har i sina stadgar och som är det yttersta verktyget som FN kan använda när ingenting annat fungerar. I detta fall har FN valt att använda det verktyget. Jag tycker att det är rimligt att Sverige ställer upp när FN fattar beslut och när FN genomför uppdrag. Tycker inte Hans Linde att det är rimligt att Sverige ställer upp när FN ska genomföra även de svåraste uppdragen?

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan*

Anf. 260 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiets linje är tydlig; Sverige ska delta i FN-insatser när det finns en reell möjlighet att bidra till fred, återuppbyggnad och demokratisering. Möjligheterna till detta i Afghanistan är oerhört dåliga i dag.

Man pratar här om att vi vänder ryggen till. Som jag sade i mitt inledningsanförande tror jag att vända ryggen till i dag är precis den linje som utskottsmajoriteten har när man blundar för de problem som finns i Afghanistan.

När USA och dess allierade anföll Afghanistan 2001 hänvisade man till tre FN-resolutioner. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen konstaterade att själva resolutionerna dock enligt svensk uppfattning inte utgör en tillräcklig folkrättslig grund för koalitionen att agera i Afghanistan.

Men i dag, när vi ska behandla detta betänkande, ser vi att Socialdemokraterna utan reservationer och utan invändningar ställer sig bakom utskottsmajoriteten. Man har inga invändningar mot att ISAF i dag verkar under ett amerikanskt befäl. Man har inga invändningar mot att 13 000 soldater har förts över från OEF till ISAF. Man har inga invändningar mot att ISAF i oktober övertog OEF:s ansvar och roll i södra Afghanistan. Man pratar om att man har ställt krav, men man ställer sig ju bakom ett betänkande där man betonar vikten av samverkan mellan ISAF och OEF.

Kraven på att man ska förtydliga mandaten är någonting som vi inte har hört tidigare i diskussionen med Socialdemokraterna. Den naturliga frågan till Kenneth G Forslund och Socialdemokraterna i dag blir: När övergick OEF från att vara en folkrättsvidrig anfallare till att bli en legitim aktör i Afghanistan som vi uppenbarligen utan problem kan samverka med?

Anf. 261 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! När man hör Hans Linde kan man tro att debatten handlar om huruvida Sverige ska delta i OEF eller inte. Debatten handlar som bekant om huruvida Sverige ska delta i ISAF eller inte.

Jag tror för min del att ISAF inte blir bättre av att Sverige lämnar ISAF-insatsen. Jag tror tvärtom att det är viktigt att vi med våra värderingar och våra ideal är med i den insatsen och sätter vår prägel på den. Det är 36 andra länder som deltar i ISAF. USA är ett av dem.

Jag är också mycket bekymrad över de risker som finns för sammanblandning och de risker som finns för att den nye Natobefälhavaren som har en bakgrund i bland annat OEF tar med sig andra värderingar och metoder än dem som är acceptabla i något som helst sådant här arbete. Jag är mycket kritisk mot en del av det arbete som OEF utför och framför allt mot formerna för det. Det är en kritik som delas av Afghanistans Hamid Karzai – den demokratiskt valde ledaren. Även han och den afghanska regeringen kritiserar OEF för dess brutala metoder.

Man ska också komma ihåg, Hans Linde, att grunden för OEF:s i dag folkrättsliga mandat är en inbjudan just från den regering som samtidigt i dag kritiserar OEF.

Om Hans Linde läser den motion som vi socialdemokrater har skrivit och den betänkandetext som finns här ser han att där finns en diskussion om just de problem som finns kring den här operationen. Det är ingen lätt verksamhet att utföra, men det är en oerhört nödvändig verksamhet att utföra.

Anf. 262 ISABELLA JERNBECK (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Dagens beslut är oerhört viktigt. Beslutet handlar om möjligheten att ställa ytterligare svenska soldater till förfogande för fortsatt deltagande i Afghanistan. Det handlar om att stödja den afghanska regeringen så att den kan arbeta för en stabilisering och en återuppbyggnad av landet.

I dag har Sverige 340 soldater på plats i Afghanistan. De ingår i den FN-auktoriserade Natoleda internationella säkerhetsstyrkan ISAF. Enligt utskottets förslag vill vi nu ha möjlighet att vid behov utöka antalet soldater till maximalt 600 stycken under en period till och med den 20 december 2008.

Sverige har deltagit i ISAF:s insatser sedan 2002. Till en början var dessa uppgifter enbart fredsbevarande. Men allteftersom oroligheterna i landet har tilltagit har insatserna även kommit att inkludera stridsuppgifter.

I dagsläget har vi ledningsansvar för en lokal grupp som leder återuppbyggnadsarbetet i Mazar-i-Sharif-provinsen i norra Afghanistan. Detta arbete innebär att de svenska soldaterna arbetar med att stödja den folkvalda regeringen och hjälpa den att nå ut i landet för att uppnå ett bättre säkerhetsläge.

Det finns nu ett behov av att möjliggöra en strategisk förstärkning av såväl personal som materiel samt undsättning och evakuering.

Situationen för civilbefolkningen är mycket svår. Våldet med politiska förtecken har ökat. Det utförs av militanta extremister, kriminella grupper samt gamla krigsherrar. Det har även skett en ökad rekrytering till regeringsfientliga grupper, i första hand talibanrörelsen.

Kidnappningar och våldsbrott tillhör vardagen liksom attacker mot skolor och hjälporganisationer, som blir allt vanligare. Speciellt svår är situationen för flickorna, då flickors utbildning betraktas som extra kontroversiell och uppbringar ett stort motstånd bland talibanstyrda grupper.

De extrema förhållanden som den afghanska civilbefolkningen lever under har lett till att stödet för talibanerna till viss del har ökat. Det kan förklaras genom att talibanerna med hjälp av sin totalitära ideologi har lyckats uppbringa ett visst mått av ordning och reda. För att en trött och uppgiven civilbefolkning ska visa fortsatt stöd för landets demokratiska krafter krävs snara förbättringar av säkerhetsläget.

En viktig förutsättning för att hållbar fred i Afghanistan ska kunna uppnås så att den internationella militära närvaron ska kunna avslutas är att afghanerna själva kan garantera landets och befolkningens säkerhet.

Man ska komma ihåg att viktiga framsteg faktiskt har uppnåtts i Afghanistan efter att talibanerna drevs från makten. Landet har för första gången en folkvald president och ett parlament med 25 procent kvinnor. Fyra miljoner fler barn går i skolan. Ekonomin har tredubblats, och ett hundratal nya sjukhus har byggts.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan*

Men i dagsläget är svagheterna inom rättsområdet fortfarande stora och begränsar möjligheterna att hantera säkerhetssituationen. Det krävs omfattande militära och civila insatser för att stödja den afghanska regeringen så att den kan åstadkomma en långsiktig stabilitet. Bland annat behöver den afghanska armén stärkt kompetensutveckling. Polisen behöver stöd för att förbättra sin verksamhet. Den svenska styrkan samverkar redan med lokala ledare, polisen och militären inom just dessa områden. Vi vill att detta samarbete ska fortsätta och förstärkas i och med dagens beslut.

Fred och ett hållbart säkerhetsläge är grundläggande förutsättningar för att fattiga länder ska kunna utvecklas positivt. För att uppnå detta spelar militära, fredsfrämjande insatser en stor roll. Är det rimligt att Sverige avstår från att delta, att vi säger nej och därmed sviker vår del av det gemensamma ansvaret för säkerhet och stabilitet i världen? Jag tycker inte det.

Det går inte heller att bortse från att säkerhetsläget på en rad platser runt om i världen i allra högsta grad påverkar vår egen svenska säkerhet. Säkerhet i Sverige kan inte enbart uppnås genom insatser här på hemmaplan. För att inte terrorism ska få grogrund att växa sig stark är det av stor vikt att konflikter får fredliga lösningar och att vi som demokratiskt land främjar en demokratisk utveckling i världen. För detta krävs mer internationellt samarbete, inte mindre.

Herr talman! Dagens beslut handlar alltså om att skicka svenska väpnade soldater till Afghanistan. Det handlar om att riskera dessa soldaters liv utomlands. Men det handlar också om att hjälpa och stödja ett land i kris och kombinera civila och militära insatser för att en återbyggnad av Afghanistan ska kunna ske. Det är mycket angeläget att vi har en bred förankring i riksdagen när det gäller ett sådant beslut.

Om vi menar allvar och vill sätta kraft bakom ord som demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnors lika värde måste vi vara beredda att göra insatser. De svenska soldaterna i Afghanistan gör skillnad och främjar en stabil utveckling av Afghanistan.

Med denna motivering vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Rolf K Nilsson (m).

Anf. 263 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Isabella Jernbeck sade att vi behöver mer internationellt samarbete. Det håller jag helt med om. Den bild hon målar upp av Afghanistan i dag, med våldet som ökar och så vidare, är också sann. Men den intressanta frågan är vad det ökade våldet beror på. Jag påstod att det amerikanska, alltså OEF:s, agerande de senaste två åren har gjort att våldet har eskalerat oerhört. Ser då inte Moderaterna och Isabella att det är ett problem när Sverige på ett väldigt markant sätt närmar sig OEF och att Sverige kan hamna i en väldigt svår situation? Den roll som ISAF har är på väg att urholkas och ska plötsligt bli en helt annan.

Vi tycker därför att vi ska få ett förnyat ISAF-uppdrag som inte går i OEF:s ledband från FN och FN:s säkerhetsråd. Delar du den uppfattningen eller tycker du att den sammanblandning som just nu pågår är okej?

Anf. 264 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! ISAF och OEF har två helt skilda mandat. ISAF har fått ett mandat från FN:s säkerhetsråd att bistå den afghanska regeringen och upprätthålla säkerheten i landet. OEF har ett helt annat mandat, men de är också inbjudna på folkrättslig grund av den afghanska regeringen för terroristbekämpning och utbildning av den afghanska armén.

Det kan finnas olika orsaker att våldet har trappats upp. En anledning kan vara att 90 procent av världens opiumodling finns i Afghanistan. Där finns mycket pengar som förstås kontrolleras av talibanstyrda styrkor. Pengarna används för att uppbringa våld, till vapen och fordon. Det är väldigt lätt att rekrytera ungdomar i Afghanistan. De har liksom inget att sätta emot när talbangrupper kommer. Antingen får man 1 000 dollar för att utträta ett uppdrag eller så kommer man inte därifrån. Det finns alltså många orsaker till att våldet har trappats upp.

Men då är det ännu viktigare att vi är där och kanske skickar dit fler soldater för att försöka uppbringa något slags säkerhet för civilbefolkningen. Det är därför vi är där – för att hjälpa civilbefolkningen.

Anf. 265 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Det var inte min fråga, utan min fråga var om den här sammanblandningen. Att de har två olika uppdrag vet jag också, men problemet är att dessa två organisationer kommer att sammanblandas. Det uppdrag vi hade från början kommer kanske att urholkas, och vi får en mer krigisk inställning. Det är det som är problemet.

Det är klart att det finns en massa opiumhandel och en massa annat, men vad beror våldet på? Jag försökte säga att en av orsakerna är just OEF:s våldsamma spiral de senaste åren. Talibanrörelsen har ökat, och den afghanska befolkningen ser den amerikanska inblandningen som en ockupation av landet. Först tyckte de att det var bra att de kom och att talibanerna försvann, men nu är de på väg tillbaka igen. OEF har bidragit till detta, och ISAF är på väg att gå in och bli delaktiga i det. Det är det som är problemet, och då kommer huvudfrågan: Vad ska Sveriges roll bli i framtiden? Jag hoppas att Moderaterna och Isabella ser en risk i detta, att vi kan kräva ett nytt mandat och att ISAF frigör sig från OEF.

Anf. 266 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om att det finns en risk. Det är viktigt att mandatet för den styrka där vi ingår är tydligt. I det område där Sverige befinner sig finns inga amerikanska styrkor. De finns i de södra och östra delarna och inte i de norra delarna där vi är.

Jag har också en lite annan utgångspunkt. Jag tycker nämligen att det är bra att terrorism bekämpas. Jag tycker att det är bra att USA har tagit på sig den uppgiften.

Anf. 267 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! En av de centrala frågeställningar vi har att diskutera i dag och troligtvis även i morgon är USA:s närvaro och agerande i Afghanistan.

Isabella Jernbeck lyfte fram att en av ISAF:s roller är att bidra till en demokratisering. Men vi behöver också vara tydliga och se att det i dag begås systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna i Afghanistan,

framför allt av motståndsrörelsen, det vill säga av talibanerna och de organisationer som vi inte på något sätt känner sympati för. Men det begås även systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna av den afghanska regeringen och av de krigsherrar som står på regeringens sida. Vi ser också att brott mot de mänskliga rättigheterna begås av USA och dess allierade inom ramen för Operation Enduring Freedom. Det finns omfattande rapportering om utomrättsliga avrättningar, utomrättsliga arresteringar och om amerikanska fångelser där fångar har misshandlats till döds. Amnestys rapporter om USA:s övergrepp i Afghanistan är långa och fylliga.

Ska vi vara en kraft som verkar för demokratisering och mänskliga rättigheter i Afghanistan är det helt avgörande att vara konsekvent i vårt försvar av mänskliga rättigheter. Vi måste våga kritisera varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett vem som begår dem – talibaner, den afghanska regimen eller USA.

Som jag har förstått av den tidigare debatten fanns det uppenbarligen röster bakom den breda majoriteten som var djupt kritiska till USA:s närvaro och agerande i Afghanistan, även om den kritiken aldrig tog sig uttryck i text. Min fråga till Isabella Jernbeck är: Hur ser Moderaterna på USA:s närvaro i Afghanistan? När ska ni börja kritisera USA för deras konsekventa brott mot de mänskliga rättigheterna i landet?

Anf. 268 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Denna debatt handlar inte om USA:s krigföring i Afghanistan utan om att vi ska skicka ytterligare styrkor till Afghanistan för att hjälpa. Varför gör vi det? Vi gör det för att hjälpa det afghanska folket. Det är inte rimligt att lämna Afghanistan åt sitt öde.

Sverige och omvärlden måste hjälpa den demokratiskt valda regeringen att uppnå ett stabilt samhällsläge. Vi får ingen utveckling i Afghanistan utan en ökad säkerhet.

Vad är era recept för att klara av det här? Det var en konferens, fick jag höra. Men vad ska ni säga till de kvinnorna? När trupperna drar sig tillbaka är det inte troligt att talibanerna tillåter hjälpinsatser. De har en stark ovilja till all kontakt med omvärlden, och all utbildning av kvinnor och flickor kommer att upphöra. Sannolikt blir det inbördeskrig, för det finns motståndsrörelser mot talibanrörelsen. Vad ska ni säga till civilbefolkningen i Afghanistan när vi drar bort trupperna därifrån, när vi inte kan hjälpa dem att hålla uppe ett säkerhetsläge som är värt namnet?

Anf. 269 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Vad jag säger till den afghanska befolkningen, både kvinnor, barn och män, är att de i dag lever i ett inbördeskrig. Det råder ju krig i dag i Afghanistan. Det går inte att prata om en postkonfliktsituation. Afghanistan är i dag på många sätt ett land i konflikt med vår närvaro där.

Vår internationella insats, både ISAF och OEF, har ju i grunden misslyckats på den punkten. Våldet eskalerar, ökar, sprider sig. Den strategin har inte varit framgångsrik. Vi behöver i stället fokusera på dialog, på försoningsprocess och på en fredsprocess. Det är det enda sättet att stoppa de attacker vi ser i dag med ISAF:s närvaro.

Visst är det här en debatt om ISAF, men det är ändå så att vi agerar i Afghanistan sida vid sida med OEF, med amerikanska soldater. Även i det svenska PRT finns det ju amerikanska trupper, och de påverkar vår närvaro och våra möjligheter att bedriva den fredsfrämjande verksamhet som det sägs att vi ska göra.

Jag observerar att ingen kritik kommer mot USA:s närvaro i Afghanistan, mot deras brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är väl inte så förvånande. Vi har lärt oss nu att den transatlantiska länken i de flesta sammanhang betyder att man aldrig ska kritisera USA på någon punkt.

I söndags dödades sju civila afghaner, varav flera var kvinnor och barn, efter flygbombningar från OEF i en by i södra Afghanistan. Tidigare i maj besköt amerikanska soldater civila afghaner besinningslöst. Hamid Karzai, presidenten, och den afghanska MR-kommissionen under ledning av Sima Samar har hårt kritiserat USA:s brott mot de mänskliga rättigheterna.

Man hävdar med emfas att USA:s agerande underlättar för motståndsrörelsen att rekrytera nya soldater. Om Hamid Karzai kan kritisera USA:s agerande och brott mot de mänskliga rättigheterna, varför kan inte Moderaterna göra det i Sveriges riksdag?

Anf. 270 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med dig i den delen att det är önskvärt om man kan lösa konflikter på fredlig väg med diplomati. Men jag tror att som det ser ut i Afghanistan så är det inte möjligt.

Jag har, som jag sade, en helt annan syn på USA som är världens största demokrati och som också är inbjuden av den afghanska regeringen att bekämpa terrorismen i Afghanistan. Jag tycker fortfarande att det är bra. Terrorism ute i världen påverkar ju oss här i Sverige också. Så jag tycker att det är bra.

Anf. 271 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag växte upp i det kalla krigets skugga med järnridåer, sovjetkommunism och kärnvapenhot som en ständig oroskälla. I dag har så mycket i världen ändå förändrats till det bättre, i världen och i Europa. Världen är öppnare. Handel och välstånd breder faktiskt ut sig, och några nya världskrig mellan maktblock står inte vid dörren.

I Europa betyder EU-samarbetet alltmer för fred och utveckling, och globalt är det i Förenta nationerna som världssamfundet samlas.

Dagens stora oroskälla och terrorhot är i stället i hög utsträckning de fundamentalistiska strömningarna i delar av den muslimska världen, där begreppet al-Qaida är välkänt och står bakom fruktansvärda våldsdåd mot oskyldiga människor, män, kvinnor och barn. Ändamålet tillåts totalt att helga medlen.

Afghanistan är ett mycket fattigt land, sönderslitet efter flera decenni-ers inbördeskrig. Talibanrörelsen hade makten 1996–2002. Talibanerna är en rörelse inom sunnitisk islam som framhåller fromhet, allvar och familj. Ett kännetecken är deras kvinnosyn, där kvinnan bland annat anses vara förpliktad att gå klädd i burka, en fotsid klädnad som döljer kroppen och ansiktet med en ofta beslöjad glipa för ögonen. Det finns också ett totalt förbud mot utbildning av människor. Kvinnorna diskriminerades

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan*

fruktansvärt under talibanernas tid, till exempel genom att förvägras rätten till utbildning.

En hög al-Qaida-ledare förklarade för några månader sedan sin rörelses trohet till talibanledaren mulla Omar och beskrev honom som ledare för världens jihadister, muslimska krigare.

Olle Svenning beskrev i Aftonbladet för några år sedan läget i södra Afghanistan, och det är tyvärr inte bättre i dag. Det är vi överens om. ”Talibanerna har, med stöd från Pakistan och Iran, vuxit sig allt starkare. I södra delen av landet terroriseras på nytt befolkningen. Unga, ofta tonåriga och väl beväpnade, talibaner krossar systematiskt skolor och återuppbyggnadsprojekt. De finansieras av Al Qaida och de allt starkare krigsherrarna, som drar in väldiga förtjänster på att beskatta smuggling och på knarkhandel. Afghanistan svarar för 76 procent av världens produktion av opium. Hjälporganisationer flyr landet och FN hotar att följa efter.”

Den fruktansvärda terrortekniken från till exempel Irak verkar nu öka även i Afghanistan, det vill säga att utan några skrupler mörda oskyldiga genom så kallade självmordsdåd eller andra dåd. Flera massmordsdåd på marknadsplatser bland oskyldiga människor har inträffat den senaste tiden. Enligt talibankällor har hundratals självmords- och massmords-sprängare utbildats. Nyligen lät någon talibangrupp en tolvårig pojke skära halsen av en människa och visa upp detta på video.

Jag upprörs över varje människa eller organisation som vill nå sina mål genom medvetna massmord på så många oskyldiga människor som möjligt. Detta kan aldrig försvaras och måste fördömas.

Det här är sagt som en bakgrund till det betänkande som vi behandlar här i dag. Jag noterar att två av riksdagens partier i Sverige anser att det bästa för Afghanistans befolkning är att Sverige och FN lämnar Afghanistan. Med den historik som jag beskrev är det lätt att ana vad som skulle hända i Afghanistan, och den tanken förskräcker. Vad händer om FN och Sverige plötsligt skulle svika Afghanistan genom att flyga hem de fredsbevarande styrkorna?

Desto mer glädjande är det att en bred riksdagsmajoritet i övrigt står bakom Sveriges fortsatta och långsiktiga engagemang i Afghanistan. Den internationella fredsstyrkan ISAF, den internationella säkerhets- och hjälpstyrkan, har en otvetydig folkrättslig grund för sitt arbete genom återkommande FN-resolutioner sedan 2001 och genom samtycke från den demokratiskt valda afghanska regeringen.

Den multinationella säkerhetsstyrkan ska bland annat skapa förutsättningar för den politiska stabiliseringsprocessen och möjliggöra för FN och andra hjälporganisationer att genomföra humanitära insatser och återuppbyggnad. Sverige ger också ett omfattande bistånd till Afghanistan och kommer även att bidra till EU:s insats för återuppbyggnaden av den afghanska polisen.

Sverige har alltsedan FN uppmanade sina medlemsstater att bidra till säkerhetsstyrkan deltagit i ISAF, och vi har i dagsläget knappt 350 soldater där. Efter en bra dialog i utskottet är vi brett överens om att enligt regeringens förslag höja ramen för våra styrkor till högst 600 personer samt att detta beslut gäller till den 20 december 2008, mer än ett och ett halvt år framåt från i dag. Bakgrunden till det här har belysts väl i debat-

ten, och innebär alltså egentligen en oförändrad närvaro i Afghanistan men med en bättre beredskap om situationen skulle kräva det.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna och än en gång betona vikten av att FN, och självfallet även Sverige, agerar långsiktigt när man griper in för att bygga fred och säkerhet. Det är ett svårt och oroligt läge i Afghanistan, med svår terrorism och med strider i främst de södra delarna. Det finns ett behov av stabilitet i hela landet. Våra svenska soldater gör en mycket värdefull insats på ett i vanlig ordning utmärkt sätt i sitt regionala ansvarsområde. De behöver känna ett starkt stöd för sitt uppdrag från Sveriges riksdag, och jag är glad att en bred majoritet i Sveriges riksdag i alla fall ger dem det stödet.

Anf. 272 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Jag reagerade lite grann på att Staffan Danielsson påstod att Miljöpartiet sagt att FN och Sverige skulle lämna Afghanistan. Det sade jag inte. Jag sade precis tvärtom, att Miljöpartiet har ställt upp på det här mot den bakgrund som jag beskrev, att det är ett fattigt land och så vidare. Vi har ju ställt upp på FN:s resolution och deltar.

Problemet nu är något helt annorlunda, nämligen att OEF har gått in i ISAF:s styrkor mer och mer. Då kommer frågan om Staffan Danielsson och Centerpartiet kan stå upp för den afghanska befolkningen genom att agera för en förändring av ISAF. Det är ju det vi kräver, att vi ska ha en förändring av ISAF så att de kan ha det uppdrag som de fick från början. Det är det som Miljöpartiet kräver, inget annat.

Anf. 273 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan ge Peter Rådberg rätt i att jag var väl kortfattad i min summering. Men om ni i Miljöpartiet inte får som ni vill med era krav säger ni att Sverige och även FN nog bör dra sig ur. Det är den inriktningen. Jag tycker att det är bra att Miljöpartiet har stött det här.

Miljöpartiet liksom även ett annat parti fokuserar på bristerna hos USA som ju finns. USA gör misstag. Det är en fruktansvärd situation att stabilisera, med gerillakrig, terrordåd och med en motståndare som inte drar sig för någonting. Att USA då gör misstag ska vi självfallet kritisera och begära att man så långt möjligt inom krigets ramar ska jobba så som FN har sagt att man ska jobba.

Däremot säger ni inget om den verklighet de har att bekämpa efter den 11 september i USA, som föregick al-Qaida i Afghanistan. Ni säger inget om, som jag beskrev i mitt inlägg, det motstånd man har mot en demokratiskt vald regim, ett motstånd som inte har brett stöd på något vis bland den afghanska befolkningen.

Som det har sagts tidigare här ska det vara distinktioner. OEF är en sak och ISAF är en annan sak. Jag delar oron som har framförts. Det gäller att hålla armbågslucka här. Var och en har, som Isabella Jernbeck sade, sina uppgifter. Det får vi diskutera. Men jag tror inte att det nyttar att ställa villkor och ultimatum: Får vi inte precis som vi vill från Sveriges sida utmanar vi FN att lämna det hela eller att minska insatsen.

Jag tror inte heller lösningen i dag är att kraftfullt öka de civila insatserna när säkerhetsläget är som det är.

Anf. 274 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! För tids vinning ska jag bara säga att vi inte heller har krävt att FN ska dra sig ur. Det vi har sagt är, precis som du sade, att om inte detta uppfylls kan vi tänka oss att dra oss ur. Det är helt riktigt. Men vi har inte satt någon tidsaspekt på det som vår partistyrelse har bifallit. Det är korrekt.

Anf. 275 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Då hoppas jag att FN noterar att Miljöpartiet har detta krav, att Sverige ska vara kvar i Afghanistan.

Anf. 276 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är ett bra tillfälle att passa på att tacka alla de svenska män och kvinnor som just i detta ögonblick tjänstgör i Afghanistan, de som vågar sin säkerhet för andras fred och säkerhet. Det är en större uppoffring än de flesta andra i våra liv.

Afghanistan är också det i särklass farligaste internationella uppdrag som Sverige har deltagit i under snart en mansålders tid. Jag vill gärna passa på att uttrycka min glädje över att både biståndsminister Gunilla Carlsson och försvarsminister Mikael Odenberg mycket tidigt under sin ämbetsperiod faktiskt besökte de svenska trupperna i Afghanistan och bekantade sig med läget där.

Herr talman! Under våren har det varit ett upprop till förmån för ett hemkallande av de svenska trupperna. Det här uppropet har gjort gällande att uppdraget är alldeles för farligt för svenska soldater och att Sverige inte någon annanstans än inom rikets gränser ska försvara med vapen i hand. Jag vill passa på att säga att jag tycker att den ståndpunkten är djupt cynisk. Det är så att våra soldater deltar frivilligt i missionerna i utlandet. De gör ju det med insikt om att alla människors värde är lika och att det är lika angeläget att skydda försvarslösa barn i Nuristan som det är att försvara svenskar vid Morjärvlinjen.

Flera har varit inne på vad som händer om ISAF lämnar Afghanistan. Det som händer är naturligtvis att säkerheten för civilbefolkningen kommer att försämrats ytterligare. FN:s före detta generalsekreterare Kofi Annan talade om *a responsibility to protect*. Och vilka ska försvara oskyldiga, värnlösa män, kvinnor och barn i Afghanistan om inte ett av de rikaste länderna i världen?

Det har också framförts att Sverige som militärt alliansfritt land skulle få hålla sig neutralt till talibanerna. Jag vill erinra om att sedan augusti 2005 har 200 skolor i Afghanistan stuckits i brand. I mars månad i Nuristan skar talibaner av näsa och öron på fyra lärare för att visa vad de ansåg om undervisningen.

Det har sagts tidigare i debatten att utveckling kräver säkerhet, och ISAF har inneburit säkerhet i Afghanistan. Det har lett till en lång rad olika framsteg. Det är i dag elva gånger fler barn som går i skolan än 2001. 40 procent av eleverna i skolorna är flickor. Det har byggts 500 nya sjukhus, vård- och läkarcentraler över hela landet. Det har byggts 10 000 kilometer vägar totalt. Bnp ökar, oaktat de bekymmer som landet har, med drygt 10 procent varje år i det sjätte fattigaste landet på jorden.

Men det är också så, som flera påpekar, att säkerhet kräver utveckling i ekonomiska och sociala termer. Sedan 2001 har det internationella

samfundet bidragit med 11,5 miljarder US-dollar i bistånd till Afghanistan. Det är över 70 miljarder kronor. Av det här beloppet har USA svarat för mer än en tredjedel.

Jag har under debatten följt flera anmärkningar mot USA. Det finns skäl att göra sådana, inte mot USA som land, för USA som land vill inte kränka mänskliga rättigheter. USA som land vill inte agera på ett sådant sätt att det uppstår *collateral damage*. Däremot finns det naturligtvis enskilda människor, det har funnits i alla försvarsmakter världen över, som begår misstag och som begår övergrepp. Till skillnad mot de övergrepp som begås av talibaner lagför vi dem som bryter mot reglerna och dömer dem också till långa fängelsestraff.

Samtidigt ska vi svenskar vara medvetna om att den situation som råder i södra och östra Afghanistan inte är jämförbar med den situation som råder i de delar där vi är. Skälet till att USA, Kanada och Storbritannien tar det ansvar som de gör i söder och öster är därför att andra europeiska länder inte vill vara där. Skälet till att det blir våldsamt är naturligtvis inte att de är mer våldsamma av naturen än andra europeiska nationaliteter utan att det är där pashtunerna finns. Det är där grogrunden för talibanerna och terroristerna finns.

Men det är rätt, mer kan göras när det gäller utvecklingsbiståndet, och Folkpartiet anser att mer också bör göras. Som vi alla vet har biståndet, om än försiktigt, ökat med den nya regeringen. Ambitionerna är naturligtvis att de militära freds- och säkerhetsengagemang som Sverige har i Afghanistan också ska motsvaras av en ordentlig biståndsinsats.

Det jag däremot inte förstår är varför man ställer den militära närvaro Sverige har i Afghanistan i någon sorts motsatsställning till bistånd. Det blir ingen utveckling om det inte blir säkerhet. Biståndsorganisationerna lämnar ju Afghanistan till följd av att de inte kan garantera säkerheten för sin personal.

Herr talman! Det finns tre alternativ i Sveriges förhållande till Afghanistan och i förhållande till ISAF. Det ena alternativet är att lämna Afghanistan. Det andra alternativet – det som lyckligtvis en klok regering med stöd av Socialdemokraterna har valt – är att förstärka i Afghanistan genom att skapa tillräckliga resurser.

Det tredje alternativet är att bli kvar med otillräckliga resurser. Jag menar, herr talman, att det alternativ som Miljöpartiet de gröna har valt i det här sammanhanget är i det särklass sämsta alternativet. Det innebär att vi inte kan lösa uppgiften att upprätthålla fred och säkerhet för civilbefolkningen. Det innebär samtidigt att vi utsätter svensk personal för stora och onödiga risker. När Miljöpartiet inte går med på att höja personalramen upp till 600, säger Miljöpartiet samtidigt nej till att vi ska kunna skicka en undsättnings- eller evakueringsstyrka dit.

Har Peter Rådberg funderat över detta? Om den svenska insatsen utsätts för ett oproportionerligt tryck, om våldsnivån ökar, kommer regeringen att vara förhindrad att skicka hjälp härifrån. Det blir så om Miljöpartiets förslag går igenom, men det ligger väl inte riktigt i korten – förhoppningsvis. Men det är ett cyniskt sätt att hantera risken och säkerheten för det svenska förbandet.

Hans Linde har haft många synpunkter om behovet av mer politik, diplomati och samförstånd. Han har talat om en freds- och försoningskonferens. Jag tror, Hans Linde, att om Sverige drar sig ur Afghanistan,

Prot. 2006/07:116
30 maj

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan*

och de svenska soldaterna åker hem, och vi lämnar ansvaret till de 36 andra, kommer få länder att komma till din freds- och försoningskonferens. De tycker att vi ska vara med och dela bördorna.

Herr talman! Det har den här gången varit glädjande att arbeta i utskottet med frågan om Afghanistaninsatsen. Det har inte varit något som har slunkit igenom. Samtliga partier har bidragit konstruktivt med förbättringar. Skarpa och viktiga frågor har ställts till Försvarsmakten om säkerhet, utrustning och många andra saker. Det är precis så som Sveriges riksdag ska hantera den typen av beslut. Jag är stolt över att ha tillhört det utskott som har tagit fram det här betänkandet.

Fler soldater i Afghanistan betyder större säkerhet, bland annat för civilbefolkningen men också för de egna förbandet. När fler soldater rör sig i grannskapet får vi också bättre underrättelser. Då har vi möjlighet att förebygga och förutse de hot som finns både mot oss och mot afghanerna.

En särskild fråga som har uppmärksammats i betänkandet är problemet för Sverige som varande ett icke-Natoland att få del av vital underrättelseinformation som rör vårt förbands säkerhet. Det är glädjande att konstatera att försvarsministern har skickat ett, som jag förstår, mycket skarpt brev till Natos generalsekreterare. Han har påtalat det självklara i att om man är med och delar bördan, om man skickar soldater till Afghanistan, måste man också få del av den vitala informationen.

Jag kan också i förbifarten upplysa om att Sveriges riksdags parlamentariska delegation deltog i Natos församling i Madeira i helgen och hade tillfälle att framföra synpunkter. De synpunkter som framfördes från delegationens sida handlade om att vi måste få del av informationen. Ska vi dela på bördan ska vi också dela på säkerheten.

Utskottet har också uppmärksammat bristerna i den medicinska evakueringen, det vill säga om soldater blir skadade kan det i dag dessvärre ta lång tid att ta dessa soldater till en kvalificerad sjukvård. Delvis som ett resultat av utskottets behandling av ärendet, tror jag, har det nu gått ett uppdrag till Försvarsmakten att se över den medicinska evakueringen.

I onsdags förra veckan dödades den 29-årige finske sergeanten Tapio Immonen till följd av en vägbomb utanför den norska campen i Faryab. I det sammanhanget upptäckte normännen, och även finländarna, att de brister som fanns när det gällde medicinsk evakuering behövde åtgärdas.

Jag ska avsluta, herr talman, med att också uttrycka min glädje över att åtminstone den stora majoriteten i utskottet på nytt uttalat att Sveriges engagemang i Afghanistan är långsiktigt. Jag tror att det är en viktig signal till det internationella samfundet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag!
(forts. prot. 117)

18 § Beslut om uppskjuten ärendehantering

Kammaren beslutade på förslag av förste vice talmannen att pågående ärende samt återstående ärende på dagens föredragningslista skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2006/07:117 Vissa sjukförsäkrings- och pensionsfrågor, m.m.

2006/07:122 Ett första steg för en enklare plan- och bygglag

Skrivelse

2006/07:130 AP-fondernas verksamhet 2002–2006

Näringsutskottets betänkanden

2006/07:NU12 Harmoniserad patenträtt

2006/07:NU13 Upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning
av originalkonstverk (följerätt)

Utrikesutskottets betänkanden

2006/07:UU10 Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under
2006

2006/07:UU8 Sveriges politik för global utveckling och biståndsfrågor

20 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 30 maj

2006/07:612 Konsekvensanalyser inför utförsäljningar av statliga bolag

av *Thomas Östros* (s)

till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:613 Public services framtid

av *Margareta Israelsson* (s)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:614 Kulturmålen och demokratin

av *Margareta Israelsson* (s)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:615 Sämre villkor för småföretagen och omvänd regionalpolitik

av *Bosse Ringholm* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:616 Gränshinder

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:617 Mindre vägprojekt

av *Gunnar Andrén* (fp)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:618 Situationen i taxibranschen

av *Börje Vestlund* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:619 Allvarliga konsekvenser av förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:620 Den kaotiska situationen vid Prideparaden i Moskva

av *Börje Vestlund* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:621 Satsning på arbeten för ungdomar

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:622 Kirunasvenskarnas öden

av *Gunnar Andrén* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:623 Behovet av analys före försäljning

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:624 Konkurrenssituationen på tele- och bredbandsmarknaden

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:625 Utförsäljning av sex statligt ägda bolag

av *Kent Persson* (v)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:626 Långa väntetider på myndighetsbeslut

av *Gunnar Andrén* (fp)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:627 Mål och verksamhet för nya Riksutställningar på Gotland

av *Anne Ludvigsson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:628 Grundlagsskydd av våra gemensamma tillgångar

av *Hillevi Larsson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:629 Den uppdragsarkeologiska verksamheten

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:630 Ökad risk för hot och våld mot arbetsförmedlare

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:631 Ångermånaden för asylsökande

av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:632 Arbetsökande med funktionshinder

av *Jasenko Omanovic* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:633 Konkurrensen efter en utförsäljning av SBAB

av *Karin Åström* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 juni.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 30 maj

2006/07:1271 Turkiets stundande EU-medlemskap och de mänskliga rättigheterna

av *Bodil Ceballos* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1272 Frystorkning av avlidna

av *Lena Hallengren* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1273 Krav på alkohol efter rattfylla

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1274 Ryssland och Europakonventionen

av *Johan Linander* (c)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1275 Miljöansvar för den som kontrollerar en verksamhet

av *Bodil Ceballos* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1276 Hatbrott och jämställdhet i polisutbildningen

av *Ulf Holm* (mp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1277 Juridiska ombud

av *Anita Brodén* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1278 Pneumokockvaccinering av barn

av *Margareta Israelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:1279 Kommunalt avfallsbolag och lagen om offentlig upphandling

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 juni.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 maj

2006/07:1211 Situationen i Demokratiska republiken Kongo

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

- 2006/07:1212 Statens stöd till Astrid Lindgrens 100-årsjubileum**
av *Krister Örnfäder* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:1213 Vilande sjukersättning och aktivitetsersättning vid arbete**
av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2006/07:1214 Upphandling av miljövänliga datorer**
av *Désirée Liljevall* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2006/07:1218 Bekämpningen av jättelokan**
av *Hans Wallmark* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2006/07:1219 Konflikten om Västsahara**
av *Ewa Björling* (m)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:1220 E 22 och Öresundsregionens arbetsmarknad**
av *Christer Nylander* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:1224 Översyn av alkohollagen**
av *Lars Wegendal* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)
- 2006/07:1228 Fontänhusens framtid**
av *Christer Nylander* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2006/07:1229 Nedläggning av skattekontor i Hälsingland**
av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:1230 Övergrepp mot västahariska studenter**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:1232 Ungas skuldsättning och sms-lån**
av *Fredrik Lundh* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:1234 Systembolagets beställningssortiment**
av *Anne Marie Brodén* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2006/07:1235 Idrottens skatter**
av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:1236 Tillsättningen av ny chef för Världsbanken**
av *Hans Linde* (v)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:1237 Kulturfastigheterna på Skeppsholmen**
av *Siv Holma* (v)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:1238 Strategi för försvarsindustrin**
av *Lars Hjälmered* (m)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1239 Miljögifter i impregneringsmedel

av *Lena Hallengren* (s)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:1240 Situationen i Baskien

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:1241 Skolungdomars bristande kunskaper om kommunismens offer

av *Hans Backman* (fp)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

2006/07:1242 Enkla och tydliga skatteregler för idrottsrörelsen

av *Hans Backman* (fp)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:1243 Idrott och försvaret

av *Lars Wegedal* (s)
till försvarsminister *Mikael Odenberg* (m)

2006/07:1245 Garantier för implantat

av *Elina Linna* (v)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:1247 Norrbotniabanans positiva inverkan på miljön och samhällsekonomin

av *Britta Rådström* (s)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:1249 Bättre solenergiteknik

av *Jan Lindholm* (mp)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (m)

2006/07:1250 Mer fysisk aktivitet i skolan

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

2006/07:1251 Våld mot kvinnor

av *Eva Flyborg* (fp)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:1252 Arbetslinjen och barnomsorg för yrkesverksamma med oregelbunden eller delad arbetstid

av *Tina Acketoft* (fp)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:1253 Möjlighet till barnomsorg på oregelbundna eller delade arbetstider

av *Tina Acketoft* (fp)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

2006/07:1256 Miljöaspekter vid placering av försvarets logistikcentrum

av *Lars Mejern Larsson* (s)
till försvarsminister *Mikael Odenberg* (m)

2006/07:1257 Politisk snedvridning i skolans kurslitteratur

av *Mauricio Rojas* (fp)
till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

Prot. 2006/07:116
30 maj

2006/07:1258 Statens roll på spelmarknaden
av *Camilla Lindberg* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)
2006/07:1259 Tillsättning av världsbankschef
av *Kent Härstedt* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 juni.

23 § Kammaren åtskildes kl. 23.06.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 24 (delvis),
av talmannen därefter till och med 9 § anf. 69 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 111 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 146 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 189 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 16 § anf. 232 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i konstitutionsutskottet	1
3 § Val av extra suppleant i konstitutionsutskottet.....	1
4 § Ledighet	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
6 § Hänvisning av ärende till utskott.....	3
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken.....	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU13	3
Anf. 1 HANS BACKMAN (fp).....	3
Anf. 2 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	4
Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v)	8
Anf. 4 ULF HOLM (mp).....	11
Anf. 5 TOMAS TOBÉ (m).....	13
Anf. 6 ULF HOLM (mp) replik.....	16
Anf. 7 TOMAS TOBÉ (m) replik	17
Anf. 8 ULF HOLM (mp) replik.....	17
Anf. 9 TOMAS TOBÉ (m) replik	18
Anf. 10 JOSEFIN BRINK (v) replik	18
Anf. 11 TOMAS TOBÉ (m) replik.....	19
Anf. 12 JOSEFIN BRINK (v) replik	20
Anf. 13 TOMAS TOBÉ (m) replik.....	20
Anf. 14 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	21
Anf. 15 TOMAS TOBÉ (m) replik.....	22
Anf. 16 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	22
Anf. 17 TOMAS TOBÉ (m) replik.....	23
Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (c).....	23
Anf. 19 EVA FLYBORG (fp)	25
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	28
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 22 JOSEFIN BRINK (v) replik	34
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik.....	35
Anf. 24 JOSEFIN BRINK (v) replik	35
Anf. 25 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik.....	36
Anf. 26 ULF HOLM (mp) replik.....	37
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik.....	37
Anf. 28 ULF HOLM (mp) replik.....	38
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik.....	38
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	39

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik	40
Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	41
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik	41
Anf. 34 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	42
Anf. 35 TOMAS TOBÉ (m) replik	44
Anf. 36 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	44
Anf. 37 TOMAS TOBÉ (m) replik	44
Anf. 38 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	45
(Beslut fattades under 12 §.)	45
9 § Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.....	46
Skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU15	46
Anf. 39 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	46
Anf. 40 FREDRIK OLOVSSON (s).....	46
Anf. 41 MARIE ENGSTRÖM (v)	49
Anf. 42 HELENA LEANDER (mp)	51
Anf. 43 JESSICA POLFJÄRD (m).....	53
Anf. 44 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	55
Anf. 45 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	55
Anf. 46 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	55
Anf. 47 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	56
Anf. 48 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	56
Anf. 49 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	56
Anf. 50 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	57
Anf. 51 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	57
Anf. 52 HELENA LEANDER (mp) replik	58
Anf. 53 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	58
Anf. 54 HELENA LEANDER (mp) replik	58
Anf. 55 JESSICA POLFJÄRD (m) replik.....	59
Anf. 56 KARIN NILSSON (c).....	59
Anf. 57 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	61
Anf. 58 KARIN NILSSON (c) replik	62
Anf. 59 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	62
Anf. 60 KARIN NILSSON (c) replik	62
Anf. 61 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	63
Anf. 62 KARIN NILSSON (c) replik	63
Anf. 63 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	63
Anf. 64 KARIN NILSSON (c) replik	64
Anf. 65 HELENA LEANDER (mp) replik	64
Anf. 66 KARIN NILSSON (c) replik	65
Anf. 67 HELENA LEANDER (mp) replik	65
Anf. 68 KARIN NILSSON (c) replik	66
Anf. 69 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	66
Anf. 70 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	69
Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	69
Anf. 72 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	70
Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	70
Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	71

Anf. 75	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	71
Anf. 76	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	72
Anf. 77	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	72
Anf. 78	HELENA LEANDER (mp) replik	73
Anf. 79	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	73
Anf. 80	HELENA LEANDER (mp) replik	74
Anf. 81	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	74
Anf. 82	LENNART SACRÉDEUS (kd)	75
Anf. 83	LENNART AXELSSON (s)	77
Anf. 84	ULF BERG (m)	78
Anf. 85	LENNART AXELSSON (s) replik	80
Anf. 86	ULF BERG (m) replik	80
Anf. 87	LENNART AXELSSON (s) replik	81
Anf. 88	ULF BERG (m) replik	81
Anf. 89	MAGDALENA ANDERSSON (m)	81
Anf. 90	ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	83
Anf. 91	HELENA LEANDER (mp) replik	85
Anf. 92	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	85
Anf. 93	HELENA LEANDER (mp) replik	86
Anf. 94	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	86
Anf. 95	ANNIKA QARLSSON (c)	87
Anf. 96	FREDRIK OLOVSSON (s) replik	88
Anf. 97	ANNIKA QARLSSON (c) replik	89
Anf. 98	FREDRIK OLOVSSON (s) replik	89
Anf. 99	ANNIKA QARLSSON (c) replik	89
Anf. 100	MARGARETA CEDERFELT (m)	90
Anf. 101	FREDRIK OLOVSSON (s) replik	90
Anf. 102	MARGARETA CEDERFELT (m) replik	91
Anf. 103	FREDRIK OLOVSSON (s) replik	91
Anf. 104	MARGARETA CEDERFELT (m) replik	91
Anf. 105	KARIN GRANBOM (fp)	92
Anf. 106	GUNNAR ANDRÉN (fp)	93
Anf. 107	FREDRIK OLOVSSON (s) replik	93
Anf. 108	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	94
	(Beslut fattades under 12 §.)	94
10 §	Skatt på trafikförsäkringspremier m.m.	94
	Skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU16	94
Anf. 109	LAILA BJURLING (s)	94
Anf. 110	MARIE ENGSTRÖM (v)	96
Anf. 111	HELENA LEANDER (mp)	97
Anf. 112	ANNICKA ENGBLOM (m)	99
Anf. 113	LAILA BJURLING (s) replik	101
Anf. 114	ANNICKA ENGBLOM (m) replik	101
Anf. 115	LAILA BJURLING (s) replik	102
Anf. 116	ANNICKA ENGBLOM (m) replik	102
Anf. 117	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	103
Anf. 118	ANNICKA ENGBLOM (m) replik	103
Anf. 119	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	104
Anf. 120	ANNICKA ENGBLOM (m) replik	104

Anf. 121 HELENA LEANDER (mp) replik	104
Anf. 122 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	104
Anf. 123 LAILA BJURLING (s) replik	106
Anf. 124 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	106
Anf. 125 LAILA BJURLING (s) replik	107
Anf. 126 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	107
Anf. 127 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	108
Anf. 128 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	108
Anf. 129 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	109
Anf. 130 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	109
Anf. 131 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	109
(forts. 13 §).....	111
Ajournering.....	111
Återupptagna förhandlingar	111
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 maj	111
NU11 Vissa energipolitiska frågor	111
NU14 Vissa konkurrenspolitiska frågor	113
SkU17 En fristående kronofogdemyndighet m.m.	113
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	114
AU13 Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken.....	114
SkU15 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.	116
13 § (forts. från 10 §) Skatt på trafikförsäkringspremier m.m. (forts. SkU16).....	116
Anf. 132 LAILA BJURLING (s) replik	116
Anf. 133 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	117
Anf. 134 LAILA BJURLING (s) replik	117
Anf. 135 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	118
Anf. 136 LENNART SACRÉDEUS (kd)	118
Anf. 137 LAILA BJURLING (s) replik	119
Anf. 138 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	120
Anf. 139 LAILA BJURLING (s) replik.....	120
Anf. 140 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	121
Anf. 141 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	121
Anf. 142 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	122
Anf. 143 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	123
Anf. 144 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	123
Anf. 145 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	124
Anf. 146 TOMAS ENEROTH (s).....	124
Anf. 147 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	127
Anf. 148 TOMAS ENEROTH (s) replik.....	127
Anf. 149 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	128
Anf. 150 TOMAS ENEROTH (s) replik.....	128
Anf. 151 CARINA MOBERG (s)	129
Anf. 152 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	131
Anf. 153 CARINA MOBERG (s) replik.....	131
Anf. 154 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	132
Anf. 155 CARINA MOBERG (s) replik.....	132

Anf. 156	EGON FRID (v)	133
Anf. 157	MARGARETA CEDERFELT (m)	133
Anf. 158	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	134
Anf. 159	MARGARETA CEDERFELT (m) replik	135
Anf. 160	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	135
Anf. 161	MARGARETA CEDERFELT (m) replik	136
Anf. 162	LARS JOHANSSON (s)	136
Anf. 163	LENNART HEDQUIST (m)	137
Anf. 164	EGON FRID (v) replik	138
Anf. 165	LENNART HEDQUIST (m) replik	139
Anf. 166	EGON FRID (v) replik	139
Anf. 167	LENNART HEDQUIST (m) replik	140
Anf. 168	LARS JOHANSSON (s)	140
Anf. 169	LENNART HEDQUIST (m) replik	141
Anf. 170	LARS JOHANSSON (s) replik	141
Anf. 171	LENNART HEDQUIST (m) replik	141
Anf. 172	LARS JOHANSSON (s) replik	142
	(Beslut skulle fattas den 31 maj.)	142
14 §	Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen	142
	Skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU18	142
Anf. 173	BRITTA RÅDSTRÖM (s)	142
Anf. 174	MARIE ENGSTRÖM (v)	144
Anf. 175	ULF BERG (m)	144
Anf. 176	JÖRGEN JOHANSSON (c)	146
Anf. 177	GUNNAR ANDRÉN (fp)	146
Anf. 178	LENNART SACRÉDEUS (kd)	146
Anf. 179	HELENA LEANDER (mp)	147
	(Beslut skulle fattas den 31 maj.)	148
15 §	Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan	148
	Utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU13	148
Anf. 180	IBRAHIM BAYLAN (s)	148
Anf. 181	ROSSANA DINAMARCA (v)	150
Anf. 182	MATS PERTOFT (mp)	152
Anf. 183	MARGARETA PÅLSSON (m)	153
Anf. 184	MATS PERTOFT (mp) replik	154
Anf. 185	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	155
Anf. 186	MATS PERTOFT (mp) replik	155
Anf. 187	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	155
Anf. 188	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	156
Anf. 189	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	156
Anf. 190	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	157
Anf. 191	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	157
Anf. 192	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	158
Anf. 193	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	158
Anf. 194	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	158
Anf. 195	MARGARETA PÅLSSON (m) replik	159
Anf. 196	PER LODENIUS (c)	159
Anf. 197	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	161

Anf. 198	PER LODENIUS (c) replik.....	161
Anf. 199	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	161
Anf. 200	PER LODENIUS (c) replik.....	161
Anf. 201	FREDRIK MALM (fp).....	161
Anf. 202	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	163
Anf. 203	FREDRIK MALM (fp) replik.....	164
Anf. 204	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	165
Anf. 205	FREDRIK MALM (fp) replik.....	165
Anf. 206	MATS PERTOFT (mp) replik.....	166
Anf. 207	FREDRIK MALM (fp) replik.....	166
Anf. 208	MATS PERTOFT (mp) replik.....	166
Anf. 209	FREDRIK MALM (fp) replik.....	167
Anf. 210	GUNILLA TJERNBERG (kd).....	167
Anf. 211	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	169
Anf. 212	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik.....	169
Anf. 213	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	169
Anf. 214	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik.....	170
	(Beslut skulle fattas den 31 maj.).....	170
16 §	Vissa skolfrågor.....	170
	Utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU14.....	170
Anf. 215	MIKAEL DAMBERG (s).....	170
Anf. 216	ROSSANA DINAMARCA (v).....	171
Anf. 217	MATS PERTOFT (mp).....	173
Anf. 218	SOFIA LARSEN (c).....	175
Anf. 219	MIKAEL DAMBERG (s) replik.....	177
Anf. 220	SOFIA LARSEN (c) replik.....	178
Anf. 221	MIKAEL DAMBERG (s) replik.....	178
Anf. 222	SOFIA LARSEN (c) replik.....	179
Anf. 223	MATS PERTOFT (mp) replik.....	179
Anf. 224	SOFIA LARSEN (c) replik.....	180
Anf. 225	MATS PERTOFT (mp) replik.....	180
Anf. 226	SOFIA LARSEN (c) replik.....	181
Anf. 227	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	181
Anf. 228	SOFIA LARSEN (c) replik.....	182
Anf. 229	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	182
Anf. 230	SOFIA LARSEN (c) replik.....	182
Anf. 231	MARGARETA PÅLSSON (m).....	183
Anf. 232	MIKAEL DAMBERG (s) replik.....	184
Anf. 233	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	184
Anf. 234	MIKAEL DAMBERG (s) replik.....	185
Anf. 235	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	185
Anf. 236	MATS PERTOFT (mp) replik.....	186
Anf. 237	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	186
Anf. 238	MATS PERTOFT (mp) replik.....	186
Anf. 239	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	187
Anf. 240	ULF NILSSON (fp).....	187
Anf. 241	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	190
Anf. 242	ULF NILSSON (fp) replik.....	190
Anf. 243	ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	191

Anf. 244 ULF NILSSON (fp) replik	191
Anf. 245 MATS PERTOFT (mp) replik.....	191
Anf. 246 ULF NILSSON (fp) replik	192
Anf. 247 MATS PERTOFT (mp) replik.....	192
Anf. 248 ULF NILSSON (fp) replik	193
Anf. 249 MIKAEL DAMBERG (s) replik	193
Anf. 250 ULF NILSSON (fp) replik	194
Anf. 251 MIKAEL DAMBERG (s) replik	195
Anf. 252 ULF NILSSON (fp) replik	195
Anf. 253 GUNILLA TJERNBERG (kd)	196
Anf. 254 PETER RÅDBERG (mp).....	197
(Beslut skulle fattas den 31 maj.)	198
17 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan	199
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2006/07:UFöU3	199
Anf. 255 HANS LINDE (v)	199
Anf. 256 PETER RÅDBERG (mp).....	201
Anf. 257 KENNETH G FORSLUND (s).....	203
Anf. 258 HANS LINDE (v) replik	204
Anf. 259 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	204
Anf. 260 HANS LINDE (v) replik	205
Anf. 261 KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	205
Anf. 262 ISABELLA JERNBECK (m).....	206
Anf. 263 PETER RÅDBERG (mp) replik.....	207
Anf. 264 ISABELLA JERNBECK (m) replik	208
Anf. 265 PETER RÅDBERG (mp) replik.....	208
Anf. 266 ISABELLA JERNBECK (m) replik	208
Anf. 267 HANS LINDE (v) replik	208
Anf. 268 ISABELLA JERNBECK (m) replik	209
Anf. 269 HANS LINDE (v) replik	209
Anf. 270 ISABELLA JERNBECK (m) replik	210
Anf. 271 STAFFAN DANIELSSON (c).....	210
Anf. 272 PETER RÅDBERG (mp) replik.....	212
Anf. 273 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	212
Anf. 274 PETER RÅDBERG (mp) replik.....	213
Anf. 275 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	213
Anf. 276 ALLAN WIDMAN (fp)	213
(forts. prot. 117).....	215
18 § Beslut om uppskjuten ärendehandling	215
19 § Bordläggning.....	216
20 § Anmälan om interpellationer.....	216
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	218
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	218
23 § Kammaren åtskildes kl. 23.06.....	221

Prot. 2006/07:116
30 maj

Tryck: Elanders, Vällingby 2007